

อพร DASTA

รายงานผลลงพื้นที่สำรวจข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวและศักยภาพด้านการท่องเที่ยวในพื้นที่

อำเภอศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย

ระหว่างวันที่ ๑๕ กุมภาพันธ์ - ๙ มีนาคม ๒๕๖๑

จัดทำโดย สำนักงานพื้นที่พิเศษ ๔ (อพท.๔)

คำนำ

ศรีสะเกษกลายเป็นเมืองที่สำคัญในทางประวัติศาสตร์ มากมายทั้งชนบทธรรมเนียมประเพณี ประวัติศาสตร์ การเมืองการปกครองในครั้งอดีต หนึ่งเมืองแฝดเมืองสุโขทัย ต้นกำเนิดเครื่องปั้นดินเผา โบราณสถานในรูป วัฒนธรรมที่ยังคงไว้ซึ่งความสวยงามวิจิตรการตามากยิ่งนัก อีกทั้งศักยภาพของพื้นที่ ที่มีทั้งป่าเขาลำเนาไพร แม่น้ำยืมสวยงามผ้าขึ้นตีนจกที่สอนกันมาจากรุ่นสู่รุ่นรำรวยชนชาติพันธุ์ ทั้งไทย-พวน ปะกาเกณฺเอย ม้ง เย้า ความหลากหลายและโดดเด่นของแต่ละพื้นที่ มีศักยภาพสูงในการพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชน ให้นักท่องเที่ยว ได้มีโอกาสได้เรียนรู้ ประวัติศาสตร์ชาติไทย ความสวยงามของวิถีชีวิต อารยธรรม ผ่านเครื่องนุ่งห่ม อาหารถิ่น จนถึงผลไม้ที่แสนอร่อยในพื้นที่ ทั้ง ส้ม ลอง กอง ทุเรียน เมื่อมีการท่องเที่ยวเข้ามา ชุมชนมีรายได้จากสิ่งแวดล้อม ของตัวเองจักยิ่งทำให้ชุมชนรักบ้านเกิดมากยิ่งขึ้น เขาจะรู้จักหวงแหนทรัพยากรธรรมชาติ

สำนักงานพื้นที่พิเศษ ๔ (อพท.๔) เล็งเห็นถึงความสำคัญในการรวบรวมข้อมูลการท่องเที่ยวให้ สอดคล้องกับพฤติกรรมนักท่องเที่ยวในปัจจุบัน ได้จัดทำโครงการจัดการข้อมูลการท่องเที่ยวของพื้นที่อพท.๔ ปีพ.ศ. ๒๕๖๑ และลงพื้นที่ ๑๑ ตำบล ในอำเภอศรีสะเกษ จังหวัดสุโขทัยระหว่างวันที่ ๑๕ กุมภาพันธ์ - ๙ มีนาคม ๒๕๖๑ (อพท.๔) คาดหวังว่าผลการลงพื้นที่สำรวจข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวและศักยภาพด้านการ ท่องเที่ยวในพื้นที่อำเภอศรีสะเกษ จังหวัดสุโขทัยชุดนี้จะเป็นข้อมูลในการพัฒนาและต่อยอดเรื่องท่องเที่ยวให้ เกิดประโยชน์สูงสุดต่อชุมชนคนในพื้นที่อำเภอศรีสะเกษ จังหวัดสุโขทัย

สารบัญ

	หน้า
อำเภอศรีษะชนาลัย	๑
ตำบลหาดเสี้ยว	๖
• แผนที่ข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวตำบลหาดเสี้ยว	๒๕
ตำบลป่าจ้าว	๒๖
• แผนที่แหล่งท่องเที่ยวตำบลป่าจ้าว	๓๐
ตำบลแม่สำ	๓๑
• แผนที่แหล่งท่องเที่ยวตำบลแม่สำ	๕๒
ตำบลแม่สิน	๕๓
• แผนที่แหล่งท่องเที่ยวตำบลแม่สิน	๕๘
ตำบลบ้านตึก	๕๙
• แผนที่แหล่งท่องเที่ยวตำบลบ้านตึก	๖๙
ตำบลหนองอ้อ	๗๐
• แผนที่แหล่งท่องเที่ยวตำบลหนองอ้อ	๗๖
ตำบลท่าชัย	๗๗
• แผนที่แหล่งท่องเที่ยวตำบลท่าชัย	๘๔
ตำบลศรีษะชนาลัย	๘๕
• แผนที่แหล่งท่องเที่ยวตำบลศรีษะชนาลัย	๑๓๒
ตำบลดงคู่	๑๓๓
• แผนที่แหล่งท่องเที่ยวตำบลดงคู่	๑๓๗
ตำบลบ้านแก่ง	๑๓๘
• แผนที่แหล่งท่องเที่ยวตำบลบ้านแก่ง	๑๔๗
ตำบลสารจิตร	๑๔๘
• แผนที่แหล่งท่องเที่ยวตำบลสารจิตร	๑๔๗
เส้นทางท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์อำเภอศรีษะชนาลัย	๑๕๔
เส้นทางท่องเที่ยวเชิงศาสนาอำเภอศรีษะชนาลัย	๑๕๕
เส้นทางท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและวิถีชีวิตอำเภอศรีษะชนาลัย	๑๕๖
เส้นทางท่องเที่ยวเชิงนิเวศผจญภัยอำเภอศรีษะชนาลัย	๑๕๗
เส้นทางท่องเที่ยวเชิงเกษตรอำเภอศรีษะชนาลัย	๑๕๘
ขอขอบคุณแหล่งข้อมูล	๑๕๙
ภาคผนวก	๑๖๐

อำเภอศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย

อำเภอศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย

คำขวัญ : “ ประเพณีลือท้อง ท่องโบราณ ย่านผ้าจีน ถิ่นมรดกโลก ”

ประวัติความเป็นมา

ที่ราบลุ่มริมแม่น้ำยมและที่ลาดเชิงเขาพระศรีเขาใหญ่ เขาสุวรรณคีรี เขาพนมเพลิง เป็นพื้นที่เหมาะแก่การตั้งถิ่นฐาน เนื่องจากมีแม่น้ำและภูเขาเป็นปราการล้อมรอบ โดยเฉพาะทำเลที่ตั้งเท่านั้น แต่ความอุดมสมบูรณ์จากแม่น้ำยมและคลองเล็กคลองน้อยที่ไหลเชื่อมโยงในพื้นที่ดังกล่าว จึงทำให้มีชุมชนก่อตัวขึ้นบริเวณนี้ตลอดมา

มีหลักฐานเอกสารในโบราณของไทยและจีน ประมาณพุทธศตวรรษที่ ๑๖ ได้กล่าวถึงเมืองโบราณแห่งหนึ่งอยู่ระหว่างบริเวณเมืองสุโขทัย โดยเอกสารจีนโบราณราชวงศ์ซุง เรียกเมืองฉินเหลียง พงศาวดารโบราณเรียกว่า แดนฉลียง

ก่อนช่วงเวลาที่พ่อขุนศรีอินทราทิตย์จะเป็นกษัตริย์ปกครองสุโขทัยนั้น มีเหตุการณ์ที่ปรากฏในศิลาจารึกตำนานและพงศาวดารยืนยันว่าปรากฏมีเมืองโบราณ ๒ เมือง ในลุ่มแม่น้ำยมอยู่ก่อนแล้ว คือ เมืองสุโขทัย กับ เมืองเชลียง พระมหากษัตริย์ไทยองค์หนึ่งทรงพระนามว่าพ่อขุนศรีนาวนำถม ซึ่งเป็นต้นราชวงศ์ผาเมือง เคยเป็นเจ้าเมืองเชลียงก่อนที่จะขึ้นครองราชย์ที่สุโขทัย เมื่อพ่อขุนศรีนาวนำถมสิ้นพระชนม์ ขอมสมาดโขลงลำพงใช้กำลังยึดทั้งเมืองสุโขทัยและศรีสัชนาลัย ต่อมาพ่อขุนผาเมืองโอรสพ่อขุนศรีนาวนำถมร่วมกับพ่อขุนบางกลางหาว ได้ยึดเมืองทั้งสองกลับมาได้ในที่สุด พ่อขุนบางกลางหาวได้รับการสถาปนาเป็นพระมหากษัตริย์ปกครองสุโขทัย โดยมีพระราชนามว่า "พ่อขุนศรีอินทราทิตย์"

ต่อมาพ่อขุนศรีอินทราทิตย์ได้ส่งราชโอรสองค์ใหญ่ของพระองค์ คือ พ่อขุนบาลเมืองไปครองเมืองศรีสัชนาลัย ต่อมาพ่อขุนบาลเมืองขึ้นครองราชย์ที่สุโขทัย แล้วพ่อขุนรามคำแหงจึงได้ปกครองเมืองศรีสัชนาลัย ซึ่งน่าจะเป็นที่มาของคำว่า "เมืองลูกหลวง" เมืองศรีสัชนาลัยคงดำรงความเป็นเมืองลูกหลวงของสุโขทัยต่อมาอีกหลายชั่วกษัตริย์ แม้เมืองสุโขทัยตกอยู่ภายใต้อำนาจของกรุงศรีอยุธยาในช่วงต้นๆ ของการเสียอิสรภาพ เชื่อพระวงศ์ผู้สูงศักดิ์แห่งราชวงศ์พระร่วงก็คงได้รับเกียรติปกครองดูแลเมืองศรีสัชนาลัยอยู่ตามเดิม

จนมีการเปลี่ยนแปลงขึ้นในสมัยสมเด็จพระบรมไตรโลกนาถแห่งกรุงศรีอยุธยา เมืองนี้กลายเป็นสมรภูมิการรบครั้งสำคัญและเป็นเมืองรับศึกระหว่างสมเด็จพระบรมไตรโลกนาถแห่งกรุงศรีอยุธยาและพระเจ้าติโลกนาถแห่งเชียงใหม่ ชัยชนะของอยุธยาในศึกครั้งนี้ก่อให้เกิดวรรณคดีเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระบรมไตรโลกนาถ ซึ่งถือเป็นชิ้นเยี่ยมของวรรณคดีคือ "ลิลิตยวนพ่าย" ผลอันสำคัญหลังศึกยวนพ่าย คือเมืองศรีสัชนาลัยตกอยู่ในการควบคุมของอยุธยาอย่างจริงจัง

ชนกลุ่มแรกที่ถือได้ว่าเป็นชนกลุ่มแรกของการก่อตั้งอำเภอศรีสัชนาลัยในปัจจุบัน จากตำนานคงถือได้ว่าเป็นชนชาวบ้านตึกในปัจจุบันนี้เอง ซึ่งจากตำนานได้กล่าวไว้ว่า เมื่อครั้งอดีตมีชายแก่คนหนึ่งได้เดินทางเข้า

มาถึงบ้านแห่งนี้ (บ้านตึกในปัจจุบัน เมื่อครั้งหมู่บ้านแห่งนี้ยังไม่มีชื่อบ้านโดยมุ่งหน้าไปตั้งหลักฐานทำมาหากินในท้องที่อุดมสมบูรณ์ พอถึงหมู่บ้านแห่งนี้แล้วคิดว่าคงเดินทางไปไม่ได้อีกแล้วเพราะมีภูเขาล้อมรอบอยู่ข้างหน้าอีกกวย ประกอบกับเวลานั้นมีฝนตกชุกมากจึงได้เอ่ยขึ้นว่า "ที่นี่ตึกแล้วฝนก็ตึก อย่างอื่นก็คงตึกด้วย" และจึงหยุดเดินทางและได้ตั้งหลักฐานมั่นคงอยู่ที่บ้านแห่งนี้ และต่อมาชาวบ้านแห่งนี้จึงได้เรียกชื่อหมู่บ้านแห่งนี้ว่า "บ้านตึก" ซึ่งต่อมาได้เรียกเพี้ยนมาเป็น "บ้านตึก" (คำว่า "ตึก" มีความหมายว่า ที่สุดแล้ว เช่น อร่อยที่สุด ใหญ่ที่สุด ดีที่สุด ฯลฯ ประชาชนจึงเรียกชื่อหมู่บ้านนี้ว่า "บ้านตึก" ในที่สุดและใช้อยู่จนปัจจุบัน)

ต่อมาเมื่อ พ.ศ. ๒๔๔๑ บ้านตึกได้ตั้งที่ว่าการอำเภอครั้งแรก ตั้งอยู่ที่ บ้านปลายนา (หมู่ที่ ๓ ต. บ้านตึก ในปัจจุบัน) เดิมชื่อ "อำเภอตั้ง" อยู่ห่างไปทางทิศเหนือของที่ว่าการอำเภอในปัจจุบัน ประมาณ ๑๒ กม. สาเหตุที่ใช้ชื่อว่า "อำเภอตั้ง" เนื่องจากบริเวณที่ตั้งของอำเภอเป็นที่ราบและมีภูเขาล้อมรอบเป็น รูปวงกลมคล้ายรูปกระดิ่ง จึงได้ตั้งชื่อว่า อำเภอตั้ง ซึ่งตั้งอยู่ได้นานถึง ๑๒ ปี โดยมีนายอำเภอ ๒ คน คือ ๑. พระเมืองตั้ง ๒. หมื่นดงนคร แต่ประชาชนนิยมเรียกนายอำเภอบ้างว่า "เจ้าพ่อเมืองตั้ง หรือ เจ้าปู่เมืองตั้ง"

ต่อมาทางราชการเห็นว่าที่ตั้งอำเภอนี้ มีการคมนาคมไม่สะดวก จึงย้ายที่ว่าการอำเภอตั้งไปยังบ้านป่าจั่ว ตำบลป่าจั่ว ฝั่งตะวันออกริมแม่น้ำยม และต่อมามีผู้ร้ายเข้าปล้นและเผาที่ว่าการอำเภอตั้ง จึงได้มีการย้ายที่ว่าการอำเภอมายังบ้านหาดเขียว (เดิมชื่อบ้านหาดเขียว เป็นสำเนียงชาวเหนือ แปลว่าน้ำไหลแรง)

ในปี พ.ศ. ๒๔๖๐ สมเด็จพระมหาสมณเจ้ากรมพระยาวชิรญาณวโรรส เสด็จที่วัดโพธิ์ไทร (วัดหาดเสี้ยวปัจจุบัน) ทรงเห็นว่าอักษร ช ไม่เหมาะสมเพราะขัดต่อหู จึงรับสั่งว่าควรเปลี่ยนแปลงชื่ออำเภอตั้งเป็น "อำเภอหาดเสี้ยว" จากนั้นในปี พ.ศ. ๒๔๖๕ กระทรวงมหาดไทยจึงให้เปลี่ยนชื่ออำเภอตั้งเป็น "อำเภอหาดเสี้ยว"

จนถึง พ.ศ. ๒๔๗๖ หลังจากมีการเปลี่ยนแปลงการปกครองจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราช มาเป็นระบอบประชาธิปไตยแล้ว คณะรัฐบาลสมัยพระยาพหลพลพยุหเสนาพิจารณาแล้วเห็นว่าควรจะนำชุมชนีสถาน หรือสิ่งสำคัญทางประวัติศาสตร์มาตั้งเป็นอำเภอ / จังหวัด

ในปี พ.ศ. ๒๔๘๒ กระทรวงมหาดไทย จึงเปลี่ยนชื่ออำเภอหาดเสี้ยว เป็น "อำเภอศรีสัชชนาลัย" เพื่อให้สอดคล้องกับพื้นที่ในเขตอำเภอนี้ซึ่งมีเมืองโบราณศรีสัชชนาลัยตามหลักฐานประวัติศาสตร์ในสมัยสุโขทัย และสมัยอยุธยา

เพราะเมืองศรีสัชชนาลัยเป็นเมืองเก่าแก่ที่มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์คู่กับเมืองเซียง ซึ่งปัจจุบันนี้เมืองศรีสัชชนาลัยได้ตั้งอยู่ที่ตำบลศรีสัชชนาลัย ชาวบ้านเรียกว่า "เมืองเก่า ศรีสัชชนาลัย"

ศรีสัชชนาลัยเป็นชื่อเมืองที่เคยมีความเจริญรุ่งเรืองแห่งหนึ่งของประเทศไทย ปัจจุบันมีความสำคัญในฐานะที่เป็นแหล่งศึกษาทางโบราณคดีและประวัติศาสตร์ของชาติ ผนวกกับเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่มเมืองมรดกโลก World Heritage ที่ประกอบด้วยสุโขทัย กำแพงเพชรและศรีสัชชนาลัย ปัจจุบันเมืองศรีสัชชนาลัยมีสถานะเป็นอุทยานประวัติศาสตร์ บริเวณที่เคยเป็นเมืองเก่ามาก่อนครอบคลุมพื้นที่ตำบลศรีสัชชนาลัย ตำบลท่าชัย ตำบลหนองอ้อ และบางส่วนของตำบลสารจิตร ในพื้นที่เขตอำเภอศรีสัชชนาลัย จังหวัดสุโขทัย ความหมายของชื่อเมือง : ศรีสัชชนาลัยเป็นภาษาสันสกฤต มีความหมายว่า "ถิ่นที่อยู่ของผู้มีวงศ์สกุลอันดี" หรือ "ที่อยู่ของคนดี" ศรี

+ สัชชน + อาลัย ศรี แปลว่า ดี เป็นศิริมงคล สัชชน แปลว่า ผู้ดี อาลัย แปลว่า ที่อยู่อาศัย ถิ่นฐาน มีการสันนิษฐานจากนักประวัติศาสตร์และโบราณคดีว่า ศรีสัชชนาลัยเป็นชื่อที่พ่อขุนศรีอินทราทิตย์ปฐมกษัตริย์ราชวงศ์พระร่วงเป็นผู้สถาปนามา เนื่องจากแต่เดิมเมืองศรีสัชชนาลัยมีนามว่า "เซลียง" (ชะ-เลียง) เป็นชื่อแต่ดั้งเดิมของเมืองนี้ ซึ่งมีความเก่าแก่ ก่อนที่

จะสถาปนาเมืองสุโขทัยเป็นศูนย์กลางรัฐ เซลียง เป็น คำสมาส ระหว่างคำไทยและสันสกฤต ชล + เวียง = ชะ - เลียง ชล แปลว่า น้ำ , เวียง แปลว่า เมือง รวมความหมายก็คือ เมืองน้ำ สอดคล้องต้องรับกับสภาพทางภูมิศาสตร์ที่ตั้งจริงของเมือง ซึ่งมีแม่น้ำยมไหลโอบล้อมรอบจบเกือบจะเป็นเกาะ โดยมีวัดพระศรีรัตนมหาธาตุ เซลียงราชวรวิหาร (พระปรางค์) เป็นศูนย์กลางเมือง

เอกสารพงศาวดารจีนเรียกเมืองเซลียงว่า "เฉิงเหลียง" คู่กับเมือง "หลอหู" หรือ ละโว้ หรือลพบุรีในปัจจุบัน เซลียง สุโขทัยก่อนราชวงศ์พระร่วงและละโว้ เป็นเมืองร่วมสมัยขอมเรืองอำนาจในเขตแดนไทย ผ่านประสบการณ์ ติดต่อสัมพันธ์กัน มีหลักฐานทางโบราณคดียุคนั้นยืนยันหลายประการ "เมืองเซลียง" เป็นชื่อดั้งเดิมของเมืองศรีสัชชนาลัย ส่วนอำเภอศรีสัชชนาลัย ตั้งขึ้นเมื่อปีใดไม่ทราบแน่ชัด โดยดินแดนที่ราบลุ่มริมแม่น้ำยมและที่ลาดเชิงเขาพระศรีเขาใหญ่ เขาสุวรรณคีรี เขาพนมเพลิงเป็นพื้นที่เหมาะแก่การตั้งถิ่นฐาน เนื่องจากมีแม่น้ำและภูเขาเป็นปราการล้อมรอบ นอกเหนือจากทำเลที่ตั้งแล้ว หากยังมีความอุดมสมบูรณ์จากแม่น้ำยมและคลองเล็กคลองน้อยที่ไหลเชื่อมโยงในพื้นที่ดังกล่าว จึงทำให้เกิดเป็นชุมชนก่อตัวขึ้นบริเวณนี้และเจริญรุ่งเรืองสืบมา

การแบ่งเขตการปกครอง

อำเภอศรีสัชชนาลัย แบ่งเขตการปกครองย่อย ออกเป็น ๑๑ ตำบล ๑๔๘ หมู่บ้าน ได้แก่

๑. หาดเสี้ยว (Hat Siao)	๖ หมู่บ้าน
๒. ป่าจิว (Pa Ngio)	๑๒ หมู่บ้าน
๓. แม่สำ (Mae Sam)	๒๒ หมู่บ้าน
๔. แม่สิน (Mae Sin)	๒๕ หมู่บ้าน
๕. บ้านตึก (Ban Tuek)	๑๔ หมู่บ้าน
๖. หนองอ้อ (Nong O)	๑๑ หมู่บ้าน
๗. ท่าชัย (Tha Chai)	๑๒ หมู่บ้าน
๘. ศรีสัชชนาลัย (Si Satchanalai)	๖ หมู่บ้าน
๙. ดงคู (Dong Khu)	๙ หมู่บ้าน
๑๐. บ้านแก่ง (Ban Kaeng)	๑๓ หมู่บ้าน
๑๑. สารจิตร์ (Sarachit)	๑๔ หมู่บ้าน

การปกครองส่วนท้องถิ่น

ท้องที่อำเภอศรีสัชชนาลัยประกอบด้วยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ๑๐ แห่ง ได้แก่

- เทศบาลเมืองศรีสะเกษ ครอบคลุมพื้นที่ตำบลท่าชัยและตำบลศรีสะเกษทั้งตำบล
- เทศบาลตำบลหาดเสี้ยว ครอบคลุมพื้นที่ตำบลหาดเสี้ยวทั้งตำบลและบางส่วนของตำบลหนองอ้อ
- องค์การบริหารส่วนตำบลป่าจี่ ครอบคลุมพื้นที่ตำบลป่าจี่ทั้งตำบล
- องค์การบริหารส่วนตำบลแม่สำ ครอบคลุมพื้นที่ตำบลแม่สำทั้งตำบล
- องค์การบริหารส่วนตำบลแม่สิน ครอบคลุมพื้นที่ตำบลแม่สินทั้งตำบล
- องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านดึก ครอบคลุมพื้นที่ตำบลบ้านดึกทั้งตำบล
- องค์การบริหารส่วนตำบลหนองอ้อ ครอบคลุมพื้นที่ตำบลหนองอ้อ (เฉพาะนอกเขตเทศบาลตำบลหาดเสี้ยว)
- องค์การบริหารส่วนตำบลดงคู้ ครอบคลุมพื้นที่ตำบลดงคู้ทั้งตำบล
- องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านแก่ง ครอบคลุมพื้นที่ตำบลบ้านแก่งทั้งตำบล
- องค์การบริหารส่วนตำบลสารจิตร์ ครอบคลุมพื้นที่ตำบลสารจิตร์ทั้งตำบล

สถิติประชากรจากทะเบียนบ้าน แยกรายพื้นที่ ระดับสำนักทะเบียน

ข้อมูลของอำเภอ ศรีสะเกษ ของเดือนธันวาคม พ.ศ. ๒๕๖๐

สำนักทะเบียน	ชาย	หญิง	รวม
อำเภอศรีสะเกษ	๓๔,๙๘๕	๓๕,๙๔๓	๗๐,๙๒๘
ตำบลหาดเสี้ยว	๔๑๕	๔๑๖	๘๓๑
ตำบลป่าจี่	๓,๒๑๙	๓,๖๒๙	๖,๘๔๘
ตำบลแม่สำ	๓,๘๐๐	๓,๗๒๓	๗,๕๒๓
ตำบลแม่สิน	๖,๙๒๖	๖,๕๖๙	๑๓,๔๙๕
ตำบลบ้านดึก	๕,๐๒๖	๕,๒๓๙	๑๐,๒๖๕
ตำบลหนองอ้อ	๓,๐๕๘	๓,๒๑๘	๖,๒๗๖
ตำบลดงคู้	๒,๘๐๑	๒,๙๖๘	๕,๗๖๙
ตำบลบ้านแก่ง	๔,๙๙๐	๕,๑๑๒	๑๐,๑๐๒
ตำบลสารจิตร์	๔,๗๕๐	๕,๐๖๙	๙,๘๑๙

ข้อมูลของท้องถิ่นเทศบาลตำบลหาดเสี้ยว เดือน ธันวาคม ๒๕๖๐

สำนักทะเบียน	ชาย	หญิง	รวม
ท้องถิ่นเทศบาลตำบลหาดเสี้ยว	๓,๒๔๗	๓,๖๔๕	๖,๘๙๒
ตำบลหาดเสี้ยว	๓,๐๕๗	๓,๔๔๐	๖,๔๙๗
ตำบลหนองอ้อ	๑๙๐	๒๐๕	๓๙๕

ข้อมูลของท้องถิ่นเทศบาลเมืองศรีสะเกษ เดือน ธันวาคม ๒๕๖๐

สำนักทะเบียน	ชาย	หญิง	รวม
ท้องถิ่นเทศบาลเมืองศรีสะเกษ	๗,๓๗๙	๘,๐๒๔	๑๕,๔๐๓
ตำบลท่าชัย	๔,๘๑๖	๕,๒๖๐	๑๐,๐๗๖
ตำบลศรีสะเกษ	๒,๕๖๓	๒,๗๖๔	๕,๓๒๗

ระยะเวลาในการปฏิบัติงาน

ลำดับที่	วัน เดือน ปี	สถานที่
๑	๑๕-๑๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๑	ตำบลหาดเสี้ยว
๒	๑๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๑	ตำบลป่าจั่ว
๓	๒๐-๒๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๑	ตำบลแม่สำ
๔	๒๒-๒๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๑	ตำบลแม่สิน
๕	๒๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๑	ตำบลบ้านตึก
๖	๒๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๑	ตำบลหนองอ้อ
๗	๒๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๑	ตำบลท่าชัย
๘	๕ มีนาคม ๒๕๖๑	ตำบลศรีสะเกษ
๙	๖ มีนาคม ๒๕๖๑	ตำบลดงคู่
๑๐	๗ - ๘ มีนาคม ๒๕๖๑	ตำบลบ้านแก่ง
๑๑	๙ มีนาคม ๒๕๖๑	ตำบลสารจิตร

การลงพื้นที่รวบรวมข้อมูลการท่องเที่ยวในพื้นที่อย่างเป็นระบบและทันสมัยตรงกับความต้องการของนักท่องเที่ยว ในพื้นที่ ๑๑ ตำบล อำเภอศรีสะเกษ จังหวัดสุโขทัย ภายใต้โครงการจัดการข้อมูลการท่องเที่ยวของพื้นที่ อพท.๔ ระหว่างวันที่ ๑๕ กุมภาพันธ์ - ๙ มีนาคม ๒๕๖๑ มีผู้เข้าร่วมปฏิบัติลงพื้นที่ ๑๑ ตำบล ดังนี้

ลำดับ	ชื่อ-สกุล	ตำแหน่ง/หน่วยงาน
๑	นายประครอง สายจันทร์	ผู้จัดการอพท.๔
๒	นางชวมล แพ้จ้อย	เจ้าหน้าที่พัฒนาพื้นที่พิเศษ อพท.๔
๓	นางสาวไพลิน อินเพชร	เจ้าหน้าที่พัฒนาพื้นที่พิเศษ อพท.๔

รายงานผลลงพื้นที่สำรวจข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวและศักยภาพด้านการท่องเที่ยวในพื้นที่
อำเภอศรีสะเกษ จังหวัดสุโขทัย ภายใต้โครงการจัดการข้อมูลการท่องเที่ยว พื้นที่ อพท.๔

๔	นางสาววัลภา ดงเรืองศรี	เจ้าหน้าที่พัฒนาพื้นที่พิเศษ อพท.๔
๕	นายสิทธิชัย สว่างจิตต์	เจ้าหน้าที่พัฒนาพื้นที่พิเศษ อพท.๔
๖	นายอนุศิษฐ์ พุ่มชะบา	เจ้าหน้าที่ประสานงานโครงการ

ตำบลหาดเลี้ยว อำเภอสรีสะเกษ จังหวัดสุโขทัย

ประวัติความเป็นมา : ตำบลหาดเลี้ยว

คำว่า “ หาดเลี้ยว ” หมายถึง ทำน้ำที่มีหาดเลี้ยว คือ แหว่งไปประกอบกับหาดทรายที่มีต้นส้มเลี้ยว (ต้นกาหลง) ใหญ่เป็นเครื่องหมาย และตรงกับชื่อในถิ่นฐานเดิม จึงตั้งชื่อตำบลว่า บ้านหาดเลี้ยว ตำบลหาดเลี้ยว อำเภอสรีสะเกษ เป็นแหล่งจำหน่ายผ้าทอพื้นเมือง เช่น ซิ่นตีนจก ผ้าขาวม้า ผ้านวมต่างๆ ผ้าทอบ้านหาดเลี้ยว เป็นผ้าที่มีลวดลายสวยงามและมีชื่อเสียงมาก เกือบทุกบ้านที่มีกี่ทอผ้าตั้งอยู่

พื้นที่

ตำบลหาดเลี้ยวมีแม่น้ำยมไหลผ่านกลางตำบล มีหมู่บ้านทั้งสองฝั่งแม่น้ำ สภาพพื้นที่เป็นที่ราบ หมู่บ้านทั้ง ๕ หมู่บ้าน เป็นหมู่บ้านที่อยู่ในเขตเทศบาลบางส่วน มีพื้นที่ทั้งหมด ๒๓,๑๒๕ ไร่

แบ่งเป็น ๗ ชุมชน จำนวนบ้าน ๓,๓๙๖ หลังคาเรือน ดังนี้

๑. ชุมชนบ้านหาดเลี้ยวใต้ จำนวน ๑,๑๐๙ หลังคาเรือน
๒. ชุมชนบ้านหาดเลี้ยวเหนือ จำนวน ๑,๒๓๙ หลังคาเรือน
๓. ชุมชนบ้านหาดสูง จำนวน ๓๘๘ หลังคาเรือน
๔. ชุมชนบ้านใหม่ จำนวน ๒๐๐ หลังคาเรือน
๕. ชุมชนบ้านป่าไผ่ จำนวน ๑๔๔ หลังคาเรือน
๖. ชุมชนบ้านหนองอ้อ จำนวน ๑๒๑ หลังคาเรือน
๗. ชุมชนบ้านใหม่ซบมงคล จำนวน ๒๒๕ หลังคาเรือน

เขตพื้นที่

ทิศเหนือ ติดต่อกับ ตำบลป่าจ้าว อำเภอสรีสะเกษ จังหวัดสุโขทัย
 ทิศใต้ ติดต่อกับ ตำบลหนองอ้อ อำเภอสรีสะเกษ จังหวัดสุโขทัย
 ทิศตะวันออก ติดต่อกับ ตำบลดงคู้ อำเภอสรีสะเกษ จังหวัดสุโขทัย
 ทิศตะวันตก ติดต่อกับ ตำบลแม่สำ อำเภอสรีสะเกษ จังหวัดสุโขทัย

รายชื่อคณะกรรมการเทศบาล

- ๑.นางรุ่งอรุณ คำโหมง นายกเทศมนตรีตำบลหาดเลี้ยว
- ๒.นายวิเชียร ปัญญาสิน รองนายกเทศมนตรีตำบลหาดเลี้ยว
- ๓.นายเกรียงศักดิ์ ทองแซม ปลัดเทศบาลตำบลหาดเลี้ยว

ประเพณีสำคัญ

๑. ประเพณีแห่ช้างบวชนาค จัดในวันที่ ๗ เมษายน ของทุกปี
๒. ประเพณีสงกรานต์บ้านหาดเลี้ยว จัดในวันที่ ๑๓ เมษายน ของทุกปี
๓. งานสงกรานต์คนแก่ จัดงานในวันที่ ๒๒ เมษายน ของทุกปี
๔. งานกำฟ้า จัดในราวเดือน ๓ ขึ้น ๓ ค่ำ ของทุกปี
๕. งานจุดบั้งไฟ จัดในวันขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๖ หรือวันวิสาขบูชา ของทุกปี

๖. งานประเพณีแห่งคักถิ่นทางน้ำของชาวไทยพวนหาดเสี้ยว ตั้งแต่วันแรม ๑ ค่ำ เดือน ๑๑ จนถึงกลางเดือน ๑๒
๗. งานประเพณีร่วมบุญร่วมทานวันออกพรรษาชาวไทยพวนหาดเสี้ยว จัดขึ้นในเดือน ๑๑ ของทุกปี
๘. จุลกฐิน หรือ กฐินด่วน

เส้นทางท่องเที่ยว ตำบลหาดเสี้ยว (เรียบเรียงโดยเทศบาลตำบลหาดเสี้ยว)

“ถนนวัฒนธรรม และประเพณี”

เมื่อมาถึงตำบลหาดเสี้ยว

อันดับแรก เข้าชมสักการเจ้าวัดหาดเสี้ยว (ปู่ก้อ) สิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่ชาวชุมชนตำบลหาดเสี้ยว เคารพสักการะ ณ วัดหาดเสี้ยว พร้อมเที่ยวชมโบสถ์เจดีย์ เจดีย์ขาวที่มีพระพุทธรูปทั้ง ๔ ทิศ และนักษัตรทั้ง ๔ ทิศ รวมทั้ง หอไตรกลางน้ำ ทั้งสามสิ่งี่สร้างขึ้น ในสมัยรัชกาลที่ ๓ เมื่อสมัยสร้างบ้านแปลงเมือง ของชาวไทยพวนบ้านหาดเสี้ยว ซึ่งอพยพมาจาก เมืองเชียงขวาง สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

อันดับที่สอง เข้าชมพิพิธภัณฑ์ผ้าทองคำ ชมวิถีชีวิตเรื่องราวความเป็นมา ของชาวชุมชน ตำบลหาดเสี้ยว เครื่องมือเครื่องใช้ การประกอบอาชีพ ที่เป็นเอกลักษณ์ของชาวไทยพวนบ้านหาดเสี้ยว ความเป็นมาของชุมชน ตำบลหาดเสี้ยว ในการทอผ้า เครื่องนุ่งห่ม และทำให้รู้จักชาวไทยพวนบ้านหาดเสี้ยวเพิ่มขึ้น

อันดับที่สาม เข้าชมโบสถ์เก่า ณ วัดโบสถ์มณีราม สมัยรัชกาลที่ ๓ ที่สร้างขึ้นคู่กับโบสถ์เก่า วัดหาดเสี้ยว ตามความเป็นมาโบสถ์หลังนี้ได้สร้างขึ้น พร้อมกันทั้ง ๒ โบสถ์ โดยมีลักษณะคล้ายกัน โดยจะมีสภาพที่เปลี่ยนไปตามกาลเวลา

อันดับที่สี่ ชิมอาหารที่ขึ้นชื่อ สะอาด อร่อย คือ ข้าวพันผัก ข้าวเป็ป และก๋วยเตี๋ยวโบราณ ณ ร้านป่าหมี่ข้าวพันผักจากนั้น ชมวิถีชีวิตชาวบ้านหาดสูงและบ้านใหม่ ซึ่งตั้งอยู่ฝั่งแม่น้ำยมอีกฝั่งหนึ่ง ชมการทอผ้าได้ดูที่บ้านที่มีการสืบทอดกันมาเป็นเวลาช้านาน

ข้อมูลท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์

ประวัติตำนานชาวไทยพวนบ้านหาดเสี้ยว น่าสนใจมาก พื้นที่ตำบลหาดเสี้ยวมีชาวไทย-พวนมาอาศัยอยู่ จะมีขนบธรรมเนียมประเพณีที่โดดเด่น บ้านเรือน การแต่งกาย ไทยพวนบ้านหาดเสี้ยว เป็นชุมชนในหมู่บ้านหาดเสี้ยว อำเภอศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย มีเนื้อที่ประมาณ ๘,๙๓๒ ไร่

ความหมายของคำว่าหาดเสี้ยว เป็นการเรียกขานตามสภาพภูมิศาสตร์ ที่หมู่บ้านนี้ มีแม่น้ำยมไหลผ่านหาดกลางน้ำขนาดใหญ่ อันเป็นเหตุให้แยกลำน้ำออก เป็นสองสาย แล้วไหลบรรจบกัน ที่ปลายเสี้ยวของหาดทางทิศใต้ ประกอบกับที่กลางหาดมีต้นกาหลงหรือที่ชาวบ้านเรียกว่า ต้นส้มเสี้ยว จึงนำเอาคำว่าหาด กับคำว่าเสี้ยว มาประสมกัน อีกความหมายหนึ่ง เล่ากันว่าแต่ก่อนหมู่บ้านนี้ไม่มีชื่อจวบจนธิดาสาวเจ้าเมืองเชียงราย ได้เสด็จทางชลมารคลงเรือมาด ที่เมืองแพร่ ล่องมาตามลำน้ำยมเพื่อจะไปเยี่ยมพระสหาย ซึ่งเป็นพระธิดาเจ้าเมืองตาก บังเอิญเรือรั้วขณะผ่านมาทางย่านนี้ จึงแวะจอดซ่อมเรือ ถามคนแถวนี้ถึงชื่อบ้าน ไม่มีใครตอบได้ บังเอิญได้พบหัวหน้าหมู่บ้าน ที่มาช่วยเหลือ จึงได้ชี้แนะให้ เรียกบ้านหาดเสี้ยว ตามความไหลเชี่ยวของน้ำยม ที่ไหลผ่านช่วงนั้น หัวหน้าหมู่บ้านได้ขยายความข้อนี้ จนกลายเป็น ชื่อเรียกติดปาก ตั้งแต่นั้นมา

จนกระทั่งเมื่อ สมเด็จพระยาบรมมหาพิชัยญาติฯ พระสังฆราชเสด็จหมู่บ้านนี้ เมื่อปี พ.ศ.๒๔๖๐ ได้ทรงโปรดให้ เปลี่ยนชื่อบ้านจาก หาดเขียว เป็น หาดเสี้ยว และวัดประจำหมู่บ้าน ที่ชื่อวัดโพธิ์ไทร ก็ให้เรียกเป็น วัดหาดเสี้ยว เช่นเดียวกัน ชุมชนหาดเสี้ยว สุโขทัย มีบรรพบุรุษเป็นชาวไทยพวน ที่อพยพมาจาก เมืองพวน แขวงเมืองเชียง ขวางในประเทศลาว

เมื่อรัชกาลที่ ๓ ประมาณ ปี พ.ศ. ๒๓๘๗ เป็นหนึ่งในจำนวนไทยพวน ที่อยู่ในประเทศไทย จำนวน ๒๓ จังหวัด ชุมชนหาดเสี้ยวมี ๕ เครือข่าย คือ บ้านหาดเสี้ยว บ้านหาดสูง บ้านใหม่ บ้านป่าไผ่ และบ้านแม่รัก การอพยพ ของบรรพบุรุษพวน บ้านหาดเสี้ยวครั้งนั้น กล่าวกันว่า มีทั้งฝ่ายฆราวาส และฝ่ายสงฆ์ ฝ่ายฆราวาสมี พี่น้องสามแสน คือ แสนจันทร์ แสนปัญญา และ แสนพล เป็นหัวหน้าฝ่ายสงฆ์มี เจ้าหัวอ้าย สมเด็จพระวัดบ้านตาด เป็นหัวหน้า คาดว่าเดินทางเข้าประเทศไทยทางจังหวัดน่าน ผ่านจังหวัดแพร่ อุดรดิตถ์มุ่งสู่เมืองสวรรคโลก เลือกลงภูมิลำเนา บริเวณบ้านหาดเสี้ยว ลุ่มน้ำยมปลูกสร้างบ้านเรือน สร้างวัด และหาที่ดิน ประกอบอาชีพ กสิกรรมตอนนั้นเจ้าเมืองสวรรคโลก ได้แต่งตั้งแสนจันทร์เป็นผู้ปกครอง งดดูแลราษฎรในท้องที่เก็บภาษีอากร นำส่งรัฐบาล ถึงกรุงเทพฯใช้เวลาเดินทางทางน้ำ ไปและกลับ เป็นเวลาเดือนเศษ เมื่อแสนจันทร์ถึงแก่ กรรม เจ้าเมืองสวรรคโลก ได้แต่งตั้งบุตรชายคนโตของท่านชื่อทอง รับบรรดาศักดิ์เป็นหลวงศรีพิทักษ์ ปกครองต่อจนเป็นต้นสายพันธุ์สกุลหาดเสี้ยวในปัจจุบัน

วิถีชีวิตไทยพวนหาดเสี้ยว ชาวไทยพวน อำเภอสรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย มีอาชีพ ทำนา ทำไร่ ทำ สวน เลี้ยงหมู เลี้ยงเป็ด เลี้ยงไก่ เวลาว่างจาก การทำนา หึงทอผ้า ขายตีเหล็ก ผู้เป็นช่างเงิน ช่างทอง ก็ทำ เครื่องเงินเครื่องทอง

๑. การแต่งกาย

วัฒนธรรมการแต่งกาย สามารถจำแนกเพศ อายุของชาวไทยพวน โดยสังเกตจากสีและชนิดของเสื้อผ้า คือการแต่งกายชายผู้ชายไทยพวนทุกวัยจะแต่งเหมือนกัน เดิมแต่งกายแบบโจงกระเบน มีผ้าขาวม้าคาดเอว ไม่ใส่เสื้อ ใช้เฉพาะโอกาส ที่เป็นพิธีการส่วนโอกาสทั่วไป สวมกางเกง เป็นกางเกงขาก๊วย (ใส่-แล้ว) ผ้าขาวม้า คัดเอว ไม่ใส่เสื้อนอกจากเวลาออกไป ทำไร่นาจะใส่เสื้อคอตั้ง แขนยาว สีนํ้าเงิน ใช้ผ้าทอแบบเดียวกัน ทั้ง เสื้อ และกางเกง ไม่มีเครื่องประดับอื่น การแต่งกายของหญิง จำแนกเป็นแบบต่างๆ ตามวัยและลักษณะ ของ การเป็นโสด และแต่งงานแล้ว คือ หญิงสาวที่ยัง ไม่แต่งงานอายุระหว่าง ๑๐-๑๕ ปี ใช้ผ้าถุงที่เรียกว่าซิ่นซิ่น โอกาสพิเศษก็จะนุ่งซิ่นตีนจก ใช้ผ้าแถบ คาดปิดหน้าอกทอเป็นผืนยาว เรียกว่า “ผ้าแฮ้งตุ้” เมื่ออายุ ระหว่าง ๑๕-๒๐ ปี จะแต่งทรงผม นิยมรวบขึ้น แบบเกล้ามวย เรียกว่า “โค้นผม ” อายุ ๒๐ ปีขึ้นไปจะทำทรงผม เรียกว่า “ฮอดเกล้า” คือ รวบผมขึ้นมาขอดไว้ ตรงกลางศีรษะ ด้านหน้า ตรงบริเวณหน้าผาก แล้วปล่อย ชายผม โผล่ออกไปด้านข้าง ด้านใดด้านหนึ่ง ผู้หญิงที่แต่งงาน หรือมีอายุ ๒๐ ปีขึ้นไป นิยมไว้ทรงผมทรง “ฮอดเกล้า” ใช้ผ้าถุงเป็นซิ่นตาเต็บ ในโอกาสพิเศษ จะใช้ผ้าถุงซิ่นมุกตีนจก ผู้หญิงสูงอายุ จะเปลี่ยนทรงผมตัดสั้น เรียกว่า “ทรงดอกกระทุ่ม” เครื่องประดับนิยมใช้แต่งในโอกาสพิเศษ เช่น ไปทำบุญหรือพิธีต่างๆ นิยมประดับ ด้วยทองมีปิ่นปักผมสายสร้อยตุ้มหู กำไลแหวนสร้อยสังวาลย์ที่เรียกว่า “แม่แล่ง”

๒. ภาษา

ชนะ เข้มมุกด์ และ อุทิศ กุมาร (๒๕๔๕) ได้ศึกษาค้นคว้าและเรียบเรียงเป็นข้อสังเกตการออกเสียงพูดในภาษาไทยพวนโดยใช้ข้อมูลจากการสนทนา สัมภาษณ์ ผู้ที่มีอายุ ๖๐ ปีขึ้นไปในตำบลหาดเสี้ยว อำเภอศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย เพื่อให้ได้ข้อมูลการออกเสียงที่ถูกต้องของไทยพวนดั้งเดิม โดยเฉพาะอย่างยิ่งการออกเสียง “ญ” (เสียงนาสิก) ซึ่งในภาษาไทยภาคกลางไม่มี คงออกเสียงเป็น “ย” เหมือนกันทั้ง “ญ” และ “ย” ดังนั้น ข้อสังเกตภาษาพูดของไทยพวนหาดเสี้ยว อาจมีบางส่วนที่แตกต่างจากสำเนียงพูดของชาวไทยพวนจังหวัดอื่นๆบ้าง เนื่องจากสภาพของสังคมและสิ่งแวดล้อมที่ไม่เหมือนกันในปัจจุบันสรุปได้ดังนี้ตัวอักษร “จ” ของไทยกลาง ไทยพวนจะออกเสียงเป็นตัว “ส” และ “ซ” , “ฉ” จะออกเสียงเป็น “ช”

(แหล่งที่มาของภาพ จากร้านสารพัดไทย <http://www.sathorngoldtextilemuseum.com>)

การผ้าทอและตีนจกเก่าลายไทยพวนศรีสัชนาลัย

ผ้าทอไทยพวนศรีสัชนาลัยมี ๒ ประเภท คือ ผ้าทอเพื่อใช้สอยในชีวิตประจำวัน ผ้าประเภทนี้จะไม่เน้นความประณีตสวยงามนักแต่จะเน้นความแน่นความหนาของเนื้อผ้า เพื่อให้คงทนให้ใช้ได้ยาวนาน ผ้าทอประเภทนี้ได้แก่ ผ้าซิ่นลายต่างๆ ผ้าห่ม ผ้านวม ผ้าพื้นย้อมครามหรือย้อมมะเกลือ ผ้าทำถุงย่าม เป็นต้น ส่วนผ้าทออีกประเภทหนึ่งนั้นทออย่างประณีตงดงาม เพื่อใช้ในโอกาสพิเศษหรือโอกาสสำคัญ ผ้าทอประเภทนี้

ได้แก่ ผ้าซิ่นตีนจก ซึ่งสร้างชื่อเสียงและเกียรติภูมิให้กับชาวไทยพวนศรีสัชนาลัยเป็นอย่างมาก ลายตีนจกที่นิยมทอมีเก่าลาย ซึ่งมีชื่อเรียกขานว่า ลายเครือน้อย ลายเครือกลาง ลายเครือใหญ่ ลายมนสิบก ลายสิบกสองหน่วยตัด ลายน้าอ่าง ลายท้องสอง ลายแปดขอ และลายสี่ขอ ผ้าซิ่นคนพวนศรีสัชนาลัยนั้นจะมีส่วนประกอบอยู่สามส่วน คือ หัวซิ่น ตัวซิ่น และตีนซิ่น ทั้งนี้เพราะสมัยโบราณนิยมทอด้วยพิมพ์หน้าแคบ "ตัวซิ่น" จะสั้นต้อง "ต่อหัว ต่อตีน" จึงจะนุ่งได้ตีนจกทั้งเก่าลายมีความวิจิตรงดงามแฝงไว้ด้วยแง่คิดอันทรงคุณค่า เป็นลายตีนซิ่นที่หญิงชาวไทยพวนศรีสัชนาลัยประดิษฐ์ประดอยมาเป็นตีนซิ่นของตนเอง และด้วยภูมิปัญญาที่ชาญฉลาดจึงบังเกิดตีนจกถึงเก่าลายอันควรค่าแก่การบันทึกไว้มิให้ลืมหลง

ภาพลายประกอบของจกเกล้าลายและความหมาย

(แหล่งที่มาข้อมูลจากร้านสารพัดผ้าไทย <http://www.sathorngoldtextilemuseum.com>)

ลายนกคุ้ม

ลายนกคุ้ม เป็นลายที่มีความหมายถึงการอยู่คุ้มเหย้าคุ้มเรือนคุ้มผ้าคุ้มเมีย บังเกิดความเป็นสิริมงคลต่อชีวิตคู่ การครองรักการครองเรือน แม่ลายขนาดเล็กนี้มักจะเป็นแม่ลายที่นำไปประกอบกับลายหลักอื่นๆ เกือบทุกลาย ซึ่งอาจจะสอดแทรกไว้ตรงที่ได้ก็ได้ เนื่องจากความหมายอันเป็นสิริมงคลยิ่งนั่นเอง มงคลยิ่งนั่นเอง

ลายนกหมู่

ลายนกหมู่ เป็นลายที่มีความหมายถึงการไปเป็นหมู่เป็นพวก ไม่มีความขัดแย้งทางด้านความคิดและการกระทำ บังเกิดความสุขสามัคคี แม่ลายขนาดเล็กนี้มักใช้เป็นส่วนประกอบของลายเครือ่น้อยเท่านั้น ไม่นิยมที่จะนำไปประกอบลายหลักอื่นๆ เพราะจะทำให้ไม่สวยงาม

ลายนกแถว

ลายนกแถว เป็นลายที่มีความหมายถึงการมีระเบียบในสังคมวงกว้างว่านเครือ หรือที่เรียกกันว่าไปกันเป็นแถว เป็นแนว มีทิศทางในการประกอบกิจการที่จะทำให้สังคมเจริญรุ่งเรืองในทางเดียวกัน แม่ลายขนาดเล็กนี้จะใช้ประกอบประกอบของลาย ๘ ขอเท่านั้น

ลายนกคาบ

ลายนกคาบ เป็นลายที่มีความหมายถึงการคาบดอกไม้ร่วมกัน หรือกินน้ำร่วมกัน ทางภาษาเหนือเขาเรียกว่า กินน้ำร่วมเต้า อีกนัยหนึ่งคือทำให้สิ่งจะวาจาที่จะครองรักร่วมกับผู้เป็นสามีอย่างจริงจังยั่งยืนนั่นเอง

ลายดอกหมี

ดอกหมี เป็นแม่ลายขนาดเล็กที่นิยมนำมาประกอบกับหลายหลักทั่วไป ยกเว้นลายสองห้อง

โจ๊ะ

โจ๊ะ เป็นแม่ลายขนาดเล็กที่นิยมนำมาประกอบกับลายหลักที่เรียกว่า ลายสองห้องเท่านั้น

ลายฟันปลา

ลายฟันปลา เป็นลายที่สลับกันไปมาใช้ประกอบลายหลักเพื่อให้เกิดความงดงาม

ลายสร้อยหมาก สร้อยพร้าว

ลายสร้อยหมาก สร้อยพร้าว เป็นลายที่จะมีลักษณะคล้ายดอกหมากหรือดอกมะพร้าวที่ยังตูมอยู่ ลายนี้จะอยู่ติดแม่ลายใช้แทนลายเครือขอได้

ลายเครือขอ

ลายเครือขอ เป็นลายที่ติดขนากับลายหลักทั้งบนและล่าง เน้นลายหลักให้เด่นชัด

ลายสร้อยสา

ลายสร้อยสา เป็นลายขนาดเล็กที่จะอยู่ล่างสุดของตัวผ้าชิ้น เพื่อให้เกิดความอ่อนช้อยน่าสวมใส่ของผ้าชิ้นติดจกนั่นเอง

ภาษาไทยพวนบ้านหาดเสี้ยว

มรดกอันล้ำค่าของชาวพวนนั้นคงจะไม่มีสิ่งใดจะยิ่งใหญ่ไปกว่าการมีภาษาพูดเป็นของตนเอง เพราะภาษาเป็นเครื่องชี้ว่ากลุ่มชนของเจ้าของภาษานั้นมีความเจริญเป็นอารยชน ลักษณะเด่นของคำพวน เช่น ถ้าใช้ ก เป็นตัวสะกดจะไม่ออกเสียงตัวสะกด ดังเช่น หูก หู, ปาก เป็น ปะม แบก เป็น แบะ คำที่ใช้ ไ- ไม้ม้วน ส่วนใหญ่จะออกเป็นเสียงสระเออ เช่น บ้านไต้ - บ้านต้อม ไส้-เส่อม ใ้-เหือ ส่วนสระ-ไ- ไม้ม้วนจะออกเสียงตามรูป เช่น ผัดไมยไส้ไ้ จะพูด ผัดไทยเส่อไ้ จะไม่พูดว่า ผัดเทอเส่อเออ ใช้เสียง ซ แทนเสียง ช เช่น ช้าง-ช้าง, ช่วย-ช้อย ไม่มีเสียงควบกล้า ร ลว ใช้ตัว ฮ แทน ร เช่น เรือน-เฮือนม เรา-เฮาม ร้าเรียน-ฮ้าเฮียน ในการพูดถึงคำไทยพวนในครั้งนี้จะขอยกตัวอย่างคำพวนที่น่าสนใจบางคำมาให้ศึกษากัน

ตัวอย่างภาษาไทยพวน

ภาษาไทยพวน	ภาษากลาง
กะดักกะต้อ	อะไรกันนักหนา
กะเลอ, เก้อ	ที่ไหน
กะเลอกะตาย	เรื่องที่ผ่านมาแล้ว
ขอหลอ	ขอโทษ
ขาดเจ่ยเอ่ย	ขาดผลที่มีขนาดกว้างลึก
ขาดปู้ด	ขาดกระเด็น
คันญ *	ร่ม (อุปกรณ์ที่ใช้กางแดดม กันฝน)
คิ้ว	ทอด ผัด คิ้ว
คืดญะ *	หนักใจ
คืดฮู้	คิดถึง
เค้าช่องแข่ง	ขนมนางเล็ด
เค้าโถเถ	แป้งจี
เค้าเป็ยะ	ข้าวต้ม
เค้าล้อมแล้ม	ขนมบัวลอย
เค้าโล้ง	ข้าวเหนียวเปียกใส่เผือกมัน

งอนดั้น	ทำยทอย
งำ	ปิด กรอบ
งัด	น่าแปลกใจ สงสัย
เงียง	กระโถน
จอบ	หลบซ่อน แอบ
จะเหลาะ	ลั่นปี่
จ้าวเค้า	หุงข้าว
จាំมะล้ง	อยู่เป็นเวลานานๆ ประจำ
จุฮ้าย	สามเณร
เจ้าหัว	พระ
ชานท่อง	นอกชาน
เซ็น	ตกใจ
โไซ่ง	กางเกง
ไช้ซาด	ไม่มีทางไป
เญ้น *	ซ้ำ
ไต้แสง	โล่ง สบาย
ติดโต้	ตุ๊กแก
ตายความถั่ววะ *	หลงเชื่อคำที่เขาพูด
ดิ่งเตียม	จิ้งจก
ถือแสง	ตีใจ
แกหัว	โกนผม
ท่วยกะล้า่ง	กะละมังใบใหญ่
หู้ดทั่งๆ	ลั้งเลใจ
เท็ง	ข้างบน
เท็ง	ข้างบน
เทื่อ	ครั้ง
เทื่อะ	กระฉอก
นั้งเปื่อ	นั่งราบกับพื้น
เน่ง	ชิงให้ตริง
บ่ซ่องบ่ไซ้	ไม่ถูกไม่ควร
บ่อนเสาะหลิ	มูมอับที่มองไม่เห็น
ป่วง	เที่ยวไปเรื่อยๆ

ป้องเอี่ยม	หน้าต่าง
ป้องเผื่อะ	ตาตุ่ม
ปะบ้อด	พูดมาก ปากเสียว
ปะบาด	แผล
ปัว	รักษาพยาบาล
ป้ามไซ้	ไซ้ทอด
ปิ่นหะข่วง	หมุ่นไปรอบๆอย่างแรง
ปุมเป้า	ห้องใหญ่ ลงพุง
เป็เอบเหบ	รูปร่างใหญ่แบน
โป้	กะลา
ไปกะเลอ ไปกะเลอมา	ไปไหนมา
ไปนำเดียวกัน	ไปด้วยกัน
ผ้าเซ็ดสบ	ผ้าเซ็ดปาก
เผอว่า	ใครพูด
พ้อมบาด	ทันทีทันใด
พะฆ้อง	วงปี่พาทย์
พะลาด	สิ้นลั้ม
พะเว้อพะว้า	ท่าทางของคนที่ลนลาน
พันพั้ว	คลุกคลี
พ้าคะหั่ว	ผ้าขาวม้า
พ้าแฮ้นตุ้	ผ้าเคียนนม
แพ้วโต้ง	เอาผ้าบาดบ่า
พ้าว	รีบร้อน
มิดเซื่อ	กรรไกร
เม็ดไว้	ไม่ต้องพูด ปิดบัง
แมนเผอ	คือใคร
เว้าขวัน	นินทา
แ้วเต้อแ้วเหนื่อ	มองซ้ายมองขวา
หมาเขียบ	น้อยหน้า
หมาหมี	ขนุน
หมาหุง	มะละกอ
หมาออ	ลับประรด

หมุกชะหลุก	คนที่พูดจาดังไววาย
เห็นเฮอะ	รังเกียจ น่าเกลียด
ออนซอน	สมเพท เวทนา
อ้อมล้อมแอมแล้ม	ยุติดี ทำตัวให้เรียบร้อย
อั้งเออ	หน้าอก
เอ็ดหัง	ทำอะไร
ฮ่าวว่า	ไม่จริงมั้ง ไม่ใช่หรอก

* หมายเหตุ

การออกเสียง "ย" หรือ "ญ" ลักษณะการออกเสียงในภาษาไทยนั้นลื่นจะอยู่กลางปาก แต่การออกเสียงของไทยพวนลื่นจะแตะแปดานปากด้านหน้า

(แหล่งที่มาข้อมูลจากร้านสารผ้าไทย <http://www.sathorngoldtextilemuseum.com>)

๑. สารพิพิธภัณฑสถานผ้าทองคำ และยังมีพิพิธภัณฑสถานพื้นบ้าน

คุณลุงสาร เจ้าของร้านที่มากอารมณ์ขัน เป็นทั้งนักปราชญ์ท้องถิ่นที่ยอดเยี่ยม สามารถเล่าเรื่องราวชาวไทยพวนได้น่าสนใจมาก ยังสอดแทรกความรู้ภาษาไทยพวนวันละคำให้กับนักท่องเที่ยวที่มาซื้อผ้าหรือมาชมพิพิธภัณฑสถาน

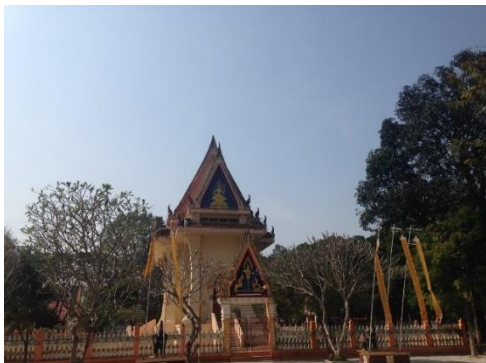
ข้อมูลท่องเที่ยวเชิงศาสนา

๒. วัดหาดเสี้ยว ตั้งอยู่ หมู่ที่ ๒ ตำบลหาดเสี้ยว อำเภอศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย ๖๔๑๓๐ เดิมชื่อวัดโพธิ์ไทร ต่อมาจึงเปลี่ยนชื่อเป็น วัดหาดเสี้ยว สิ่งที่น่าสนใจภายในวัดคือ โบสถ์เก่าแก่อายุกว่า ๑๐๐ ปี หอปฏิธรรม หอไตร และเป็นสถานที่จัดงานบวชช้างประจำปีของชาวตำบลหาดเสี้ยว

รายงานผลลงพื้นที่สำรวจข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวและศักยภาพด้านการท่องเที่ยวในพื้นที่อำเภอศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย ภายใต้โครงการการจัดการข้อมูลการท่องเที่ยว พื้นที่ อพท.๔

๓.วัดบ้านใหม่ หมู่ ๔ ตำบลหาดเสี้ยว อำเภอสรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย มีอาคารเรียนเก่า มีการบูรณะมาทำประโยชน์ ในอนาคตกำลังจะต่อยอดเป็นพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ เบอร์โทรติดต่อ ๐๓๔ ๖๑๓ ๕๙๖

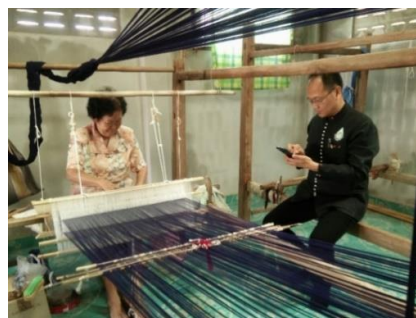

๔.วัดหาดสูง ตำบลหาดเสี้ยว อำเภอสรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัยและเก็บ “เรือกฐินพวน” อดีตไว้จัดกิจกรรมประเพณีแห่กฐินทางน้ำ ช่วงออกพรรษา ก่อนประเพณีลอยกระทง

ท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและวิถีชีวิต

๕.บ้านทอผ้าป่าฐา อายุเกือบ ๗๐ ปี ทอผ้าได้ถุนบ้าน ผ้าขาวม้า ผ้าห่ม ลักษณะบ้านสามารถต้อนรับนักท่องเที่ยวเป็นคณะได้

รายงานผลลงพื้นที่สำรวจข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวและศักยภาพด้านการท่องเที่ยวในพื้นที่ อำเภอสรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย ภายใต้โครงการการจัดการข้อมูลการท่องเที่ยว พื้นที่ อพท.๔

๕.กลุ่มทอผ้าบ้านหาดเสี้ยวใต้ หมู่ ๑ ตำบลหาดเสี้ยวประธานกลุ่ม คุณชะอ้อน กำไร ติดต่ได้ที่เบอร์ ๐๙๓-๒๑๓- ๒๙๑๑ สมาชิกในกลุ่มประมาณ ๔-๕คน อยู่ใกล้วัดหาดเสี้ยว

๖.สมาชิกเทศบาลตำบลหาดเสี้ยว ทอผ้าตีนจก รับงานตามออเดอร์ ราคาผ้าฝ้าย ๒,๕๐๐ บาทต่อ ๑ ผืน ผ้าไหมราคา ๕,๐๐๐ บาทต่อผืน หากจก ๙ ลาย ในผืนเดียวกันราคา ๑๕,๐๐๐ บาทต่อ ๑ ผืน

๗.คุณจันทร์ โกศัย ๑๙๕/๓ หมู่ ๓ บ้านหาดสูง ตำบลหาดเสี้ยว อำเภอสรีสัชนาลัย จุดเริ่มการทอผ้า เริ่มที่เอาด้ายมาหมักแป้ง แล้วตากแห้ง นำมาจก คั้น นึ่งสีบ มาทอผ้า สำเร็จเป็นผืน ยาม ใช้เวลาในการผลิต ๑ วัน

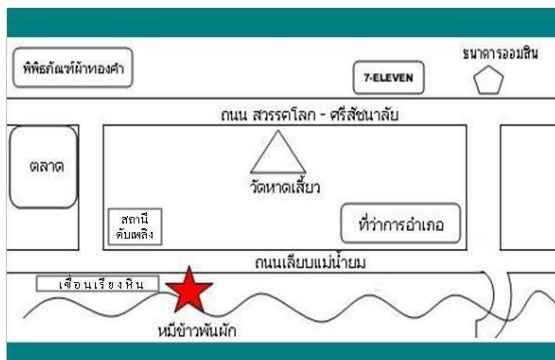
รายงานผลลงพื้นที่สำรวจข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวและศักยภาพด้านการท่องเที่ยวในพื้นที่
อำเภอสรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย ภายใต้โครงการการจัดการข้อมูลการท่องเที่ยว พื้นที่ อพท.๔

๘.ทอผ้าตีนจก บ้านหาดสูง มีทั้งรวมตัวกันใต้ถุนบ้าน ประมาณ ๔-๕ กี่ หรือหลังเดียว ทุกหลังมีคนสั่งจอง ทุกฝืน

ที่พักร้านอาหาร ร้านขายของฝาก

๙.ร้านหมี่ข้าวพันผัก(ริมยม) ตำบลหาดเสี้ยวจังหวัดสุโขทัยสนใจโทร ๐๘๕ ๑๔๖ ๔๒๔๔

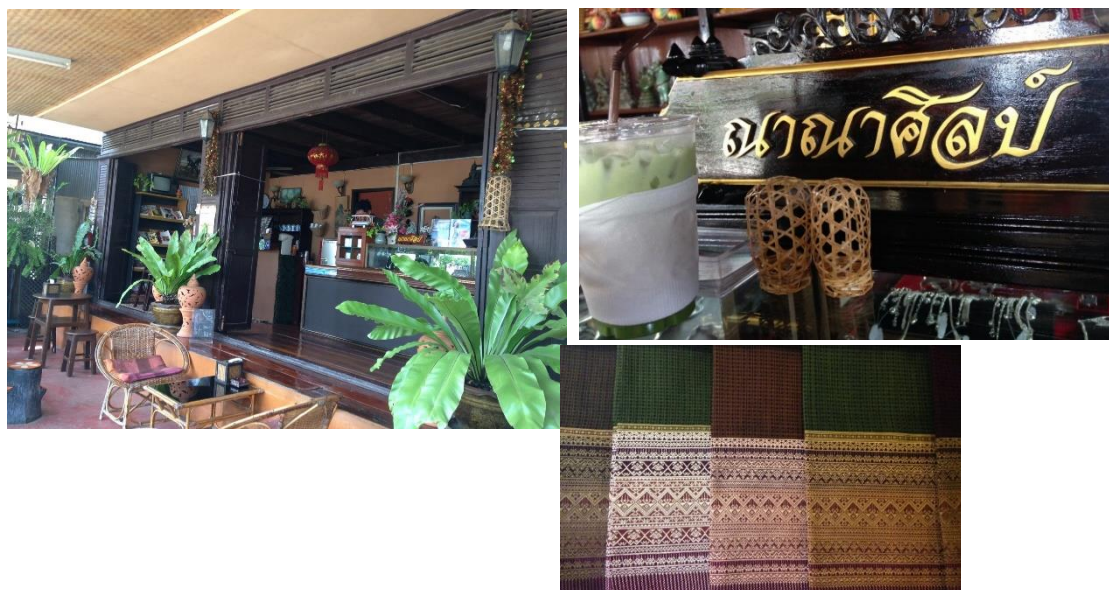

๑๐.ร้านก๋วยเตี๋ยวสังคโลก ตัดถนนเส้นหลัก ๑๐๑ ซ่างร้านอัญชัญผ้าไทย

รายงานผลลงพื้นที่สำรวจข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวและศักยภาพด้านการท่องเที่ยวในพื้นที่
อำเภอศรีสัชชนาลัย จังหวัดสุโขทัย ภายใต้โครงการการจัดการข้อมูลการท่องเที่ยว พื้นที่ อพท.๔

๑๑.ร้านณานากาแฟ ขายเครื่องดื่มและสินค้าผ้าพื้นเมือง

๑๒.ร้านอัญชัญผ้าไทย ๙๙๙ หมู่ ๑ ตำบลหาดเสี้ยว อำเภอศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย ๖๔๑๓๐
สนใจโทร ๐๕๕ ๖๓๐ ๓๗๘

๑๓.ต้นปาล์มรีสอร์ท ๗๕๕ หมู่ ๒ ตำบลหาดเสี้ยว เบอร์ติดต่อ ๐๘๙ ๙๖๐ ๕๙๕๖ราคา ๔๕๐ - ๘๐๐ บาท
ต่อคืน

รายงานผลลงพื้นที่สำรวจข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวและศักยภาพด้านการท่องเที่ยวในพื้นที่
อำเภอศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย ภายใต้โครงการการจัดการข้อมูลการท่องเที่ยว พื้นที่ อพท.๔

๑๔.ร้านกุหลาบ ร้านอาหารตำบลหาดเสี้ยว อำเภอศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย เปิด ๑๐.๐๐ – ๒๑๐๐ น.

(ร้าน) ๐๕๕ ๖๗๑ ๑๕๑ , (มือถือ) ๐๘๙ ๕๖๓ ๒๑๕๑ , ๐๘๘ ๒๘๒ ๓๓๐๓

๑๕.ตลาดยามค่ำ ตำบลหาดเสี้ยว อำเภอศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย

๑๖.มุกดารีสอร์ท ๕๑๗ หมู่ ๒ ตำบลหาดเสี้ยว อำเภอศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย ๐๕๕ ๖๗๑ ๐๒๔

ประเพณีประจำปีตำบลหาดเสี้ยว

เดือน	ชื่อประเพณี	หมายเหตุ
มกราคม	แรกของทุกปี ขึ้น ๒-๓ (ตะวันตกดิน)	การละเล่น ช นางกั๊ก
กุมภาพันธ์	กำที่สองขึ้น ๙ - ๑๐ ค่ำ เดือน ๓ (ถึงเพลา) กำที่สามขึ้น ๑๔ - ๑๕ ค่ำ เดือน ๓ (จึ่งหัน)	นางดั่ง ขนมข้าวโค้ง , ขนมข้าวโถเถ
เมษายน	๗เมษายน ทุกปี (แห่ช้างบวชนาค) ๒๒ เมษายน สังขารผู้เฒ่า,บั้งไฟบ้านหาดสูง ๑๒ - ๑๓ เม.ย อาบน้ำก่อนกา	

รายงานผลลงพื้นที่สำรวจข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวและศักยภาพด้านการท่องเที่ยวในพื้นที่
อำเภอศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย ภายใต้โครงการการจัดการข้อมูลการท่องเที่ยว พื้นที่ อพท.๔

	ระหว่าง ๑๒ - ๑๕ แห่งตุง	
พฤษภาคม	สลากพัตร,บุญบังไฟ	
สิงหาคม	งานวันของดีศรีสัชชาลัย	
ตุลาคม	เทศมหาชาติ(กัณฑ์โตด)	
พฤศจิกายน	ประเพณีแห่กฐินทางน้ำ จุลกฐินหอผ้าไตรจีวร ๑ ชุด :คืน	
ธันวาคม	๖ - ๑๐ ย้อนอดีตศรีสัชชาลัย	

เพิ่มเติม

- หน้าขนมข้าวโด้ง ทำจากมันสำปะหลัง (ดั้งเดิมทำจากกล้วย)
- ตลาดไนท์หาดเสี้ยวมีทุกวันอาทิตย์เย็น
- ตลาดนัด เข้า-เที่ยง ทุกวันพฤหัสบดี
- ชมรมรักศรีสัชชาลัย

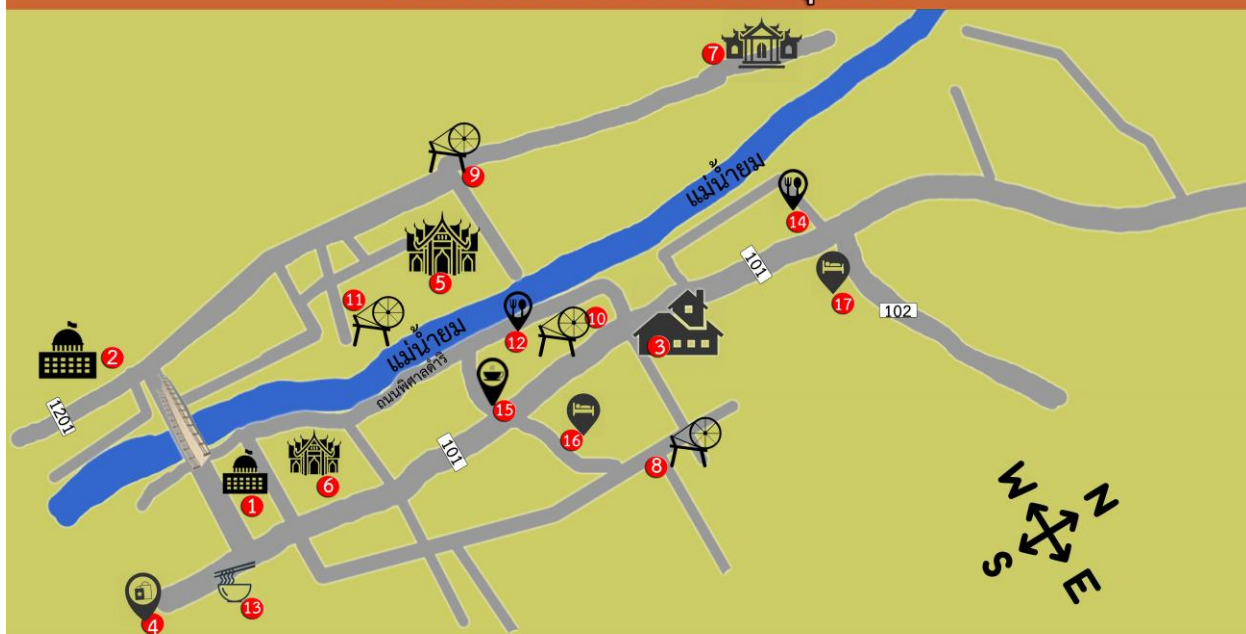
ข้อมูลแหล่งท่องเที่ยว

ลำดับ	สถานที่	ประเภท	เบอร์โทร	เวลา เปิด -ปิด	Latitude	Longitude	ที่ตั้ง
๑	สารพพิพิธภัณฑ์ผ้า ทองคำ	ท่องเที่ยวเชิง ประวัติศาสตร์	๐๕๕ ๖๗๑ ๑๔๓	๐๘.๓๐ - ๑๗.๓๐	๑๗.๕๒๖๓๘๖	๙๙.๗๖๖๕๙๒	๔๗๗/๒ ต.หาด เสี้ยว ซอย ๒ ตำบลหาดเสี้ยว อำเภอ ศรีสัชชา ลัย สุโขทัย ๖๔๑๓๐
๒	วัดหาดเสี้ยว	ท่องเที่ยวเชิง ศาสนา	๐๕๕ ๖๗๑ ๑๒๒	๐๖.๐๐ - ๑๘.๐๐	๑๗.๕๒๑๕๗๒	๙๙.๗๕๙๒๐๗	ตั้งอยู่ หมู่ที่ ๒ ตำบลหาดเสี้ยว อำเภอศรีสัชชา ลัย จังหวัด สุโขทัย ๖๔๑๓๐
๓	วัดบ้านใหม่	ท่องเที่ยวเชิง ศาสนา	๐๓๔ ๖๑๓ ๕๙๖	๐๖.๐๐ - ๑๘.๐๐	๑๗.๕๑๖๘๒๕	๙๙.๗๗๓๑๕๔	หมู่ ๔ ตำบลหาด เสี้ยว อำเภอ ศรีสัชชาลัย จังหวัดสุโขทัย
๔	วัดหาดสูง	ท่องเที่ยวเชิง ศาสนา	๐-๕๕๖๗-๑๐๑๓	๐๖.๐๐ - ๑๘.๐๐	๑๗.๕๒๐๖๖๓๙	๙๙.๗๕๙๐๙๘๑๙	ตำบล หาดเสี้ยว อำเภอ ศรีสัชชา ลัย สุโขทัย ๖๔๑๓๐

๕	บ้านทอผ้าป่าธูา	ท่องเที่ยวเชิง วัฒนธรรมและ วิถีชีวิต	๐๘๙ ๘๘๘ ๐๒๓๑	๐๘.๐๐ - ๑๖.๐๐	๑๗.๕๒๒๗๒๒๕	๙๙.๗๖๔๔๖๖๖	ตำบล หาดเสี้ยว อำเภอ ศรีสัชนา ลัย สุโขทัย ๖๔๑๓๐
๖	กลุ่มทอผ้าบ้าน หาดเสี้ยวใต้	ท่องเที่ยวเชิง วัฒนธรรมและ วิถีชีวิต	๐๙๓ ๒๑๓ ๒๙๑๑	๐๘.๐๐ - ๑๖.๐๐	๑๗.๕๑๘๕๕๓	๙๙.๗๖๓๑๕๖๓	ตำบล หาดเสี้ยว อำเภอ ศรีสัชนา ลัย สุโขทัย ๖๔๑๓๐
๗	คุณจันทรา โกศัย	ท่องเที่ยวเชิง วัฒนธรรมและ วิถีชีวิต	๐๘๙ ๘๘๘ ๐๒๓๑	๐๘.๐๐ - ๑๖.๐๐	๑๗.๕๒๔๘๕๕	๙๙.๗๖๐๑๖๘	๑๙๕/๓ หมู่ ๓ บ้านหาดสูง ตำบลหาดเสี้ยว อำเภอศรีสัชนา ลัย
๘	ทอผ้าบ้านหาดสูง	ท่องเที่ยวเชิง วัฒนธรรมและ วิถีชีวิต	๐๘๙ ๘๘๘ ๐๒๓๑	๐๘.๐๐ - ๑๖.๐๐	๑๗.๕๕๐๗๘๓	๙๙.๗๐๖๙๕๕	ตำบล หาดเสี้ยว อำเภอ ศรีสัชนา ลัย สุโขทัย ๖๔๑๓๐
๙	ร้านหมี่ข้าวพันผัก (ริมยม)	ร้านอาหาร	๐๘๕ ๑๔๖ ๔๒๔๔	๐๘.๐๐ - ๑๖.๐๐	๑๗.๕๒๔๐๖๙	๙๙.๗๖๓๗๙๙	ตำบล หาดเสี้ยว อำเภอ ศรีสัชนา ลัย สุโขทัย ๖๔๑๓๐
๑๐	ร้านก๋วยเตี๋ยวสังค โลก	ร้านอาหาร	๐๘๑ ๘๗๕ ๒๐๙๔	๐๙.๐๐ - ๑๕.๓๐	๑๗.๕๑๕๔๐๐๖๒	๙๙.๗๖๑๙๒๕๖๗	ตำบล หาดเสี้ยว อำเภอ ศรีสัชนา ลัย สุโขทัย ๖๔๑๓๐
๑๑	ร้านฉนวนกาแฟ	ร้านเครื่องดื่ม สินค้าพื้นเมือง	๐๘๒ ๐๘๓๔๒๖๙	๐๗.๐๐ - ๑๕.๓๐	๑๗.๕๒๒๖๑๘๗๖	๙๙.๗๖๕๐๗๖๓๙	ตำบล หาดเสี้ยว อำเภอ ศรีสัชนา ลัย สุโขทัย ๖๔๑๓๐
๑๒	ร้านอัญชัญผ้าไทย	ร้านสินค้า พื้นเมือง	๐๕๕ ๖๓๐ ๓๗๘	๐๘.๐๐ - ๑๘.๐๐	๑๗.๕๑๕๖๖๒	๙๙.๗๖๐๙๖๘	๙๙๙ หมู่ ๑ ตำบลหาดเสี้ยว อำเภอศรีสัชนา ลัย
๑๓	ต้นปาล์มริสอร์ท	ที่พัก	๐๘๙ ๙๖๐ ๕๙๕๖	๒๔ ชม.	๑๗.๕๒๘๓๐๙	๙๙.๗๖๖๒๙๗	๗๕๕ หมู่ ๒ ตำบลหาดเสี้ยว
๑๔	ร้านกุหลาบ	ร้านอาหาร	๐๘๙ ๕๖๓ ๒๑๕๑	๑๐.๐๐ - ๒๓.๐๐	๑๗.๕๓๕๔	๙๙.๗๖๗๖๖๘	ตำบล หาดเสี้ยว อำเภอ ศรีสัชนา

แผนที่แหล่งท่องเที่ยวตำบลหาดเสี้ยว

แผนที่ท่องเที่ยวตำบลหาดเสี้ยว
อำเภอศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย

① ที่ว่าการอำเภอศรีสัชนาลัย	⑤ วัดหาดสูง	⑧ กลุ่มทอผ้าบ้านหาดเสี้ยวใต้	⑫ ร้านหมี่ข้าวพันผัก(ริมยม)	⑯ ดันปาล์มรีสอร์ท
② เทศบาลตำบลหาดเสี้ยว	⑥ วัดหาดเสี้ยว	⑨ บ้านคุณจันทรา โกศัย	⑬ ร้านก๋วยเตี๋ยวสังคโลก	⑰ มุกดารีสอร์ท
③ สารพิพิธภัณฑสถานผ้าทองคำ	⑦ วัดบ้านใหม่	⑩ บ้านทอผ้าป่าธู	⑭ ร้านอาหารกุหลาบ	
④ ร้านอัญชัญผ้าโบราณ		⑪ กลุ่มทอผ้าหาดสูง	⑮ ร้านณานากาแฟ	

ตำบลป่าจ้าว อำเภอศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย

ประวัติความเป็นมา ตำบลป่าจ้าว เป็นตำบลที่ตั้งอยู่ในเขตการปกครองของอำเภอเวียงป่าเป้ามีจำนวนหมู่บ้านทั้งสิ้น ๑๒ หมู่บ้าน

รายชื่อผู้บริหาร

๑. นายวิเชียร จินเชื้อ นายกองค้การบริหารส่วนตำบลป่าจ้าว

แหล่งท่องเที่ยวเชิงศาสนา

๑. วัดทุ่งพล้อ หลวงพ่อมงคลนิมิตร อายุกว่า ๒๐๐ ปี เคยถูกไหม้ไปแล้วได้กลับมา

๒. วัดแม่ราก ตำบลป่าจ้าว อำเภอศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย

๓. บ้านทุ่งพล้อ นวดเพื่อสุขภาพ เป็นกลุ่มประมาณ ๑๐ คน เปิด ๘๐๐ - ๑๘.๐๐ น. สนใจติดต่อ ๐๙๒ ๗๑๖ ๘๘๓๙ อยู่ในวัดทุ่งพล้อคูหาวิทยาราม ตำบลป่าจ้าว อำเภอศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย

รายงานผลลงพื้นที่สำรวจข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวและศักยภาพด้านการท่องเที่ยวในพื้นที่
อำเภอศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย ภายใต้โครงการการจัดการข้อมูลการท่องเที่ยว พื้นที่ อพท.๔

๔. แกะสลักสบู่เป็นดอกไม้ สามารถสั่งซื้อได้ แกะสลักสบู่ด้วยความปราณีต งดงาม

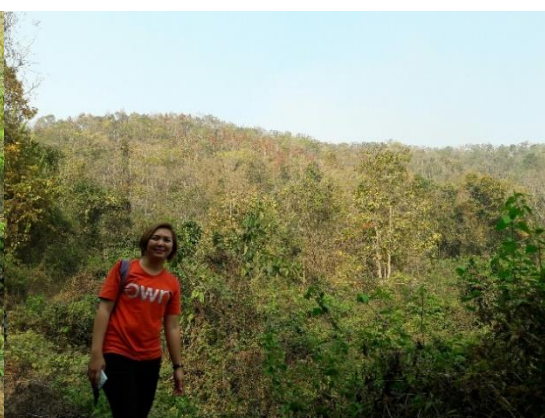
ท่องเที่ยวเชิงนิเวศผจญภัย

๕. ดอยเขามุ้ง มีเรื่องเล่าตำนานต่อกัน เรื่องใครทำไม่ดีจะได้รับโทษ ใครทำดีจะถูกหวย

๖.

๗. น้ำตกอ่างทอง ดูแลโดยกรมป่าไม้ นักท่องเที่ยวในพื้นที่ เที่ยวได้ช่วงฤดูฝน นอกฤดูไม่มีน้ำ

รายงานผลลงพื้นที่สำรวจข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวและศักยภาพด้านการท่องเที่ยวในพื้นที่
อำเภอศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย ภายใต้โครงการการจัดการข้อมูลการท่องเที่ยว พื้นที่ อพท.๔

ท่องเที่ยวเชิงเกษตร

๘. ศูนย์เรียนรู้เกษตรพอเพียงและบ้านดิน หมู่ ๙ ตำบลป่าจี่ อำเภอศรีษะพนาลัย จังหวัดสุโขทัย

ขอบคุณภาพจาก REVIEW SUKHOTHAI ลงพื้นที่สำรวจแหล่งท่องเที่ยวร่วมกันในตำบลป่าจี่

๘. ศูนย์เรียนรู้การปลูกดีปลี คุณ สนม พันธุ์ทอง โทร ๐๖๒ ๖๒๔ ๖๖๙๖

ที่พักร้านอาหาร

๘. ร้านขนมจีนสมุนไพร ช่างวัดแม่ราก

รายงานผลลงพื้นที่สำรวจข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวและศักยภาพด้านการท่องเที่ยวในพื้นที่
อำเภอศรีษะพนาลัย จังหวัดสุโขทัย ภายใต้โครงการการจัดการข้อมูลการท่องเที่ยว พื้นที่ อพท.๔

ข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวตำบลป่าจั่ว
แหล่งข้อมูลท่องเที่ยวตำบลป่าจั่ว อำเภอศรีษะพนาลัย จังหวัดสุโขทัย

ลำดับ	สถานที่	ประเภท	เบอร์โทร	เวลา เปิด - ปิด	Latitude	Longitude	ที่ตั้ง
๑	วัดทุ่งพล้อ	แหล่งท่องเที่ยว เชิงศาสนา	๐๕๕ ๖๓๐ ๗๖๕	๐๖.๐๐ - ๑๘.๐๐	๑๗.๕๔๖๔๒๔๕๑	๙๙.๗๘๕๖๑๗๔๔	หมู่ ๙ ตำบลป่าจั่ว อำเภอ ศรีษะพนาลัย จังหวัด สุโขทัย
๒	นวดแผนไทย	แหล่งท่องเที่ยว วัฒนธรรมและวิถี ชีวิต	๐๙๒ ๗๑๖ ๘๘๓๙	๐๘.๐๐ - ๑๗.๐๐	๑๗.๕๔๖๔๒๔๕๑	๙๙.๗๘๕๖๑๗๔๔	หมู่ ๙ ตำบลป่าจั่ว อำเภอ ศรีษะพนาลัย จังหวัด สุโขทัย
๓	วัดแม่ราก	แหล่งท่องเที่ยว เชิงศาสนา	๐๕๕ ๖๗๒ ๑๓๑	๐๖.๐๐ - ๑๘.๐๐	๑๗.๕๓๕๗๒๓๖๓	๙๙.๗๗๕๑๗๗๗๓	ตำบล ป่าจั่ว อำเภอ ศรีษะพนาลัย สุโขทัย ๖๔๑๓๐
๓	ขนมจีน สมุนไพร	อาหาร	๐๘๕ ๗๓๗ ๒๑๑๓	๐๙.๐๐ - ๑๖.๐๐	-	-	อยู่ข้างวัดแม่ราก ตำบล ป่าจั่ว อำเภอศรีษะพนาลัย จังหวัดสุโขทัย
๔	อ่างเก็บน้ำ ห้วยแม่สูง	แหล่งท่องเที่ยว เชิงนิเวศผจญภัย	๐๕๕ ๖๗๒ ๑๓๑	๐๖.๐๐ - ๑๘.๐๐	๑๗.๕๕	๙๙.๗๐๙๔	หมู่ที่ ๔ ตำบลป่าจั่ว อำเภอศรีษะพนาลัย จังหวัดสุโขทัย.
๕	กลุ่มวิสาหกิจ ชุมชน	สินค้าชุมชน	๐๙๒ ๗๑๖ ๘๘๓๙	๐๙.๐๐ - ๑๘.๐๐	๑๗.๕๔๖๔๒๔๕๑	๙๙.๗๘๕๖๑๗๔๔	ขายในร้านนวดแผนไทย
๖	เกษตร พอเพียง	แหล่งท่องเที่ยว เชิงเกษตร	๐๕๕ ๖๗๒ ๑๓๑	๐๘.๐๐ -๑๖.๐๐	๑๗.๕๔๐๑๒๒	๙๙.๗๙๔๙๖๖๓	ต.ป่าจั่ว อ.ศรีษะพนาลัย จ. สุโขทัย
๗	แกะสลักสบู่ เป็นดอกไม้	สินค้าชุมชน	๐๘๒ ๔๐๔ ๒๐๔๒	๐๘.๐๐- ๑๖.๐๐	๑๗.๕๓๗๘๐๔๙	๙๙.๗๗๘๕๔๗๘	๙๘/๙ บ้านทุ่งพล้อ ต.ป่า จั่ว อ.ศรีษะพนาลัย จ. สุโขทัย
๘	ดอยเขามุ้ง	ท่องเที่ยวเชิง นิเวศน์และผจญ ภัย	๐๕๕ ๖๗๒ ๑๓๑	๐๗.๐๐ - ๑๘.๐๐	๑๗.๕๕๐๕๒๐๘	๙๙.๗๘๗๓๘๒๗	ต.ป่าจั่ว อ.ศรีษะพนาลัย จ. สุโขทัย

แผนที่ท่องเที่ยวตำบลป่าจ๊ว

ตำบลแม่สำ อำเภอสรีสัชชาลัย จังหวัดสุโขทัย

ประวัติความเป็นมา

ตำบลแม่สำเป็นตำบลที่อยู่ทางทิศเหนือของ อ.ศรีสัชชาลัย ติดต่อ จ.ลำปาง ประชากรมีทั้งแม่สำไทยพื้นราบ และแม่สำไทยภูเขา (ไทยเมือง, ม้ง, เย้า, กะเหรี่ยง) ประชากรในพื้นที่เมืองพูดหลายภาษา ทั้ง ภาษากลาง, ภาษาลำเนียงอีสาน ปัจจุบันมีเขตการปกครอง รวม ๑๔ หมู่บ้าน อยู่ในเขต อบต.แม่สำ ทั้งหมด

หมู่ที่	ชื่อหมู่บ้าน	จำนวนครัวเรือน
๑	บ้านแม่สำใต้	๒๑๐
๒	บ้านแม่สำเหนือ	๒๑๖
๓	บ้านท่าโพธิ์	๒๔๕
๔	บ้านดอนระเบียง	๒๒๔
๕	บ้านเกาะระเบียง	๒๐๔
๖	บ้านแม่सान	๑๑๘
๗	บ้านปากसान	๑๘๒
๘	บ้านสันทีบ	๔๘๐
๙	บ้านฟากท่า	๗๕
๑๐	บ้านสะพานยาว	๓๑๐
๑๑	บ้านไร่โน	๑๑๖
๑๒	บ้านบานชื่น	๑๓๑
๑๓	บ้านตอสัก	๑๓๗
๑๔	บ้านโพธิ์เจริญ	๑๔๘
รวม		๒,๗๙๖

ผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลแม่สำ

- ๑.นายทวี ยงญาติ นายกองค้การบริหารส่วนตำบลแม่สำ
- ๒.นายณรงค์ ฐีรี รองนายกองค้การบริหารส่วนตำบลแม่สำ
- ๓.นายอำนาจ หวานสนิท รองนายกองค้การบริหารส่วนตำบลแม่สำ
- ๔.นายสมบัติ มีใหญ่ ปลัดองค้การบริหารส่วนตำบลแม่สำ
- ๕.นายปราโมทย์ อ่อนละมุล ประธานสภา ฯ

ท่องเที่ยวประวัติศาสตร์

๑.หมู่บ้าน “ปากาเกอญอ” หมู่ ๖ ตำบลแม่สำ อำเภอศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย

“ปากาเกอญอ” หรือชาวกะเหรี่ยง ซึ่งแปลว่า “คน” เป็นชนเผ่าที่มีจำนวนมากที่สุดในประเทศไทย แบ่งออกได้เป็น ๔ กลุ่ม ได้แก่ สะกอ หรือยางขาว หรือ ปากาเกอญอ เป็นกลุ่มที่มีประชากรมากที่สุด ไป หรือ โพล่ อยู่ในเขตจังหวัดแม่ฮ่องสอน เชียงใหม่ และลำพูน ปะโอ หรือ ตองสู และบะเว หรือ คะยา ในเขตจังหวัดแม่ฮ่องสอน ถิ่นฐานเดิมของกะเหรี่ยงอยู่บริเวณมองโกเลียเมื่อกว่า ๒,๐๐๐ ปีมาแล้ว ต่อมาได้หนีภัยจากการรุกรานจากกองทัพจีน มาอยู่ที่ทิเบต ถอยร่นลงมาทางใต้เรื่อยๆ ตั้งแต่บริเวณที่ราบลุ่มแม่น้ำแยงซีเกียง ลุ่มน้ำสาละวิน มาถึงคอคอดกระจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ จำนวนที่อพยพเข้ามาในประเทศไทยในตอนปลายศตวรรษที่ ๑๘ ในรัชสมัยสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวฯ

ภาษา กะเหรี่ยงแต่ละเผ่ามีภาษาพูด และภาษาเขียนเป็นของตนเอง โดยการดัดแปลงมาจากตัวหนังสือพม่า ผสมอักษรโรมัน

ลักษณะบ้านเรือน นิยมสร้างเป็นบ้านยกพื้นสูง มีชานบ้าน บางส่วนก็ตั้งบ้านเรือนบนที่ราบ เช่นเดียวกับชาวพื้นราบทั่วไป ชาวกะเหรี่ยงตั้งถิ่นฐานเป็นหลักแหล่งถาวร ไม่ย้ายถิ่นบ่อยๆ

การแต่งกาย กะเหรี่ยงทอผ้าจนเป็นวัฒนธรรมประจำเผ่า เสื้อเด็กและหญิงสาวจะเป็นชุดทรงกระสอบ ผ้าฝ้ายพื้นขาว ทอหรือปักประดับลวดลายให้งดงาม ส่วนหญิงที่มีครอบครัวแล้วจะสวมเสื้อสีดำ น้ำเงิน และผ้าถุงสีแดงคนละท่อน ตกแต่งด้วยลูกเดือย หรือทอยกดอก ยกลาย สำหรับผู้ชายกะเหรี่ยงนั้นส่วนมากจะสวมเสื้อตัวยาวถึงสะโพก ตัวเสื้อจะมีการตกแต่งด้วยแถบสีไม่มีการปักประดับเหมือนเสื้อผู้หญิง นุ่งกางเกงสะดอ นิยมใช้สร้อยลูกปัดเป็นเครื่องประดับ และสวมกำไลเงินหรือตุ้มหู

ศาสนา ความเชื่อและพิธีกรรม เดิมชาวกะเหรี่ยงนับถือผีมีการบวงสรวงและเซ่นสังเวยอย่างเคร่งครัด ภายหลังหันมานับถือศาสนาพุทธ และศาสนาคริสต์มากขึ้น แต่ก็ยังคงความเชื่อเดิมอยู่ไม่น้อย เช่น ความเชื่อเรื่องขวัญหรือการทำกิจกรรมต่างๆ จะต้องมีการเซ่น เจ้าที่เจ้าทาง และบอกกล่าวบรรพชน ให้อุดหนุนคำจุน ช่วยให้งานนั้นๆ เจริญก้าวหน้า ทำเกษตรกรรมได้ผลผลิตดี ให้อยู่เย็นเป็นสุข ปกป้องคุ้มครองดูแล และยังเป็น การขอขมาต่อท่าน

เรื่องเล่าขาน บ้านแม่सान เมืองลับแลแห่งศรีสัชชนาลัย จากบันทึกของ หม่อมเจ้าวิภาวดีรังสิตฯ

“วันนี้ข้าพเจ้าจะขอเล่าเรื่องการเดินทางของข้าพเจ้าไปยังสุโขทัยให้ท่านฟัง แต่ไม่ใช่ไปในฐานะ นักศึกษา นักประวัติศาสตร์ หรือนักล่าของเก่า สุโขทัย ไม่ใช่สุโขทัยในอดีต ไม่ใช่สุโขทัยเมืองหลวงในศตวรรษ ที่ ๑๓ ซึ่งหมดความเจริญรุ่งเรืองไปแล้ว กษัตริย์ของสุโขทัยในอดีตได้เป็นที่เลื่องลือในความดีงาม ความกล้าหาญ อัจฉริยภาพ และความสูงส่ง ข้าพเจ้าจะไม่กล่าวเกี่ยวกับโบราณสถานอันสง่างาม แต่จะขอเล่าเรื่อง "สุโขทัย-ตามเส้นทางที่ไม่มีใครไป" ข้าพเจ้าได้เข้าไปเยี่ยมหมู่บ้านที่ห่างไกลที่สุดของสุโขทัย ซึ่งไม่ปรากฏในแผนที่ นายอำเภอต้องวาดแผนที่เอง เพื่อให้ข้าพเจ้ารู้ว่าจะไปทางไหน แต่ก่อนที่เริ่มเรื่องของข้าพเจ้าซึ่งเกี่ยวกับป่าที่ศรีสัชชนาลัย ข้าพเจ้าขอเล่าประวัติสั้น ๆ ของสุโขทัยและศรีสัชชนาลัยราชอาณาจักร ซึ่งมีเมืองแฝดคือสุโขทัยและศรีสัชชนาลัยนั้น ตั้งอยู่ทางเหนือของพื้นที่ราบส่วนกลางตอนบนของแม่น้ำยม อาณาเขตของราชอาณาจักรนี้ปกคลุมไปถึงพิษณุโลก น่าน ตาก กำแพงเพชร และนครสวรรค์ ราชอาณาจักรนี้ก่อตั้งขึ้นโดยพ่อขุนบางกลางท่าว ซึ่งภายหลังทรงพระนามว่าพ่อขุนศรีอินทราทิตย์ พระองค์ท่านและวีรบุรุษคนอื่น ๆ ได้ขับไล่พวกเขมรซึ่งครอบครองประเทศของเราออกจากเมืองแฝด และทรงเป็นกษัตริย์พระองค์แรกในราชวงศ์พระร่วงแห่งสุโขทัย หลักศิลาจารึกที่มีชื่อเสียงของสมัยนั้นซึ่งสร้างขึ้นโดยพระโอรสคือพ่อขุนรามคำแหงมหาราช ได้กล่าวถึงความเจริญรุ่งเรืองของสุโขทัยในรัชสมัยกษัตริย์แห่งสุโขทัยว่า

“เมืองสุโขทัยนี้ดีหนักหนา

ในน้ำมีปลา ในนามีข้าว ไพร่ฟ้าหน้าใส”

พ่อขุนรามคำแหงมหาราชได้จารึกไว้ด้วยว่า ราชอาณาจักรของพระองค์ขยายกว้างไปถึงแหลมมลายู แต่ถึงที่ใดแน่นไม่ได้แจ้งไว้ อิทธิพลทางด้านการเมืองของพระองค์แผ่ไปถึงทางใต้ของพม่าในปัจจุบันก็เป็น ที่รู้กันดี แต่เรามีกษัตริย์เอกราชของสุโขทัยเพียงห้าพระองค์เท่านั้นองค์สุดท้ายคือพระเจ้าลิไทซึ่งสวรรคตใน ค.ศ. ๑๓๗๐ หลังจากนั้นสุโขทัยได้กลายเป็นเมืองขึ้นของราชอาณาจักรใหม่แห่งอยุธยา แม้จะยังคงมีกษัตริย์ราชวงศ์พระร่วงครองเมืองอยู่

เรื่องราวของสุโขทัยนั้นมักกล่าวถึงน้อยมาก ในสมัยอยุธยาช่วงระยะเวลาราว ๔๐๐ ปี เมื่ออยุธยาถูกพม่าโจมตีใน ค.ศ. ๑๗๐๗ สุโขทัยก็ถูกทำลาย ดังนั้นพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก จึงทรงย้ายพระพุทธรูปที่เป็นที่สักการะมากที่สุดบางองค์จากเมืองสุโขทัย ซึ่งได้กลายเป็นป่าไป ลงมากรุงเทพฯ พระพุทธรูปที่สำคัญที่สุดที่ทรงย้ายมากรุงเทพฯ คือ พระศรีศากยมุนีซึ่งประดิษฐานอยู่ที่วัดสุทัศน์ แต่ฐานอิฐใหญ่ซึ่งเคยเป็นที่ประดิษฐานพระพุทธรูปนั้นยังมีเหลือให้เห็นอยู่ที่วัดมหาธาตุ ซึ่งปัจจุบันสลักหักพังและอยู่ใกล้พิพิธภัณฑสถานสุโขทัย ที่นี่จะขอกล่าวถึงปัจจุบัน ตามที่ท่านทั้งหลายทราบดี สุโขทัยเป็นจังหวัดทางทิศเหนืออยู่ห่างจากกรุงเทพฯ

ถ้าจะขับรถไปก็ใช้เวลาราว ๖ ชั่วโมงครึ่ง หรือถ้าจะนั่งรถไฟไปก็ราว ๑๐ ชั่วโมง คือเป็นระยะทางราวสองในสามส่วนของทางจากกรุงเทพฯ ไปเชียงใหม่ ศรีสัชชนาลัยเมืองแฝดนั้น ปัจจุบันเป็นอำเภอหนึ่งในจังหวัด

สุโขทัย บัดนี้ ข้าพเจ้าจะขอพาท่านไปยังป่าของศรีสัชชนาลัย ซึ่งเมื่อ ๗๐๐ ปีก่อนเคยเป็นเช่นใด ปัจจุบันก็ยังคงเป็นเช่นนั้น ต้นไม้ล้วนแต่สูงใหญ่หาคณโอบไม่รอบ เพื่อจะไปที่นี่ ท่านจะต้องเดินข้ามทิวเขาไปมากมาย ท่านคงสงสัยว่าเหตุใดเล่าข้าพเจ้าจึงเลือกไปยังที่แห่งนี้ ที่ซึ่งชาวสุโขทัยเองไม่รู้จักและไม่มีในแผนที่ ที่ซึ่งไม่มีผู้ว่าราชการจังหวัดแห่งสุโขทัยคนใดเคยไปเยี่ยมเยียนนอกจากเมื่อปีที่แล้วโดยเครื่องเฮลิคอปเตอร์ เพราะพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวและสมเด็จพระบรมราชินีนาถเสด็จที่นั่น จากเชียงใหม่เพื่อเยี่ยมเยียนราษฎรและเปิดโรงเรียน

ข้าพเจ้าจะเล่าให้ท่านฟังว่าเรื่องทั้งหมดเกิดขึ้นอย่างไร เรื่องราวนั้นเหมือน เรื่องไฟต์ ไฟเบอร์ แห่งแฮมลิน ซึ่งเริ่มขึ้นด้วยหนู หนูเป็นจำนวนมาก แต่มันไม่ได้สู้กับสุนัขหรือหมาแมวหรือกัฒนารกในเปล ไม่หรรอก มันไม่ร้ายถึงขนาดนั้นเรื่องเกิดขึ้นเมื่อสี่ปีก่อนโดยไม่คาดฝัน วันหนึ่ง เพื่อนของข้าพเจ้าได้โทรศัพท์มาหาและถามว่า จะขอส่งนายอำเภอศรีสัชชนาลัยมาหาข้าพเจ้าได้หรือไม่ เมื่อมาถึงนายอำเภอไม่รู้จักข้าพเจ้าแต่ก็เคยได้ยินชื่อข้าพเจ้ามาก่อน เขามีฎีกาเปิดที่อยากจะถวายพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เพราะเคยนำเรื่องไปร้องทุกข์ที่อื่นแต่ไม่ได้ผล พวกเขาจะต้องทำอะไรสักอย่างโดยเร็ว เขากล่าวว่า พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงเป็นความหวังสุดท้ายของพวกเขา

เรื่องมันเป็นดังนี้ เขาเล่าว่า คืนวันหนึ่งเมื่อสอง สามอาทิตย์ก่อน กองทัพหนูได้บุกเข้ามาในหมู่บ้านป่า ๔ หมู่บ้านในเขตอำเภอของเขา และกินข้าวที่กำลังจะเก็บเกี่ยวหมดเกลี้ยงไม่เหลือสักเมล็ด เมื่อข้าพเจ้าถามว่ารู้ได้อย่างไรว่าเป็นหนูและไม่ใช่อะไรอื่น เช่น ตั๊กแตน เขาริบเอาภาพถ่ายหลายใบมาให้ดู แสดงให้เห็นรอยทางเดินของหนูที่มีตัวใหญ่หลายตัวนอนตายอยู่กลางทุ่งนา ซึ่งอาจถูกเหยียบตายในขณะที่มีการตื่นตูมขึ้น เพื่อตัดเรื่องยาวให้สั้นขึ้น หลังจากการตรวจสอบโดยตำรวจตระเวนชายแดน ซึ่งยืนยันรายงานของนายอำเภอพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวจึงได้ทรงโปรดเกล้าฯ ส่งหน่วยพระราชทานซึ่งเป็นหน่วยงานสังคมสงเคราะห์ส่วนพระองค์ เดินทางไปยังถิ่นที่เกิดเหตุ โดยมีข้าพเจ้าเป็นหัวหน้าหน่วยซึ่งประกอบด้วยตำรวจตระเวนชายแดน แพทย์ พยาบาลและเลขานุการ ตำแหน่งละ ๑ คน รวมทั้งข้าหลวงของข้าพเจ้าและข้าวยอีกหลายต้นเกลือและสิ่งจำเป็นอื่น ๆ รวมทั้งยารักษาโรคด้วย เรามีผู้เชี่ยวชาญทางเกษตรเดินทางไปกับเราด้วย พร้อมทั้งเมล็ดพันธุ์พืชชนิดโตเร็วเพื่อช่วยชาวบ้าน และจัดให้ความอดอยากและทุกข์ภัยหมดสิ้นไปโดยเร็ว โครงการของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมีนโยบายช่วยชาวบ้านให้ช่วยตัวเองได้เสมอ

ที่ศรีสัชชนาลัยมีหมู่บ้านที่อดอยากอยู่ ๔ หมู่บ้าน บ้านป่าคาและบ้านหอกตะเคียน ตำบลแม่แก่นชาวบ้านเป็นคนไทย ส่วนหมู่บ้านที่ ๓ และ ๔ นั้นชาวบ้าน เป็นชาวเขากะเหรี่ยงแดง ที่ว่าแดงนั้นไม่ใช่เพราะเขาเป็นคอมมิวนิสต์ แต่เพราะพวกผู้หญิงชอบสวมเสื้อผ้าสีแดง เราเดินทางไปสุโขทัยโดยรถยนต์และค้างคืนแรกที่ศรีสัชชนาลัย

เช้าวันรุ่งขึ้น เราออกเดินทางแต่เช้าโดยรถแลนด์โรเวอร์ ไปยังหมู่บ้านแรกซึ่งอยู่ไกลออกไปราว ๕๒ กิโลเมตร แต่เราใช้เวลาเดินทางตั้ง ๑๐ ชั่วโมง เพราะถนนนั้นไม่น่าเรียกว่าถนนเลย ไม่มีสะพานอะไรทั้งสิ้น รถแลนด์โรเวอร์ต้องบุกลงไปในลำธารหลายแห่ง และครั้งหนึ่งก็กลับขึ้นมาไม่ได้เพราะฝั่งลำธารสูงชันและลื่น เราจึงต้องส่งสัญญาณ เอส.โอ.เอส. ไปให้ความช่วยเหลือที่มีช่างทำงานอยู่ไม่กี่คนมา ช่วยจุดขึ้น หลังจากนั้นเราจึงเดินทางต่อไปได้

เมื่อมาถึงหมู่บ้านแรก แพทย์ของเราก็เริ่มทำงานโดยใช้โรงเรียนของหมู่บ้านเป็นคลินิก ประชาชนจากหมู่บ้านที่สองก็มาด้วย เราเริ่มแจกสิ่งของพระราชทาน ซึ่งเป็นที่ปลาบปลื้มสำหรับทุกคน

สำหรับการอาบน้ำ เราเดินไปที่น้ำพุร้อนและเย็นซึ่งอยู่ไม่ไกลนัก การใช้ไฟฟ้าเป็นแสงสว่างนั้น ยังไม่มีใครเคยรู้จัก เขาจึงทำเชิงเทียนอันใหญ่ด้วยไม้ไผ่อย่างสวยงามพอที่จะปักเทียนได้ ๒ โหล แล้วตั้งไว้ที่โต๊ะซึ่งวางอยู่ที่ระเบียงบ้านครูโรงเรียน ด้วยแสงสว่างจากเชิงเทียนไม้ไผ่ซึ่งตั้งอยู่ข้างหน้าเรา เราก็กวางแผนการเยี่ยมเยียนกับชาวบ้าน ในวันรุ่งขึ้นเราจะจะไปเยี่ยมหมู่บ้านที่สามและที่สี่ หมู่บ้านหนึ่งชื่อบ้านห้วยหยวก ส่วนอีกหมู่บ้านเป็นหมู่บ้านชาวเขาเช่นเดียวกันชื่อบ้านแม่สาน ตำบลแม่สาน ซึ่งตั้งอยู่บนที่ราบสูง แต่ก่อนที่เราจะไปถึงที่ราบสูงนั้น เราจำต้องปีนข้ามทิวเขาหลายลูกไปราว ๑๒ กิโลเมตร แล้วเดินต่อไปอีกสองกิโลเมตรจึงถึงหมู่บ้าน มีทางที่จะไปได้สองทาง ต้องเดินไปทั้งสองทาง เขาให้ข้าพเจ้าเลือกว่าจะไปทางข้างเดินหรือจะไปตามทางเดินของหมี ที่แรกข้าพเจ้าคิดว่าเขาพูดเล่น แต่กลายเป็นว่าเขาพูดกันอย่างจริงจัง ทางข้างเดินนั้นไม่สู้สูงชันแต่เป็นป่าทึบ เราต้องตัดกิ่งไม้ไปตามทางเพื่อผ่านไป ข้าพเจ้าคิดดูแล้วก็เลือกเส้นทางเดินของหมี ซึ่งอาจไม่สู้มีอันตรายมากนัก ชาวเขาที่อยู่นั้นก็ไปตามทางเดินของหมีซึ่งใช้ได้เฉพาะในหน้าแล้ง ในฤดูฝนทางนี้จะกลายเป็นน้ำตกเล็ก ๆ และมีน้ำเชี่ยว ฉะนั้นหมู่บ้านบนที่ราบสูงนั้นจึงถูกตัดขาดจากโลกภายนอกเป็นเวลาราวห้าถึงหกเดือนต่อปี

เช้าตรู่วันรุ่งขึ้น เฮลิคอปเตอร์ของตำรวจตระเวนชายแดนซึ่งผู้ช่วยของข้าพเจ้าขอให้มาจากตากก็มาถึง เพื่อมาช่วยขนส่งกระสอบข้าว เกลือและสิ่งของหนัก ๆ อย่างอื่น สำหรับของส่วนตัวของเรา เราจ้างชาวเขา ๒๐ คน มาช่วยหอบของ ส่วนอาหารกลางวันและน้ำดื่มเราหิ้วไปเอง เมื่อเราทำงานที่หมู่บ้านที่สามเสร็จเรียบร้อยแล้ว เราก็พร้อมที่จะออกเดินทาง

หลังจากกล่าวอำลากลุ่มชาวบ้านแล้ว เราก็ออกเดินทางอย่างสง่าผ่าเผยโดยสะพายเป้ไว้บนหลัง และกระติกน้ำไว้ข้าง ๆ ตัว แต่เราไม่ดูสง่างามอยู่นาน หลังจากข้ามลำธารสามหรือสี่ครั้ง และหกล้มลงครั้งหรือสองครั้ง ตามทางเดินที่ลื่น เราก็เปียกปอนและเปื้อนโคลนไปตาม ๆ กัน เราทุกคนต้องถือไม้เท้าที่ทำจากไม้ไผ่ตัดสด ๆ มิฉะนั้น เราจะหกล้มกันทุกครึ่งนาฬิกา

หลังจากเดินมาจากหมู่บ้านราวครึ่งชั่วโมง ปากก็ทึบมากจนทำให้เรานึกถึงคบไฟแม้จะเป็นเวลากลางวันแสด ๆ เพราะทางนั้นมีดและชันจนน่ากลัว ข้าพเจ้าทราบทันทีว่าจะต้องรีบไปให้ถึงหรือหันหลังกลับ จะรั้งรออยู่ไม่ได้ เพราะเราอยู่ในป่าดงดิบเดินอยู่ตามทางของหมี ซึ่งแคบ ลื่นและอันตราย ข้างหนึ่งเป็นเขาสูงชัน และอีกข้างหนึ่งเป็นหน้าผาสูงเราต้องเดินกันเป็นเวลาหลายชั่วโมง โดยบุกลำธารซึ่งมีน้ำไหล หรือปีนไปตามโขดหินสูงชัน เป็นการเดินทางที่ขรุขระและลำบากมาก ข้าพเจ้าคิดว่าคงไม่มีใครที่จะสนุกกับการเดินทางเช่นนี้ ผู้ช่วยของข้าพเจ้าอุตสาห์ช่วยรับเอากระติกน้ำและถุงยามไปถือให้ เพราะดูเหมือนว่าของทั้งสองอย่างจะหนักเกินไปสำหรับข้าพเจ้า เราหยุดรับประทานข้าวกลางวัน แล้วในที่สุดก็เดินทางถึงจุดมุ่งหมายหลังจากเดินด้วยความลำบากมาราวหกชั่วโมง

หลังจากผ่านทิวเขาหลายทิวและมาถึงยอดเขาสูงสุดท้าย ข้าพเจ้ามีความรู้สึกที่พิเศษสุดที่มองลงไป

เห็นหมู่บ้านที่เป็นจุดมุ่งหมายของเรา แต่ก็ต้องรู้สึกผิดหวังอีกครั้งเพราะก่อนที่จะถึงหมู่บ้านนั้น เราต้องลงเขา เป็นการลงเขาที่ชันที่สุดที่เราได้ผ่านมา ข้าพเจ้ารู้สึกเหมือนว่าภูเขาสูงสุดท้ายนั้นมีลักษณะเหมือนตั้งฉาก

หลังจากเดินผ่านทางนาข้าวเวลาที่มีแสงแดดแผดร้อนที่สุด อีกสองกิโลเมตร เราก็มาถึงจุดหมายปลายทาง ทุกคนรู้สึกเหนื่อยอ่อนและหมดกำลัง แต่มันก็คุ้มกับความยากลำบากทั้งหมดในโลก บ้านแม่สถานเป็นหมู่บ้านชาวกะเหรี่ยงแดงที่ความเจริญยังไม่เข้าไปถึง ถ้าไม่ใช่เพราะหนูพวกนั้น พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว คงจะไม่ทรงทราบเกี่ยวกับหมู่บ้านนี้ ข้าพเจ้าก็คงไม่ได้ไปที่นั่น แล้วก็คงไม่มีใครมาเล่าเรื่องหมู่บ้านนี้ให้ท่านฟัง

ชาวบ้านยากจนอยู่ในกระท่อมเล็ก ๆ เสื้อผ้าทออย่างสวยงามแต่สกปรก เสื้อของเด็กสาวที่ควรเป็นสีขาวทันทันคงนี่คือสีอะไร ชาวบ้านเหล่านี้คงพอเลี้ยงตัวได้ถ้าไม่มีเรื่องหนู เขามีนาข้าว สัตว์ป่า ผลไม้ป่า ผัก และปลา ซึ่งซุกซุ่มในลำธารไว้กินเป็นอาหาร เขาปลูกมะพร้าวและกล้วยด้วย ดินนั้นร่วนนอในกระท่อมหลังเล็กน่ารัก ซึ่งเขาปลูกขึ้นเป็นพิเศษให้เราที่ปลายหมู่บ้านข้างลำธาร เราทราบภายหลังว่าที่อยู่อันน่ารักของเรานั้นปลูกอยู่กลางป่าช้าของชาวกะเหรี่ยง เราได้อาบน้ำในลำธารใกล้ ๆ ซึ่งมีน้ำไหลรินและเย็นเจี๊ยบ

เราทำทุกอย่างที่สามารถจะทำได้ให้แก่หมู่บ้านนี้ รวมทั้งตั้งโรงเรียนชั่วคราวขึ้น เราเกือบจะหาครูให้ไม่ได้ แต่ข้าพเจ้าก็โชคดีด้วยผเอิญมาพบชายคนหนึ่งอายุราว ๔๐ ปี หน้าตาหมัดจืดและเคยเป็นครูอยู่ที่ศรีสะเกษล้วยชื่อครูคล่อม หลังจากชักชวนกันอยู่นาน ข้าพเจ้าจึงจัดการให้เขามาอยู่แม่สถานหนึ่งปีได้สำเร็จ ข้าพเจ้าสัญญาที่จะให้เงินรายปีและทุกสิ่งที่เขาต้องการ ส่วนเงินเดือนเขาจะได้รับจากผู้ว่าราชการจังหวัด เขาจึงยอมมาเป็นครูสอน

เป็นความสุขอย่างหนึ่งของข้าพเจ้าที่ได้เดินกลับ ไปยังหมู่บ้านนี้อีกทุกปีตั้งแต่นั้นมา ข้าพเจ้าได้กลับไปที่นี่เป็นครั้งที่ ๕ แล้วเมื่อต้นเดือนนี้เอง การพัฒนาหมู่บ้านนั้น ทำได้เร็วแทบไม่น่าเชื่อ ทั้งนี้เพราะครูคล่อมของข้าพเจ้านั่นเอง ตอนนี้อยู่ทุกคนในหมู่บ้านพูดไทยได้แล้ว เด็กนักเรียนพูดไทยชัดโดยไม่มีสำเนียงเหน่อเลย เวลาเจอเราก็สวัสดีและไหว้อย่างเรียบร้อย ชาวบ้านอยู่ในกระท่อมสะอาดและบริเวณบ้านก็เป็นระเบียบเรียบร้อย เขาพากันเลี้ยงสัตว์ เช่น วัว ควาย ม้าภูเขา หมู เป็ดและไก่

เปิดและไก่มีให้เห็นอยู่ทั่วไป ครั้งสุดท้ายที่ข้าพเจ้าไปที่นั่นเมื่อสามสัปดาห์ก่อน คุณหมอบอกเราหลังจากทำงานเสร็จกลับไปห้องก็พบว่าใครเอาไข่ไก่ที่ออกใหม่ ๆ มาวางให้บนหมอน ๑ ฟอง ที่หมู่บ้านนี้มีคนสองคนเท่านั้นที่พูดภาษาไทยได้เพราะเป็นคนมาใหม่ เคยอยู่กับชาวเขาเผ่าที่ทันสมัยหน่อยมาก่อนที่อื่น ไม่มีโรงเรียนประจำหมู่บ้านแม้ว่าจะมีเด็กในวัยเรียนไม่ต่ำกว่า ๕๐ คน ครั้งนี้เป็นครั้งแรกที่มีหมอบมาเยี่ยมเยียนหมู่บ้าน พวกเขาบ้านปฏิเสธไม่ยอมปลูกผี แต่เราก็สามารถปลูกผีให้เด็ก ๆ ได้ โดยให้ลูกกวาดสีแดง คนละ ๓ อันเป็นรางวัล ชาวบ้านเป็นโรคหลายอย่าง แต่ที่ร้ายที่สุดคือโรคคอกพอก โดยเฉพาะคนสูงอายุ ข้าพเจ้าไม่เคยเห็นการที่ต่อมไทยรอยด์ขยายใหญ่มากแล้วเช่นนี้มาก่อนเลย ผู้หญิงคนหนึ่งดูเหมือนมีลูกเทนนิสอยู่ในลำคอถึง ๓ ลูก คุณหมอบอกว่าแม่แต่เด็ก ๆ ก็เริ่มที่จะเป็นโรคนี้นี้ คุณหมอบ

และนางพยาบาลทำงานลำบากมากเพราะพูดกันไม่รู้เรื่อง มีคนพูดภาษาไทยได้เพียงสองคน คนหนึ่งต้องตามข้าพเจ้าไปเยี่ยมหมู่บ้านและอีกคนหนึ่งจึงต้องอยู่ช่วยแพทย์และพยาบาล

แพทย์ผู้นี้มีประสบการณ์แปลก ๆ ที่หมู่บ้านนี้ โดยอาชีพเขาเป็นหัวหน้าห้องพยาบาลฉุกเฉินอยู่ที่โรงพยาบาลตำรวจ และคุ้นเคยกับเรื่องแปลก ๆ ที่เกิดขึ้นกับคนไข้ แต่คราวนี้ถึงกับตะลึงงันและกล่าวว่าเรื่องที่เกิดขึ้นนี้เหนือประวัติการณ์ที่เกิดขึ้นในอาชีพของเขาที่โรงพยาบาลตำรวจ คนไข้คนหนึ่งถูกหมักัดและถ้าแพทย์ของเราไม่ได้อยู่ที่นั่น ชายที่น่าสงสารผู้นั้นคงไม่รอดชีวิต ดังนั้นท่านควรจะเชื่อข้าพเจ้าเมื่อข้าพเจ้ากล่าวถึงทางของหมีหรือทางช้างเดิน

บางสิ่งที่เราพบที่บ้านแม่सानนั้นผิดธรรมดา ต้นไม้ที่นั่นใหญ่โตมาก ลูกมะพร้าวใหญ่เท่าลูกฟุตบอลและลูกหนึ่งมีน้ำมะพร้าวราวหกแก้ว มีกบขนาดใหญ่ด้วยเรียกว่ากบชุกและอาศัยอยู่ตามลำธารที่มีน้ำไหลรินรอบ ๆ หมู่บ้าน ขนาดตัวมันใหญ่มากคือยาวราว ๑๘ นิ้ว เวลากระโดดลงน้ำที่ใด น้ำจะแตกกระจายเป็นวงกว้าง

บ้านแม่सानเป็นที่ ๆ สวยงาม และควรจะประกาศให้เป็นอุทยานแห่งชาติ เมื่อถึงเวลาที่เรากลับออกมาจากถิ่นที่น่าอัศจรรย์แห่งนี้ สตรีที่มีลูกเทนนิสในลำคอสามลูก ได้เข้ามาถามข้าพเจ้าว่า จะเดินทางไปกับเราได้ไหม เพื่อเอาลูกเทนนิสออก เราจึงนำเธอกลับมาด้วยทันทีและส่งไปผ่าตัดที่โรงพยาบาลพิษณุโลก บานนี้คงกลับบ้านไปโดยไม่มีลูกเทนนิสแล้วเป็นความรู้สึกที่สุขใจยิ่งนัก ที่ได้รับความไว้วางใจและความรักจากเขาเหล่านี้ การที่เรามาเยี่ยมเยียนได้กลายเป็นกิจวัตรประจำปี ปัจจุบันที่บ้านแม่सानมีโรงเรียนถาวรที่มีห้องเรียนสี่ห้องและครูสี่คน

โดยมีครูคล่อมของข้าพเจ้าเป็นครูใหญ่ ไม่มีโรคคอกพอกเพิ่มขึ้นอีก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะเกลือพระราชทานของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวที่เรานำมาแจก ชาวบ้านทำงานหนัก ผู้หญิงทอผ้าฝ้ายเป็นลายสวยงามโดยผูกทอผ้าไว้กับต้นไม้ใกล้กระท่อมของเขา ข้าพเจ้าจัดส่งเส้นด้ายทอผ้าให้ชาวบ้านย้อมตามที่ข้าพเจ้าสั่ง ดังนั้นข้าพเจ้าจึงหวังว่าผ้าเหล่านั้นสีคงไม่ตก”

--- ความตอนหนึ่งจากบันทึกของหม่อมเจ้าวิภาวดีรังสิตฯ ---

<http://www.watthakhanun.com>

(ขอขอบคุณที่มาข้อมูลจาก นางสาวณัฐภัทร เคียงคู่ นักประชาสัมพันธ์ปฏิบัติการองค์การบริหารส่วนตำบลแม่สำ

)

ท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์

๑. **ชนเผ่าปะกาเกอญอ** บ้านแม่सान ม.๖ ต.แม่สำ ชาวบ้านที่นี่ใช้นามสกุลเดียวกัน คือนามสกุล “ค้ำคีรี” ทั้งหมดหมู่บ้านเป็นชนเผ่าที่มีการดำเนินชีวิตตามแบบแผนประเพณีของตนเอง

ขอพระองค์ทรงพระเจริญยิ่งยืนนาน

พระองค์ท่านเสด็จบ้านแม่सान พ.ศ. 2519

๒. **โรงเรียนบ้านแม่सान** เมื่อวันที่ ๑๒ พ.ค.๒๕๑๖ หม่อมเจ้าวิภาวดีรังสิตฯเสด็จเยี่ยมราษฎรพร้อมด้วยคณะแพทย์หลวงตามพระราชประสงค์พระราชทานสิ่งของแก่ราษฎร ทรงมีพระราชกระแสรับสั่งให้จัดตั้งโรงเรียนขึ้นและจัดหาครูมาจัดการเรียนการสอน โดยในขณะนั้นแม่ทัพภาคที่ ๓ เป็นหัวหน้าคณะจัดสรรเงิน ๑๐๐,๐๐๐ บาท ให้แก่ทางอำเภอเพื่อสร้างอาคารเรียนชั่วคราว และได้เปิดทำการเรียนการสอนเมื่อวันที่ ๑๐ ก.ค. ๒๕๑๖ สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดสุโขทัยโดยมีนายกลม ทรดล ครูใหญ่โรงเรียนบ้านดอนไก่เตี้ย อสารับตำแหน่งครูใหญ่พร้อมด้วยครูอีกคนหนึ่ง คือนายสมชาย ดวงเกิด โดยขณะนั้นมีนักเรียน ๒๘ คน หลังจากเปิดทำการเรียนการสอนได้เพียง ๒ ปีเศษ

เมื่อวันที่ ๑ ก.พ.๒๕๑๙ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชมหาราช ด้วยสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ประสงค์ทรงเสด็จเยี่ยมเยือนราษฎร ทรงพระราชทานสิ่งของแก่คณะครู นักเรียน และราษฎรชาวหมู่บ้านแม่सान นำความปลาบปลื้มและความเป็นสิริมงคลมาสู่ชาวบ้านแม่सानโรงเรียนบ้านแม่सान ตั้งอยู่หมู่ที่ ๖ ต.แม่สำ อ.ศรีสัชนาลัย จ.สุโขทัย ระยะทางห่างจากที่ว่าการอ.ศรีสัชนาลัย ประมาณ ๕๕ กม.ตั้งอยู่ในถิ่นทุรกันดาร การคมนาคมไม่สะดวก ประชากรในหมู่บ้านส่วนใหญ่เป็นชาวไทยภูเขาเผ่ากระเหรี่ยง (ยางขาวหรือปะกาเกอญอ) นับถือศาสนาพุทธ มีอาชีพทำไร่ ทำนา เก็บของป่าล่าสัตว์ ปัจจุบันมีการพัฒนาไปปลูกผลไม้และสวนยาง

ชุดประจำเผ่าที่เด็กๆใส่เรียนในสมัยเก่า

๓.ศาลพระองค์เจ้าวิภาวดีรังสิต ตั้งอยู่ ณ บ้านแม่सान ม.๖ ต.แม่สำ

“ครั้งหนึ่งท่านหญิงเสด็จพระดำเนินยังหมู่บ้านกะเหรี่ยงในเขตอำเภอศรีษะนาถยานั้น ที่นับว่าอยู่ไกลและทุรกันดารมีอยู่ ๒-๓ หมู่บ้าน ต้องเดินทางกันด้วยรถแลนด์โรเวอร์ไปบนทางที่ยังเรียกว่าถนนไม่ได้ เพราะเต็มไปด้วยหลุมและบ่อขนาดต่างๆ ครั้งหนึ่งรถแลนด์รอลงไปติดหล่ม ร้อนถึงชาวบ้านต้องเอาช้างไปช่วยฉุดรถขึ้นจากหล่ม หมู่บ้านแม่सानอันเป็นที่หมายสุดท้ายในการเสด็จในคราวนั้น จะไปโดยทางเฮลิคอปเตอร์ก็คงจะไม่ได้ แต่ด้วยเหตุผลใดผมไม่แน่ใจนัก ท่านหญิงวิภาฯ ได้ทรงตัดสินใจพระทัยเลือกได้ตามเสด็จเดินเขาเป็นระยะทางไกลถึงประมาณ ๑๒ ก.ม. เป็นการเดินทางที่ระหกระเหินที่สุดครั้งหนึ่ง ราษฎรกะเหรี่ยงที่บ้านแม่सानนั้นนามสกุลเหมือนกันทั้งหมู่บ้าน คือ นามสกุล “ ค้างคิง ” สอบถามแล้วได้ความว่านายอำเภอผู้หนึ่งตั้งให้ทุกคนในคราวเดียวกัน ราษฎรมีฐานะยากจน แม้แต่ข้าวก็ไม่ค่อยมี ต้องขุดดินหาเผือกหามาขบกิน ข้าวพระราชทานที่ส่งเข้าไปก่อนหน้าที่ท่านหญิงจะเสด็จไปพร้อมคณะนั้น ปรากฏว่าชาวบ้านหุงกินกันหมดเกลี้ยงแล้ว พอเราไปถึงชาวบ้านก็เอามะพร้าวมาเลี้ยงต้อนรับ ความมอดอยากของชาวบ้านแม่सानนั้นเห็นได้จากเมื่อเราเอามะพร้าวที่กินเหลือโยนทิ้งแล้วปรากฏว่าหมาชาวบ้าน ๒-๓ ตัว (ซึ่งอดโซเหมือนกัน) ได้โฉบเข้าแย่งกินเนื้อมะพร้าวเป็นปลิววัน เป็นครั้งเดียวในชีวิตที่ผมเห็นหมากินมะพร้าวการเสด็จของท่านหญิงซึ่งเป็นผู้แทนพระองค์ นอกจากจะนำความอบอุ่นไปสู่ราษฎรชาวกะเหรี่ยงเหล่านั้นแล้ว ยังนำไปสู่ความร่วมมือกันหลีกเลี้ยวแลเจ้าหน้าที่ราชการฝ่าย

ต่างๆด้วย ก่อนจะเสด็จกลับจากหมู่บ้านแม่सान ท่านหญิงทรงเกลี้ยกล่อมราษฎรผู้มีความรู้และเคยเป็นครูคนหนึ่งให้รับตำแหน่งเป็นครูสอนหนังสือให้เด็กๆ อยู่ที่บ้านแม่सान โดยทรงสัญญาที่จะประทานเงินรายได้ประจำปีห้าจำนวนหนึ่ง นอกเหนือจากเงินเดือนที่เขาคจะได้รับทางราชการด้วย”

(คัดลอกจาก www.pantip.com)

(ขอบคุณที่มาข้อมูลจาก นางสาวณัฐภัทร เคียงคู่ นักประชาสัมพันธ์ปฏิบัติการองค์การบริหารส่วนตำบลแม่สำ)

ท่องเที่ยวเชิงศาสนา

๔. วัดตอสัก ประวัติความเป็นมา

วัดตอสัก ก่อตั้งเมื่อประมาณปี พุทธศักราช ๒๓๒๙ ปีมะเมีย อัฐศก จุลศักราช ๑๑๘๔ แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ศก ที่ ๕ ในรัชกาลที่ ๑ พระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก ต้นวงศ์จักรี ตั้งขึ้นเป็นวัดประจำหมู่บ้าน ต้นฝิ่ง ณ ริมฝั่งลำน้ำยม ฟากฝั่งตะวันออก นับเป็นเวลาได้ ๒๒๗ ปี (นับถึงปีพุทธศักราช ๒๕๕๖)

คณะชาวนครเวียงจันทร์กลุ่มหนึ่ง เป็นผู้ก่อตั้ง

ประวัติเดิมอันมีหลักฐานว่า กลุ่มบรรพบุรุษชาวนครเวียงจันทร์คณะนี้ได้ถูกกวาดต้อนจากนครเวียงจันทร์มาในปีพุทธศักราช ๒๓๒๑ โดยสมเด็จพระยามหากษัตริย์ศึก (ร.๑) ได้กรีธาทัพใหญ่ไปย่ำกลางใจอาณาจักรลาว ตีได้นครเวียงจันทร์ หลวงพระบาง และได้อัญเชิญพระพุทธมณีรัตนปฏิมากรแก้วมรกต กับพระบาง มาสู่กรุงธนบุรีด้วย

ณ กาลครั้งนั้น นครเวียงจันทร์ถูกกองทัพไทยตีแตกในป้อมค่ายหอรบกำแพงพระนครหลวงลาวได้เป็นเวลา ๒ ทุ่ม เป็นช่วงของระยะเวลาตามขนบธรรมเนียมประเพณีของหญิงแห่งนครลาวนี้ ลงช่วงทำ

ฝ้าย คือปั่นฝ้ายกรอด้วย ทอผ้า (ตามหลักฐานของแม่หม่อมจันทร์ เล่าประวัติความเป็นมาต่อลูกหลานสืบตระกูล ตรงกับประวัติศาสตร์ของชาติไทย)

ทหารหาญและชาวเมืองลาวในรอบนอกป้อมค่ายประตูหอรับกำแพงพระนครหลวงลาวได้ถูกกองทัพไทยจู่โจมตีแตก แต่เมื่อเพลากำลังวันพระอาทิตย์ยังไม่ตกดิน ยังมีการรักษาเมืองหลวงอย่างเหนียวแน่นอยู่เฉพาะในบริเวณของป้อมค่ายห้องคูประตูหอรับ กำแพงแห่งพระราชวังหลวงเท่านั้น แต่ก็ไม่สามารถต่อต้านกองกำลังของไทยได้ จนล่วงเวลา ๒ ทุ่ม กลางใจนครเวียงจันทร์จึงถูกตีแตก

มนุษย์ทุกรูปทุกนามย่อมมีชีวิตจิตใจรักและห่วงถิ่นกำเนิด เช่นชาวเวียงจันทร์กลุ่มนี้ ยิ่งได้รับความกดดันในวิถีชีวิตหมดสิทธิเสรีภาพย่อมคิดที่จะนำตนคืนสู่อิสราภาพที่จะกลับคืนถิ่นยังนครเวียงจันทร์

เพราะฉะนั้นชาวนครเวียงจันทร์กลุ่มนี้ จึงได้พยายามทำการหนีเล็ดลอดออกจากกรุงธนบุรีเพื่อมุ่งหวังที่จะกลับคืนสู่นครเวียงจันทร์ แต่หนีมาได้เพียงท่าเลนี้ ตามหลักฐานว่า เห็นเป็นที่ปลอดภัยในการที่ทหารหลวงไทยจะออกติดตามจึงยึดเป็นทำเลที่จะทำการสะสมเสบียงอาหารที่จะเป็นกำลังเดินทาง (ตามข้อบอกล่าของแม่หม่อมจันทร์ว่า แต่ละปีเมื่อถึงฤดูแล้ง จะตำข้าวสะสมเสบียงคลังที่ทุ่งและนึ่งสุกแล้วก็นำตากแห้งใส่ถุง หรือไถ่หรือลิก ฤกษ์ลักษณะยาวกลมเท่าขาใช้เคียนหรือผูกรอบเอวของแต่ละคนได้ ขณะเดินทางเมื่อหิวมากก็ใช้ใส่ปากอมเพื่อผ่อนปรนขณะที่ไม่ถึงโอกาสจะนึ่งหรือหุงข้าวกินได้)

ท่าเลนี้ หรือท้องถื่นแห่งตำบลนี้ ยังไม่มีหมู่บ้านใดๆ ตั้งอยู่หรือเกิดขึ้น เพราะเป็นระยะในปลายกลียุคแห่งกรุงศรีอยุธยาแตกเพราะพม่าเข้าศึก นับอยู่ในเวลาที่บ้านแตกสาแหรกขาด อย่างหนัก

ท่าเลหรือถื่นนี้เป็นดงที่มีไม้เสลียมเก่าแก่และใหญ่โตมาก และเป็นดงแห่งไม้สักใหญ่ต้นเสลียมนั้นมีฝั่งจับทำรังอยู่มากมาย ชาวเวียงจันทร์เรียกว่าดงแห่งต้นผึ้ง (เสลียมหรือต้นผึ้งใหญ่มีปรากฏให้เห็นทั้งมีรังผึ้งทำรังอยู่มากมาย ถึงปี พ.ศ. ๒๔๗๙) กาลต่อมาจึงเรียกหมู่บ้านชาวเวียงจันทร์อาศัยอยู่นี้ว่าบ้านต้นผึ้ง

ชาวนครเวียงจันทร์ นับถือพระพุทธศาสนาเป็นชีวิตจิตใจ ดังปรากฏว่าทัพไทยเราได้อัญเชิญพระพุทธรูปมณฑลรัตนปฐมิการแก้วมรกตมาจากอาณาจักรลาวในนครเวียงจันทร์ ยิ่งมาได้รับความทุกข์ยากเช็ดต่อวิถีชีวิตเป็นอย่างอกุศลก็ยิ่งจะนำเอาพระพุทธศาสนาเป็นที่พึ่งพิงมากยิ่งขึ้น จึงได้สร้างวัดประกอบการกุศลเหนือบ้านแห่งตนและเหนือข้างตอสักใหญ่ จึงได้เรียกว่า **วัดตอสัก** ตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา

วัดตอสักมีเนื้อที่บริเวณวัดทั้งหมด ๕ ไร่ ๒ งาน ๒๒ ตารางวา ทางวัดได้ดำเนินการก่อสร้างอุโบสถจนเสร็จแล้ว งานผูกพัทธสีมาฝังลูกนิมิต ก็จะเป็นที่สมบูรณ์แบบมีอุโบสถไว้ทำสังฆกรรมได้

สถิติการอยู่จำพรรษาของพระภิกษุของพระภิกษุวัดตอสัก

ปี พ.ศ.๒๕๕๑	มีพระภิกษุอยู่จำพรรษา	๗	รูป
ปี พ.ศ.๒๕๕๒	"	๙	รูป
ปี พ.ศ.๒๕๕๓	"	๑๓	รูป
ปี พ.ศ.๒๕๕๔	"	๖	รูป
ปี พ.ศ.๒๕๕๕	"	๖	รูป

ปัจจุบันนี้มีพระครูประกาศปัญญาคม เป็นเจ้าอาวาสวัดตอสัก ผู้ศรัทธาทำบุญที่วัดตอสักประมาณ ๒๐๐ กว่าท่านโดยการสร้างอุโบสถแล้วเสร็จประมาณ ๕ ล้านกว่าบาท วัดตอสักห่างจากอำเภอศรีสัชชนาลัย ๙ กิโลเมตร

เป็นวัดที่เดินทางได้โดยสะดวกหาไม่ยากเพราะติดกับถนนทางหลวงศรีสะเกษ - เด่นชัย (แพร่) เป็นวัดที่กำลังพัฒนาขึ้นมาใหม่อีกครั้ง หลังจากถูกทอดทิ้งมาเป็นเวลานานก็จะกลับมาให้ดีให้เป็นที่เกิดศรัทธาต่อบุคคลที่ได้มาพบเห็นแห่งบุญและกุศลอันกว้างใหญ่ไพศาลต่อผู้มีจิตศรัทธาในกุศลผลบุญ วัดตอสักตั้งอยู่กลางหมู่บ้านของบ้านตอสักถึงจะเป็นวัดไม่ใหญ่โตเท่าไรแต่ก็มีวัดถาวรพอที่จะอำนวยความสะดวก กับผู้มีศรัทธาผู้ที่จะมาแสวงบุญได้ ความเป็นอยู่ของชุมชนชาวบ้านตอสักมีอาชีพในการทำเกษตรกรรม ทำนาทำสวนเป็นส่วนใหญ่ วัดตอสักเป็นสถาบันส่วนกลางที่จะคอยประสานงานให้ชุมชนใน หมู่บ้านและโรงเรียน ถ้าชุมชนในบ้านจะมีการประชุมเรื่องอะไรก็มาขอใช้สถานที่วัดเป็นที่ประชุมมาโดยตลอดวัดตอสักจึงมีความสำคัญต่อชุมชนบ้านตอสักเป็นอย่างยิ่ง วัดตอสักมีเขตติดต่อกับบ้านแม่สำเหนือ บ้านใหม่ธรรมิการาม บ้านไรโน เป็นหมู่บ้านเก่าแก่เป็นชุมชนที่ตั้งขึ้นมานานแล้วและกัสมัยก่อนนั้น วัดทุกวัดที่อยู่ใกล้เคียงกันจะมีวัฒนธรรมประเพณีที่คล้ายกัน เช่นการทำบุญตักบาตรช่วงวันสงกรานต์จะตักบาตรถึงเจ็ดวันด้วยกัน และงานสลากภัต งานเทศน์มหาชาติก็มีความคล้ายคลึงกันมาก

สิ่งก่อสร้างภายในวัดตอสัก

มีกุฏิสงฆ์เป็นที่อยู่อาศัยของพระภิกษุและสามเณร ทั้งหมด ๖ หลังด้วยกันมีศาลาการเปรียญ ๑ หลัง มีโรงครัว ๑ หลัง วิหาร ๑ หลัง มีอุโบสถสร้างสำเร็จแล้วแต่ยังไม่ได้ผูกพัทธสีมา ห้องน้ำ ๒๐ ห้อง สิ่งก่อสร้างอื่น ๆ อีกมาก พระครูประกาศปัญญาาคม (เจ้าอาวาส) เบอร์โทรศัพท์ ๐๘๙-๕๒๑๗๑๓๕

ท่องเที่ยววัฒนธรรมและวิถีชีวิต

๕.ชมวิถีชาวบ้าน “ปกากะถอญ” หมู่ ๖ บ้านแม่सान ตำบลแม่สำ อำเภอสรีสะเกษ จังหวัดสุโขทัย

๖.ประเพณีสงกรานต์ชนเผ่ากะเหรี่ยง (ปะกาเกอญอ) ประเพณีปีใหม่มีกิจกรรมต่อเนื่องกันตั้งแต่ วันที่ ๑๓ เมษายน เรียกว่า “วันสังขารล่อง” คือ วันที่พระอาทิตย์ย้ายออกจากราศีมีนไปสู่ราศีเมษ หลังเที่ยงคืน

ของวันที่ ๑๒ เมษายน จะมีเสียงตีเกราะเคาะไม้ จุดประทัด ยิงปืน เพื่อส่งสังขาร หรือไล่สังขาร

วันที่ ๑๔ เมษายน เรียกว่า “วันเนา” มาจากภาษาขอม หมายถึง หยุดอยู่กับที่ มีการจัดเตรียมข้าวปลาอาหารคาวหวาน นำไปทำบุญที่วัดในวันรุ่งขึ้น จากนั้นจะพากันไปที่ลำธารเพื่อขนทรายเข้าวัด

วันที่ ๑๕ เมษายน เป็น “วันพญาวัน” คือวันที่พระอาทิตย์เคลื่อนเข้าราศีเมษ ชาวบ้านจะตื่นกันแต่เช้าเตรียมหุงข้าว ทำอาหารไปทำบุญที่วัด จากนั้นเตรียมอาหารไปให้ญาติผู้ใหญ่ ก่อนเที่ยงจะมีการตั้งกองผ้า การแสดงต่างๆที่บริเวณวัด ช่วงบ่ายมีการสงน้ำพระ ตกตอนเย็นจะมีการเวียนเทียนรอบเจดีย์เสาหลักบ้าน ซึ่งทำจากกองทรายประดับประดาด้วยดอกไม้

วันที่ ๑๖ เมษายน เรียกว่า “วันปากปี” จะมีการสงเคราะห์บ้าน ชาวบ้านจะเตรียมสละตวง พระเคราะห์ เสื้อผ้า ดอกไม้ รูปเทียน ขนม ผลไม้ หมาก เมียง บุหรี่ และอื่นๆตามที่จะหาได้ในท้องถิ่น

๗.การทำบุญบังไฟ มีความเชื่อว่าจะส่งผลถึงดวงวิญญาณผู้ที่ตายไปตกรนจะถูkBั้งไฟช่วยดึงดวงวิญญาณไปสู่สวรรค์ โดยจะมีการจุดบังไฟในช่วงเทศกาลวันสงกรานต์ช่วงเย็น

รายงานผลลงพื้นที่สำรวจข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวและศักยภาพด้านการท่องเที่ยวในพื้นที่
อำเภอศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย ภายใต้โครงการการจัดการข้อมูลการท่องเที่ยว พื้นที่ อพท.๔

การขอเจดีย์ทราย คือการขับร้องเพลงต่อหน้าเจดีย์ทราย ในวันสงกรานต์ มีความเชื่อกันว่าได้อานิสงส์มาก ขอบุญจากเทวดาให้คนในครอบครัวเป็นสุข โดยการนำไม้ไผ่สับพาดเอามาวนเป็นวงกลมโดยตอกไม้ไผ่ยึดไว้ ชาวบ้านก็จะขนทรายมาเทกองเป็นเจดีย์แล้วอธิษฐานขอขมาพระแม่ธรณี เจ้าป่าเจ้าเขา ตกกลางคืนจะมีการนำดอกไม้ธูปเทียนมา ขอขมาเจ้าป่าเจ้าเขาก่อนเริ่มพิธี จะมีการเล่นดนตรีกลองยาวฉิ่งฉาบเดินรอบเจดีย์ทราย ๓ รอบ จากนั้นผู้ขอจะเริ่มการขอ(ขับร้อง)

การเลี้ยงผีปู่ย่า จะมีการเลี้ยงปีละ ๑ ครั้ง หรือเมื่อมีคนในบ้านเจ็บป่วย สมาชิกในครอบครัวต้องมาให้ครบทุก

คน

การเลี้ยงผีต้นน้ำ เป็นการสังเวยผีหรือเทวดาอารักษ์ที่ปกปักรักษาป่าไม้ต้นน้ำลำธารที่ชาวบ้านใช้อุปโภค บริโภค เพื่อเป็นการขอบคุณและดลบันดาลให้ฝนตกมีน้ำใช้ตลอดปี

(ขอบคุณที่มาข้อมูลจาก นางสาวณัฐภัทร เคียงคู่ นักประชาสัมพันธ์ปฏิบัติการองค์การบริหารส่วนตำบลแม่สำ)

ท่องเที่ยวเชิงนิเวศผจญภัย

๖. ล่องแพ แม่น้ำยม สำราญใจ สนใจติดต่อได้ที่ผู้ใหญ่สมประสงค์ ยาใจ เบอร์โทรศัพท์ ๐๘๗ ๒๐๕ ๐๐๕๕

รายงานผลลงพื้นที่สำรวจข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวและศักยภาพด้านการท่องเที่ยวในพื้นที่
อำเภอศรีสขณาสัย จังหวัดสุโขทัย ภายใต้โครงการการจัดการข้อมูลการท่องเที่ยว พื้นที่ อพท.๔

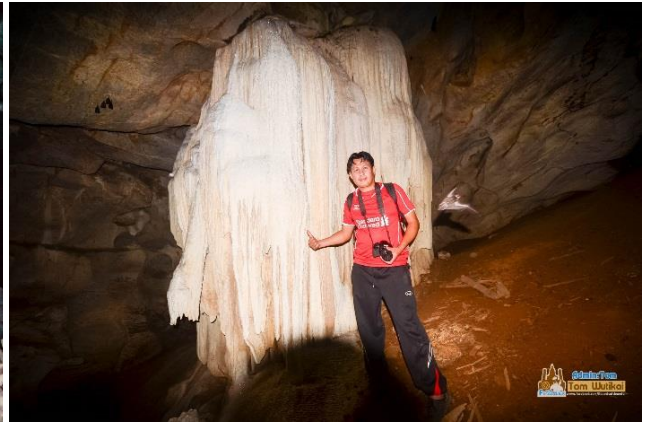
๗. น้ำตกผาซ้อ บ้านแม่सान ม.๖ ต.แม่สำ เป็นน้ำตกขนาดเล็ก จนถึงขนาดกลางนับได้หลายสิบชั้น ลดหลั่นกัน เป็นธารน้ำ มีน้ำไหลตลอดทั้งปี

รายงานผลลงพื้นที่สำรวจข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวและศักยภาพด้านการท่องเที่ยวในพื้นที่
อำเภอศรีสันกาลัย จังหวัดสุโขทัย ภายใต้โครงการการจัดการข้อมูลการท่องเที่ยว พื้นที่ อพท.๔

๘.ถ้ำลมลอด บ้านแม่सान ม.๖ เป็นถ้ำหินปูนขนาดใหญ่บนยอดเขา อยู่ห่างจากรอยพระพุทธบาทไม่มากนัก ภายในกว้าง โอโถง มีหลายห้อง สลับซับซ้อน สามารถจุคนได้นับร้อยๆคน มีหินงอก หินย้อย ลักษณะเด่นของถ้ำนี้ คือ ทะลุไปอีกฝั่งของภูเขาได้ มีลมแรงพัดทะลุ มีค้ำควาอาศัยอยู่จำนวนมาก ว่ากันว่าเป็นถ้ำลึกลับ ในสมัยเชียงแสน พระเจ้าฟ้างคราชแห่งโยนกนคร ได้ใช้ถ้ำนี้ ซ่องสุ่มกำลังพลกู้ชาติจากขอม ตำนานยังกล่าวถึงทรัพย์สินสมบัติที่เคยเก็บไว้ที่นี่ รวมถึงพระพุทธรูป ที่ซ่อนอยู่ด้านใน และงูยักษ์ที่เฝ้าอยู่

(ยังอันตรายสำหรับนักท่องเที่ยว เพราะยังไม่มีหน่วยงานที่รับผิดชอบโดยตรงมาสำรวจ)

๙.รอยพระพุทธบาทห้วยแห้ง บ้านแม่सान ม. ๖ เป็นรอยพระพุทธบาทด้านขวาหันไปทางทิศเหนือจากบันทึกของพระเล็ก สุธรรมปัญญา เชื่อว่าเป็น ๑ ใน ๕ รอยพระพุทธบาทภาคเหนือ เป็นที่รู้จักในหมู่พระสงฆ์ที่รุดงค์มาสักการะเท่านั้น แม้แต่ชาวบ้านเองก็ยังไม่ใครทราบ

“พิจารณาดู เป็นรอยเท้าข้างขวา ลักษณะหันไปทางทิศเหนือ สงสัยตรงที่ว่า รอยใหญ่กว่าคนทั่วไปหน่อยเดียว จะใช่หรือเปล่าหนอ..? ลองเอาด้ามกลดทาบวัดขนาดดู เฮ้ย..! ด้ามกลดยาวสามฟุตครึ่ง เหลือไม่ถึงหนึ่งนิ้ว..! เป็นไปได้หรือนี่..? เอาศอกทาบดู..สองศอกกำกับอีกครั้งคืบ..ปาฏิหาริย์ชัด ๆ..! ดูด้วยตาเปล่า อย่างเก่งก็ยาวคืบกว่าเท่านั้น..! เห็นความอัศจรรย์คาดตา สองกะเหรียงหนุ่มก็หมดข้อกังขา อาตมาครองผ้า พาดสังฆาฏิ จูดยูป – เทียนบูชาพระรัตนตรัย รูป ๑๒ ดอก เทียน ๑๐ เล่มครึ่ง จุดมันที่เดียวหมด...

กราบขอขมาพระรัตนตรัย สวดอิติปิโส ๓ จบ แล้วอุทิศส่วนกุศล เห็นเทวดาร่างใหญ่พอกับท่านทรงเดช ยืนรักษารอยพระพุทธบาททั้งสี่ทิศเลย ทุกองค์พนมมือโมทนาบุญด้วย... พิจารณารอยพระพุทธบาทอีกที เป็นรอยเท้าเหยียบลึกลงไปในหินแกรนิต ชัดเจนอย่างกับเราเหยียบลงในโคลน ความลึกเกือบสามซัอนนิ้ว ที่น่าเสียดายก็คือ...ตรงนี้เป็นช่วงน้ำตกแก่งพอดี หน้าฝนน้ำที่เทลงมาจากด้านบนที่สูงหลายเมตร จะกระแทกลงบนรอยพระพุทธบาทอย่าง ทำให้รอยพระพุทธบาทสึกหรือไปอย่างมากมาย...”

—จากบันทึก พระเล็ก สุธรรมปัญญา —

(ขอบคุณที่มาข้อมูลจาก นางสาวณัฐภัทร เคียงคู่ นักประชาสัมพันธ์ปฏิบัติการองค์การบริหารส่วนตำบลแม่สำ)

๑๐.ปางควาย บ้านแม่सान ม.๖ เป็นลานเลี้ยงวัว ควาย บนภูเขา เพื่อไม่ให้ไปกัดกินพืชไร่ของชาวบ้านในฤดู เพราะปลูกเป็นภูมิปัญญาพื้นบ้าน และวิถีชีวิตของชนเผ่าในการแก้ปัญหาสัตว์เลี้ยงกัดกินพืชไร่ การเลี้ยงวัว ควาย บนภูเขาพบได้ไม่บ่อยนัก ส่วนใหญ่มักเลี้ยงกันตามบ้านเรือน

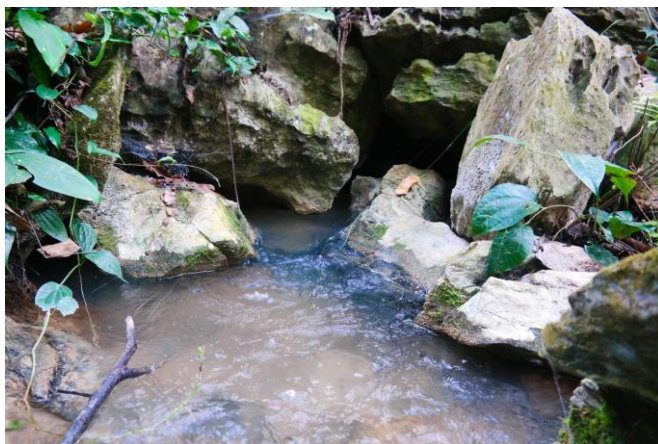

๑๑.น้ำออกรุ (น้ำผุด) บ้านแม่सान ม.๖ เป็นโรงแรงน้ำที่ไหลออกมาจากภูเขา เชื่อว่าเป็นแห่งอาศัยของช่างน้ำ ในตำนานโบราณ มีน้ำไหลออกมาตลอดทั้งปี สิ่งที่น่าแปลกใจคือ เมื่อเราสัมผัสน้ำ ถ้าต้นน้ำอุ่น ปลายน้ำจะเย็น แต่ถ้าต้นน้ำเย็น ปลายน้ำจะอุ่นเป็นปรากฏการณ์ทางธรรมชาติที่น่าสนใจ มีตำนานเล่าขานถึงสถานที่แห่งนี้ว่าเป็นแหล่งที่อยู่ของช่างน้ำ เครื่องรางของขลังในสมัยก่อน อีกตำนานหนึ่งกล่าวว่าหากใครมีบุญจะได้เห็นพระธาตุเป็นเม็ดหินสีเขียวสดอยู่ปากปล่องที่น้ำไหลออกมา

“ มันเป็นช่องสองช่อง ทะลุออกมาจากเนินเฉย ๆ ช่องซ้ายโตกว่าบาตรนิดหน่อย อาตมาแหยมไม้ด้ามกลดเข้าไป จนสุดแขน รวมความยาวตกกว่า ๑๑ เมตรทะบอะไรเลย นอกจากน้ำกับน้ำ... ถ้ามีช่างน้ำจริง ตัวมันต้องสูงไม่เกินสอง ฟุตเท่านั้น ไม่อย่างนั้นจะเข้าออกลำบาก น้ำนี้คงเป็นลำธารใต้ดิน ไหลทะลุมาไหลออกตรงนี้ น้ำอุ่นผุดกับที่อื่น เอ๊ะ..นั่นอะไร..?เป็นวงกลมคล้ายแหวน สีขาวอมเหลือง อาตมาใช้ไม้กลดสอดแล้ววัดขึ้นมาจากน้ำ สวยจริงๆ..ทดลองสวมดู ขนาดนิ้วหัวแม่มือยังหลวมเลย จะเป็นงาช้างน้ำหรือเปล่าหนอ..?

ถ้าเป็นงาช้างน้ำก็แสดงว่า แม้เขาไม่ต้อนรับแขก แต่ก็ไม่ปล่อยให้แขกมาเก้อ แต่อาตมาขอแค่มาดูเท่านั้น ไม่คิดจะเอาอะไรไป เลยโยนกลับไปตามเดิม ขอบใจมากที่ให้ดู..! “

--จากบันทึก พระเล็ก สุธมมปญโญ --

๑๒. น้ำตกห้วยผา เป็นน้ำตกที่มีความสวยงาม จำนวน ๗ ชั้น เป็นแหล่งต้นน้ำเพื่อทำน้ำประปาภูเขาประจำหมู่บ้านแม่सान มีน้ำไหลตลอดทั้งปี การเดินทางค่อนข้างลำบากเหมาะแก่นักท่องเที่ยวที่ชอบการผจญภัย เพราะต้องปีปายเขาที่มีความชัน และผาหินในบางช่วง สามารถพัฒนาเป็นแหล่งป็นหน้าผาโรยตัวท่ามกลางสายน้ำตกได้

๑๓. ผาซ่อ เป็นภูเขาหินปูนสูงชัน ด้านหนึ่งมีลักษณะคล้ายเกิดการถล่มของหินปูน เกิดเป็นหน้าผาชันสามารถมองเห็นหมู่บ้านแม่सानและบริเวณใกล้เคียงได้ ๓๖๐°

รายงานผลลงพื้นที่สำรวจข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวและศักยภาพด้านการท่องเที่ยวในพื้นที่
อำเภอศรีสาขาลัย จังหวัดสุโขทัย ภายใต้โครงการการจัดการข้อมูลการท่องเที่ยว พื้นที่ อพท.๔

ท่องเที่ยวเชิงเกษตร

๖. ชมสวนส้มเกษตรอินทรีย์ โดยนั่งรถอีแต๊ก บ้านปากसान (วังขอนจุ่น) หมู่ ๗ ไม่มีสารพิษ ๑๐๐

%

ข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวตำบลแม่สำ

ตำบลแม่สำ							
ลำดับ	สถานที่	ประเภท	เบอร์โทร	เวลา เปิด-ปิด	Latitude	Longitude	ที่ตั้ง
๑	โรงเรียนบ้านแม่सान	ท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์	๐๕๕ ๙๑๐ ๒๐๓	๐๘.๐๐ - ๑๗.๐๐	๑๗°๓๘'๒๓.๙"N	๙๙°๓๔'๕๒.๖"E	หมู่ ๖ ต.แม่สำ อ.ศรีสัชนาลัย จ.สุโขทัย
๒	ศาลพระองค์เจ้าวิภาวดีรังสิต	ท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์	๐๕๕ ๙๑๐ ๒๐๓	๐๖.๐๐ - ๑๘.๐๐	-	-	หมู่ ๖ ต.แม่สำ อ.ศรีสัชนาลัย จ.สุโขทัย
๓	วัดตอลึก	ท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์	๐๘๙-๕๒๑๗๑๓๕	๐๖.๐๐ - ๑๘.๐๐	๑๗.๕๗๘๓๑	๙๙.๗๔๐๙๓๗	หมู่ ๖ ต.แม่สำ อ.ศรีสัชนาลัย จ.สุโขทัย
๓	ห้องแพ แม่ไฉยม	ท่องเที่ยวเชิงนิเวศและผจญภัย	๐๘๗-๒๐๕-๐๐๕๕	๐๘.๐๐ - ๑๖.๐๐	๑๗.๖๓๙๗๒๘๘	๙๙.๖๘๐๗๓	หมู่ ๗ ต.แม่สำ อ.ศรีสัชนาลัย จ.สุโขทัย
๔	น้ำตกผาซอ	ท่องเที่ยวเชิงนิเวศและผจญภัย	๐๘๖-๗๓๗-๒๘๔๙	๐๘.๐๐ - ๑๖.๐๐	-	-	หมู่ ๖ ต.แม่สำ อ.ศรีสัชนาลัย จ.สุโขทัย
๕	ถ้ำลมลอด	ท่องเที่ยวเชิงนิเวศและผจญภัย	๐๘๖-๗๓๗-๒๘๔๙	๐๘.๐๐ - ๑๖.๐๐	๑๗°๓๘'๒๕.๑"N	๙๙°๓๓'๔๒.๗"E	หมู่ ๖ ต.แม่สำ อ.ศรีสัชนาลัย จ.สุโขทัย
๖	รอยพระพุทธรบาทห้วยแห้ง	ท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์	๐๖๖-๗๓๗-๒๘๔๙	๐๖.๐๐ - ๑๖.๐๐	-	-	หมู่ ๖ ต.แม่สำ อ.ศรีสัชนาลัย จ.สุโขทัย

รายงานผลลงพื้นที่สำรวจข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวและศักยภาพด้านการท่องเที่ยวในพื้นที่
อำเภอศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย ภายใต้โครงการการจัดการข้อมูลการท่องเที่ยว พื้นที่ อพท.๔

๗	ปางควาย	ท่องเที่ยวเชิง เกษตร	๐๘๖-๗๓๗-๒๘๔๙	๐๘.๐๐ - ๑๖.๐๐	-	-	หมู่ ๖ ต.แม่ลำ อ.ศรีสัชชนาลัย จ.สุโขทัย
๘	น้ำออกรู	ท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และผจญภัย	๐๘๖-๗๓๗-๒๘๔๙	๐๘.๐๐ - ๑๘.๐๐	-	-	หมู่ ๖ ต.แม่ลำ อ.ศรีสัชชนาลัย จ.สุโขทัย
๙	น้ำตกห้วยผา	ท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และผจญภัย	๐๘๖-๗๓๗-๒๘๔๙	๐๘.๐๐ - ๑๖.๐๐	-	-	หมู่ ๖ ต.แม่ลำ อ.ศรีสัชชนาลัย จ.สุโขทัย
๑๐	ผาซ้อ	ท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และผจญภัย	๐๘๖-๗๓๗-๒๘๔๙	๐๘.๐๐ - ๑๕.๐๐	-	-	หมู่ ๖ ต.แม่ลำ อ.ศรีสัชชนาลัย จ.สุโขทัย
๑๑	ชมสวนส้มเกษตรอินทรีย์	ท่องเที่ยวเชิง เกษตร	๐๘๗-๒๐๕-๐๐๕๕	๐๘.๐๐ - ๑๘.๐๐	๑๗.๖๔๒๓๒๗๔	๙๙.๖๘๒๓๒๗๖	หมู่ ๗ ต.แม่ลำ อ.ศรีสัชชนาลัย จ.สุโขทัย

แผนที่ตำบลแม่ลำ อำเภอศรีสัชชนาลัย จังหวัดสุโขทัย

รายงานผลลงพื้นที่สำรวจข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวและศักยภาพด้านการท่องเที่ยวในพื้นที่
อำเภอศรีสัชชนาลัย จังหวัดสุโขทัย ภายใต้โครงการการจัดการข้อมูลการท่องเที่ยว พื้นที่ อพท.๔

แผนที่ตำบลแม่ลำ อำเภอสรีษัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย

ตำบลแม่สิน อำเภอศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย

ประวัติความเป็นมา

ตำบลแม่สิน ใช้ชื่อลำห้วยแม่สิน ซึ่งเป็นแหล่งแม่น้ำสายสำคัญของตำบลเป็นชื่อตำบล แยกมาจาก ต.แม่สำ เมื่อ พ.ศ.๒๔๗๕ เดิมมี ๔ หมู่บ้าน พ.ศ.๒๕๑๑ - ๒๕๓๓ แยกเป็น ๑๑ หมู่บ้าน พ.ศ.๒๕๒๐ - ๒๕๓๘ แยกเป็น ๒๑ หมู่บ้าน พ.ศ.๒๕๔๒ แยกเป็น ๒๕ หมู่บ้าน ได้แก่ หมู่ที่ ๑ บ้านสุเม่น, หมู่ที่ ๒ บ้านแม่เทินใต้, หมู่ที่ ๓ บ้านผาเวียง, หมู่ที่ ๔ บ้านห้วยไผ่, หมู่ที่ ๕ บ้านแม่ฮู้, หมู่ที่ ๖ บ้านสะท้อ, หมู่ที่ ๗ บ้านผาคำ, หมู่ที่ ๘ บ้านแม่เทินเหนือ, หมู่ที่ ๙ บ้านนาปลากั้ง, หมู่ที่ ๑๐ บ้านปางสา, หมู่ที่ ๑๑ บ้านโป่งดินตั้ง, หมู่ที่ ๑๒ บ้านปากสิน, หมู่ที่ ๑๓ บ้านหาดแค, หมู่ที่ ๑๔ บ้านพงเสลียง, หมู่ที่ ๑๕ บ้านปากตะเคียน, หมู่ที่ ๑๖ บ้านโป่งวัว, หมู่ที่ ๑๗ บ้านโป่งลำปาง, หมู่ที่ ๑๘ บ้านปางสัก, หมู่ที่ ๑๙ บ้านห้วยเตือ, หมู่ที่ ๒๐ บ้านดอนเพชร, หมู่ที่ ๒๑ บ้านสุเม่นเหนือ, หมู่ที่ ๒๒ บ้านยางตอย, หมู่ที่ ๒๓ บ้านวังทอง, หมู่ที่ ๒๔ บ้านดงพริกแจว, หมู่ที่ ๒๕ บ้านแม่ทาง

รายชื่อคณะผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลแม่สิน

๑. นายศรีลิ่ง เจริญ นายองค์การบริหารส่วนตำบลแม่สิน
๒. นายสยาม เขียวยอด รองนายองค์การบริหารส่วนตำบลแม่สิน
๓. นายคณิง ทิมทอง รองนายองค์การบริหารส่วนตำบลแม่สิน
๔. นายหาญณรงค์ บุตรทอง เลขานุการนายองค์การบริหารส่วนตำบลแม่สิน

ประชากร

จำนวนประชากรตามสถิติการทะเบียนราษฎร ณ วันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๕๙ มีจำนวนประชากร ๑๓,๓๙๔ คน แยกเป็นชายจำนวน ๖,๘๖๗ คน หญิงจำนวน ๖,๕๒๗ มีจำนวนหลังคาเรือน ๕,๓๑๑ หลังคาเรือน

ท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์

๑. เรือโบราณ วัดสุเม่น ต.แม่สิน อ.ศรีสัชนาลัย จ.สุโขทัย ๖๔๑๓๐

๒. ไม้สักกลายเป็นหินบ้านสุเม่น หมู่ที่ ๑ และบ้านสุเม่นเหนือ หมู่ ๒๑ ตำบลแม่สิน อำเภอศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย พบไม้กลายเป็นหินในชั้นตะกอนท้องน้ำของแม่น้ำยมและชั้นตะกอนที่อยู่ริมตลิ่งของแม่น้ำยม พบไม้กลายเป็นหินขนาดเส้นผ่านศูนย์กลาง ๑.๓ เมตร ยาว ๔.๐ เมตร ๑ ท่อน อยู่ริมแม่น้ำยม และพบไม้กลายเป็นหินขนาดเส้นผ่านศูนย์กลาง ๐.๘ - ๐.๙ เมตร ยาว ๒.๕-๓.๐ เมตร จำนวน ๓ ท่อน ซึ่งประชาชนได้นำไปเก็บ

รักษาไว้ที่วัดสุเม่น นอกจากนี้ยังพบไม้กลายเป็นหินขนาดเส้นผ่านศูนย์กลาง ๑.๒ เมตร ยาว ๓.๐๐ เมตร จำนวน ๒ ท่อน ที่ประชาชนนำไปตั้งแสดงที่ปากทางเข้าหมู่บ้าน ลักษณะของไม้กลายเป็นหินที่พบเนื้อไม้บางส่วนถูกแปรสภาพเป็นคาร์บอนสีดำ บางส่วนถูกแทนที่ด้วยซิลิกาจนเนื้อไม้กลายเป็นหิน มีสีน้ำตาล และยังมีเนื้อไม้บางส่วนที่ยังเป็นเนื้อไม้เดิมไม่ถูกแปรสภาพหรือถูกแทนที่ด้วยซิลิกา บ่งชี้ว่าไม้กลายเป็นหินพบมีอายุอ่อนมาก ไม้กลายเป็นหินจะพบในช่วงเวลาที่แม่น้ำยมแห้งขอดเท่านั้น

(ข้อมูลอ้างอิงแหล่งที่มา กรมทรัพยากรธรณี ถนนพระราม ๖ เขตราชเทวี กทม.๑๐๕๐๐ กองคุ้มครองซากดึกดำบรรพ์)

ท่องเที่ยวเชิงศาสนา

๓.วัดสุเม่น ตำบล แม่สิน อำเภอ ศรีสัชชาลัย สุโขทัย

ท่องเที่ยวเชิงนิเวศผจญภัย

๔.จุดชมทะเลหมอกแบบ ๓๖๐ องศา สัมผัสเขานกมางาย เดินง่าย หรือจะเรียกว่าโคตรง่ายก็ได้ คือรถยนต์ไต่ความสูงชันไปเพียงน้อยก็ถึงลานโล่ง เดินไปอีก ๕๐ เมตรก็ได้พบทะเลหมอกในมุมหมอก ๓๖๐ องศา อย่างที่เขาเล่ามาทะเลหมอกเขานกเป็นทะเลหมอกในระดับต่ำ สูงจากระดับน้ำทะเลไม่เกิน ๑๕๐ เมตร (คำนวณด้วยสายตา) ไม่น่าเชื่อว่าความสูงเท่านี้จะมองเห็นทะเลหมอกปกคลุมขุนเขา มองเห็นขุนเขาเรียงตัวสลับซับซ้อนอยู่ในสายหมอก

ทะเลหมอก ตะวันขึ้นและตกบนเขานกถึงดงงามเช่นกัน พูดได้ว่ามาหน้าไหนฤดูใดก็ขึ้นมาชมทัศนียภาพเมืองแม่สินได้ ชมได้ตลอดปี มากกลางเดือนกุมภาพันธ์ ชมฟ้าพราวทะเลดารา หมายเหตุ - เขานก เป็นเขาที่แวดล้อมตัวป่าโปร่ง ด้านล่างเป็นสวนส้ม ไม่ได้อยู่ในเขตอุทยานแห่งชาติ เป็นป่าชุมชนของตำบลแม่สิน อำเภอศรีสัชชาลัย จังหวัดสุโขทัย

รายงานผลลงพื้นที่สำรวจข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวและศักยภาพด้านการท่องเที่ยวในพื้นที่ อำเภอศรีสัชชาลัย จังหวัดสุโขทัย ภายใต้โครงการการจัดการข้อมูลการท่องเที่ยว พื้นที่ อพท.๔

๕.กั้วหางหมา เป็นจุดชมวิว อีกแห่งของตำบลแม่สิน ห่างจากตัวอำเภอศรีสัชนาลัย ๔๐ กิโลเมตร การเดินทางเป็นถนนลาดยาง และเป็นทางถนนลูกรัง ออกจากหมู่บ้าน ประมาณ ๑.๕ กิโลเมตร แล้วเดินด้วยเท้าขึ้นดอยอีก ๓๐ นาที ปัจจุบันยังไม่เปิดเป็นทางการ

(ข้อมูล จาก http://www.khobjaithailand.com/forest_detail.php?idget=๘๘
<http://www.tambonmaesin.go.th/travel/detail/๒๘๓/data.html>)

๖.น้ำพุร้อนสุเม่น หมู่ที่ ๑ ต.แม่สิน อ.ศรีสัชนาลัย จ.สุโขทัย

๗.ปางช้างแม่สิน บริการนักท่องเที่ยวทำกิจกรรมเลี้ยงช้าง ,อาบน้ำช้าง ,ชมสวนส้ม และมีห้องพักบริการสนใจติดต่อคุณเค ๐๙๕ ๕๒๕ ๒๒๗๙

รายงานผลลงพื้นที่สำรวจข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวและศักยภาพด้านการท่องเที่ยวในพื้นที่
 อำเภอศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย ภายใต้โครงการการจัดการข้อมูลการท่องเที่ยว พื้นที่ อพท.๔

๘.จุดชมวิวดอยแดง ทางผ่านไปแพร์ สามารถแวะพักรถได้ วิิวสวยงาม

ท่องเที่ยวเชิงเกษตร

๘.กลุ่มแม่สีนพัฒนาผลิตส้มปลอดสารพิษตำบลแม่สีน (GAP) อำเภอศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย ได้ร่วมกันพัฒนาและต่อยอดสวนส้มให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวใหม่ โดยสร้าง Orange Skywalk ที่ทำจากวัสดุที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม เช่นไม้ไผ่ สร้างขึ้นกลางสวนส้มเขียวหวานพันธุ์สีทอง กลางหุบเขาบ้านดงพริกแจว เพื่อให้นักท่องเที่ยวได้เดินชมสวนส้มและสามารถเด็ดผลส้มได้จากยอด ชมวิทัศน์ที่สวยงามในบรรยากาศที่เย็นสบาย ถือเป็น การต่อยอดเพื่อพัฒนาสวนส้มให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่ยั่งยืน ผู้ที่สนใจการท่องเที่ยวในพื้นที่ตำบลแม่สีน สามารถสอบถามได้ที่หมายเลขโทรศัพท์ ๐๘๗ ๘๔๐ ๐๓๗๒

๙.สวนส้มสุราลัย ม.๒๔ คุณสุเทพ อยู่บนเนินเขา บรรยากาศสวยงาม

รายงานผลลงพื้นที่สำรวจข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวและศักยภาพด้านการท่องเที่ยวในพื้นที่
อำเภอศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย ภายใต้โครงการการจัดการข้อมูลการท่องเที่ยว พื้นที่ อพท.๔

๙.สวนวังผาทอง บริการอาหารและเครื่องดื่ม พร้อมห้องพักรับรองในสวน ราคาเยียมเยา อาหารอร่อย
สนใจโทร ๐๘๘ ๒๕๒ ๙๗๗๑

ข้อมูลท่องเที่ยวตำบลแม่สิน

ลำดับ	สถานที่	ประเภท	เบอร์โทร	เวลา เปิด - ปิด	Latitude	Longitude	ที่ตั้ง
๑	ปางช้างแม่สิน	ธรรมชาติ	๐๙๕-๕๒๕- ๒๒๗๙	๘.๐๐ - ๑๗.๐๐	๑๗.๖๗๐๓๙	๙๙.๖๙๒๗๑	๗๔ หมู่ ๖ ต.แม่สิน อ.ศรีสัชชาลัย จ.สุโขทัย ๖๔๑๓๐
๒	ร้านอาหารสวนวัง ผาทอง (หน้า สวน)	ร้านอาหาร	๐๘๘-๒๕๒- ๙๗๗๑	๘.๐๐ - ๑๙.๐๐	๑๗.๗๗๑๑๖๕๒	๙๙.๗๗๘๐๔๖๖	๒๖๐ หมู่ ๒๓ ต.แม่สิน อ.ศรีสัชชาลัย จ.สุโขทัย
๓	สวนวังผาทองรี สอร์ท	ที่พัก	๐๘๘-๒๕๒- ๙๗๗๑	๘.๐๐ - ๑๙.๐๐	๑๗.๗๗๑๑๖๕๒	๙๙.๗๗๘๐๔๖๖	๒๖๐ หมู่ ๒๓ ต.แม่สิน อ.ศรีสัชชาลัย จ.สุโขทัย
๔	น้ำพุร้อน สุ่ม่น	เชิงนิเวศน์	อบต.แม่สิน	๖.๐๐ - ๑๘.๐๐	-	-	หมู่ที่ ๑ ต.แม่สิน อ.ศรีสัชชาลัย จ.สุโขทัย
๕	ไม้สักกลายเป็น หิน	นิเวศน์	อบต.แม่สิน	๖.๐๐ - ๑๘.๐๐	-	-	หมู่ที่ ๒๑ ต.แม่สิน อ.ศรีสัชชาลัย จ.สุโขทัย
๖	จุดชมวิวดอยแดง	ธรรมชาติ	๐๕๕-๙๑๑๙๖๗- ๘	๕.๐๐ - ๒๐.๐๐	๑๗.๖๖	๙๙.๗๔	หมู่ที่ ๒ บ้านแม่เทินใต้ ต.แม่สิน อ.ศรีสัชชาลัย จ.สุโขทัย
๗	เรือยาวโบราณ	ธรรมชาติ	วัดสุ่ม่น	๖.๐๐ - ๑๘.๐๐	-	-	ต.แม่สิน อ.ศรีสัชชาลัย จ.สุโขทัย ๖๔๑๓๐
๘	สวนส้มสุราลัย	นิเวศน์	๐๙๑ ๒๙๔ ๒๓๙๐	๖.๐๐ - ๑๘.๐๐	๑๗.๖๗๐๓๙	๙๙.๖๙๒๗๑	๔๖ หมู่ ๒๔ ต.แม่สิน อ.ศรีสัชชาลัย จ.สุโขทัย
๙	สวนส้ม orange skywalk	นิเวศน์	๐๘๗ ๘๔๐ ๐๓๗๒	๖.๐๐ - ๑๘.๐๐			หมู่ ๔ ต.แม่สิน อ.ศรีสัชชาลัย จ.สุโขทัย

รายงานผลลงพื้นที่สำรวจข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวและศักยภาพด้านการท่องเที่ยวในพื้นที่
อำเภอศรีสัชชาลัย จังหวัดสุโขทัย ภายใต้โครงการการจัดการข้อมูลการท่องเที่ยว พื้นที่ อพท.๔

แผนที่ท่องเที่ยวตำบลแม่สิน

ตำบลบ้านตึก อำเภอศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย

ข้อมูลพื้นฐาน ตำบลบ้านตึก

ความเป็นมา : แต่เดิมชุมชนบ้านตึกมีชื่อเดิมว่าเมืองดั่ง ซึ่งเป็นชื่อของเจ้าหมื่นดั่ง โอรสเจ้าโลกสามล้าน เจ้านครลำปาง เจ้าหมื่นดั่งได้เป็นแม่ทัพของอาณาจักรล้านนาในสมัยพระเจ้าติโลกราช ต่อมาได้ดำรงตำแหน่งเจ้าหมื่นดั่ง เจ้าเมืองนครลำปาง เมื่อปี พ.ศ. ๑๙๘๖ และได้รักษาการเป็นเจ้าเมืองเชียงขึ้น ระหว่าง ปี พ.ศ. ๒๐๐๓ - ๒๐๑๒ ด้วย ในช่วงเวลานี้เอง ได้มีการสันนิษฐานว่าเจ้าหมื่นดั่งมาตั้งกองกำลังควบคุมเมืองเซียง หรือศรีสัชนาลัย หรือ เชียงขึ้น บริเวณวัดต้นสนโพธาราม ณ ตำบลบ้านตึก อำเภอศรีสัชนาลัย คำว่าเมืองดั่งปรากฏในเอกสารจดหมายเหตุ พ.ศ. ๒๔๒๘ ใบบอกเมืองสวรรคโลก จ.ศ. ๑๒๔๗ แสดงว่าเมืองดั่งได้รับการยกฐานะชุมชนบริเวณบ้านตึกขึ้นเป็นเมือง ตำแหน่งเจ้าเมืองมียศเป็นที่พระเมืองดั่ง ขึ้นอยู่ในความปกครองของเมืองสวรรคโลก ชื่อเมืองดั่งมีความเป็นมาดังนี้ พ.ศ. ๒๐๐๓ - ๒๐๐๗ เป็นที่ตั้งกองกำลังควบคุมเมืองเซียงหรือศรีสัชนาลัย หรือเชียงขึ้นของเจ้าหมื่นดั่ง เจ้านครลำปาง ต่อมาเมื่อ พ.ศ. ๒๔๔๑บ้านตึกได้ตั้งเป็นที่ว่าการอำเภอครั้งแรก ตั้งอยู่ที่บ้านปลายนา (หมู่ที่ ๓ ตำบลบ้านตึกในปัจจุบัน) เดิมชื่ออำเภอดั่ง อยู่ห่างไปทางทิศเหนือของที่ว่าการอำเภอ ปัจจุบันประมาณ ๑๒ กิโลเมตร โดยมีนายอำเภอ ๒ คน คือ คนที่ ๑ ชื่อพระเมืองดั่ง (ที่มา : <http://www.thaitambon.com/tambon/๖๔๐๕๐๕>)

แหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์

๑.ศาลหลักเมืองหรือเจ้าพ่อหลักเมือง สร้างขึ้นเมื่อขึ้น ๑๒ ค่ำ เดือน ๕ ปิวอกหรือตรงกับวันที่ ๔ เมษายน พ.ศ. ๒๕๓๕ (หรือศาลหลักเมืองเมืองดั่ง) แต่เดิมศาลหลักเมืองดั่งตั้งอยู่บริเวณที่ว่าการอำเภอดั่ง พบศาลหลักเมืองเก่าถูกทิ้งร้างเป็นซากอยู่ที่ใต้ต้นไม้วัดปลายนา และไม่ได้มีการบูรณซ่อมแซมแต่อย่างใด ต่อมาได้เกิดเหตุการณ์ชาวบ้านได้ป่วยและตายโดยไม่ทราบสาเหตุ ขณะนั้นสมัยของนายเทียม เรืองฤทธิ์ ผู้ใหญ่บ้าน ได้มีดำริร่วมกับคนในชุมชนว่าจะบูรณะและสร้างหลักเมืององค์ใหม่ขึ้น เพื่อเป็นการทำบุญหมู่บ้านครั้งใหญ่และเรียกขวัญและกำลังใจของคนในชุมชนบ้านตึกตามความเชื่อศรัทธาของคนในชุมชน จากนั้นจึงได้มีการเรียรายและรับบริจาคเพื่อหาพื้นที่จัดทำเป็นศาลหลักเมืองดั่ง อย่างที่เห็นปัจจุบัน

๒.อนุสาวรีย์พระเจ้าเมืองดั่ง ประวัติความเป็นมา เจ้าหมื่นดั่ง” เป็นโอรสของเจ้าหมื่นโลกสามล้านเจ้านครลำปาง ประสูติเมื่อ พ.ศ. ๑๙๙๓ แต่เดิมมีนามว่า “เจ้าหาญ” แต่เพราะการชอบนอนในกระดั่งตั้งแต่เด็ก จึงทำให้ถูกเรียกอีกนามหนึ่งว่า “ดั่ง” ต่อมาเมื่อท่านได้เจริญชันษาแล้วได้ถูกแต่งตั้งให้เป็นแม่ทัพของอาณาจักร

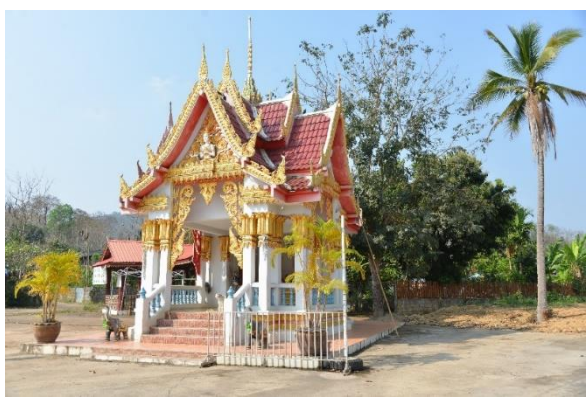
ล้านนาในสมัยพระเจ้าติโลกราช ต่อมาได้ดำรงตำแหน่งเจ้าหมื่นดั่ง ปกครองเจ้าเมืองละคอน (ลำปางในปัจจุบัน) เมืองเซียงและเมืองเชียงขึ้น (พื้นที่บริเวณอำเภอศรีสันดาลย์ปัจจุบัน) ซึ่งถือได้ว่าเจ้าหมื่นดั่งเป็นทหารเอกของพระเจ้าติโลกราช แต่ในปี พ.ศ. ๒๐๑๗ ช่วงที่เจ้าหมื่นดั่งนครครองเมืองเชียงขึ้นพระเจ้าติโลกราชทรงทราบข่าวว่า เจ้าหมื่นดั่งนครคบหากับออกญากลาโหมขุนนางผู้ใหญ่ ฝ่ายทหารกรุงศรีอยุธยา มีการไปมาหาสู่กันเสมอจึงเกิดการระแวงพระทัยว่าเจ้าหมื่นดั่งนครจะคิดกบฏ จึงมีสาส์นให้มาเข้าเฝ้าที่เมืองเชียงใหม่และนำตัวไปประหารทันที และเพื่อเป็นการระลึกถึงเจ้าเมืองที่เคยเป็นผู้ก่อตั้งชุมชนบริเวณนี้จึงได้มีการสร้างอนุสาวรีย์เจ้าเมืองดั่งขึ้น

พิธีแห่ขันโองสรองน้ำเจ้าหมื่นดั่งในระหว่างวันที่ ๑๗ - ๑๙ เมษายนของทุกปี ในประเพณีนี้จะมีกิจกรรมอาบน้ำให้ช้าง พิธีบายศรีสู่ขวัญต่อหน้าช้างและกราบเท้าช้างทดแทนบุญคุณที่ช้างที่ทำงานหนักมาตลอด

แหล่งท่องเที่ยวเชิงศาสนา

๓. **คุ้มวิหารเจดีย์หลวงปู่สุข** หลวงปู่สุข หรือเรียกว่าอีกชื่อหนึ่งว่า พระครูศิโรตธโรราจารย์ เป็นพระเกจิสายสามัญ พุทธคุณเด่นด้านการทำนายสามารถพยากรณ์ทำนายฟ้า ทำนายฝน และดวงชะตา ล่วงหน้าได้ ชาวบ้านเชื่อว่าหลวงปู่สุขมีดวงตาที่สาม นอกจากนี้หลวงปู่สุขยังได้เดินทางเข้าเมืองหลวงบ่อย ๆ ไปทำนาย

ฟ้า ทำนายฝน ในแผ่นดินพระมงกุฎเกล้า พระเจ้าแผ่นดินสยาม ในช่วงนั้น และยังได้รับดวงตาประจำตำแหน่งพระครูศิโรตธโรราจารย์ ต่อมาหลวงปู่สุขได้มรณภาพลงชาวบ้านจึงได้สร้างเจดีย์หลวงปู่สุขขึ้นภายในเจดีย์ได้ใส่สกุ๊ปของหลวงปู่สุขไว้ด้านใน แต่เจดีย์เสื่อมโทรมลง ชาวจึงนำมาบูรณะใหม่ จนกลายเป็นคุ้มวิหารเจดีย์หลวงปู่สุขถึงปัจจุบัน

๔. **วัดปลายนาแต่เดิมบริเวณที่ตั้งของวัดปลายนาปัจจุบัน** มีสภาพเป็นทุ่งนาของชาวบ้านและอยู่ห่างไกลจากชุมชนเป็นอย่างมาก ต่อมาชุมชนบ้านตึกมีพัฒนาการ มีการขยายตัวของพื้นที่ชุมชนมาเช่นปัจจุบันและได้มีการย้ายองค์พระพุทธรูปโบราณอายุราว ๗๐๐ ปี จากวัดบ้านเหนือ (ปัจจุบันกลายเป็นวัดร้างแล้ว) มาประดิษฐาน

ไว้ที่นี้ และชาวบ้านเรียกกันว่า “พระสองพี่น้อง” พระสองพี่น้อง เป็นพระพุทธรูปสำริดจำนวน ๒ องค์ เป็นพระพุทธรูปปางมารวิชัย ศิลปะสุโขทัย จากการพิสูจน์ของกรมศิลปากรพบว่า พระสองพี่น้องมีอายุราว ๗๐๐ ปีอยู่ในช่วงสมัยพระยาสิทธิ และได้มีการประกาศในราชกิจจานุเบกษาคุ้มครอง เมื่อวันที่ ๑๘ พฤศจิกายน ๒๕๓๐ ปัจจุบันประดิษฐาน ณ ภูมิจำปา อวาสลหลังเก่า นอกจากนี้วัดปลายน้ำยังมีโบสถ์เก่าทรงห้องเรือซึ่งนิยมสร้างในสมัยอยุธยาตอนปลาย อีกทั้งพบธรรมมาสน์ไม้สักโบราณจำนวน ๒ ธรรมมาสน์ มีการจารึกกระบุงการสร้างขึ้นเมื่อ พ.ศ. ๒๔๔๕ และ พ.ศ. ๒๔๗๕

ลักษณะทั่วไปของแหล่งท่องเที่ยว เป็นศาสนสถานที่มีความโดดเด่นทางความเชื่อความศรัทธา มีพระพุทธรูปปางมารวิชัย ศิลปะสุโขทัย อายุราว ๗๐๐ ปี เป็นสิ่งที่น่าสนใจของนักท่องเที่ยว กิจกรรมทงน้ำพระพุทธรูปสองพี่น้อง ในช่วงเทศกาลวันสงกรานต์

๕. วัดจอมแจ้ง (ภูนก) ประวัติความเป็นมา แต่เดิมชุมชนบริเวณนี้มีวัดบ้านเหนือเป็นศูนย์กลางของชุมชน แต่เมื่อมีข่าวลือว่าพระพุทธรูปในอุโบสถกินเนร จึงทำให้ชาวบ้านไม่กล้าไปทำกิจกรรมที่วัดบ้านเหนืออีก และได้มีการสร้างวัดใหม่ขึ้นบริเวณชุมชนบ้านตึก ต่อมาได้มีการอัญหลวงพ่อพิชัยมงคล เป็นพระพุทธรูปปางสมาธิ ศิลปะสุโขทัย เนื้อสำริด หน้าตักกว้างกว่า ๑ เมตร ส่วนอีกองค์คือ หลวงพ่อพิชัยหลังช้าง หน้าตักกว้าง ๑ ศอก จากวัดบ้านเหนือมาประดิษฐาน ณ วัดจอมแจ้ง (ภูนก) แห่งนี้ และมีการเรียกขานกันว่า พระสองพี่น้อง เป็นศาสนสถานที่มีความโดดเด่นทางความเชื่อความศรัทธา มีพระพุทธรูปปางมารวิชัย ศิลปะสุโขทัย อายุราว ๗๐๐ ปี เป็นสิ่งที่น่าสนใจของนักท่องเที่ยว

๖. วัดศรีจำปา (พระธาตุเจ้าเจดีย์จอมสระหรี) สร้างขึ้นเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๕๑ จากที่ดินชาวบ้านนำมาถวายให้วัด หลังจากเกิดเหตุการณ์น้ำท่วมใหญ่และดินโคลนจากภูเขาถล่มในหมู่บ้านในปี พ.ศ. ๒๕๔๙ ชาวบ้านจึงได้ร่วมกันสร้างวัดด้วยแรงศรัทธา เพื่อที่จะใช้วัดแห่งนี้เป็นที่ยึดเหนี่ยวจิตใจของชาวบ้านหลังจากหมด

กำลังใจจากเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น โดยได้ริเริ่มการสร้างพระธาตุเจ้าเจดีย์จอมสระศรี โดยมีพระอาจารย์สายครูบาศรีวิชัยมาทำพิธีบวงสรวงเปิดพระธาตุ ต่อมาจึงได้มีการร่วมกันสร้างหลวงพ่อกันใจ ปัจจุบันชาวบ้านยังมีการรวมตัวกันสร้างและร่วมปรับปรุงภูมิทัศน์ของวัด ซึ่งถือได้ว่าวัดแห่งนี้เป็นวัดของชุมชนโดยตรง

ท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและวิถีชีวิต

๗.บ้านนาต้นจั่น การจัดการท่องเที่ยวที่บ้านนาต้นจั่นเกิดจากอุดมการณ์อันแรงกล้าของ ป้าเสงี่ยม แสงสว่าง ที่ต้องการให้ชาวบ้านในท้องถิ่นสามารถสร้างรายได้ด้วยตนเอง ไม่ต้องการให้ลูกหลานออกไปทำงานนอกพื้นที่ โดยเริ่มต้นจากการรวมกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร จากนั้นก็พัฒนามาเป็นกลุ่มทอผ้า และพัฒนามาเรื่องของการทำการท่องเที่ยวโฮมสเตย์ โดยป้าเสงี่ยมได้มองเห็นของดีของบ้านนาต้นจั่นคือ ผ้าหมักโคลน ข้าวเป็็บ ภูมิปัญญาบ้านตาวงศ์ และได้เชิญชวนให้ชุมชนมาร่วมกันทำการท่องเที่ยว โดยเน้นการนำเสนอวิถีชีวิตและภูมิปัญญาของชุมชน สนใจติดต่อ คุณ แหม่ม ๐๘๘ ๔๙๕ ๗๗๓๘

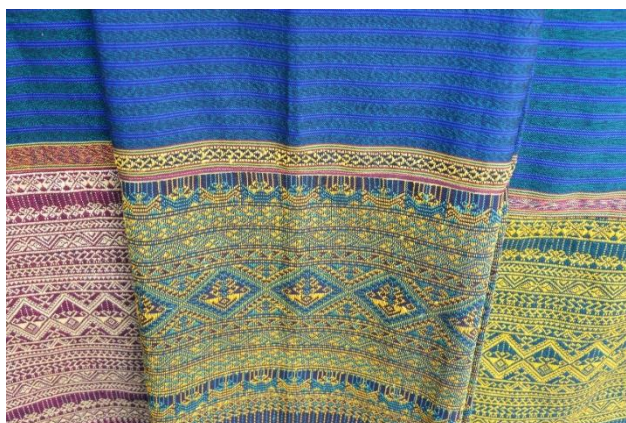
๘.เขื่อนห้วยทรวง เขื่อนห้วยทรวง เกิดขึ้นมาจากราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชฯ ในหลวงรัชกาลที่ ๙ ทรงมีกระแสรับสั่งให้กรมชลประทานพิจารณาวางโครงสร้างอ่างเก็บน้ำ เพื่อช่วยแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของชาวบ้าน เนื่องจากขาดแคลนน้ำในการใช้การเพาะปลูกและอุปโภค ต่อมาผู้ใหญ่ธำรงค์ได้ร่วมมือกับชาวบ้านปรับปรุงเส้นทางรอบเขื่อนประมาณ ๙ กม. ได้สร้างทางจักรยานเพื่อการท่องเที่ยวและทำการพัฒนาจุดชมวิวเขื่อนห้วยทรวงด้วย พร้อมปรับปรุงภูมิทัศน์และพัฒนาเกาะกลางเขื่อนให้เป็นสวนผลไม้เพื่อให้นักท่องเที่ยวเดินทางไปทานผลไม้บนเกาะกลางเขื่อนได้ เป็นแหล่งท่องเที่ยวริมเขื่อนน้ำที่สามารถสัมผัสบรรยากาศและวิวทิวทัศน์ที่สวยงามได้

๙.กลุ่มทอผ้าหมักโคลนบ้านภูนกใต้ กลุ่มทอผ้าหมักโคลนบ้านภูนกใต้ (ศูนย์อนุรักษ์ช้างศรีสัชชนาลัยเก่า) เป็นการรวมกลุ่มของหมู่ที่ ๑๓ ตำบลบ้านตึก เป็นการรวมกลุ่มที่นำสถานที่อนุรักษ์ช้างแก่นำมาพัฒนาและจัดตั้งเป็นกลุ่มทอผ้าหมักโคลนมีสมาชิก ๒๓ คน เอกลักษณ์ของลายผ้าหมักโคลน “เป็นผ้าหัวเกร็ด” ราคาเริ่มต้นที่ผืนละ ๓๕๐ บาท สามารถสั่งทำเป็นพิเศษได้ราคาสามารถตกลงกับคนทอได้

๙.กลุ่มทอผ้าบ้านภูนก หมู่ ๔ กลุ่มทอผ้าบ้านภูนก หมู่ ๔ เป็นการรวมกลุ่มของชาวบ้าน โดยส่วนใหญ่จะเป็นการทอผ้าชิ้นตีนจกและกระเป่าสะพาย ผ้าชิ้นตีนจกของบ้านตึกจะมีลักษณะคล้ายคลึงกับผ้าชิ้นตีนจกเมืองลับแล(อุตรดิตถ์)จะมีอัตลักษณ์พิเศษ ๓ ส่วนคือ หัวชิ้นมักเป็นผ้าฝ้ายสีขาวต่อกับผ้าสีแดงหรืออาจจะต่อผ้าสีแดงเพียงอย่างเดียวก็ได้ ส่วนที่สอง ตัวชิ้นนิยมเป็นผ้าริ้วลายขวางกับลำตัวเรียกว่า ลายตำหรือทอด้วยสีเดียวกันเสมอเรียกว่า ชิ้นตำเหลี่ยม และทอสลัปสีต่างๆเรียกว่า ชิ้นตำหมู่ ส่วนที่สาม ตีนชิ้นเป็นส่วนสำคัญของชิ้นตีนจก เพราะจะใช้ผ้าทอด้วยวิธีการจกเป็นลวดลายพิเศษที่มีความสวยงาม ราคาเริ่มต้นของกระเป่าสะพาย ๒๕๐ บาทและราคาเริ่มต้นผ้าชิ้นตีนจก ๕๐๐ บาท

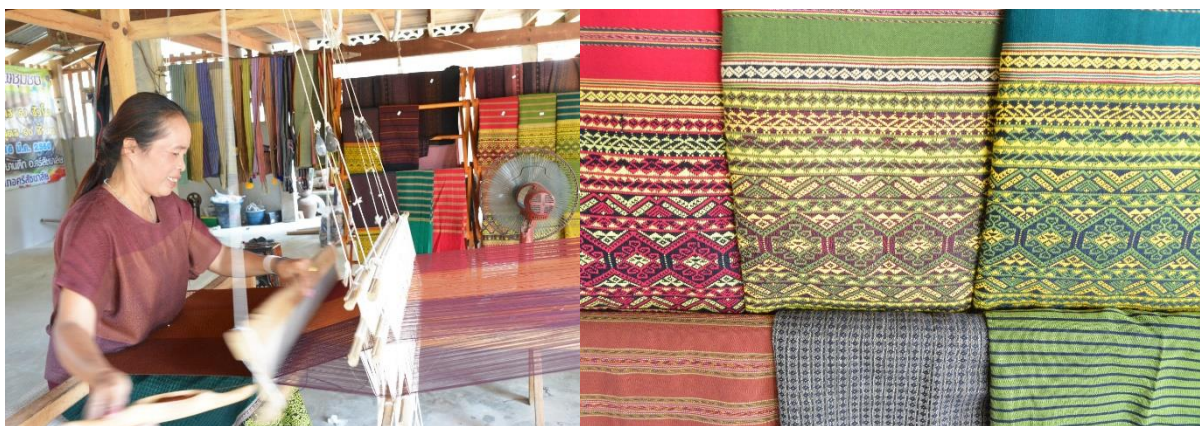

รายงานผลลงพื้นที่สำรวจข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวและศักยภาพด้านการท่องเที่ยวในพื้นที่
อำเภอศรีสัชชนาลัย จังหวัดสุโขทัย ภายใต้โครงการการจัดการข้อมูลการท่องเที่ยว พื้นที่ อพท.๔

๑๐.กลุ่มจักสานบ้านภูนก กลุ่มจักสานบ้านภูนกเป็นการรวมกลุ่มของคนในชุมชนหมู่ ๔ ที่มีทักษะการนำใบลานมาสานเป็นภาชนะและข้าวของเครื่องใช้ต่างๆ อาทิ เช่น ตะกร้า กระบุง จักรกล้องจับปลา กระตัง เป็นต้น และนำมาต่อยอดเป็นผลิตภัณฑ์ และจัดจำหน่ายในราคาที่ย่อมเยา โดยมีราคาเริ่มต้นที่ ๘๐ - ๑๕๐ บาท

๑๑.ท่องเที่ยว ศูนย์ทอผ้าบ้านภูนก ศูนย์ทอผ้าบ้านภูนกเกิดจากการรวมกลุ่มของชาวบ้าน โดยได้รับการสนับสนุนจาก กศน. บ้านตึก เป็นการส่งเสริมให้ชาวบ้านมีรายได้ จึงได้จัดเปิดเป็นศูนย์เรียนรู้ทอผ้าหมักโคลน เพื่อให้ชาวบ้านที่มีความสนใจได้เข้าฝึกอบรมที่บ้านของคุณรวม ฤงคำ โดยผ้าส่วนใหญ่เป็นผ้าหมักโคลนลายทำ मुखและลายอื่นๆอีกมากมาย ราคาเริ่มต้นที่ ๒๕๐ บาท สนใจติดต่อคุณรวม ฤงคำ ๐๖๑ ๒๕๓ ๗๙๖๑

ท่องเที่ยวเชิงเกษตร

๑๒.สวนผู้ใหญ่วัวสดี (ต้นทุเรียนยักษ์พันธุ์จระเข้) ผู้ค้นพบคือ นายมูล ไหวคิด อยู่บ้านเลขที่ ๑๕ หมู่ที่ ๗ ต.บ้านตึก อ.ศรีสขนาลัย ซึ่งได้เข้ารับราชการเป็นทหารเกณฑ์และได้ไปปฏิบัติหน้าที่อยู่ตามแนวเขตชายแดนเขตติดต่อกับประเทศพม่า ได้เดินทางเข้าไปในป่าไปเจอต้นทุเรียนและมีลูกหล่นอยู่ใต้ต้น มีรูปทรงเป็นพลูสวยเหมือนหลังจระเข้ จึงได้เก็บมาแกะกินซึ่งปรากฏว่าทุเรียนที่เก็บมามีเนื้อในหนาสีเหลือง มีรสชาติ หอม หวาน มัน กลมกล่อม อร่อยมากและมีเมล็ดที่สมบูรณ์ดีนั้น เพียง ๒ เม็ดเท่านั้น นอกนั้นเป็นเมล็ดลีบทั้งหมด จึงได้เก็บเอาเมล็ดที่สมบูรณ์ดีนั้นนำกลับมาปลูกที่สวน ห้วยตม บ้านห้วยตม ต้นทุเรียนยักษ์พันธุ์จระเข้ต้นนี้ นายมูล ไหวคิด นำมาปลูกเมื่อปี พ.ศ. ๒๓๔๐ ปัจจุบันอายุได้๒๒๐ ปี ปัจจุบัน นายสัวสดี นางสังวาลย์ จันทร์สี เป็นผู้

ครอบครัว อยู่บ้านเลขที่ ๗๙ หมู่ที่ ๗ ต.บ้านดึก อ.ศรีษะนาถาย จ.สุโขทัย ๖๔๑๓๐ จุดเด่นอยู่ที่ต้นทุเรียนยักษ์ ๒ คนโอบ สนใจติดต่อ ๐๘๔ ๖๑๙๖๔๙๕

๑๓.ไร่สานฝัน ผู้สนใจติดต่อ ใหญ่ธิดารัตน์ ทองเชิด ๐๙๕-๙๒๔-๑๖๙๗ ไร่สานฝันเกิดจากคุณชุตติมา นางง เจ้าของไร่สานฝัน หลังจากเกษียณคุณชุตติมาได้นำที่ดินของตนนำมาพัฒนาทำกิจกรรมฐานความรู้ต่างๆภายใน ไร่สานฝัน เช่น กิจกรรมฐานการเรียนรู้ลดรายจ่ายเตาอิวาตะ/น้ำส้มควันไม้ ปุยคอก ปุ๋ยน้ำหมักชีวภาพ ปลุก สวนครัว และยังมีการทำหมอนเพื่อสุขภาพ การทำสบู่ เป็นต้น นอกจากนี้ภายในสวนไร่สานฝันยังมีการปลูกทั้งพืชผักสวนครัวและผลไม้ต่างๆ เช่น กัลยัม ส้ม มังคุด มะนาว ทุเรียน เมล็ดกาแฟ แก้วมังกร เป็นต้น

๑๔.ฟาร์มนักรู้ ฟาร์มนักรู้ เป็นฟาร์มของเกษตรกรรุ่นใหม่ของคุณณัฐวุฒิ นักรู้ อายุ ๒๕ ปี หลังจากจบ การศึกษาจากคณะพืชศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี คุณณัฐวุฒิจึงได้กลับมาบ้าน เพื่อพัฒนาพื้นที่ของพ่อจำนวน ๒๕ ไร่แห่งนี้ให้เป็นพื้นที่เพื่อทำการเกษตรผสมผสาน โดยเริ่มจากการปลูก พืชผักต่างๆ ต่อมามีคนนำควายมาขายต่อให้ จึงเริ่มเลี้ยงควายและเริ่มเลี้ยงสัตว์เพื่อเกษตรกรรม อีกมาก เช่น เลี้ยงไก่เทศ ไก่วง ไก่ไข่ เป็ด วัว เป็นต้น และยังได้มีการนำมูลของสัตว์มาใช้ทำปุ๋ยเพื่อบำรุงพืชผลที่ ตนปลูกด้วย สวนเกษตรของคุณณัฐวุฒิ นักรู้จึงเป็นสวนที่เกษตรอินทรีย์ และเป็นสวนเกษตรผสมผสานตาม

แนวทางพระราชดำริเกษตรพอเพียง ปัจจุบันสวนเกษตรนักรู้ได้รับคณะศึกษาดูงาน สนใจติดต่อ ๐๖๔

๖๔๐ ๔๑๙๒

ที่พักร้านอาหาร

๑. โฮมสเตย์บ้านนาต้นจั่น ที่พัก ๐๕๕-๖๗๗๒๐๙, ๐๘๙-๘๘๕๑๖๓๙,
๒. โฮมสเตย์บ้านไร่ชายเขา นาต้นจั่นสุโขทัย ที่พัก ๐๙๓-๖๕๗-๙๗๖๘
๓. "บ้านลุงเหมือนโฮมสเตย์(เหมือน ละอองทรง) ที่พัก ๐๘๖-๒๐๗๖๐๗๒
๔. ร้านข้าวเป็บบยายเครื่อง ร้านอาหาร ๐๕๕-๖๗๗-๒๖๔ , ๐๘๗-๐๓๖-๐๐๖๐
๕. ร้านข้าวเป็บล้มยักษ์ ศูนย์ผ้าหมักโคลนบ้านนาต้นจั่น ร้านอาหาร ๐๘๘-๔๙๕-๗๗๓๘
๖. ระเบียบฝ้าย ผ้าหมักโคลน สีน้าชุมชน ๐๘๘ - ๑๕๗ ๐๒๐๕
๗. บานเย็นผ้าทอ สีน้าชุมชน ๐๕๕-๖๗๓-๐๘๐
๘. ระเบียบฝ้าย ผ้าหมักโคลน สีน้าชุมชน ๐๘๘ - ๑๕๗ ๐๒๐๕

ข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวตำบลบ้านตึก

ตำบลบ้านตึก							
ลำดับ	สถานที่	ประเภท	เบอร์โทร	เวลา เปิด -ปิด	Latitude	Longitude	ที่ตั้ง
๑	โฮมสเตย์บ้านนาต้นจั่น	ที่พัก	๐๕๕-๖๗๗๒๐๙, ๐๘๙-๘๘๕๑๖๓๙,	๒๔ ชม.	N ๑๗.๖๒๑๑๖	E๙๙.๘๒๖๐๔	ชุมชนบ้านนาต้นจั่น ต.บ้านตึก อ.ศรีสัชนาลัย จ.สุโขทัย ๖๔๑๓๐
๒	โฮมสเตย์บ้านไร่ชายเขานาต้นจั่นสุโขทัย	ที่พัก	๐๙๓-๖๕๗-๙๗๖๘	๒๔ ชม.	-	-	๒๓๙/๒ ม.๕ บ้านนาต้นจั่น ต. บ้านตึก อ.ศรีสัชนาลัย จ.สุโขทัย ๖๔๑๓๐
๓	บ้านลุงเหมือนโฮมสเตย์ (เหมือน ละอองทรง)	ที่พัก	๐๘๖-๒๐๗๖๐๗๒	๒๔ ชม.	-	-	ชุมชนบ้านตึก หมู่๓
๔	หมื่นดั่งโฮมสเตย์	ท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์	๐๙๕-๙๒๔๑๖๗๙	๒๔ ชม.	-	-	ชุมชนบ้านตึก
๕	ร้านข้าวเปียยบายเครื่อง	ร้านอาหาร	๐๕๕-๖๗๗-๒๖๔ , ๐๘๗-๐๓๖-๐๐๖๐	๐๘.๐๐ - ๑๖.๐๐	-	-	ม. ๒ หมู่บ้านแม่ลาเหนือ (บ้านนาต้นจั่น)
๖	ร้านข้าวเป็บล้มยักษ์ ศูนย์ผ้าหมักโคลนบ้านนาต้นจั่น	ร้านอาหาร	๐๘๘-๔๙๕-๗๗๓๘	๐๘.๐๐ - ๑๙.๐๐	-	-	๑๑๑ ม.๕ บ้านนาต้นจั่น ต.บ้านตึก อ.ศรีสัชนาลัย จ.สุโขทัย
๗	ระเบียบฝ้าย ผ้าหมักโคลน	สินค้าชุมชน	๐๘๘ - ๑๕๗ ๐๒๐๕	๐๘.๐๐ - ๑๖.๐๐	-	-	ชุมชนบ้านตึก ตำบลบ้านตึก อ.ศรีสัชนาลัย จ.สุโขทัย ๖๔๑๓๐
๘	บานเย็นผ้าทอ	สินค้าชุมชน	๐๕๕-๖๗๓-๐๘๐	๐๘.๐๐ - ๑๖.๐๐	-	-	๒๒๒ ม.๑๑ ต.บ้านตึก อ.ศรีสัชนาลัย จ.สุโขทัย
๙	ระเบียบฝ้าย ผ้าหมักโคลน	สินค้าชุมชน	๐๘๘ - ๑๕๗ ๐๒๐๕	๐๘.๐๐ - ๑๖.๐๐	-	-	ชุมชนบ้านตึก ตำบลบ้านตึก อ.ศรีสัชนาลัย จ.สุโขทัย ๖๔๑๓๐
๑๐	บานเย็นผ้าทอ	สินค้าชุมชน	๐๕๕-๖๗๓-๐๘๐ , ๐๘๗-๘๔๒-๕๘๘๖	๐๘.๐๐ - ๑๖.๐๐	-	-	๒๒๒ ม.๑๑ ต.บ้านตึก อ.ศรีสัชนาลัย จ.สุโขทัย
๑๑	ศูนย์ (บ้านนาต้นจั่น)	ที่พัก	๐๕๕-๖๗๗-๒๐๙	๐๘.๐๐ - ๑๖.๐๐	-	-	๑๑๑ ม.๕ บ้านนาต้นจั่น ต.บ้านตึก จ.สุโขทัย
๑๒	คุ้มวิหารเจดีย์หลวงปู่สุข	ท่องเที่ยวเชิงศาสนา	คุณเทียม เรืองฤทธิ์ ๐๕๕-๖๗๗-๓๓๖	๐๘.๐๐ - ๑๖.๐๐	N ๑๗.๕๘๕๓๑	E๙๙.๘๐๖๑๔	ตำบลบ้านตึก ม.๓ บ้านปลายนา
๑๓	วัดปลายนา	ท่องเที่ยวเชิงศาสนา	คุณเทียม เรืองฤทธิ์ ๐๕๕-๖๗๗-๓๓๖	๐๖.๐๐ - ๑๘.๐๐	N ๑๗.๕๘๘๑๕	E๙๙.๘๐๖๐๗	ตำบลบ้านตึก หมู่ที่ ๓
๑๔	ศาลหลักเมืองหรือเจ้าพ่อหลักเมือง	ท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์	คุณเทียม เรืองฤทธิ์ ๐๕๕-๖๗๗-๓๓๖	๐๖.๐๐ - ๑๘.๐๐	N ๑๗.๕๘๙๘๖	E๙๙.๘๐๓๑๗	ม. ๓ ตำบลบ้านตึก

๑๕	อนุสาวรีย์พระเจ้าเมืองดั่ง	ท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์	๐๕๕-๖๗๗๒๐๐	๐๖.๐๐ - ๑๘.๐๐	N ๑๗.๕๙๔๒๓	E๙๙.๘๐๖๑๕	ตำบลบ้านตึกม.๑๑ บ้านปลายนา
๑๖	ศูนย์ทอผ้าบ้านภูนก	ท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและวิถีชีวิต	๐๖๑-๒๕๓ ๗๙๖๑	๐๘.๐๐ - ๑๖.๐๐	N ๑๗.๕๙๙๒๔	E๙๙.๘๐๒๒๐	ม. ๓ ตำบลบ้านตึก
๑๗	กลุ่มจักสานบ้านภูนก	ท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและวิถีชีวิต	๐๙๓-๓๐๔ ๐๘๐๔	๐๘.๐๐ - ๑๖.๐๐	N ๑๗.๖๐๓๒๓	E๙๙.๘๐๒๔๓	
๑๘	กลุ่มทอผ้าบ้านภูนก	สินค้าชุมชน	๐๘๖- ๖๔๑ ๐๐๑๖	๐๘.๐๐ - ๑๖.๐๐	N ๑๗.๕๙๙๔๖	E๙๙.๘๐๑๙๗	หมู่ ๔ ตำบลบ้านตึก
๑๙	วัดจอมแจ้ง (ภูนก)	ท่องเที่ยวเชิงศาสนา	-	๐๖.๐๐ - ๑๘.๐๐	N ๑๗.๖๐๑๒๙	E๙๙.๗๙๙๕๑	ตำบลบ้านตึก ม.๔ บ้านภูนก
๒๐	กลุ่มทอผ้าหมักโคลนบ้านภูนกใต้	ท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและวิถีชีวิต	-	๐๖.๐๐ - ๑๘.๐๐	N ๑๗.๕๙๘๒๑	E๙๙.๗๙๘๖๓	ตำบลบ้านตึก หมู่ ๑๓ ภูนกใต้
๒๑	สวนผู้ใหญ่วัดดี (ต้นทุเรียนยักษ์พันธุ์จระเข้)	ท่องเที่ยวเชิงเกษตร	๐๘๔-๖๑๙ ๖๔๙๕	๐๘.๐๐ - ๒๖.๐๐	N ๑๗.๕๘๕๓๑	E๙๙.๘๐๖๑๔	ตำบลบ้านตึก ม.๗ บ้านห้วยตม
๒๒	เขื่อนห้วยทรวง	ท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์และผจญภัย	๐๙๕-๙๒๔-๑๖๙๗	๐๘.๐๐- ๒๖.๐๐	N ๑๗.๖๕๙๗๑	E๙๙.๘๕๖๗๑	ตำบลบ้านตึก ม.๑๒ บ้านห้วยทรวง
๒๓	ไร่สานฝัน	ท่องเที่ยวเชิงเกษตร	๐๙๕-๙๒๔-๑๖๙๗	๐๕.๐๐- ๒๖.๐๐	N๑๗.๓๙๔๘	E๙๙.๕๐๔๑	ตำบลบ้านตึก ม. ๑๒ บ้านห้วยทรวง
๒๔	ฟาร์มนกไร่	ท่องเที่ยวเชิงเกษตร	๐๖๔-๖๔๐ ๔๑๙๒	๐๘.๐๐ - ๒๖.๐๐	N ๑๗.๖๖๒๕๙	E๙๙.๘๓๕๘๑	
๒๕	บ้านนาต้นจัน		๐๘๘-๔๙๕๗๗๓๘	๐๖.๐๐ - ๑๘.๐๐	N ๑๗.๖๒๑๑๖	E๙๙.๘๒๖๐๔	ม. ๕ บ้านนาต้นจันตำบลบ้านตึก

แผนที่ท่องเที่ยวตำบลบ้านตึก

ตำบลหนองอ้อ อำเภอศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย

ข้อมูลพื้นฐาน ตำบลหนองอ้อ

ความเป็นมา : ตำบลหนองอ้อเดิมมีผู้เล่ามาว่า ราษฎรส่วนใหญ่อยู่บริเวณที่ราบริมชายฝั่งแม่น้ำยม การคมนาคมส่วนใหญ่อาศัยทางเรือในการติดต่อซื้อขายกันสังเกตได้จากเตาสังคโลกจะตั้งอยู่ริมฝั่งแม่น้ำทั้งหมด เพราะการขนส่งสะดวก ประมาณปี พ.ศ.๒๑๒๗ สมเด็จพระนเรศวรได้บุกโจมตีเมืองศรีสัชนาลัยกวาดต้อนผู้คนไปอยู่ที่วังจันทร์เกษมซึ่งเป็นที่ประทับของพระนเรศวรในสมัยนั้น เพื่อนำคนไปเป็นฐานกำลังป้องกันการโจมตีจากพม่า ตั้งแต่นั้นมาเมืองศรีสัชนาลัยจึงถูกทิ้งร้างนาน ๘ ปี และประมาณปี พ.ศ. ๒๑๓๕ ได้มีราษฎรอพยพเข้ามาตั้งถิ่นฐานใหม่ แต่มิได้สืบทอด การปั้นเครื่องสังคโลกของสุโขทัย เพราะมีเครื่องลายน้ำทองและเครื่องปั้นจากประเทศจีนเข้ามาซึ่งเป็นที่นิยมของชาวบ้านเป็นอย่างมาก การปั้นเครื่องสังคโลกจึงสิ้นสุดลง ชาวบ้านจึงประกอบอาชีพการเพาะปลูก หาปลา และเลี้ยงสัตว์เป็นส่วนใหญ่สืบทอดมาจนถึงปัจจุบัน ส่วนที่เรียกว่า " ตำบลหนองอ้อ " เพราะบริเวณริมฝั่งแม่น้ำยมมีต้นอ้ออยู่เป็นจำนวนมาก จึงเรียกว่าบ้านหนองอ้อ และตำบลหนองอ้อมาจนถึงปัจจุบัน

(ที่มา ; <http://www.nongor.go.th>)

คณะผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลหนองอ้อ

- ๑.นายณรงค์ มานิตย์ นายกองค้การบริหารส่วนตำบลหนองอ้อ
  - ๒.นายชัชชัย ชุ่มชื่น รองนายกองค้การบริหารส่วนตำบลหนองอ้อ
  - ๓.นายสมปอง ชะม้าย รองนายกองค้การบริหารส่วนตำบลหนองอ้อ
- นายสมาน ช่างเจรจา เลขานุการองค์การบริหารส่วนตำบลหนองอ้อ
องค์การบริหารส่วนตำบลหนองอ้อ โทร ๐๕๕ ๖๗๒ ๒๐๔๖

สถานบริการสาธารณะ

ชื่อ	ที่ตั้ง	เบอร์โทรศัพท์
โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลหนองอ้อ	บ้านเกาะน้อย หมู่ ๖ ตำบล หนองอ้อ อำเภอ ศรีสัชนาลัย จังหวัด สุโขทัย ๖๔๑๓๐	๐๕๕-๖๖๒๓๖๔
การสายตรวจประจำตำบลหนองอ้อ สภ.ศรีสัชนาลัย	ถนนสายหลักสายศรีสัชนาลัย - สวรรคโลก หมู่ ๕ ต.หนองอ้อ อ.ศรีสัช นาลัย จ.สุโขทัย ๖๔๑๓๐	๐๕๕-๖๗๑๒๓๔
บริษัทสุโขทัยวินทัวร์ศรีสัช นาลัย		๐๕๕-๖๗๒๙๗๕

บริษัท บขส.๙๙๙ ศรีสะเกษ ลีย		๐๕๕-๖๓๐๕๒๖
--------------------------------	--	------------

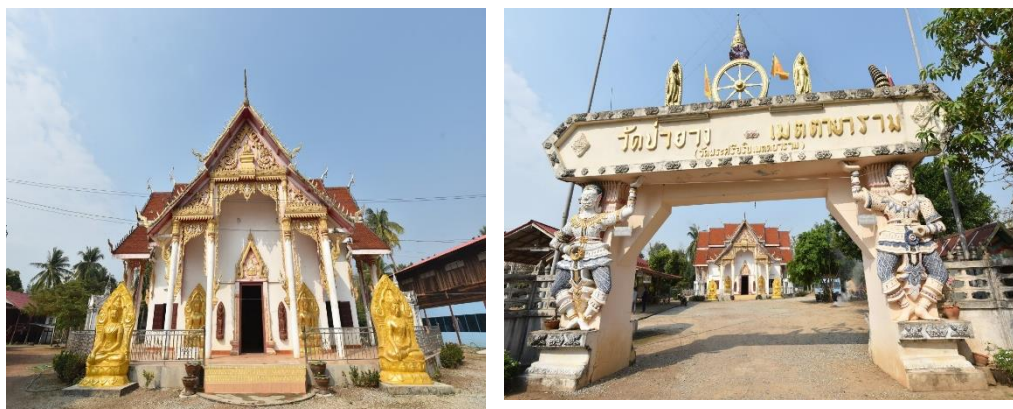
ท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์

๑. โบราณสถานวัดกุฎีราย วัดกุฎีรายสร้างขึ้นในสมัยสุโขทัย ตั้งอยู่ริมแม่น้ำยมนอกกำแพงเมืองศรีสะเกษลียด้านทิศเหนือใกล้กับทางทางเข้าสู่เมืองด้านประตูเตาหม้อ ตัววัดหันหน้าไปทางทิศใต้ โบราณสถานที่สำคัญภายในวัดประกอบด้วย วิหารโถงขนาด ๔ ห้อง ไม่มีมีย่อมุขด้านหน้าบัวหงาย ประดับกรอบประตูด้วยบัวอกไก่ หลังคาทรงจั่วก่อด้วยศิลาแลง ถัดมาทางทิศตะวันออกคืออุโบสถที่วางตัวในแนวขนานกับวิหาร เป็นอาคารโถงขนาด ๔ ห้องมีมีย่อมุขด้านหน้าและมีมณฑปท้ายอาคาร ภายในประดิษฐานพระพุทธรูปประทับนั่ง ฐานมณฑปตกแต่งด้วยชุดบัวลูกฟัก ที่ผนังด้านหน้ายังปรากฏสำหรับเสียบคานไม้เชื่อมต่อกับวิหาร ด้านหลังมณฑปเป็นเจดีย์ขนาดเล็กทรงดอกบัวตูม ๓ องค์และทรงกลม ๑ องค์

ท่องเที่ยวเชิงศาสนา

๒. วัดป่ายางเมตตายาราม (วัดพระศรีอริยมุตตายาราม) เป็นวัดที่ชาวบ้านป่ายางให้ความศรัทธาเลื่อมใส หลวงปู่จันทร์ เป็นผู้ที่ได้รับการกล่าวขานเรื่องของคาถาเวทมนตร์ การรักษาโรคด้วยคาถาเวทมนตร์และสมุนไพร และยังมีปาฏิหาริย์ของแม่มะค่าอายุกว่าพันปี

๓.วัดหัวโขน (วัดขุนเดช) โบราณสถานแห่งนี้ หันหน้าไปทางทิศตะวันออก ประกอบด้วยสิ่งก่อสร้างที่มีขนาดใหญ่และมีความสำคัญ คือ มณฑปผนังทึบ๓ ด้าน: ด้านหน้า (ด้านตะวันออก) เชื่อมกับพระวิหารก่อด้วยศิลาแลง ตัวมณฑปภายในประดิษฐานพระพุทธรูปยืนขนาดใหญ่ตรงกลาง เป็นประธานส่วนที่มุงผนังทั้ง ๒ ด้าน ประดิษฐานพระพุทธรูปปูนปั้นนูนสูงรูปพระสาวกเหลืออยู่ ๓ องค์ เจดีย์ประธานทรงกลมมีซุ้มพระทั้ง ๔ ด้าน: เจดีย์ประธานองค์นี้ก่อด้วยศิลาแลงเดิมอาจจะเป็นเจดีย์ทรงดอกบัวตูมมาก่อนแล้วถูกปฏิสังขรณ์ เป็นเจดีย์ทรงกลม ในสมัยต่อมา ในการขุดแต่งได้พบพระรัตนตรัยมหายานด้วย ลักษณะพระพิมพ์ชนิดนี้ตรงกลางมีพระพุทธรูปนาคปรก ด้านขวามีพระโพธิสัตว์อวโลกิเตศวร ด้านซ้ายมีนางปัญญาบารมีหรือ นางปรัชญาปารมิตา

๔.วัดดงยาง แห่งนี้เดิมเป็นที่พักสงฆ์มานาน ๓๗ ปี ก่อนจดทะเบียนตั้งวัดในปี ๒๕๕๖ แล้วได้มีการพัฒนาต่อเนื่องตลอดช่วง ๖ ปี ที่ผ่านมา ทั้งเริ่มสร้างกุฏิ วิหาร ศาลาการเปรียญ และโบสถ์ไม้สักทองหลังแรกในสุโขทัย โดยพลังศรัทธาของชาวบ้านในพื้นที่“โบสถ์ไม้สักทองมีขนาด ๑๐ x ๒๐ เมตร ใช้เสา ๔๕ ต้น ยกพื้นสูง ๘๐ ซมเป็นศิลปะล้านนาประยุกต์ มีกิจกรรมตามความเชื่อคือให้ประชาชนผู้ศรัทธาลอดใต้ฐานโบสถ์ไม้สักทองเพื่อเสริมชะตาความเป็นสิริมงคลแก่ชีวิต และให้พ้นจากโรคร้ายไข้เจ็บต่างๆ

ท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและวิถีชีวิต

๕.ศูนย์เรียนรู้วิถีชีวิตบ้านไทครั้ง พิพิธภัณฑสถานบ้านไทครั้ง ม.๖ ตำบลหนองอ้อ อำเภอศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย ซึ่งชุมชนไทครั้งบ้านเกาะน้อยยังคงยึดถือและสืบสานประเพณีวัฒนธรรมของบรรพบุรุษไว้อย่างเหนียว

รายงานผลลงพื้นที่สำรวจข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวและศักยภาพด้านการท่องเที่ยวในพื้นที่
อำเภอศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย ภายใต้โครงการการจัดการข้อมูลการท่องเที่ยว พื้นที่ อพท.๔

แน่น อาทิเช่น การแต่งกาย ภาษาที่ใช้ ประเพณีการบวชพระ และประเพณีการแห่ธง รวมถึงความสนุกสนาน รื่นเริงในการฟ้อนรำที่เรียกว่ารำเกี่ยวแคน โดย นายอนุน เทียนสัน ได้ใช้บ้านของตนเองเป็นศูนย์การเรียนรู้ พิพิธภัณฑสถานบ้านไทครั้ง ให้เป็นสถานที่บอกเล่าความเป็นมาของตำนานเรื่องเล่าของชุมชนไทครั้ง เก็บสะสมผ้า ทออันเป็นเอกลักษณ์ด้วยลวดลายและสีสันตามแบบฉบับของไทครั้งไว้หลากหลายผืนซึ่งบางผืนมีอายุยาวนาน มากกว่าร้อยปี อีกทั้งอุปกรณ์เครื่องใช้ในชีวิตประจำวันต่างๆ ของชาวไทครั้ง เช่น อุปกรณ์จักรสาน เครื่องใช้ โบราณ ถ้วย จาน ลูกปัด

ชมรมส่งเสริมการท่องเที่ยวหนองอ้อ ๐๘๖- ๖๔๑ ๐๐๑๖

๖. เกศอนงค์ สังคโลก บ้านเกาะน้อย ได้ชื่อว่าเป็นแหล่งหัตถอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ที่ผลิตเครื่องปั้นดินเผา หรือเครื่องสังคโลกในช่วงพุทธศตวรรษที่ เครื่องปั้นดินเผาเนื้อแกร่งไม่เคลือบและแบบเคลือบสีเขียวไข่กาหรือ เซลาดอนแล้ว ที่บ้านเกาะน้อยยังพบตุ๊กตาสังคโลกเป็น จำนวนมากซึ่งเชื่อได้ว่าอาจเป็นแหล่งผลิตสำคัญ จึงทำให้กลายเป็นมรดกทางภูมิปัญญาให้กับชาวบ้านละแวกนี้ ที่มีการปั้นและเผาตามแบบฉบับโบราณถ่ายทอด ออกมาเป็นงาน สไตล์โพลีอาร์ต

ท่องเที่ยวเชิงเกษตร

๗. บ้านเห็ดเกาะน้อย (เกษตรผสมผสาน) บ้านเห็ดเกาะน้อย มีวิธีการทำการเกษตรแบบผสมผสาน (เกษตร อินทรีย์) ใช้วิถีชีวิตเศรษฐกิจพอเพียง มีการนำเอา เทคโนโลยีมาผสมผสานกับการเกษตร โดยรดน้ำเห็ดโดยการสั่งจากโทรศัพท์ และยังรวมถึงการแปรรูปเห็ด เลี้ยงกบ เลี้ยงเป็ด

รายงานผลลงพื้นที่สำรวจข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวและศักยภาพด้านการท่องเที่ยวในพื้นที่
อำเภอศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย ภายใต้โครงการการจัดการข้อมูลการท่องเที่ยว พื้นที่ อพท.๔

ข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวตำบลหนองอ้อ

ตำบลหนองอ้อ							
ลำดับ	สถานที่	ประเภท	เบอร์โทร	เวลา เปิด -ปิด	Latitude	Longitude	ที่ตั้ง
1	โบราณสถานวัดกุฎีราย	ท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์	086-068 9883 , 089-643 1687	06.00 - 18.00	17.43901	99.78668	ต.หนองอ้อ อ.ศรีสัชนาลัย จ.สุโขทัย
2	วัดป่ายางเมตตาอาราม	ท่องเที่ยวเชิงศาสนา	-	06.00 - 18.00	17.44089	99.78632	ต.หนองอ้อ อ.ศรีสัชนาลัย จ.สุโขทัย
3	วัดหัวเขิน	ท่องเที่ยวเชิงศาสนา	-	06.00 - 18.00	17.43625	99.77791	ต.หนองอ้อ อ.ศรีสัชนาลัย จ.สุโขทัย
4	วัดดงยาง	ท่องเที่ยวเชิงศาสนา	-	06.00 - 18.00	17.49711	99.70807	ต.หนองอ้อ อ.ศรีสัชนาลัย จ.สุโขทัย
5	ศูนย์เรียนรู้วิถีชีวิตบ้าน ไทครั้ง	ท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมวิถี ชีวิต	086- 641 0016	08.00 - 18.00	17.46705	99.76775	หมู่ 6 ต.หนอง อ้อ อ.ศรีสัชนา ลัย จ.สุโขทัย
6	เกศอนงค์ สังกโลก	ท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมวิถี ชีวิต	089-2723575	09.00 - 17.00	17.46843	99.75922	ต.หนองอ้อ อ.ศรีสัชนาลัย จ.สุโขทัย
7	บ้านเห็ดเกาะน้อย (เกษตรผสมผสาน)	ท่องเที่ยวเชิงเกษตร	088-272 6263, 087-8456845	09.00 - 16.00	17.46049	99.76759	ต.หนองอ้อ อ.ศรีสัชนาลัย จ.สุโขทัย

ที่พัก

ชื่อ	จำนวนห้อง	ที่ตั้ง	เบอร์โทรศัพท์	ราคา
ศรีสัชนาลัยรีสอร์ท	34	274 ต.หนองอ้อ อ.ศรีสัชนาลัย จ.สุโขทัย 64130	055-672 666, 089-780 8510	400 - 1,200 บาท/ห้อง/ คืน

รายงานผลลงพื้นที่สำรวจข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวและศักยภาพด้านการท่องเที่ยวในพื้นที่
อำเภอศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย ภายใต้โครงการการจัดการข้อมูลการท่องเที่ยว พื้นที่ อพท.๔

แผนที่ท่องเที่ยวตำบลหนองอ้อ

แผนที่ท่องเที่ยวตำบลหนองอ้อ
อำเภอศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย

1 องค์การบริหารส่วนตำบลหนองอ้อ	5 วัดหัวโขน	9 บ้านสวน รีสอร์ท
2 ศูนย์เรียนรู้วิถีชีวิตบ้านไทครั้ง	6 เกศอนงค์ สังคโลก	10 โรงแรมศรีสัชนาลัยแอนด์รีสอร์ท
3 วัดป่ายางเมตตาอาราม (วัดพระศรีอริยมงคลอาราม)	7 บ้านเห็ดเกาะน้อย (เกษตรผสมผสาน)	11 ภูผายดาวไฮโดรฟาร์ม
4 โบราณสถานวัดกุฎีราย	8 หนองอ้อ บลูเฮ้าส์ รีสอร์ท	12 ร้านอาหารป่าทรง

awn DASTA

ตำบลท่าชัย อำเภอศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย

ข้อมูลพื้นฐาน ตำบลท่าชัย

ความเป็นมา : ตำบลท่าชัย ตั้งอยู่ทางตอนใต้สุดของอำเภอศรีสัชนาลัย ประกอบด้วย ๑๐ หมู่บ้าน ดังนี้ บ้านท่าชัย, บ้านหมอนสูง, บ้านวังยายมาก, บ้านท่าชัย, บ้านท่าชัย, บ้านหนองบัว, บ้านศาลาไก่อ่ฟูบ, บ้านหมอนสูง, บ้านดงพริกแจว, บ้านท่าชัย บางหมู่บ้านอยู่ในเขตเทศบาล ต.ศรีสัชนาลัยบางส่วน และบางหมู่บ้านอยู่ในเขตสภาตำบลทั้งหมู่บ้าน (ที่มา ; www.thaitambol.com)

สถานบริการสาธารณะ

ชื่อ	ที่ตั้ง	เบอร์โทรศัพท์
โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล ตำบลท่าชัย	๓๕๐ ถ.สวรรคโลก-ศรีสัชนาลัย ต.ท่าชัย อ.ศรีสัชนาลัย จ.สุโขทัย ๖๔๑๙๐	
สถานีอนามัยท่าชัย	ช.๑๐๑ ต.ท่าชัย อ.ศรีสัชนาลัย จ.สุโขทัย ๖๔๑๙๐	

กิจกรรมท่องเที่ยว

กิจกรรม	ช่วงระยะเวลา	เบอร์โทรศัพท์
สงกรานต์	ทุกวันที่ ๑๗ เมษายน ของทุกปี	
แห่ธงไทยครึ่ง	ทุกวันที่ ๒๐ เมษายน ของทุกปี	
ก่อพระทรายข้าวเปลือก	เป็นกิจกรรมในช่วงเทศกาลสงกรานต์	
ไหว้ศาลช้างมูบ (หมู่ ๗)		

ภายใต้การปกครองโดยเทศบาลเมืองศรีสัชนาลัย

พื้นที่เทศบาลเมืองศรีสัชนาลัย

มีพื้นที่ครอบคลุม ๒ ตำบล ๑๙ หมู่บ้าน
พื้นที่ ๑๕๙.๑๙๗ ตารางกิโลเมตร

รายงานผลลงพื้นที่สำรวจข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวและศักยภาพด้านการท่องเที่ยวในพื้นที่อำเภอศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย ภายใต้โครงการการจัดการข้อมูลการท่องเที่ยว พื้นที่ อพท.๔

ท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์

๑.บ่อแก้ว บ่อแก้ว กรูด้วยศิลาแลงตั้งเนินดิน ได้ขึ้นทะเบียนโบราณสถาน เรียกว่าบ่อแก้ว เนื่องจากน้ำในบ่อนี้ใสสะอาด เมื่อนำมาใส่ขวดขาวแล้วจะเหมือนไม่มีน้ำอยู่ในนั้นเลย ความศรัทธาของชาวบ้านในสมัยโบราณถือว่า น้ำในบ่อที่ใสบริสุทธิ์นี้ เทวดาเป็นผู้ประสาทให้มีขึ้น เมื่อจะทำพิธีมงคลอันใดก็จะทำพิธีกรรมเอาน้ำในบ่อนี้ มาทำน้ำพระพุทธรูปเพื่ออาบหรือประพรมถือว่าเป็นสิริมงคลแก่ผู้ใช้ ทางราชการได้ทำพิธีปลุกกรรมเอาน้ำในบ่อนี้ ไปเป็นน้ำสาบานในพิธีถือน้ำพิพัฒน์สัตยา และเป็นมูรธาภิเษก

๒.บ่อทอง บ่อทอง อยู่ห่างจากบ่อแก้ว ๑ กิโลเมตร ได้ขึ้นทะเบียนโบราณสถาน และประกาศในราชกิจจานุเบกษาเล่ม ๗๔ ตอน ๙๖ วันที่ ๑๒ พฤศจิกายน พ.ศ.๒๕๐๐ จากคำบอกเล่าของผู้ที่ทราบประวัติมีว่า เดิมแต่สมัยโบราณได้มีการขุดค้นหาแร่ทองคำในบ่อนี้ เพื่อหล่อพระพุทธรูปที่วัดพระบรมธาตุ การที่เชื่อว่าบ่อแก้ว เนื่องจากบ่อนี้ขุดหาแร่ทองคำแล้วก็มีน้ำไหลซึมมาจากดินดาน จึงมีน้ำขังอยู่ตลอดปีไม่เคยแห้ง น้ำในบ่อทอง น้ำนี้สีเหลืองเหมือนสีทองใสเย็น และจืดสนิท ผู้เดินทางผ่านไปมาในฤดูแล้งได้อาศัยดื่มกิน และถือว่าเป็นน้ำศักดิ์สิทธิ์มาแต่โบราณกาล

๓.แหล่งท่องเที่ยววัดชัยสิทธิาราม เป็นวัดประจำหมู่บ้าน ของชุมชนตำบลท่าชัย หมู่ ๔ ๕ ๑๐ ๑๑ โดยมีประเพณีที่น่าสนใจ คือประเพณีสลากภัต ซึ่งวิธีการคือชาวบ้านที่มาถวายอาหารจะต้องจับฉลาก เพื่อสุ่มที่นั่ง

รายงานผลลงพื้นที่สำรวจข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวและศักยภาพด้านการท่องเที่ยวในพื้นที่
อำเภอศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย ภายใต้โครงการการจัดการข้อมูลการท่องเที่ยว พื้นที่ อพท.๔

สำหรับถวายภัตตาหารให้กับพระสงฆ์ ซึ่งแนวคิดของวัดคือเป็นการทำบุญโดยไม่เจาะจงพระสงฆ์ ๑ ปีจะมี ๒ ครั้ง ครั้งแรกจะจัดเดือนมีนาคม เป็นสลากภัตข้าวหลาม ครั้งที่ ๒ เดือนมิถุนายน เป็นสลากภัตข้าวเหนียวมะม่วง และยังเป็นวัดที่เป็นแหล่งกำเนิดประเพณีเรือบก โดยจะจัดช่วงออกพรรษาของแต่ละปี มีการนำวัสดุมาตกแต่งเป็นเรือ บ้างก็ทางมะพร้าว บ้างก็หยวกกล้วย ประดับสวยงาม ชาวบ้านก็ขึ้นเรือร้องรำทำเพลงกัน สนุกสนานเป็นประเพณีเก่าแก่ที่ชาวบ้านได้ร่วมกันรักษาเอาไว้ โดยอยากให้ชุมชนมีรอยยิ้มและให้เป็นมรดกให้ลูกหลานสืบไป

ท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและวิถีชีวิต

๒. ลำตัดเงินโบราณ การทำเงินโบราณที่ศรีสะเกษลาย เป็นงานฝีมือทุกขั้นตอน รูปแบบที่นิยมมาผลิตได้จากแบบที่นำมาผลิตได้จากรูปแบบของเครื่อง ทองโบราณ ลวดลายประติมากรรม ลายปูนปั้นที่วัดนางพญา จิตรกรรมฝาผนังจากวัดต่างๆ สมัยสุโขทัยและศรีสะเกษนำมาที่ได้เห็นลวดลายถักสีเส้าของสร้อยโบราณ ที่พบเป็นบริเวณริมฝั่งแม่น้ำยม ลวดลายตามผนังโบราณสถาน ลวดลายปูนปั้น ประมวลเข้าด้วยกัน มีการพัฒนาตกแต่งรูปแบบเงินโบราณศรีสะเกษลายต่อเนื่อง จึงมีเอกลักษณ์เฉพาะตัวอย่าเด่นชัด ส่งผลให้เงิน ทองโบราณที่ศรีสะเกษลาย มีราคาสูงกว่าที่อื่น ๐-๕๕๖๓-๑๕๘๙

รายงานผลลงพื้นที่สำรวจข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวและศักยภาพด้านการท่องเที่ยวในพื้นที่
อำเภอศรีสะเกษ จังหวัดสุโขทัย ภายใต้โครงการการจัดการข้อมูลการท่องเที่ยว พื้นที่ อพท.๔

๔.แลนด์อาร์ท สร้างขึ้น โดยความร่วมมือระหว่างชุมชนหมู่๔ ต.ท่าชัย ร่วมกับ องค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (อพท.) และเทศบาลเมืองศรีสะเกษนาลัย เมื่อประมาณเดือนกันยายน ๒๕๕๗ โดยมีแนวคิดอยากให้เป็นพื้นที่ บริเวณเขื่อนเรียงหินที่มีความยาวถึง ๑๗๕ เมตร มีความสะอาด สวยงาม จึงเชิญชวนผู้ที่สนใจและรักในงานศิลปะมาช่วยกันลงสี วาดภาพด้วยจินตนาการของแต่ละคน ลงบนพื้น จากนั้น ที่นี้ก็กลายเป็นจุดนัดพบของคนในย่านชุมชน รวมตัวกันทำกิจกรรม นั่งเล่น พุดคุยและยังเป็นที่พักกิจกรรม ร่วมกันของผู้ที่เดินทางกลับภูมิลำเนาด้วย

๓.สะพานแขวนศรีประเสริฐ สะพานแขวนศรีประเสริฐ แต่เดิมเป็นสะพานไม้หนองซ้าง หลังจากชำรุดผุพัง ของสะพานหนองซ้างที่เคยตั้งอยู่บริเวณหมู่ ๓ ตำบลศรีสะเกษนาลัย จึงได้มีการสร้างสะพานไม้ สำหรับให้ชาวบ้าน ได้ใช้สัญจรและเชื่อมสายสัมพันธ์ระหว่างสองฝั่งแม่น้ำ คือ สะพานศรีประเสริฐ สร้างเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๒๒ โดยมี นายเฉลิม ศรีประเสริฐ เป็นผู้สนับสนุน จึงเรียกสะพานแห่งนี้ว่า “สะพานศรีประเสริฐ”

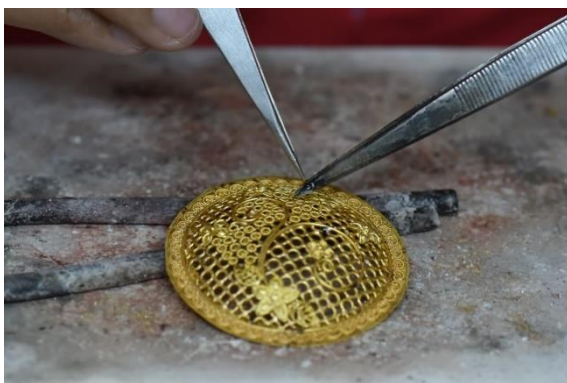

รายงานผลลงพื้นที่สำรวจข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวและศักยภาพด้านการท่องเที่ยวในพื้นที่
อำเภอศรีสะเกษนาลัย จังหวัดสุโขทัย ภายใต้โครงการการจัดการข้อมูลการท่องเที่ยว พื้นที่ อพท.๔

๕.กรอกใหม่ เป็นชุมชนที่เป็นย่านเศรษฐกิจการค้าของ ต.ท่าชัย ในสมัยอดีตย้อนหลังไปประมาณ ๕๐ ปี ซึ่งแต่ก่อนหากใครต้องการซื้อสินค้า เครื่องอุปโภค บริโภคต่างๆเป็นอันที่รู้กันว่าจะต้องมาในย่านนี้ ปัจจุบันสังคมมีการเปลี่ยนแปลง ซอยกรอกใหม่ที่เคยเป็นย่านร้านค้าหนาแน่น ก็เริ่มกระจายตัวออกมาอยู่บริเวณริมถนนหลวง ๑๐๑ แต่ความเป็นชุมชนเก่า หรือเรือนไม้ที่มีอายุเก่าแก่อีกยังมีให้เห็นบ้างประปราย โดยพื้นที่นี้มีขนม "ปะแนม" ซึ่งเป็นขนมท้องถิ่นขายอยู่ ซึ่งหารับประทานไม่ได้จากที่อื่น

๖.ร้านทองสมสมัย ทองโบราณของสุโขทัย เป็นทองคำที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัวที่แตกต่างจากที่อื่น ไม่ว่าจะเป็นการใช้ทองคำบริสุทธิ์ ๙๙.๙% หรือขั้นตอนการผลิตที่ประณีต และทำด้วยมือทุกขั้นตอน การใช้เทคนิคการลงยา การตีลาย การขึ้นรูปที่เป็นเอกลักษณ์นอกจากนี้ลวดลายทองโบราณสุโขทัย ได้จากแรงบันดาลใจของช่างทอง ที่ได้เห็นลวดลายถักสีเส้าของสร้อยโบราณ ที่พบเป็นบริเวณริมฝั่งแม่น้ำยม ลวดลายตามผนังโบราณสถาน ลวดลายปูนปั้นผนังโบสถ์วัดนางพญา ลวดลายเครื่องสังคโลก และที่เป็นโบราณวัตถุ ซึ่งนับว่าเป็นต้นกำเนิดของทองโบราณสุโขทัย ๐๕๕-๖๗๙๐๙๕-๗๐๘๑

๗.พิพิธภัณฑสถานชุมชนศรีสัชชาลัย ตั้งอยู่ภายในวัดพระศรีรัตนมหาธาตุราชวรวิหาร พิพิธภัณฑสถานมีการจัดแสดง ๒ ชั้น โดยพื้นที่ชั้นล่าง นำเสนอเกี่ยวกับพัฒนาการทางประวัติศาสตร์ของเมืองศรีสัชชาลัย และชุมชนศรีสัชชาลัย ในปัจจุบัน มีการจำลองห้องครัว ข้าวของเครื่องใช้ และจำลองบรรยากาศตลาดชุมชน ส่วนพื้นที่ชั้นบน นำเสนอการทำทองคำรูปพรรณลายโบราณศรีสัชชาลัย มีห้องจัดแสดงข้าวของเครื่องใช้ต่างๆ เช่น ตุ่ม ไห โม่ และเครื่องจักสาน และมีส่วนที่นำเสนออุปกรณ์เกี่ยวกับวัฒนธรรมประเพณีของชุมชน เช่น ประเพณีตักบาตร เทโวที่มีหุ่นปูนเปรี๊ตเป็นสัญลักษณ์ของงานบุญ สิ่งเค็ดที่ใช้แห่ผ้ากฐินทางเรือ เป็นต้น ๐๕๕ ๖๗๙ ๑๙๘

๘.สนามแข่ง BMX ศรีสัชชาลัย เริ่มสร้างเมื่อเดือนมิถุนายน ๒๕๕๗ และพร้อมใช้งานครั้งแรก เมื่อวันที่ ๒๗ กรกฎาคม ๒๕๕๗ เป็นสนามที่ได้รับความร่วมมือจากสมาคมจักรยานแห่งประเทศไทยในพระบรมราชูปถัมภ์ ส่งผู้เชี่ยวชาญมาควบคุมการก่อสร้าง คือ โค้ชฮาวิ์เครฟ และแมรี่ เดินทางมาควบคุมการก่อสร้างให้ได้มาตรฐานระดับสากล ภายใต้ชื่อสนามในขณะนั้นว่า “สนาม Bmx เอลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์พระบรมราชินีนาถ และพระบรมวงศานุวงศ์ทุกพระองค์” โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อต้องการ ให้เยาวชนในพื้นที่ใช้เวลาว่างให้ เกิดประโยชน์ ห่างไกลจากยาเสพติด และเป็นต้นแบบที่ดีให้กับเยาวชนทั่วไป นอกจากการสร้างสนาม Bmx ยังเป็นสถานที่รองรับการแข่งขันจักรยาน BMX ระดับประเทศ โดยในแต่ละปีจะมีนักกีฬาทั่วประเทศ รวมถึงกลุ่มนักท่องเที่ยวที่ชื่นชอบกีฬาจักรยาน เดินทางเข้าสู่พื้นที่ศรีสัชชาลัย เพื่อเข้าร่วมการแข่งขันกีฬา เทศบาลเมืองศรีสัชชาลัยดูแล ๐๕๕ ๖๗๙ ๑๙๘

ข้อมูลตำบลทำชัย อำเภอศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย

ลำดับ	สถานที่	ประเภท	เบอร์โทร	เวลา เปิด - ปิด	Latitude	Longitude	ที่ตั้ง
๑	บ่อแก้ว	ท่องเที่ยว ประวัติศาสตร์	-	๐๖.๐๐ - ๑๘.๐๐	๑๗.๔๔๕๖๖	๙๙.๘๐๘๘๓	ต.ทำชัย อ.ศรีสัชนาลัย จ.สุโขทัย
๒	บ่อทอง	ท่องเที่ยว ประวัติศาสตร์	-	๐๖.๐๐ - ๑๘.๐๐	๑๗.๔๖๔๓๒	๙๙.๘๑๒๒๘	ต.ทำชัย อ.ศรีสัชนาลัย จ.สุโขทัย
๓	วัดชัยสิทธิาราม	ท่องเที่ยวเชิง ศาสนา	-	๐๖.๐๐ - ๑๘.๐๐	๑๗.๓๙๗๙๖	๙๙.๘๐๓๘๙	ต.ทำชัย อ.ศรีสัชนาลัย จ.สุโขทัย
๓	ลำตัดเงินโบราณ	ท่องเที่ยวเชิง วัฒนธรรม	-	๐๙.๐๐ - ๑๖.๐๐	๑๗.๔๑๔๘๒	๙๙.๘๑๓๕๘	๑๔ หมู่ ๓ ต.ทำชัย อ.ศรีสัชนาลัย จ.สุโขทัย
๔	แลนด์อาร์ท	ท่องเที่ยวเชิง ศิลปวัฒนธรรม	๐๘๐ ๑๑๕ ๙๑๑๙	๐๖.๐๐ - ๑๘.๐๐	๑๗.๔๐๑๗	๙๙.๘๐๒๔๔	ริมน้ำยม ต.ทำชัย อ.ศรีสัชนาลัย จ.สุโขทัย
๕	กรอกใหม่	ท่องเที่ยวเชิง ศิลปวัฒนธรรม	๐๘๐ ๑๑๕ ๙๑๑๙	๐๖.๐๐ - ๑๘.๐๐	๑๗.๓๙๙๓๗	๙๙.๘๐๕๗๓	ต.ทำชัย อ.ศรีสัชนาลัย จ.สุโขทัย
๖	ร้านทองสมสมัย	ท่องเที่ยวเชิง วัฒนธรรม	๐๕๕-๖๗๙๐๙๕- ๗๐๘๑	๐๙.๐๐ - ๑๖.๐๐	๑๗.๓๖๘๙๙	๙๙.๗๙๙๕๒	๓๔๓/๑ม.๕ ต.ทำชัย อ.ศรีสัชนาลัย จ.สุโขทัย
๗	พิพิธภัณฑสถาน ศรีสัชนาลัย	ท่องเที่ยวทาง ประวัติศาสตร์	๐๕๕ ๖๗๙ ๑๙๘	๐๘.๓๐ - ๑๖.๓๐	๑๗.๔๒๙๖๓	๙๙.๘๑๒๒๓	ภายในวัดพระศรีรัตนม หาธาตุราชวรวิหาร ต.ทำ ชัย อ.ศรีสัชนาลัย จ.สุโขทัย
๘	สะพานแขวนศรี ประเสริฐ	ท่องเที่ยวทาง ประวัติศาสตร์	๐๘๙ ๗๑๐ ๗๐๐๕	๐๖.๐๐ - ๑๘.๐๐	๑๗.๔๐๑๗๑	๙๙.๘๐๒๔๔	ต.ทำชัย อ.ศรีสัชนาลัย จ.สุโขทัย
๙	สนามแข่ง BMX กีฬา	ท่องเที่ยวเชิง กีฬา	๐๘๙ ๗๑๐ ๗๐๐๕	๐๘.๐๐ - ๑๘.๐๐	๑๗.๔๑๓๘๗	๙๙.๗๙๑๑๙	ต.ทำชัย อ.ศรีสัชนาลัย จ.สุโขทัย

แผนที่ตำบลท่าชัย อำเภอศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย

ตำบลศรีสัชนาลัย อำเภอศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย

ตำบลศรีสัชนาลัย เดิมเป็นที่ตั้งเมืองโบราณเก่าแก่ เคียงคู่กับกรุงสุโขทัย มีชื่อเรียกเปลี่ยนไปในแต่ละยุคสมัยว่า เมืองเชลียง, เมืองศรีสัชนาลัย, เมืองเชียงขึ้น, เมืองสวรรคโลก ตามลำดับ เป็นที่ตั้งดินแดนแห่งมรดกโลกคือ "อุทยานประวัติศาสตร์ ศรีสัชนาลัย"เขตพื้นที่เทศบาลเมืองศรีสัชนาลัย ครอบคลุมพื้นที่ ๑๙ ชุมชน (พื้นที่ ๑๕๙.๑๘๗ ตรม.) เฉพาะเขตตำบลศรีสัชนาลัย ครอบคลุมจำนวน ๖ ชุมชนประกอบด้วย ชุมชนวังวน วังใหญ่ เมืองเก่า หัวบ้านไร่ หนองช้าง พระปรารักษ์

เทศบาลเมืองศรีสัชนาลัย

- ๑.นายวิเชียร พรมพิราม นายกเทศมนตรีเมืองศรีสัชนาลัย
  - ๒.นายสมศักดิ์ พุ่มขึ้น รองนายกเทศมนตรีเมืองศรีสัชนาลัย
  - ๓.นางพินิจนันท์ ศรีทัศน์ รองนายกเทศมนตรีเมืองศรีสัชนาลัย
  - ๔.นายอ่อง เดียรดาช รองนายกเทศมนตรีเมืองศรีสัชนาลัย
  - ๕.นายทองใบ มีบุตร เลขานุการนายกเทศมนตรี
- โทรศัพท์ ๐๕๕ ๖๗๙ ๑๙๘-๙

(ขอบคุณข้อมูลจาก คุณปริศนา พลเทิม ฝ่ายส่งเสริมการท่องเที่ยว เทศบาลเมืองศรีสัชนาลัย)

แหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์

๑.อุทยานประวัติศาสตร์ศรีสัชนาลัย "มรดกโลก" เป็นแหล่งรวมโบราณสถาน, โบราณวัตถุ, ศิลปวัตถุ มาแต่ครั้งโบราณที่เรียกว่า "เมืองเชลียง" อุทยานประวัติศาสตร์ศรีสัชนาลัยตั้งอยู่ที่ตำบลศรีสัชนาลัย บริเวณที่เรียกว่า "แก่งหลวง" ห่างจากตัวอำเภอศรีสัชนาลัยลงมาทางอำเภอสวรรคโลก ๑๑ กิโลเมตร หรือห่างจากกรุงเทพฯ ประมาณ ๕๕๐ กิโลเมตร ครอบคลุมพื้นที่ในเขตของตำบลศรีสัชนาลัย ตำบลสารจิตร ตำบลหนองอ้อ ตำบลท่าชัย ส่วนตัวเมืองโบราณศรีสัชนาลัยอยู่ในเขตหมู่บ้านพระปรารักษ์ ตำบลศรีสัชนาลัย มีพื้นที่ทั้งหมดประมาณ ๔๕.๑๔ ตารางกิโลเมตร เดิมชื่อว่า "เมืองเชลียง" แล้วเปลี่ยนชื่อเป็น "ศรีสัชนาลัย" ในสมัยกษัตริย์ราชวงศ์

รายงานผลลงพื้นที่สำรวจข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวและศักยภาพด้านการท่องเที่ยวในพื้นที่
อำเภอศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย ภายใต้โครงการการจัดการข้อมูลการท่องเที่ยว พื้นที่ อพท.๔

พระร่วงขึ้นครองกรุงสุโขทัย และได้สร้างเมืองขึ้นใหม่เป็นศูนย์กลางการปกครองแทนเมืองเชลียง ในบริเวณอุทยานประวัติศาสตร์มีโบราณสถาน และโบราณวัตถุทั้งหมด ๒๑๕ แห่ง สํารวจค้นพบแล้ว ๒๐๔ แห่ง

อุทยานฯ เปิดให้นักท่องเที่ยวเข้าชมได้ทุกวัน ตั้งแต่เวลา ๘.๐๐ - ๑๗.๐๐ น. อัตราค่าเข้าชม ชาวไทย ๑๐ บาท ชาวต่างชาติ ๔๐ บาท หรือสามารถซื้อตั๋วรวมได้ ชาวไทย ๓๐ บาท ชาวต่างชาติ ๑๕๐ บาท ในกรณีที่นำยานพาหนะเข้าภายในเขตอุทยานฯ เสียค่าธรรมเนียมอีก ราคา ๑๐-๕๐ บาท และทางอุทยานฯ มีบริการรถรณานำชมโบราณสถานทั่วบริเวณชาวไทย ๑๐ บาท ชาวต่างชาติ ๓๐ บาท หากนักท่องเที่ยวที่ต้องการขอวิทยากรนำชม หรือสอบถามรายละเอียดเพิ่มเติมสามารถติดต่อได้ที่อุทยานประวัติศาสตร์ศรีสัชนาลัย อําเภอศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย ๖๔๑๓๐ โทร. ๐ ๕๕๖๗ ๙๒๑๑

การเดินทาง รถยนต์ จากตัวเมืองสุโขทัย ใช้ทางหลวงหมายเลข ๑๐๑ เส้นสุโขทัย-สวรรคโลก-ศรีสัชนาลัย ไปจนถึงระหว่างกิโลเมตรที่ ๑๗ - ๑๙ เลี้ยวซ้ายข้ามสะพานแม่น้ำยม จะมีทางแยกขวาเข้าอุทยานฯ ไปประมาณ ๑.๕ กิโลเมตร เป็นระยะทาง ๖๘ กิโลเมตร หรือ รถโดยสารประจำทาง มีรถสายสุโขทัย-ศรีสัชนาลัย ออกจากท่ารถที่ตลาดเทศบาลไปอุทยานฯ ทุกวัน นอกจากนี้นักท่องเที่ยวสามารถใช้เส้นทางจากอําเภอสวรรคโลกไปตามทางหลวงหมายเลข ๑๒๐๑ ไปจนถึงตำบลเมืองเก่า บริเวณเชิงสะพานข้ามแม่น้ำยมแล้วเลี้ยวซ้ายเข้าอุทยานฯ อีก ๒ กิโลเมตร รวมระยะทาง ๒๒ กิโลเมตร

http://www.sukhothai.go.th/tour/tour_๐๒.htm

แหล่งท่องเที่ยวทางโบราณสถานในเขตอุทยานประวัติศาสตร์ศรีสัชนาลัย

๑.๑ วัดช้างล้อม

พิกัด : ๑๗.๔๓๒๐๐๗, ๙๙.๗๘๕๑๐๕

วัดช้างล้อมตั้งอยู่ในตำแหน่งกลางเมืองศรีสัชนาลัย จึงเชื่อกันว่าน่าจะเป็นพระเจดีย์ที่ศิลาจารึกหลักที่ ๑ กล่าวถึงไว้ว่า พ่อขุนรามคำแหงให้ขุดพระธาตุดอกให้คนทั้งหลายเห็น กระทำบูชาพระธาตุดอกได้เดือนหกวัน จึงฝังลงกลางเมืองศรีสัชนาลัย โดยประเพณี การฝังพระธาตุดอกในสมัยสุโขทัย เขาจะไม่บรรจุพระธาตุดอกองค์เจดีย์ แต่จะขุดดินฝังลงไว้ใต้ดินและสร้างพระเจดีย์ครอบทับไว้ข้างบน เจดีย์องค์นี้อาจจะมีการบูรณะซ่อมแซมอีกครั้ง ๑ ในสมัยของ พระยาลิไทย ซึ่งเป็นหลานของพ่อขุนราม ลักษณะของเจดีย์ที่วัดช้างล้อมนี้เป็นเจดีย์ทรง

รายงานผลลงพื้นที่สํารวจข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวและศักยภาพด้านการท่องเที่ยวในพื้นที่
อําเภอศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย ภายใต้โครงการการจัดการข้อมูลการท่องเที่ยว พื้นที่ อพท.๔

ลังกา คือเป็น องค์ระฆังทรงสี่เหลี่ยมจัตุรัสไม่ย่อมุมใต้อ่องค์ระฆัง ๓ ชั้น มาลัยเถาเป็นลักษณะเฉพาะของ เจดีย์ศิลปะสุโขทัยเช่นเดียวกัน ตรงส่วนต่อของปากระฆังและชั้นมาลัยเขาจะมีปูนปั้นเป็นกลีบบัวเรียกว่าบัว ปากระฆัง เป็นสัญลักษณ์อิทธิพลของศิลปะพม่าแบบเมืองพุกาม แต่เจดีย์ของลังกาแท้ไม่มีการทำบัวปาก ระฆัง

เรื่องเล่า ตำนาน และความเชื่อมโยงกับวิถีชีวิตท้องถิ่น

มีเรื่องเล่าเกี่ยวกับช้างปูนปั้น...ที่วัดช้างล้อม ในสมัยอยุธยา ตา ยาย เล่าสืบต่อกันมาว่า ในสมัยที่ เมือง โบราณศรีสัชชนาลัย ถูกทิ้งร้างไม่มีผู้คนอยู่อาศัย มีแต่ป่ารกทึบและยังไม่ได้รับการบูรณะเหมือนในปัจจุบัน สถานที่บริเวณภายในเขตกำแพงเมืองเก่าแห่งนี้ ชาวบ้านถือว่าเป็นสถานที่ศักดิ์สิทธิ์ ไม่ค่อยมีใครกล้าเข้ารุกกล้า เข้ามาหลังช่วงเวลาพลบค่ำ ซึ่งชาวบ้านในละแวกใกล้เคียงกับเมืองเก่า ได้อาศัยจับจองพื้นที่ปลูกพืชผลทางการเกษตร ที่รอบ ๆ สระหนองช้าง ในช่วงเวลาที่พืชผลใกล้ถึงฤดูกาลเก็บเกี่ยวผลผลิต จู ๆ ก็ถูกทำลาย และมีร่องรอยของการเข้าไปกัดแทะ เพื่อกินเป็นอาหาร และสังเกตเห็นเป็นรอยเท้าช้างจำนวนมาก ซึ่งปกติ ในเวลากลางวัน ก็ไม่ปรากฏโคลงช้างจำนวนมากให้เห็นในละแวกป่าใกล้เคียงเลย ชาวบ้านต่างโจทย์ขานกัน ว่า น่าจะเป็นช้างที่มาจากวัดช้างล้อม เพราะสมัยโบราณ การสร้างช้างจะใส่ปรอทแก้วในดวงตาช้าง ปรอทแก้วนี้เองที่ชาวบ้านเชื่อว่า จะมีอิทธิฤทธิ์ในเวลากลางคืน จะทำให้ช้างที่ประจำอยู่ที่เจดีย์วัดช้างล้อม กลับมามีชีวิตเหมือนช้างปกติทั่วไป ชาวบ้านจึงมาควักปรอทแก้วออกจากตาช้างและทำลายงากับวงช้าง จนหมดสิ้นทุกตัว แต่สำหรับนักโบราณคดีในปัจจุบัน..เชื่อว่า เหตุที่ งวง และงาช้าง ที่วัดช้างล้อมหายไปหมดทุกตัวนั้น เกิดจากการผุพัง ทรุดโทรม และเสื่อมสภาพตามกาลเวลาที่ยาวนานกว่า ๗๐๐ ปี

๑.๒ วัดเจดีย์เจ็ดแถว พิกัด : ๑๗.๔๓๐๘๖๙, ๙๙.๗๘๖๒๖๓

รายงานผลลงพื้นที่สำรวจข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวและศักยภาพด้านการท่องเที่ยวในพื้นที่
อำเภอศรีสัชชนาลัย จังหวัดสุโขทัย ภายใต้โครงการการจัดการข้อมูลการท่องเที่ยว พื้นที่ อพท.๔

วัดเจดีย์เจ็ด ตั้งอยู่ด้านหน้าของวัดช้างล้อม ตัววัดหันหน้าไปทางทิศตะวันออกเฉียงใต้ ภายในวัดมีเจดีย์ที่สำคัญ คือ เจดีย์ประธานรูปดอกบัวตูมอยู่ด้านหลังพระวิหาร มีกำแพงแก้วล้อมรอบอีกชั้นหนึ่ง นอกกำแพงมีโบสถ์และบ่อน้ำ เดิมมีคูน้ำล้อมรอบ จากการสอบถามจากนักโบราณคดีที่พาเราชมอุทยานฯ ทำให้ทราบว่า เจดีย์รายล้อมที่อยู่รอบ ๆ ภายในวัดเจดีย์เจ็ดแถว มีรูปแบบที่ได้รับอิทธิพลศิลปะจาก หลายแห่ง เช่น ลังกา และพุกาม ด้านหลังเจดีย์ประธาน มีเจดีย์รายที่มีลักษณะเด่น คือ ฐานเป็นเจดีย์สี่เหลี่ยมจัตุรัส ยอดเป็นทรงกลม ภายในเจดีย์มีซุ้มโถงอยู่ทั้ง ๒ ข้าง ประดิษฐานพระพุทธรูปปูนปั้น ปางลีลา ส่วนซุ้มโถงเป็นที่ประดิษฐานพระพุทธรูปยืนปูนปั้น และมีภาพจิตรกรรมใช้สีแบบเอกรงค์เป็นภาพอดีตพระพุทธเจ้า และเหล่าเทวดาภคิตรีศิที่มาแวดล้อมถวายดอกไม้ ซึ่งปัจจุบันสีที่เป็นภาพจิตรกรรมเริ่มหลุดลอกออกตามกาลเวลา ซึ่งจากการได้สัมผัสสัมผัสไม่เคยมีการบูรณะซ่อมแซมหรืออนุรักษ์ให้เห็นอย่างเป็นทางการเป็นรูปธรรมชัดเจน ส่วนซุ้มด้านหลังของเรือนธาตุจะทำเป็นพระพุทธรูปนาคปรกอย่างสวยงาม ต่อจากเรือนธาตุเป็นเจดีย์ทรงกลม ๕ องค์ โดยมีองค์ใหญ่และมีเจดีย์ประจำมุม ๔ องค์ ประดับด้วยพระพุทธรูปปูนปั้นปางลีลาในซุ้มเรือนธาตุ

เรื่องเล่า ตำนาน และความเชื่อมโยงกับวิถีชีวิตท้องถิ่น

ชาวบ้านเรียกว่า วัดเจดีย์เจ็ดแถว เป็นชื่อที่ได้มีการตั้งขึ้นภายหลัง โดยประชาชนที่อยู่ละแวกใกล้เคียงกับอุทยานฯ เหตุผลที่เรียกชื่อวัดแบบนี้ เพราะพบเจดีย์จำนวนมากมาหลายแถวภายในวัด ซึ่งแต่ละแถวมีเจดีย์เรียงกันนับได้เจ็ดองค์ จึงเป็นที่มาของชื่อเรียก วัดเจดีย์เจ็ดแถวและสมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอกรมพระยาดำรงราชานุภาพ ทรงสันนิษฐานว่า วัดเจดีย์เจ็ดแถวเป็นที่ประดิษฐานพระอัฐิ ของพระราชวงศ์สุโขทัย

ชาวบ้านเคยเล่าให้ฟังว่า...วัดนี้มีคนเคยเห็นวิญญาณของคนสมัยเก่าที่ยังคงวนเวียนและปกป้องรักษาสถานที่แห่งนี้ แต่โดยส่วนตัวแล้วเมื่อได้เข้าไปสัมผัสในช่วงพลบค่ำ หรือใกล้รุ่ง ในช่วงจัดงานย้อนอดีตก็ไม่ได้พบเห็นสิ่งใดที่ผิดแปลกไปจากปกติ

จากการพูดคุย และสอบถามรายละเอียด ทำให้ทราบว่า นักโบราณคดีสันนิษฐานว่าวัดเจดีย์เจ็ดแถวเป็นที่บรรจุพระอัฐิธาตุ ของพระบรมวงศานุวงศ์เจ้าพี่เจ้าน้องของราชวงศ์พระร่วง ๑ คือ ราชวงศ์ของสมเด็จพระเจ้าศรีธรรมมาโคกราช (พระเจ้าจันทรราชา) หรือราชวงศ์ของพ่อขุนศรีนาวนำถมพระราชบิดาของพ่อขุนผาเมืองเจ้าเมืองราด ก็อาจเป็นไปได้ เนื่องจากในสมัยนั้นเมืองศรีสขนาลัยได้รับการสถาปนาขึ้นเป็น พระ

มหานครหลวง คู่กับเมืองสุโขทัย บางรัชสมัยพระเจ้าแผ่นดินก็เสด็จประทับอยู่ที่เมืองศรีสัชชนาลัย บางรัชสมัยพระเจ้าแผ่นดินก็เสด็จประทับอยู่ที่เมืองสุโขทัย หรือเสด็จประทับผลัดเปลี่ยนกันไปมา จนถึงสมัยราชวงศ์พระร่วง ๒ ในสมัยของพ่อขุนศรีอินทราทิตย์ เป็นต้นมา จึงถือเอาเมืองสุโขทัยเป็นพระมหานคร แต่เพียงแห่งเดียว ส่วนเมืองศรีสัชชนาลัยก็เป็นเมืองลูกหลวงที่ประทับของพระมหาอุปราชผู้เป็นใหญ่ที่ส่งรองจากพระเจ้าแผ่นดินเมืองสุโขทัย

**ความพิเศษ อพท.๔ เคยจัดกิจกรรมส่องสัตว์ในศิลปะพระร่วง
ซึ่งวัดเจติยเจ็ดแถวนี้ มีสัตว์ที่เรียกว่า “มกร” เป็นสัตว์ที่อยู่ในจินตนาการ เกิดจากสัตว์หลายชนิดผสมกัน เช่น งู ปลา สิงห์ ช้าง กวาง เป็นต้น มกร ปรากฏอยู่ในงานศิลปกรรมของหลายวัฒนธรรม เช่น อินเดีย ลังกา พุกาม เขมร และไทย ในสมัยสุโขทัย มีการสร้างมกรหลากหลายรูปแบบ ทั้งเดี่ยว และสร้างคู่กับนาค โดยมกรมักอ้าปากคายนาคออกมา จึงเชื่อว่า อาจมีเป็นปรัชญาที่สะท้อนแง่มุมทางความคิด คือ มกรและนาคเป็นสัญลักษณ์ของน้ำบนพื้นและในอากาศ มกรคายนาค จึงหมายถึงความอุดมสมบูรณ์

๑.๓ วัดนางพญา

พิกัด : ๑๗.๔๒๙๓๓๔, ๙๙.๗๘๘๑๐๙

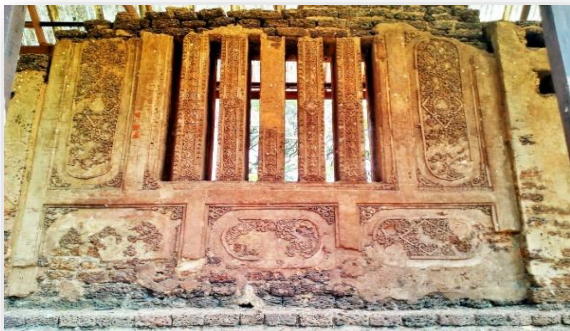

ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับวัดนางพญา

มีความเห็นร่วมกันว่า วัดนางพญา นับว่าเป็นวัดที่มีความสำคัญลำดับต้น ๆ ในการเดินทางมาเยือนอุทยานประวัติศาสตร์ศรีสัชชนาลัย เพราะถือว่าเป็นต้นกำเนิดของลายเงินทองโบราณ ที่เป็นสินค้าโอท็อปของศรีสัชชนาลัย สำหรับข้อมูลเบื้องต้น วัดนางพญาอยู่ใกล้กับประตูลมณรงค์ ซึ่งปัจจุบันจะเป็นวัด

รายงานผลลงพื้นที่สำรวจข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวและศักยภาพด้านการท่องเที่ยวในพื้นที่
อำเภอศรีสัชชนาลัย จังหวัดสุโขทัย ภายใต้โครงการการจัดการข้อมูลการท่องเที่ยว พื้นที่ อพท.๔

แรกที่นักท่องเที่ยวจะได้ชม เพราะอุทยานฯ ปรับระบบการเข้า-ออกอุทยานฯ ให้เปลี่ยนมาเข้าทางประตูรามณรงค์แทน และห้ามใช้รถยนต์ นักท่องเที่ยวจะต้องใช้การเดินเท้า ปั่นจักรยาน หรือนั่งรถรางชมอุทยานฯ เท่านั้น ลักษณะเด่นของ วัดนางพญา คือ เจดีย์ประธานทรงกลมตั้งอยู่บนฐานสี่เหลี่ยม ที่ยังคงสภาพสมบูรณ์ ผู้นำชมอุทยานฯ เล่าให้ฟังว่า เดิมมีช้างปูนปั้นประดับ สลับกับเสาประทีปปูนปั้น เช่นเดียวกับวัดช้างล้อมที่ชั้นมัลลย์เถกอกซุ้ม ยื่นออกมาทั้งสี่ทิศ ซุ้มด้านหน้ามีบันไดทางขึ้นจนถึงภายในโถงเจดีย์ และสามารถเดินได้รอบโถง ตรงกลางโถง มีแกนเจดีย์ประดับด้วยลวดลายปูนปั้น ตรงกลางมีซุ้มประดิษฐานพระพุทธรูปทั้ง ๔ ด้าน แต่น่าเสียดายว่าปัจจุบันได้ถูกทำลายไปหมดแล้ว วิหารก่อด้วยศิลาแลงมีมุขด้านหน้าและมุขด้านหลังผนังวิหารเจาะให้มีช่องแสงเข้า ส่วนผนังด้านทิศใต้มีลวดลายปูนปั้นที่สวยงามมาก และลวดลายปูนปั้นนี้เองที่อุทยานฯ พยายามอนุรักษ์ไว้ เพราะสัญลักษณ์ที่แสดงถึงลวดลายที่ช่างทองได้นำไปคิดและออกแบบเป็นเงินทองโบราณ โดยทางอุทยานได้มีการสร้างหลังคามุง ครอบไว้ เพื่อป้องกันแดดและฝน จากข้อมูลที่ได้รับทราบมีการก่อสร้างแล้วหลายครั้ง แต่ต้องรื้อออกเพื่อปรับแบบให้เข้ากับโบราณสถาน จนมาถึงหลังคาในปัจจุบันที่เราเห็นอยู่

จากการลงสังเกตลวดลายปูนปั้นที่วัดนางพญามีลักษณะเด่น คือ เป็นรูปกึ่งมนุษย์ กึ่งวานรกำลังวิ่ง แต่ลวดลายบางส่วนถูกทำลายไปตามกาลเวลา และมีลวดลายที่ปรากฏให้เห็นได้ชัดเจน คือ ลวดลายพรรณพฤกษา และรูปเทพพนม ผู้นำชมเล่าให้ฟังว่า นักโบราณคดีสันนิษฐานว่า วัดนางพญาถูกสร้างขึ้นโดยผู้หญิง ซึ่งตรงกับหนังสือเที่ยวเมืองพระร่วง ของลันเกล้ารัชกาลที่ ๖ ที่ระบุว่า “นายเทียน” ชาวบ้านในท้องถิ่นศรีสัชชนาลัยที่นำเที่ยวเมืองเก่า ได้กราบทูล โดยอ้างเรื่องราวที่อ่านมาจากตำนานฉบับหนึ่งที่ถูกไฟไหม้ไปแล้วว่า วัดนี้สร้างโดย นางพสุเทวี ธิดาพระเจ้ากรุงจีน ซึ่งเป็นมเหสีของพระร่วง แต่หากลองพิจารณาด้วยสายตา และจากข้อมูลที่ได้รับทราบ วัดนี้น่าจะถูกสร้างขึ้นโดยผู้หญิงจริงดังการสันนิษฐาน เพราะภายในวัดนางพญา มีความสวยงาม ละเอียดอ่อน ใส่ใจในทุกรายละเอียดของการก่อสร้าง ยกตัวอย่างเช่น เดิมมีช้างปูนปั้นประดับ สลับกับเสาประทีปปูนปั้น ซึ่งจะผิดไปจากวัดอื่น ๆ ภายในอุทยานประวัติศาสตร์ศรีสัชชนาลัย

เรื่องเล่า ตำนาน และความเชื่อมโยงกับวิถีชีวิตท้องถิ่น

นอกจากนี้นายคมกฤตย์ ฉิมพลี เกิดปี พ.ศ.๒๕๓๓ อายุ ๒๕ ปี วิทยากรนำชมอุทยานประวัติศาสตร์ศรีสัชชนาลัยอีกท่านหนึ่ง เล่าให้ทีมวิจัยฟังเพิ่มเติมอีกว่า มีคณะนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ ๖ จากโรงเรียนในจังหวัดอยุธยาได้มาชมวัดนางพญา ไกด์นำเที่ยวของอุทยาน ได้บอกกล่าวความศักดิ์สิทธิ์ของ วัด

นางพญาใครขออะไรจะได้ตามความปรารถนา แต่ผู้ขอต้อง เป็นสุภาพสตรีเท่านั้น นักเรียนหญิงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๖ ได้ขอที่เจดีย์ประธานให้ตนเองสอบติดเอ็นทรานคณະที่ตนเองต้องการในปี นี้ ปรากฏว่านักเรียนดังกล่าวสอบเข้ามหาวิทยาลัยติดหลายคนโทรศัพท์มาติดต่อโกด์ที่แนะนำว่าชื่ออะไร จะมาแก้บนใช้อะไรบ้าง เครื่องแก้บนที่มีผู้นิยมนำ มาถวายได้แก่ ดอกไม้ ธูปเทียน พวงมาลัย น้ำแดง น้ำดื่ม ผลไม้ พานพุ่ม บายสี เป็นต้น

๑.๔ ศาลหลักเมือง หรือ วัดหลักเมือง

พิกัด : ๑๕.๖๗๐๖๙๕๙, ๙๘.๙๗๗๖๒๙๘

จากการศึกษาข้อมูลพบว่า มีความเห็นร่วมกันว่า หลักเมือง ถือเป็นสถานที่สำคัญอีกแห่งหนึ่งในอุทยานประวัติศาสตร์ศรีสัชนาลัย ที่หากพานักท่องเที่ยวเดินทางมาเยือน จะต้องไปที่นี้ เพราะสถานที่แห่งนี้ ถือเป็นหลักเมืองของศรีสัชนาลัย มาแต่ครั้งอดีต จนถึงในปัจจุบันนี้ เมื่อมีกิจกรรมใด ๆ ที่เป็นงานสำคัญ หรืองานประจำปี ก็จะมีพิธีบวงสรวงอยู่เสมอ และสำหรับข้าราชการชั้นผู้ใหญ่ ไม่ว่าจะเป็นนายอำเภอ ผู้ว่าราชการจังหวัด หรือข้าราชการระดับหัวหน้าส่วน เมื่อย้ายมาดำรงตำแหน่ง ก็จะมาสักการะเป็นประจำ สำหรับที่ตั้งอยู่เยื้องกับวัดสวนแก้วอุทยานใหญ่ ไปทางด้านซ้าย ห่างออกมาประมาณ ๑๕๐ เมตร ลักษณะสำคัญประกอบด้วย ปรากฏประธานก่อด้วยอิฐศิลาแลง ฐานสี่เหลี่ยมจัตุรัสต่อด้านฐานสี่เหลี่ยมย่อมุมไม้ยี่สิบ ฐานปรากฏมี ๗ ชั้น บริเวณมุมประดับ ด้วยกลีบขนุน วิหารมีซุ้มพระอยู่ด้านหลัง หลังคาก่อด้วยศิลาแลงเป็นรูปโค้งแหลม พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงดำริว่า น่าจะเป็นที่ ผังนิมิตดวงของเมือง ดังที่บรรยายไว้ในหนังสือเที่ยวเมืองพระร่วง

ด้านในของหลักเมืองจะปรากฏลักษณะคล้ายเสา (สูงประมาณ ๑ เมตร) วางอยู่บนฐานสี่เหลี่ยม ซึ่งเมื่อมีพิธีบวงสรวง ก็จะมีการปิดทอง และนำพวงมาลัยมาถวาย ซึ่งหากพิจารณาข้อมูลที่ปรากฏบนป้ายของอุทยานฯ แม้จะปรากฏข้อความที่อ่านแล้วทำให้เข้าใจได้ว่า สถานที่แห่งนี้ เป็นเพียงวัดในตัวเมืองเท่านั้น แต่ด้วยความเชื่อของประชาชนในท้องถิ่น ยังให้ความศรัทธา และเชื่อว่าสถานที่แห่ง คือ หลักเมืองของ ศรีสัชนาลัย นั่นเอง

รายงานผลลงพื้นที่สำรวจ
อำเภอศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย

ภาพพิธีบวงสรวงศาลหลักเมืองในงานสำคัญของอำเภอศรีสขณาสัย

๑.๕ วัดพระศรีรัตนมหาธาตุราชวรวิหาร (วัดพระปรางค์)

พิกัด ๑๗.๔๒๙๑๖๑๖, ๙๙.๘๐๙๐๖๑๙

ประวัติวัดพระศรีรัตนมหาธาตุราชวรวิหาร (วัดพระปรางค์)

จากการศึกษาข้อมูลวัดพระปรางค์หรือชื่อเต็มวัดพระศรีรัตนมหาธาตุราชวรวิหาร(วัดพระปรางค์) มีฐานะเป็นพระอารามหลวงชั้นเอก ชนิดราชวรวิหาร รสังกัดมหานิกาย ได้ขึ้นทะเบียนโบราณสถานแห่งชาติเมื่อปี พ.ศ. ๒๔๗๘ และได้โอนมาขึ้นในปกครองคณะสงฆ์ เมื่อปี พ.ศ. ๒๔๗๙ ได้รับสถาปนาเป็นพระอารามหลวงเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๐๑ การสร้างวัด...ไม่มีหลักฐานการสร้างที่แน่ชัด แต่ดูจากหลักฐานทางโบราณคดีแล้ว วัดพระปรางค์นี้มีอายุตั้งแต่สมัยขอมเรืองอำนาจ คือ ประมาณ ๘๐๐ ปีมาแล้วเป็นอย่างต่ำ ซึ่งความจริงอาจสามารถกำหนดอายุได้มากกว่านี้ เพราะที่ตั้งของวัดมีลักษณะเป็นศูนย์กลางของชุมชนหรือเมืองบริเวณนี้ คือเมืองเซียงซึ่งเป็นเมืองที่มีชีวิตอยู่ร่วมสมัยกับยุคทวารวดี

วัดนี้เป็นวัดสำคัญของเมืองเซียง ปรากฏหลักฐานแน่ชัดในศิลาจารึกหลักที่ ๑ และในสมัยกรุงธนบุรี เมื่อสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราชเสด็จไปปราบชุมนุมพระฝางเมืองสวางคบุรี แล้วได้เสด็จสมโภชพระบรมธาตุเมืองเซียงนี้ด้วย และวัดนี้ยังเป็นที่สร่งน้ำมูรธาภิเษก สำหรับพระเจ้าแผ่นดินใหม่ที่จะขึ้นเสวยราชสมบัติมาแต่ครั้งโบราณกาล

งานประจำปี ปีที่ ๑๐๔ (นับถึงปี พ.ศ. ๒๕๖๑)

“งานประจำปีวัดพระปรางค์” มีประวัติความเป็นมาจาก ครั้งสมัยสมเด็จพระเจ้าตากสิน ทรงยกทัพไปปราบก๊กพระเจ้าฝาง ราวปี พ.ศ. ๒๓๑๐ เมื่อได้รับชัยชนะ พระองค์เสด็จมาห่มผ้าองค์พระปรางค์ และจัดงานสักการะ นานถึง ๓ วัน ๓ คืน

ต่อมา เมื่อปีพุทธศักราช ๒๔๕๗ ขณะที่สมเด็จพระมหาสมณเจ้ากรมพระยาวชิรญาณวโรรส เสด็จตรวจสังฆมณฑลฝ่ายเหนือ ทรงเสด็จมาถึงวัดนี้ ทางการจัดพลับพลาประทับที่วัดน้อย (วัดร้าง) มีบันทึกการเสด็จมาในครั้งนั้น สรุปความได้ว่า...

“ทรงถวายเครื่องสักการะที่จัดมาจากกรุงเทพฯ แล้วทรงเจริญพระพุทธมนต์ พร้อมด้วยพระสงฆ์
ข้าราชการ ราษฎรชายหญิง เป็นการสมโภชพระบรมธาตุ”

และเมื่อทรงทราบว่า ถึงหน้าเทศกาลนมัสการ ชาวเมืองนี้พากันไปนมัสการเจดีย์สถานอื่น เป็นต้นว่า พระ
แท่นศิลาอาสน์ จึงตรัสสั่งว่า “พระบรมธาตุของเมืองนี้ เป็นเจดีย์สถานอันสำคัญแห่งหนึ่ง ไม่น่าชาวเมืองนี้จะ
ไปนมัสการเจดีย์สถานอื่น สถานที่ตั้งอยู่ริมฝั่งแม่น้ำ คนมานมัสการ จักไม่อึดอัดด้วยน้ำเหมือนในที่อื่น
โบราณวัตถุก็มีให้ดู ภูเขาก็มีให้ขึ้น เป็นที่อาจชักคนต่างเมืองมานมัสการด้วยก็ได้” จึงโปรดสั่งให้พระครูวิริยโส
ภิต (อัน) จัดงานเทศกาลไหว้พระประจำปีที่วัดบรมธาตุ (วัดพระปรารค์) ขึ้นตั้งแต่ ปี พ.ศ. ๒๔๕๗

และดูเหมือนจะถือเป็นธรรมเนียมปฏิบัตินับแต่นั้นเป็นต้นมา เจ้าคณะจังหวัดเป็นที่ปรึกษาของงาน เจ้าคณะ
อำเภอเป็นผู้ทำงาน ห้ามหรรสพมาแสดงเอง บางปีก็มีปิดวิกบ้าง ร้านค้าบางปีก็ทำเอง หาอาหารคนงาน เสื่อ
หมอนของใช้มาเอง เสร็จงานแล้วยกกลับ ปลอ่ยให้วัดหอยเหงาอยู่อย่างเดิม พอครั้งถึงสมัยของ พระมุนี
นทรานุวัตต์ ใน ๒-๓ ปีแรก ท่านบอกว่า

“...ก็ยังทำอยู่ตามแบบเดิม (งานประจำปีวัดพระปรารค์) พอสงครามสงบ จึงหาวิธี โดยไม่
ต้องห้ามหรรสพ อาหาร คนงาน และเสื่อหมอนของใช้ ไม่ต้องปลูกร้านโรง ได้ชักชวน ให้มาแสดงปิด วิกเอา
เอง ถ้าขาดทุนไม่เก็บค่าเช่าที่ดิน มีบางปีต้องให้คารรถส่งกลับบ้านก็มี หาอาหารคนงานของใช้ให้เป็นสมบัติของ
วัด จึงนับได้ว่าชนะเป็นขั้นแรก...”

ประเพณีไหว้พระบรมธาตุ ที่วัดพระศรีรัตนมหาธาตุราชวรวิหาร จะมีขึ้นในเดือนสี่ ๑๑ ค่ำ ถึงแรม
๑๕ ค่ำ รวม ๕ วัน ๕ คืน เป็นประจำทุกปี โดยเฉพาะในวันแรกของงานจะมีพิธีเปิด (มีผู้ว่าราชการจังหวัด
เดินทางมาเป็นประธานในพิธีเปิด) และมีการห่มผ้าองค์พระปรารค์ โดยมีชาวบ้านพระปรารค์ปีนขึ้นไปบน
ยอดพระปรารค์ โดยวิธีการถอยหลังขึ้นเป็นที่อัศจรรย์แก่ผู้มาชมงาน ด้วยเหตุว่า พระปรารค์นั้นสูงมาก
ตลอดเวลาที่ปีนป่ายขึ้นไป ก็มีได้มีเครื่องป้องกันตัวอันใดได้เลย และนับวันความสามารถในการปีนขึ้นยอดองค์
พระปรารค์ จะหาผู้สืบทอดความสามารถและความชำนาญได้น้อยลงทุกวัน

การมาเที่ยวงานประจำปีวัดพระปรารค์ ได้มีโอกาสไหว้หลวงพ่อดำที่ศักดิ์สิทธิ์ และได้เที่ยวชมงาน ซึ่งมีร้านค้า
มีมหรสพ มีประชาชนทั้งในและนอกพื้นที่ เดินทางล้งไกลมาเที่ยวงานมากมาย เนื่องจากองค์พระปรารค์ที่มี
ความสวยงาม โดดเด่น สะดุดตาว่าที่อื่น และภายในองค์พระปรารค์ยังได้บรรจุพระบรมสารีริกธาตุขององค์
สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ซึ่งเชื่อกันว่า การได้กราบองค์พระปรารค์ ก็ได้เท่ากับการกราบสักการบูชา
พระพุทธเจ้าเพื่อเป็นสิริมงคลแก่ชีวิต

บรรยากาศภายในงานประจำปี จะคลาคล่ำไปด้วยผู้คนจากทั่วทุกสารทิศ สินค้าอุปโภค บริโภค
มากมายที่นำมาจัดจำหน่ายภายในงาน แต่ที่เล่าขานและบอกต่อกันว่าคุณภาพดี ก็คือ หอม กระเทียม
โดยปกติ ก่อนจะถึงวันงาน จะมีรถเร่ขายตามบ้านเพื่อเรียกความสนใจก่อน หากผู้ซื้อตามบ้านเรือนพึงพอใจใน
คุณภาพก็ตามมาซื้อที่วัดพระปรารค์ และนอกจากนี้ ยังมีการแสดงต่าง ๆ มากมาย ทั้ง ลิเก ภาพยนตร์ จำอวด
สำหรับเด็ก คือ เครื่องเล่นของเด็กๆ การจัดงานมีต่อเนื่องยาวนาน ถ้านับถึงปัจจุบัน (พ.ศ. ๒๕๕๙) นับเป็น
การจัดงานปีที่ ๑๐๔

วัดพระศรีรัตนมหาธาตุราชวรวิหาร องค์พระปรางค์ที่มีประวัติความเป็นมายาวนาน จากการศึกษาจะพบว่าพื้นที่ตั้งองค์พระปรางค์เป็นแหล่งอารยธรรมที่มีมานานมากกว่า ๑,๖๐๐ ปี นี่ถือเป็นความภาคภูมิใจของชุมชนบ้านพระปรางค์อีกประการหนึ่ง กิจกรรมภายในงาน คือ การไหว้พระขอพร พุทธศาสนิกชนร่วมทำทำบุญ บำรุงพระพุทธศาสนา การเวียนเทียนรอบองค์พระปรางค์เพื่อความเป็นสิริมงคล ชมมหรสพ ลิเก จำอวด ภาพยนตร์ เลือกซื้อสินค้าอุปโภคบริโภคมากมายกว่า ๒๐๐ ร้านค้า

ภาพงานประจำปีวัดพระปรางค์ ปีที่ ๑๐๔ พ.ศ. ๒๕๖๑

งานประจำปีจะมีการห่มผ้ายอดองค์พระปรางค์ ซึ่งจะมีพุทธศาสนิกชนซื้อผ้าขาว ผ้าแดง มาถวายวัดก่อนและทางวัดจะเตรียมตั้งโต๊ะให้พุทธศาสนิกชนมาลงชื่อบนผ้า ผ้าขาว และร่วมทำบุญตามจิตศรัทธา เงินที่ได้จะถวายให้วัดทั้งหมด ด้วยชาวไทยพุทธมีความเชื่อว่า การได้จารึกชื่อลงบนผืนผ้า และผ้านั้นนำไปห่มยอดปรางค์ที่เป็นที่สูง ที่ศักดิ์สิทธิ์ ก็จะทำให้ชีวิตเจริญรุ่งเรือง ประสบแต่ความสุข ความเจริญ

การร่วมทำบุญผ้าปาลอยฟ้า ที่พุทธศาสนิกชนจะร่วมทำบุญโดยการแขวนธนบัตรต่อกันบนราวที่ทางวัดเตรียมวัดด้านข้างพระอุโบสถ จะแขวนอยู่เช่นนั้นตลอดทั้งวัน ทั้งคืน จนครบ ๕ วัน ยังมีพุทธศาสนิกชนมาร่วมทำบุญมาก จำนวนธนบัตรที่แขวนต่อกันก็จะยาว และต่อกันเป็นแผงสวยงาม แล้วจึงนับยอดเงินเพื่อถวายให้วัดต่อไป ประเพณีอันดีงามเหล่านี้ ชาวชุมชนหมู่ ๖ บ้านพระปรางค์ ร่วมกันสืบสานและอนุรักษ์ไว้ให้เป็นมรดกชั่วลูกชั่วหลาน

๑.๖ แหล่งขุดค้นทางโบราณคดีวัดชมชื่น

พิกัด : ๑๗.๔๒๘๒๔๘๖, ๙๙.๘๐๓๗๖๗๖

ประวัติ วัดชมชื่น

จากการศึกษาข้อมูลและลงพื้นที่ ณ วัดชมชื่น ซึ่งตั้งอยู่ริมฝั่งแม่น้ำยม ห่างจากวัดพระศรีรัตนมหาธาตุสุโขทัย มาทางทิศตะวันออกประมาณ ๔๐๐ เมตร โบราณสถานที่สำคัญ คือ เจดีย์ประธานทรงกลม ก่อด้วยศิลาแลง วิหารอยู่ด้านหน้าเจดีย์ประธานก่อด้วยศิลาแลงขนาด ๖ ห้อง มีมุขยื่นออกมาด้านหน้า ด้านหลังพระวิหารเชื่อมต่อกับมณฑปกลายเป็นห้องที่บิณฑุก่อด้วยอิฐ หลังคาใช้ศิลาแลงก่อเหลี่ยมเข้าหากันเป็นรูปจั่วแหลม ด้านหน้าภายในวิหารเป็นทางเข้าสู่ตัวมณฑปมีพระพุทธรูปประทับนั่งปางมารวิชัย ด้านหน้าทั้งสองข้างมณฑปทำเป็นซุ้มจระนม ๒ ซุ้ม ด้านหลังมีซุ้มจระนม ซึ่งประดิษฐานพระพุทธรูปนาคปรก แต่ปัจจุบันสูญหายไปแล้ว นอกจากนี้ยังมีลวดลายปูนปั้นที่หน้าบันด้านหลังมณฑป

แม้รูปแบบปัจจุบันเป็นลักษณะของศิลปะสมัยสุโขทัย แต่จากการขุดแต่งบริเวณวิหาร พบฐานอาคารเดิมก่อด้วยอิฐ แต่ต่อมาถูกสร้างทับด้วยวิหารศิลาแลง จากการศึกษารูปแบบภายในเจดีย์ประธาน ศาสตราจารย์ของ บอสเซลเลีย ให้ความเห็นว่า น่าจะเป็นปราสาทแบบขอมมาก่อน เนื่องจากพบอาคารสี่เหลี่ยมมีซุ้มคล้ายปราสาทแบบขอมอยู่ภายในองค์ประธาน

จากการขุดค้นบริเวณด้านหน้าพระวิหาร พบหลักฐานโครงกระดูกมนุษย์จำนวน ๑๕ โครง ที่ระดับลึก ๗- ๘ เมตร กำหนดอายุได้ประมาณพุทธศตวรรษที่ ๙ มาแล้ว และพัฒนาจนถึงสมัยทวารวดี

(พุทธศตวรรษที่ ๑๒ - ๑๖) พบกลุ่มโบราณสถานก่อด้วยอิฐที่มีขนาดใหญ่สองกลุ่มและพบเครื่องถ้วยเคลือบสีจำนวนมาก ซึ่งกำหนดอายุได้ตั้งแต่พุทธศตวรรษที่ ๑๗ เป็นต้นมา จนเข้าสู่สมัยสุโขทัยที่ร่วมสมัยกับวัดชมชื่น

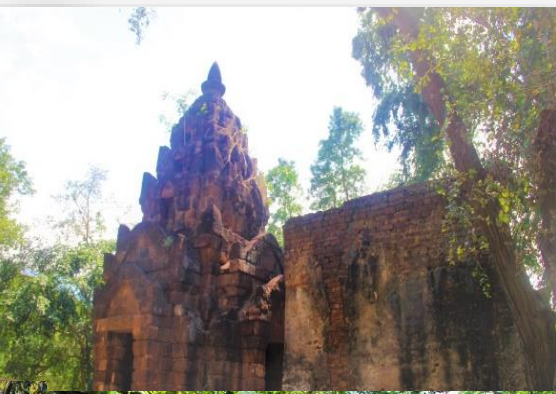

จากการขุดพบโครงกระดูกมนุษย์ ที่บริเวณหน้าวัดชมชื่น ๑๕ โครงกระดูก นี้เอง นักโบราณคดีจึงมีความเชื่อว่าชุมชนเริ่มแรกของเมืองเสลียง เริ่มต้นขึ้นบริเวณนี้

๑.๗ วัดเจ้าเจ้าจันทร์

พิกัด : ๔๒๘๓๗๖, ๙๙.๕๐๕๐๓๒

ประวัติวัดเจ้าจันทร์

วัดเจ้าจันทร์ตั้งอยู่หลังวัดชมชื่น เป็นกลุ่มโบราณสถานสมัยสุโขทัยยุคต้น โบราณสถานที่สำคัญประกอบด้วยปราสาทประธานก่อด้วยศิลาแลงรูปแบบสถาปัตยกรรมเป็นศิลปะแบบเขมร ที่เรือนธาตุมีซุ้มประกอบทั้ง ๔ ด้าน เป็นซุ้มทางเข้าสู่องค์ปราสาทเฉพาะด้านตะวันออก จากการขุดค้นทางโบราณคดี ที่ใกล้กับฐานปราสาท

พบว่าฐานปรางค์เป็นฐานหน้ากระดาน บัวคว่ำบัวหงาย และพบว่า มีการบดอัดลูกรังอิฐ ซึ่งสันนิษฐานว่า น่าจะมีศาสนสถานก่ออิฐอยู่ก่อนแล้ว ต่อมาเมื่อจะมีการสร้างปรางค์จึงทำการรื้อ นอกจากนี้ยังพบพระพิมพ์ทำด้วยชิน (ดีบุกผสมตะกั่ว) ทรงเครื่อง แบบพระมหากษัตริย์ เมื่อขุดค้นลงไปในระดับลึกพบหลักฐานโบราณวัตถุสมัยทวารวดี เครื่องถ้วยหรือภาชนะดินเผา ลูกปัดแก้วและชิ้นส่วนโครงกระดูกคน ดังนั้นก่อนที่จะสร้างปรางค์ศิลาแลงองค์นี้ จะต้องมีการขุดค้นด้วยอิฐ เช่น ที่วัดพระศรีรัตนมหาธาตุ วัดขมขื่น ซึ่งน่าจะมีอายุก่อนพุทธศตวรรษที่ ๑๘ มณฑลพระอิฐรุกรสก่อด้วยศิลาแลงอยู่ด้านซ้ายขององค์พระปรางค์แล้วจึงก่อสร้างวิหาร ความสำคัญ คือ เป็นโบราณสถานที่ยังคงเหลืออยู่เพียงแห่งเดียวในเขตเหนือสุดของประเทศไทย

๑.๘ บ่อตัดศิลาแลง (ใกล้สนาม Bmx และข้างสระหนองช้าง) แหล่งตัดศิลาแลงในเขตพื้นที่ศรีสัชนาลัย

๑. แหล่งตัดศิลาแลงเด่นอีเก ปัจจุบันเรียกว่า เต้นลิเก บริเวณแหล่งตัดศิลาแลงปรากฏร่องรอยการขุดและตัดเป็นบริเวณกว้าง ตั้งแต่เชิงเขาพระศรีจนถึงสระหนองช้าง ปัจจุบันกรมศิลปากรปักป้ายบอกไว้ บางส่วนถูกสิ่งก่อสร้างในปัจจุบันสร้างทับ เช่น บ้านเรือนราษฎร โรงแรม วัด สนามแข่งขันจักรยาน BMX และสนามวิ่งว้าว

ภาพ แหล่งตัดศิลาแลงหน้าเขาพระศรีที่หรือชาวบ้านเรียกว่า เต้นลิเก (เด่นอีเก)

จากการศึกษาพบว่า วิธีการตัดศิลาแลงของการคนโบราณ จะใช้วิธีการนำศิลาแลงมาอัดลงแทนพิมพ์ แบ่งเป็นสองส่วนแต่ละส่วนมีครึ่งวงกลม ตรงกลางหากทำเป็นแผ่นเดียวจะมีวงกลมตรงกลาง เพื่อสะดวกในการก่อสร้าง โดยพิจารณาจาก ลักษณะของเสาโบสถ์ วิหาร และทับหลัง จากวัดเขาอินทร์ วัดพระปรางค์ วัดโคกสิงคาราม

ภาพภาพบ่อน้ำโบราณหน้าวัดเด่นลิเก ซึ่งมีการขุดศิลาแลงจนพบแหล่งน้ำใต้ดิน

ภาพทับหลังประตูทางเข้า เจดีย์พระปรางค์ ก่อนการบูรณะซ่อมแซม

รายงานผลลงพื้นที่สำรวจข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวและศักยภาพด้านการท่องเที่ยวในพื้นที่ อำเภอศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย ภายใต้โครงการการจัดการข้อมูลการท่องเที่ยว พื้นที่ อพท.๔

ในสมัยอดีต ทีมวิจัยสันนิษฐานว่า อาจมีการขุดหินศิลาแลงจนถึงแหล่งน้ำใต้ดิน จึงได้ก้อนก่อศิลาแลงเป็นปากบ่อป้องกันเพื่อความปลอดภัย และยังได้สำรวจพบบ่อน้ำแบบเดียวกัน แต่เป็นบ่อขนาดเล็ก กระจายตัวไปในป่าแดง หุ่นองช้าง และเขาพระศรี คนรุ่นพ่อ (เมื่อราวปี พ.ศ.๒๕๖๐) เล่าให้ทีมวิจัยฟังว่า สมัยก่อนมีมากกว่านี้เยอะ แต่เมื่อชาวบ้านเริ่มออกทำไร่ จึงได้ถูกกลบเป็นจำนวนมาก เพราะวัวควายที่ไปเลี้ยงตบอ้อนกันมาก เพราะบ่อน้ำโบราณไม่มีขอบป้องกันไว้ และหลักฐานที่ชัดเจนคือเสาและทับหลังกำแพงแก้วประตูทางเข้าวัดพระพรางค์ มีลักษณะทำพิมพ์แล้วนำศิลาแลงมาเทหล่อตั้งปรากฏจนถึงปัจจุบัน

๒ แหล่งขุดตัดศิลาแลงตลาดผี

บริเวณเทือกเขาพระศรีตอนใต้สุดที่เรียกว่า เขาหมาแหงน และเขาเล็ก ๆ ปัจจุบันชุมชนที่เรียกว่า “เขาตาด ตลาดผี” ตลาดผีเป็นที่เนินลาดลงไปเป็นที่นาและทุ่งเรียกว่า “นาหัวเขา” และทุ่งแม่ระวิง หัวเขาหมาแหงน เทือกเขาพระศรี มีร่องรอยทางธารน้ำไหลผ่านเพื่อไปลงหนองช้าง และนำจากหนองช้างถ้ามีมากจะทะลักล้นไหลไปลงสะพานหนองช้าง แล้วไหลไปบรรจบกับแม่น้ำยมสายเก่าที่บ้านงไกรลาส เรียกว่า “แม่น้ำเซียง” ปัจจุบันเป็นแม่น้ำยมสายปัจจุบัน ธารน้ำแม่ท่าแพที่ไหลผ่านหัวเขาหมาแหงนมาลงหนองช้าง มาถึงยุคจัดงานวัดพระพรางค์ พ.ศ.๒๕๕๗ กลายเป็นทางเดินมานมัสการพระธาตุเซียงและเที่ยวงานวัดพระพรางค์ของชาวบ้านแก่ง สารจิตร์ แสนตอ และต่อมาเป็นเส้นทางดักแย้งของชาวบ้านเมืองเก่า ยังมีทางเดินอยู่บนร่องลำธารลึกชัดเจน ปัจจุบันถมเป็นถนนบางส่วนเป็นถนนคอนกรีต ดินเขาพระศรีทางใต้ถูกขุดเป็นสระราว ๔๐ ไร่ มีหินแม่น้ำมหาศาล ถูกนำมากองไว้ เป็นหินกลมสวยงาม นักธรณีวิทยาที่อุทยานไม้ล้านปี อธิบายว่าเป็นหินแม่น้ำ

ภาพ แหล่งตัดศิลาแลงที่ตลาด

ปรากฏรอยล้อเกวียนให้เห็นชัดเจน

ภาพ แหล่งตัดศิลาแลงบริเวณ

ทางเข้านาสามมุม ปัจจุบันเป็นถนนลูกรัง

แหล่งขุดตัดศิลาแลงตลาดผี ปัจจุบันเป็นชุมชนที่ไม่ต้องกลัวผีอีกแล้ว และมีโรงแรมตั้งอยู่ที่นี่ ๒ โรงแรมคือ สักทองรีสอร์ท และถนนอมจิตต์รีสอร์ท มีวัดสิริเขตคีรี อยู่ติดกับแหล่งขุดตัดศิลาแลงนี้ นอกจากนี้ได้พบร่องรอยการขุดตัดศิลาแลง รอยล้อเกวียนที่บร่อยกันไปมา สันนิษฐานว่า รอยนี้ น่าจะเกิดขึ้นในช่วงเวลาที่ศิลาแลงยังไม่แข็งตัว นายพิชัย ทองสิน อายุ ๖๖ ปี เจ้าของบ้านอยู่บริเวณนี้ อนุรักษ์ไว้ให้ทุกคนแวะชมได้สะดวกตลอดเวลา บริเวณกิโลเมตรที่ ๓ ตัดถนนหลัก หมายเลข ๑๒๙๔ ถนนสายบ้านเมืองเก่าสารจิตร์

๓. แหล่งขุดตัดศิลาแลง วัดเขารังแร้ง

บนเขาร้างร้างมีร่องรอยการขุดตัดศิลาแลงเพื่อสร้างวัด ทำให้การสร้างเจดีย์โบสถ์ วิหาร กำแพงแก้ว และปูลาดทางขึ้นเขาไปวัด ระยะทาง ๒๕๐ เมตร ไม่ต้องขนหรือบรรทุกในระยยะไกล ทำให้การสร้างวัดที่ใช้โครงสร้างจากศิลาแลงประหยัดแรงงานและเวลาได้มาก เพียงแต่ขุดตัด ทำพิมพ์และก่อสร้าง

ภาพ แหล่งตัดศิลาแลงบริเวณใกล้เคียงกับวัดเขาร้างร้าง

พบกองเศษวัสดุที่จัดแบ่งออกเป็นส่วนประกอบอาคารสร้างวัดหลายแบบ

วัดอื่น ๆ ที่สร้างบนเขา เช่น วัดเขาพระศรี วัดเขาโบสถ์ หากไม่มีศิลาแลงอยู่บริเวณวัด ก็ต้องใช้ศิลาแลงจากแหล่งผลิต เด่นลิเก และตลาดผี เพราะสองแหล่งนี้มีมากพอและสะดวกในการเข้าถึงและนำออกมาเพื่อนำไปก่อสร้างวัดในเมืองเขลียง พ.ศ.๑๕๐๐ ยุคเมืองศรีสขนาลัย พ.ศ.๑๖๐๐ ยุคเมืองสองอัน ศรีสขนาลัย-สุโขทัย พ.ศ.๑๗๐๐ และยุคสุโขทัย พ.ศ.๑๘๐๐ (เริ่ม พ.ศ.๑๗๙๒) มาถึงยุคกรุงศรีอยุธยา เป็นเมืองสวรรค์โลก พ.ศ.๒๐๐๐ ถึง พ.ศ. ๒๓๓๐ (ประสิทธิ์ อ่อนละมูล เอกสารประกอบการบรรยายเมืองศรีสขนาลัย, ๒๕๕๗)

๔. แหล่งตัดศิลาแลง แก่งสักกลางแม่น้ำยม แหล่งศิลาแลงบริเวณแก่งสัก

ซึ่งเคยสันนิษฐานกันว่า ศิลาแลงจำนวนมากที่นำไปสร้างปราสาท ๓ องค์ ของวัดพระพายหลวงที่เมืองสุโขทัยเก่า น่าจะได้นำไปทางน้ำ และนำไปสร้างปราสาท ๓ องค์นี้เอง

ภาพ แหล่งตัดศิลาแลง ที่แก่งสัก กลางแม่น้ำยม

การตัดศิลาแลงกลางลำน้ำยมตรงบริเวณที่เป็นเกาะศิลาแลงนี้ จะกระทำในฤดูน้ำลด ซึ่งเกาะศิลาแลงจะโผล่ขึ้นพ้นน้ำ ช่วงโบราณคงจะได้ตัดรวบรวมไว้เป็นจำนวนมาก ครั้นถึงฤดูน้ำจึงขนส่งแพไม้ไผ่จำนวนนับร้อยแพ ล่องตามลำน้ำยมจนถึงตำบลธานีซึ่งเป็นจังหวัดสุโขทัย ในปัจจุบันและนำเข้าไปตามคลองแม่ลำพันเป็นระยะทางไม่ต่ำกว่า ๑๒ กิโลเมตร ไปจนถึงบริเวณที่ ลำน้ำแม่ลำพันไหลผ่านทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือของวัดพระพายหลวง ในระยะทางไม่เกิน ๕๐ เมตร ซึ่งคนโบราณได้ขุดคลองเชื่อมจากลำน้ำแม่ลำพันจนถึงข้างวัดพระพายหลวงข้างเตาทุเรียงสุโขทัย (พิทยา คำเด่นงาม, ๒๕๕๓ หน้า ๓๐ - ๓๑)

๒. ท้องเที่ยวสำคัญที่อยู่นอกเขตอุทยานประวัติศาสตร์ศรีสัชนาลัย

๒.๑ วัดเชิงคีรี หรือ วัดตีนเขา (พระพุทธรูปเก่าแก่ ๗๐๐ ปี จุดชมวิวยอดเขา และรอยพระพุทธรูปจำลอง)

พิกัด : ๑๗.๔๐๒๕๙, ๙๙.๗๙๖๘๘๐๓

จากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องพบข้อมูลสำคัญ คือ วัดเชิงคีรี ตั้งอยู่นอกกำแพงเมืองด้านทิศใต้ บริเวณตีนเขาด้านตะวันออกของเขาชิงคีรี ใกล้กับโรงเรียนบ้านเมืองเก่า สร้างในสมัยต้นรัตนโกสินทร์ มีพระธรรมราชากับพระเทพกวี มาทำนุบำรุงวัดชั้นนอกของเมือง สวรรคโลก (ศรีสัชนาลัย) จำพรรษาบัญชาการ ออกแบบและรวบรวมช่าง และได้ก่อสร้างวัดเชิงคีรี เมื่อราว พ.ศ. ๒๓๓๐ ซึ่งในปีเดียวกันนี้ รัชกาลที่ ๑ มีพระราชโองการให้กองทัพเมืองสวรรคโลก (ศรีสัชนาลัย) ไปช่วยเชียงใหม่รบพม่าที่ลำปาง ไม่มีบันทึกการเดินทางกลับมายังถิ่นเดิมของกองทัพดังกล่าว ด้วยเหตุมีการรบต่อเนื่องจนถึงต้นรัชกาลที่ ๔ ส่งผลให้ประชาชนที่อาศัยในเมืองศรีสัชนาลัย ได้ออกมาอยู่นอกกำแพงเมือง ตั้งบ้านเรือนสร้างศูนย์กลางของเมืองอยู่บริเวณบ้านเมืองเก่า บ้านท่าชัย (สวรรคโลก ๑) และสร้างวัดเชิงคีรี ทำให้เมืองสวรรคโลก (ศรีสัชนาลัย) ถูกทิ้งร้างตั้งแต่นั้นเป็นต้น ด้วยเหตุนี้ วัดเชิงคีรี จึงมีความสำคัญในด้านเปรียบเป็นเสมือนวัดในชุมชนเมืองศรีสัชนาลัยใหม่ที่ได้อพยมาตั้งถิ่นฐานห่างจากตัวเมืองเดิมออกมา

ต่อมา พ.ศ. ๒๓๗๙ สมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๓ แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ ทรง พระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้ง นายนาค เป็นพระยาสวรรคโลก ขณะนั้นศูนย์กลางเมืองสวรรคโลกมาอยู่บริเวณรอบ ๆ วัดเชิงคีรี ปัจจุบันเรียกว่าบ้านเมืองเก่า อยู่ใต้เมืองศรีสัชนาลัย ๓ กิโลเมตร หลังได้รับโปรดเกล้าเป็นเจ้าเมืองสวรรคโลก (เมืองเก่าศรีสัชนาลัย) พระยาสวรรคโลก (นายนาค) เดิมบ้านอยู่วังไม้ขอน จึงได้ย้ายที่ทำการเมืองสวรรคโลก (บ้านเมืองเก่า) ไปอยู่บ้านวังไม้ขอน เป็นเมืองสวรรคโลกแห่งที่ ๒ ปัจจุบันได้กลายเป็นอำเภอสวรรคโลก

รายงานผลลงพื้นที่สำรวจข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวและศักยภาพด้านการท่องเที่ยวในพื้นที่
อำเภอศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย ภายใต้โครงการการจัดการข้อมูลการท่องเที่ยว พื้นที่ อพท.๔

โบราณสถานที่สำคัญคือ ศาลามีจั่วคู่คล้ายศาลาแฝดหรือศาลาสองหลังคู่กัน เชิงหลังคามีรูปพญานาคปูนปั้นหันหน้าเข้าหากัน บนศาลามีธรรมมาศน์ ๒ หลัง (ต่อมาเจ้าพระยาสุรนครโลก (นาค) ได้ขอไปไว้วัดจวน ๑ หลัง มีกลุ่มกุฏิ ๒ กลุ่ม เรียกว่ากุฏิเหนือกับกุฏิใต้ มีลานวัด ๒ ลาน คือลานโพธิ์กับลานพิกุล (ชาวบ้านเรียก เต่นโพธิ์กับเต่นพิกุล) มีบ่อน้ำกรุด้วยศิลาแลง ๒ บ่อเรียก บ่อเหนือกับบ่อใต้ มีวิหารใหญ่ วิหารเล็ก ในโบสถ์มีหลวงพ่อดโต กับพระปลัดซ้าย พระปลัดขวา

ศาลามีจั่วคู่คล้ายศาลาแฝด หรือศาลาสองหลังคู่กัน เชิงหลังคามีรูปพญานาคปูนปั้นหันหน้าเข้าหากัน นายตุ่น (นางเพ็ญ) ศิริพรม นายน้อย (นางสอน) นายน้อย (นางน้อย) กุฎุมณี เป็นหัวหน้าและเป็นช่างในการก่อสร้าง โดยนำจั่วโบราณทั้งด้านหน้าและด้านหลังจากวัดร้างในเมืองศรีสัชชนาลัย และคุณตาทั้งสามคนช่วยกันออกแบบและปั้นพระพุทธรูปปางปรีนิพพานและพระอัครสาวก ในโบสถ์มีหลวงพ่อดโต คุณลักษณะของหลวงพ่อดโต เป็นพระพุทธรูปปางมารวิชัย ห่อด้วยสำริด ศิลปะสุโขทัย ขนาดหน้าตักกว้าง ๒.๕๗ เมตร สูง ๓.๕๐ เมตร ตั้งอยู่ในพระอุโบสถวัดเชิงคีรี ซึ่งประชาชนในพื้นที่ให้ความเคารพศรัทธาอย่างยิ่ง และมีพระปลัดซ้าย พระปลัดขวา รอยพระพุทธรูปบาทจำลอง อัญเชิญจากวัดเขาพระบาทแก่งหลวง และมีการสร้างมณฑปไม้สักบริเวณที่ราบเขา สร้างบันไดขึ้นเขาเพื่อนมัสการรอยพระพุทธรูปบาท ชื่อว่าบันไดสุนทรานุกฤติกิจ เมื่อ พ.ศ. ๒๔๗๗ ต่อมาได้นำรอยพระพุทธรูปบาทมาไว้ในวิหารใหญ่ ปัจจุบันสร้างมณฑปประดิษฐานไว้หน้าโบสถ์ด้านเหนือ และมีเจดีย์ใหญ่หน้าโบสถ์ด้านเหนือที่บรรจุพระเครื่องพระบูชา และชิ้นส่วนพระพุทธรูป พระบูชา ถูกขโมยราวปี พ.ศ. ๒๕๑๖

เนื่องจากวัดนี้ถูกสร้างขึ้นประมาณปี พ.ศ. ๒๓๓๐ ถ้านับจนถึงปัจจุบัน (พ.ศ. ๒๕๖๑) ถือว่าวัดนี้มีอายุเก่าแก่ ยาวนาน ประมาณ ๒๓๑ ปี มีพระพุทธรูปศักดิ์สิทธิ์และเป็นที่ยึดเหนี่ยวของชาวบ้านมากมาย ลักษณะของการสร้างกุฏิพระก็ยังมีรูปแบบเก่าๆ ให้เห็นอยู่บ้าง

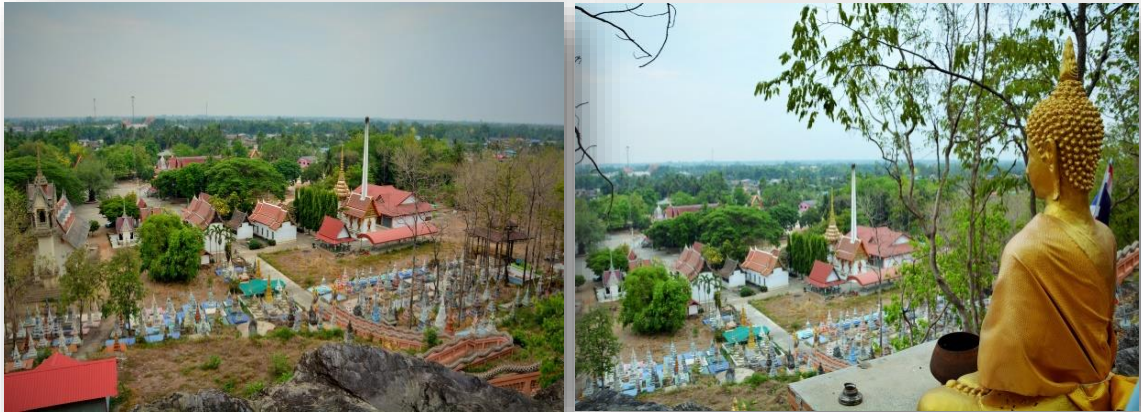

ภาพบันไดสุนทรานุกฤติกิจ หรือชาวบ้านเรียก บันไดนาค สร้างขึ้น พ.ศ. ๒๔๗๗

บันไดสุนทรานุกฤติกิจ หรือที่ชาวบ้านเรียกว่า บันไดนาค ถูกสร้างขึ้นเมื่อ พ.ศ. ๒๔๗๗ ทอดตัวยาวขึ้นสู่ยอดเขา ครั้งเมื่อ ๓๐ ปีย้อนหลัง ด้านบนเขาเคยเป็นสถานที่ปฏิบัติธรรมของพุทธศาสนิกชน และเยาวชนที่ครู อาจารย์ นำไปเข้าค่ายอบรมธรรมะ ซึ่งปัจจุบันด้านบนยอดเขาที่เคยมีกุฏิพระ และอาคารสำหรับสวดมนต์ ผุพังและทรุดโทรมตามกาลเวลา เนื่องจากขาดการบูรณะ เมื่อที่มิวิจฯ ได้ขึ้นไปยืนด้านบนยอดเขาเชิงคีรี

สามารถมองเห็นชัยภูมิของที่ตั้งเมืองใหม่ ก็คือชุมชนเมืองเก่า และบ้านท่าชัย (ฝั่งทิศตะวันออกของแม่น้ำยม) ได้ชัดเจน

ภาพมุมสูงจากด้านบนของยอดเขาเชิงคีรี

๒.๒ วัดตลิ่งชัน (พระพุทธมงคลสัมฤทธิ์ ภาพจิตรกรรมฝาผนังสมัยรัชกาลที่ ๕ แหล่งอนุรักษ์ประเพณีแห่กฐินทางน้ำ หรือแห่เรือสังเค็ด)

พิกัด : ๓๙°๖๙'๕๐, ๙๙°๗๙'๔๕.๘

ประวัติวัดตลิ่งชัน

วัดตลิ่งชันเดิมมีชื่อว่า “วัดพาศิมขาราม” คุณหมอวิชัย เลื่อนถ้ำ เล่าให้ฟังว่า ตั้งแต่เกิดก็เห็นวัดนี้ตั้งมาก่อนแล้ว แต่จะสร้างใน ปีใดนั้น ตนเองไม่ทราบ ซึ่งในอดีตย้อนหลังไปประมาณ ๖๐ปี วัดนี้เป็นวัดที่เป็นศูนย์กลางของเมืองศรีสัชชนาลัยใหม่ โดยชาวบ้านจะเรียกที่นี่ว่าชุมชนบ้านเมืองเก่า และวัดนี้ก็จะเป็นวัดที่ใหญ่ที่สุด ชาวบ้านมาทำบุญมากที่สุด เพราะเป็นแหล่งชุมชน ที่จะมีผู้คนสัญจรผ่านมาก เนื่องจากวัดติดกับแม่น้ำยม และเคยเป็นชุมชนตลาดชาวจีน ดังจะเห็นว่าไม้ไผ่กลึงศาลเจ้าจีนตั้งอยู่ บริเวณหน้าวัดมีศาลาทำน้ำขนาดเล็กเท่าที่จำได้ มีการเปลี่ยนชื่อวัด เป็นวัดตลิ่งชัน เมื่อประมาณ ๖๒ ปีที่แล้ว (นับได้ตรงกับปี พ.ศ. ๒๔๙๘) จากการสังเกตบริเวณรอบวัด พบศาลาแบบสมัยโบราณ ที่สะดุดตา คือ บันไดทางขึ้นสองฝั่งทำด้วย ศิลาแลง อายุในการสร้างวัดแห่งนี้ คงจะมีมานานแล้ว เพียงแต่ผู้ที่จะให้ข้อมูล เช่น มัคทายกรุ่นเก่า ได้เสียชีวิตไปเกือบหมด ขออนุญาตจากพระที่วัด ทำให้ทราบว่าวัดนี้มีหนังสือรับรองสภาพวัดจากกรมการศาสนา ที่ ศธ ๐๓๐๓/๔๓๐๘ ลงวันที่ ๑๒ เมษายน ๒๕๕๔ ระบุข้อความ ดังนี้

รายงานผลลงพื้นที่สำรวจข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวและศักยภาพด้านการท่องเที่ยวในพื้นที่อำเภอศรีสัชชนาลัย จังหวัดสุโขทัย ภายใต้โครงการการจัดการข้อมูลการท่องเที่ยว พื้นที่ อพท.๔

“.....ด้วยวัดดลิ่งชัน หมู่ที่ ๒ ตำบลศรีสัชชนาลัย อำเภอสรีสัชชนาลัย จังหวัดสุโขทัย ตั้งวัดเมื่อ พ.ศ. ๑๘๒๔ และได้รับพระราชทานวิสุงคามสีมา เมื่อ พ.ศ. ๑๘๓๐ ซึ่งเจ้าคณะปกครอง ฝ่ายสงฆ์ได้ปกครองดูแลมาจนถึงปัจจุบัน โดยหนังสือฉบับนี้ กรมการศาสนาขอรับรองว่า วัดดลิ่งชัน มีชื่ออยู่ในทะเบียนวัดของกรมการศาสนา และมีสภาพเป็นวัดตาม มาตรา ๓๑ แห่งพระราชบัญญัติ คณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ จึงออกหนังสือรับรองไว้ให้เป็นสำคัญ...”

จุดเด่นของวัดดลิ่งชัน

วัดนี้นอกจากพิจารณาจากได้รับพระราชทานวิสุงคามสีมา เมื่อ พ.ศ. ๑๘๓๐ แล้ว วัดนี้ยังมีภาพจิตรกรรมฝาผนัง ที่สันนิษฐานว่า เขียนขึ้นราวสมัยรัชกาลที่ ๕ ซึ่งบอกเล่าเรื่องราว วิถีชีวิตของชุมชนในลแวกฝั่งตำบลศรีสัชชนาลัย คือ มีภาพที่บ่งบอกว่าชุมชนลแวกนี้มีวังมัจฉะซึ่งเป็นดนตรีพื้นถิ่นของศรีสัชชนาลัย จึงได้มีการตามสืบค้น พบว่า มีวังมัจฉะอยู่จริง จำนวน ๓ วัง แต่ผู้เล่าได้เสียชีวิตและย้ายถิ่นที่อยู่ไปแล้ว ซึ่งยังมีแต่เพียงวงกลองยาว ที่ชาวชุมชนยังได้ร่วมกันสืบสานต่อมาจนถึงปัจจุบัน

ทางด้านประเพณี : วัดดลิ่งชัน หรือวัดพาดิษยราม มีประเพณีแห่กฐินทางน้ำที่ชาวชุมชนร่วมกันรื้อฟื้นขึ้นมา หลังจากที่เลือนหายไปยาวนาน (ระยะเวลาหรือปี ปี ๒๕๕๕)

ทางด้านโบราณวัตถุ : พระพุทธรูปทรงกลมสัมฤทธิ์ พระพุทธรูปเก่าแก่สมัยสุโขทัย ซึ่งทางวัดได้เก็บรักษาไว้บนกุฏิชั้น ๓ เนื่องจากเกรงว่าจะถูกมิชฌาชีพมาขโมยออกไปจากวัด

๒.๓ วัดสิริเขตคีรี หรือ วัดนาร้อง

พิกัด : ๑๗.๓๙๙๙๒๕๖, ๙๙.๗๖๔๔๓๒๗

วัดสิริเขตคีรี หรือที่ชาวบ้านเรียกว่า “วัดนาร้อง” มีตำนานเชื่อมโยงกับพระร่วง เป็นวัดที่อยู่ท่ามกลางขุนเขาโอบล้อม มีความเงียบสงบเหมาะแก่การปฏิบัติธรรม มีมุมสูงที่มองลงมาจากด้านบนโบสถ์จะเห็นวิว ๓๖๐ องศา มีพระพุทธรูปที่สูงใหญ่ ชื่อว่า “พระพุทธรูปชัยมงคลมุนี” สวยเด่น สง่างามมองเห็นได้แต่ระยะไกล มีพระอุโบสถที่ตกแต่งด้วยกระเบื้องสีขาว ภายในพระอุโบสถ มีพระพุทธรูปสมเด็จพระเจ้าทรงเครื่องจักรพรรดิที่สวยงาม ความสำคัญอีกประการคือ รอยพระพุทธรูปที่เกือกแก้ว

๒.๔ ไบเซมารชกาลที่ ๖ (ห้าแยกพระปรางค์)

ประวัติไบเซมา บริเวณหมู่ ๖ บ้านพระปรางค์

นางทองเพียร ปรากฏวงศ์ เล่าว่า ไบเสมานี้ ก่อสร้างเมื่อใด? ไม่มีใครในชุมชนทราบ แต่ปรากฏว่าตั้งอยู่ ณ บริเวณพื้นที่ตรงนี้ ซึ่งปัจจุบันเป็นที่ตั้งของอาคารเอนกประสงค์ หมู่ ๖ บ้านพระปรางค์ ด้านหลังอาคาร ฝั่งทิศเหนือ ภายหลังจากที่พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ ๖) เสด็จมาศรีสัชชนาลัยแล้ว ลักษณะที่ตั้งเดิม มีแต่ไบเซมา และตัวฐานรองรับไบเซมา ที่มีความสูงแค่นี้ เรียกได้ว่าอยู่จะติดกับพื้นดินเลยทีเดียว

(พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ในเวลานั้นยังเสด็จดำรงพระยศเป็นสมเด็จพระบรมโอรสาธิราช ได้ทรงเสด็จประพาสเมืองกำแพงเพชร เมืองสุโขทัย เมืองสวรรคโลก เมืองอุตรดิตถ์ และเมืองพิษณุโลก เมื่อ พ.ศ. ๒๔๕๐ และตีพิมพ์หนังสือเที่ยวเมืองพระร่วงครั้งแรกในปี ๒๔๕๑)

และไบเสมานั้น และอยู่ที่นั่นมานานับหลายสิบปี จนกระทั่งปี พ.ศ. ๒๕๐๗ เจ้าหน้าที่ของกรมศิลป์ จึงมาจ้างชาวบ้านให้มาช่วยดำเนินการย้าย ชาวบ้านมารับจ้างช่วยงานกันหลายคน ทั้งผสมปูน ก่ออิฐ ย้าย ไบเซมา โดยการย้ายนั้น ได้เคลื่อนจากพื้นที่เดิม มาตั้งจุดใหม่ ชาวบ้านกับคนมารับจ้างย้าย...ก็ไม่ได้ถาม กรมศิลป์ว่าย้ายเพราะอะไร แต่เดาว่า...เพราะจุดเดิมใกล้กับถนนในหมู่บ้านและเป็นทางโค้ง กรมศิลป์อาจกลัวว่าจะเกิดความเสียหายแก่ไบเซมาได้ ถ้ารถขับเร็วและเลยโค้งมาชนซึ่งที่ใหม่มีพื้นที่เหมาะสมและสะดวกมากกว่าและทางเจ้าหน้าที่ก็ได้มีการปรับฐานศิลาแลงทำให้สูงขึ้นด้วย ด้วยการก่อศิลาแลงมีระดับความสูงถึง ๒ เมตร โดยประมาณ ผู้ที่มาร่วมในการย้าย มีรายนาม ดังนี้

- นายสด น้อยถึง นายจรัส ปรากฏวงศ์ นายสวิง ปะนะดิษฐ์ เป็นเจ้าหน้าที่ที่ควบคุมการย้าย
- นายระกำ ต่อมคู นายมัน ลวดลาย เป็นคนหามไบเซมา จากที่เดิม มาอยู่ที่ใหม่
- นางทองเพียร ปรากฏวงศ์ น.ส.ล้วน วินิต ทำหน้าที่ ผสมปูน ก่อปูน

ซึ่งที่ดินที่มีการตั้งไบเสมานั้น เดิมเป็นที่ของ นางประเสริฐ แสนคำ ได้ขายให้กับ ผู้ใหญ่สังวาล ขุนเพชร ในราคา ๑,๒๐๐ บาท และพื้นที่ตั้งไบเซมาที่ใหม่นั้น เดิมก็มีต้นฉำฉาใหญ่ตั้งอยู่ แต่ได้โค่นทิ้งเพื่อใช้เป็นที่ตั้งไบเซมา และยังอยู่ที่เดิมตั้งแต่ปี ๒๕๐๗ จวบจนปัจจุบัน ซึ่งนับรวมแต่ปีที่รัชกาลที่ ๖ ทรงเสด็จมา จนถึงปีปัจจุบัน นับได้ราว ๑๐๘ ปี โดยประมาณ

2 หนังสือเที่ยวเมืองพระร่วง

1 พื้นที่ตั้งไบเซมา (จุดใหม่)

โดยชุมชน หมู่ ๖ บ้านพระปรางค์ ประชุมร่วมกันว่า...จะทำการปรับพื้นที่ตรงนี้ เพื่อเป็นการเทิดพระเกียรติ รัชกาลที่ ๖ และปรับเป็นพื้นที่สำหรับนักท่องเที่ยวได้แวะพัก เรียนรู้ความเป็นของโบเสมา ถ่ายรูปเป็นที่ระลึก และแสดงออกถึงความภาคภูมิใจของชุมชน

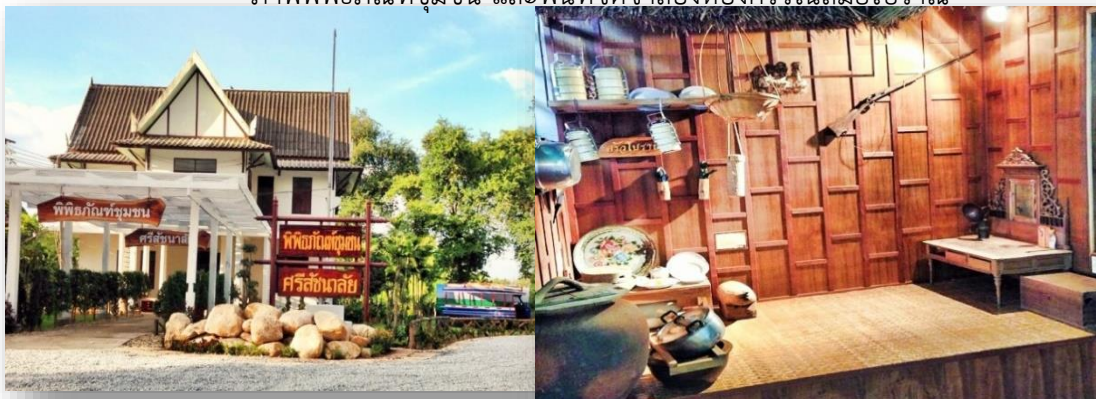
๒.๕ พิพิธภัณฑ์ชุมชนศรีสัชชาลัย (ต.ศรีสัชชาลัย)

พิกัด : ๔๗°๖๒'๔๕", ๙๙°๗๕'๓๙"๔๘

พิพิธภัณฑ์ชุมชนศรีสัชชาลัย ตั้งอยู่ที่ วัดพระศรีรัตนมหาธาตุราชวรวิหาร (วัดพระปรางค์) ซึ่งเดิมเป็นกุฏิของพระมุนิทรานูวัฒน์ (อดีตเจ้าอาวาสวัดพระปรางค์) พระนักอนุรักษ์ในสมัยที่วัดพระปรางค์และโบราณสถานศรีสัชชาลัย ยังเป็นป่ารกทึบ ซึ่งท่านได้อนุรักษ์โบราณสถาน และโบราณวัตถุในเขตเมืองเซียงและเมืองศรีสัชชาลัยให้ยังมีสืบทอดต่อมาถึงปัจจุบัน ซึ่งพระสุนทรธรรมาภรณ์ เจ้าอาวาสองค์ปัจจุบันได้เมตตา มอบกุฏิของอดีตเจ้าอาวาสให้เทศบาลฯ ปรับปรุงเป็นพิพิธภัณฑ์ชุมชน และได้รับความร่วมมือจากชาวบ้าน นำเครื่องมือ ของใช้ในเครื่องอดีตที่เก็บรักษาไว้ที่บ้านนำมาบริจาคให้เพื่อจัดแสดงเป็นองค์ความรู้ของวิถีชุมชนศรีสัชชาลัยใน โดยเริ่มเปิดบริการครั้งแรกเดือนพฤศจิกายน ๒๕๕๗ ยกเว้นวันหยุดนักขัตฤกษ์ แบ่งเป็นส่วนการจัดแสดง ดังนี้

- ส่วนที่ ๑ ย้อนรอยอดีตศรีสัชชาลัย เป็นการจัดแสดงเรื่องราวความเป็นมาของเมืองศรีสัชชาลัย สภาพทั่วไปของชุมชนในเขตเทศบาลเมืองศรีสัชชาลัย
  - ส่วนที่ ๒ พุทธศาสนากับความเชื่อ เป็นการจัดแสดงให้เห็นถึงวิถีชีวิตวัฒนธรรมความเชื่อ ความศรัทธาของคนในชุมชนต่อสิ่งศักดิ์สิทธิ์ในชุมชน
  - ส่วนที่ ๓ งานตาประเพณีวิถีชีวิต เป็นการจัดแสดงถึงวัฒนธรรมการสืบทอดกันมาตั้งแต่บรรพบุรุษ จนกลายเป็นประเพณีและวิถีชีวิตที่แสดงถึงอัตลักษณ์ของเมืองศรีสัชชาลัย
  - ส่วนที่ ๔ สืบสานงานหัตถกรรมพื้นบ้านงานศิลปหัตถกรรมพื้นบ้านของเมืองศรีสัชชาลัย
- นอกเหนือจากเปิดให้นักท่องเที่ยวได้เข้าชมแล้ว ชุมชนและเทศบาลยังร่วมกันจัดเป็นสถานที่รับรองนักท่องเที่ยว และจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ให้กับเยาวชนในพื้นที่ เช่น จากโรงเรียนระดับประถม มาศึกษาดูงาน และเรียนรู้วิถีชีวิตคนในชุมชนในอดีต ผ่านเครื่องมือ-เครื่องใช้ที่จัดแสดงไว้ในพิพิธภัณฑ์อีกด้วย

ภาพพิพิธภัณฑ์ชุมชน และพื้นที่จัดจำลองห้องครัวในสมัยโบราณ

รายงานผลลงพื้นที่สำรวจข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวและศักยภาพด้านการท่องเที่ยวในพื้นที่อำเภอศรีสัชชาลัย จังหวัดสุโขทัย ภายใต้โครงการการจัดการข้อมูลการท่องเที่ยว พื้นที่ อพท.๔

๒.๖ ศาลาแดง (ศาลาริมทางที่ รัชกาลที่ ๖ เคยมาพักประทับระหว่างการเดินทาง ตามที่ระบุไว้ในหนังสือเที่ยวเมืองพระร่วง) (ต.ศรีสันชาลัย)

พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวเสด็จพระราชดำเนินมาเมืองสวรรคโลกครั้งที่ ๒ ภายหลังขึ้นครองราชย์ได้ ๑๔ ปี พ.ศ.๒๔๖๔ เสด็จมาทางรถไฟมาลงที่สวรรคโลกเมืองใหม่ ใช้ถนนริมน้ำยมจากตำบลวังไม้ขอนซึ่งเป็นถนนคนเดิน ล้อเกวียนและรถม้าถึงหาดเสี้ยวในสมัยนั้น ชาวบ้านจึงสร้างสะพาน และแท่นถวายรับเสด็จ เป็นอนุสรณ์สถานที่ที่ชาวบ้านยังอนุรักษ์ไว้จนถึงปัจจุบัน ชาวบ้านเรียกว่า ศาลาแดง

ภาพแท่นถวายรับเสด็จรัชกาลที่ ๖

เนื่องจากแม่น้ำสาขาแม่ท่าแพไหลลงมารวมกับแม่น้ำสาขาอื่นๆ และจากคูเมืองศรีสันชาลัยที่หนองช้าง เมื่อน้ำล้นหนองช้างจะไหลมาทางทิศตะวันออกแล้ววกไปทางใต้ไปรวมกับแม่น้ำฝากระดานแม่น้ำแม่ลำพันที่สุโขทัย เจ้าเมืองสวรรคโลกร่วมกับชาวชุมชนบ้านเมืองเก่าจึงจ้างช่างชาวจีนชื่อจิ้นแส เป็นผู้ออกแบบสร้างสะพานยาวราว ๒๐ เมตร กว้าง ๖ เมตร ราวสะพานสองด้านเป็นคอนกรีต ตัวสะพานเป็นไม้ พ.ศ. ๒๕๐๐ สะพานมีสภาพชำรุดทรุดโทรม รถยนต์โดยสารขนาดรถสิบล้อปัจจุบันยังใช้ข้ามสะพานได้ แต่เป็นที่หวาดเสียวมาก พ.ศ.๒๕๓๐ จึงวางท่อตามลำน้ำจากหนองช้างถึงแม่น้ำยม ราวสะพานถูกรื้อลงแม่น้ำยม ถมดินทำถนนดังปรากฏในปัจจุบัน ภายหลังรื้อสะพานหนองช้างที่ชำรุดมาก ชาวบ้านได้ช่วยกันนำ ๑ ใน ๔ หัวสะพานหนองช้างมาวางไว้เป็นอนุสรณ์แห่งความจงรักภักดีของชาวศรีสันชาลัย ชาวบ้านบอกว่า ชิ้นส่วนอื่น ๆ จมอยู่ในน้ำ

๒.๗ ศาลเจ้าจีน (ต.ศรีสัชนาลัย)

ภาพศาลเจ้าเมืองเก่า เมื่อปี ๒๕๔๘

ภาพศาลเจ้าเมืองเก่า เมื่อปี ๒๕๖๐

ความเชื่อและความศรัทธาในสิ่งศักดิ์สิทธิ์อยู่กับคนไทยในทุกยุค ทุกสมัย ในสมัยที่ชุมชนเมืองเก่าเป็นศูนย์กลางการค้าของศรีสัชนาลัย ในช่วงระหว่างปี พ.ศ. ๒๔๖๐ – ๒๕๒๐ โดยประมาณ ชุมชนแถบนี้มีคนไทยเชื้อสายจีนเข้ามาตั้งรกราก และทำการค้าอยู่เป็นจำนวนมาก เพราะฉะนั้น ในเรื่องของการทำการค้าชาวบ้านได้บนบานศาลกล่าว ขอให้เจ้าเมืองเก่า ดลบันดาลให้ทำมาค้าขายเจริญก้าวหน้า ซึ่งทีมวิจัยได้สัมภาษณ์คนในชุมชนเพื่อให้ทราบประวัติความเป็นมาของศาลเจ้าเมืองเก่า ปรากฏข้อมูลดังนี้

จากการสืบค้นประวัติ พบว่า... ศาลเจ้า หมู่ ๔ สร้างเมื่อประมาณ พ.ศ. ๒๔๕๙ ซึ่งนั้นมีคนจีนที่ย้ายถิ่นฐานมาจากแผ่นดินใหญ่เป็นผู้สร้างศาลเจ้า ชื่อ นายไต้ แซ่หลี่ ในยุคนั้นชาวจีนแผ่นดินใหญ่ได้หนีความแร้งแค้น ยากจนมาจากแผ่นดินเกิดโดยอาศัยร่องเรือมาเรื่อยๆและเลือกปักหลักตรงแถวริมแม่น้ำยม หมู่ ๔ หนองข้าง และมีภรรยาเป็นคนไทยบางคนก็มีภรรยาอยู่ที่เมืองจีนด้วย แรกที่ย้ายมาตั้งถิ่นฐานนั้นรับจ้างทำไร่ ทำนา เพราะไม่มีที่ดินทำกินแต่คนจีนเป็นคนขยัน อดทน มีความพยายาม ต่อมาภายหลังเริ่มตั้งหลักและมั่นคงมากขึ้น จึงเปลี่ยนอาชีพมาค้าขาย เช่น พริก ข้าว เต่า เกลือซึ่งการค้าขายในยุคนั้น สมัยนั้น ต้องอาศัยการร่องเรือมอญ มีการแลกเปลี่ยนสินค้า

จุดมุ่งหมายของการสร้างศาลเจ้าเมืองเก่า คือ คนจีนเชื่อว่าการที่เขาร่องเรือมาจากเมืองจีน พวกเขาได้นำเจ้าแม่ทับทิม ที่เป็นไม้แกะสลักติดตัวมาด้วย เพื่อปกป้องคุ้มครอง และรอดปลอดภัยจากการเดินทางจึงได้ทำศาลเจ้าเพื่อไหว้เคารพ ศรัทธาและเป็นที่ยึดเหนี่ยวจิตใจรวมถึงเป็นศาลที่ชาวจีนมากราบไหว้บรรพบุรุษ ซึ่งจะทำในช่วงตรุษจีนมีเช่นเครื่องไหว้เป็น หมูเห็ดเป็ดไก่ เมื่อไหว้เสร็จก็นำมาแจกจ่ายกันกิน คนจีนเชื่อว่าจะทำให้งิการรุ่งเรืองโดยเฉพาะพ่อค้าแม่ค้าทั้งคนจีนและคนไทยก็ปฏิบัติสืบต่อกันมา

นางสายันต์ ทุ่งมีผล อายุ ๕๙ ปี บ้านเลขที่ ๑๐๕ หมู่ ๔ บ้านเมืองเก่า ตำบลศรีสัชนาลัย

ให้ข้อมูลเพิ่มเติมว่า คนจีนที่อพยพมาจากแผ่นดินใหญ่ มีหลายกลุ่ม มีบางกลุ่มที่ล่องเรือมอญมาตั้งรกรากที่ หมู่ ๔ บ้านเมืองเก่า ภายหลังได้เริ่มค้าขาย เช่น ค้าพริก ข้าวเจ้า เต่าอั้งโล่ (เต่าถ่านหุงข้าวสมัยก่อน) และ เกลือ จนมีฐานะร่ำรวย เช่น นายไต้ แซ่หลี่ ซึ่งมาแต่งงานกับหญิงไทยในหมู่บ้านนี้ ก็เป็นอีกคนหนึ่งที่มีฐานะ

ร่ำรวยจากการค้าขาย และนายไต้ แซ่หลี่ ก็เป็นผู้ที่คิดริเริ่มสร้างศาลเจ้าบ้านเมืองเก่าขึ้น ซึ่งตั้งอยู่บริเวณริมฝั่งแม่น้ำยม

บริเวณนี้เมื่อก่อนเป็นท่าเรือมอญที่ชาวจีนใช้จอดเป็นท่าเรือค้าขาย ที่ศาลเจ้าเมืองเก่า จะมีสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่คนจีนนับถือสันนิษฐานว่าน่าจะเป็นความเชื่อ และสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่คนจีนนับถือมาจากประเทศของตนเอง มีอยู่ ๓ องค์ คือ

๑. เจ้าแม่ทับทิม เป็นผู้หญิง
๒. เจ้าแม่ระยองสำลี เป็นผู้หญิง ชอบการรำถวาย
๓. เจ้าปากท่อ เป็นผู้ชาย ชอบช้าง ม้า อาวุธต่าง ๆ เช่น มีด ตาบ ในการถวาย

ในช่วงเทศกาลวันตรุษจีน ชาวบ้านผู้ที่ศรัทธา และเคารพจะนำอาหาร และปะทัดมาเซ่นไหว้เป็นประจำทุกปี พอหลังจากคนจีนเริ่มไหว้น้อยลง พ.ศ.๒๕๘๐ คนไทยมาไหว้เพิ่มมากขึ้น และมีความเชื่อความศรัทธาในพระร่วง ผีที่นับถือ เจ้าปากท่อ เจ้าแม่สำลี ต่างก็เอาเซ่นไหว้มากถวายเช่น ว่าว มีด ตาบ ช้าง ม้า แกะสลัก ปัจจุบันได้มีการปรับปรุงซ่อมแซม และมีทั้งคนไทย คนจีนเข้ามาไหว้ตามประเพณีของตนเอง

หากนับจากปี พ.ศ. ๒๕๕๙ ซึ่งเป็นปีที่สร้างศาลเจ้าเมืองเก่า จวบจนปัจจุบัน (พ.ศ. ๒๕๖๑) นำรวมอายุศาลเจ้าเมืองเก่า ได้ ๑๐๒ ปี ปัจจุบันศาลเจ้าเมืองเก่า ยังเป็นที่พึ่งทางใจของคนในชุมชน และเป็นสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่มีคนเคารพ กราบไหว้ อย่างสม่ำเสมอ

๒.๘ สะพานแขวนศรีประเสริฐ / สะพานแขวนวัดพระปรารักษ์ (เชื่อมต่อ ๒ ตำบล)

ชุมชนในยุคหลังเขลียง ศรีสังขาลัย เริ่มมีวิวัฒนาการในการสัญจร คมนาคม โดยไม่ได้ใช้เส้นทางถนนพระร่วงเป็นเส้นทางหลักเหมือนดังเก่าก่อน จะเห็นได้จากการสร้างสะพานไม้ สะพานปูน ถนนลูกรัง ถนนคอนกรีต ตามลำดับยุคสมัย จากข้อมูลการลงพื้นที่พบว่า หลังการชำรุดผุพังของสะพานหนองช้าง ที่เคยตั้งอยู่บริเวณหมู่ ๓ ต.ศรีสังขาลัยได้มีการสร้างสะพานไม้อีกแห่งขึ้นมาใหม่เพื่อทดแทนสะพานปูนสำหรับให้ชาวบ้านได้ใช้สัญจรไปมา เชื่อมสายสัมพันธ์ระหว่างสองฝั่งแม่น้ำ คือ สะพานศรีประเสริฐ เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๖๒ ผู้สละทุนทรัพย์ส่วนตัว ในการสร้างสะพาน คือ นายเฉลิม ศรีประเสริฐ จึงเรียกว่าสะพานแห่งนี้ว่า “สะพานศรีประเสริฐ” นับตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา

สะพานไม้ศรีประเสริฐสร้างปี พ.ศ. ๒๕๖๒

ย้อนหลังไปสมัยที่บริเวณเหนือวัดดลิ่งชัน ได้วัดเชิงคีรี เลาะเรียบริมน้ำ เป็นชุมชนย้ายการค้าขายสำคัญของชาวจีน ซึ่งคนจีนในสมัยนั้น มีเมียเป็นคนไทยทั้งสิ้น สินค้าที่ค้าขาย มักมาโดยการล่องเรือ เช่นเกลือ กะปิ ปลาทุ กุ้งฝอย ขนมหอม เพื่อนำไปแลกข้าวเปลือกของชาวบ้านสารจิตร บ้านแก่ง ปากคะยาง พ่อค้าที่นำสินค้าล่องมาจะขึ้นท่าเรือที่บริเวณแถววัดดลิ่งชัน

ต่อมาการคมนาคมทางรถยนต์ระหว่างอำเภอสุวรรณภูมิ (เริ่มต้นจากสถานีรถไฟสุวรรณภูมิไปถึงอำเภอศรีสัชนาลัย) สะดวกขึ้น (ปัจจุบันคือถนนทางหลวงหมายเลข ๑๐๑) ชาวบ้านตำบลท่าชัย และตำบลศรีสัชนาลัย ได้ขยับขยายครัวเรือนจากริมแม่น้ำไปตั้งอยู่ริมถนนทางหลวงหมายเลข ๑๐๑ มากขึ้น (ราวปี พ.ศ. ๒๔๙๐) จึงสร้างวัดชัยสิทธิธรรมเป็นวัดใหม่ประจำชุมชนในเขตท่าชัย โดยกระทรวงศึกษาธิการ ได้มีประกาศตั้งเป็นวัดตั้งแต่วันที่ ๒๗ สิงหาคม ๒๕๐๑ การคมนาคมในยุคสมัยนั้น มีเพียงการใช้เรือข้ามลำน้ำ ซึ่งต่อมาภายหลังได้มีการสร้างสะพานแขวน และสะพานปูนเพื่อทำให้การคมนาคมระหว่างสองฝั่งแม่น้ำมีความสะดวกมากยิ่งขึ้นตามลำดับ

๒.๙ สะพานคอนกรีตเสริมเหล็ก (สะพานหยก) (เชื่อมต่อ ๒ ตำบล)

เป็นสะพานสร้างใหม่ เมื่อราวปี พ.ศ. ๒๕๕๘ และเปิดใช้งานเพื่อเชื่อมต่อการคมนาคมระหว่างตำบลท่าชัย และตำบลศรีสัชนาลัย แต่เนื่องจากการออกแบบและสีสะพานที่เป็นสีเขียว ทำให้มีความสวยงาม และสามารถเป็นจุดขายทางด้านการท่องเที่ยวที่เชื่อมโยงกับแหล่งท่องเที่ยวหลัก คือ วัดพระปรารักษ์ได้อีกแห่งหนึ่ง

๒.๑๐ พระบรมราชานุสาวรีย์พระมหาธรรมราชาที่ ๑ (พญาลิไท) (ต.ศรีสัชนาลัย)

พิกัด : ๑๓.๔๑๕๙๒๐, ๙๙.๗๙๓๑๖๖

ประวัติพระมหาธรรมราชาที่ ๑ (พระยาสิทธิ)

“พระยาสิทธิไทย” หรือ พระมหาธรรมราชาที่ ๑ หรือ พระศรีสุริยพงษ์รามมหาราชจักราช ทรงเป็นกษัตริย์อาณาจักรสุโขทัย ราชวงศ์พระร่วง ลำดับที่ ๖ ครองราชย์ เมื่อ พ.ศ. ๑๘๙๐ - พ.ศ. ๑๙๑๙ รวมระยะเวลา ๒๙ ปี เป็นพระโอรส-พระยาเลอไทย และเป็นพระราชนัดดาของ พ่อขุนรามคำแหงมหาราช หากจะกล่าวถึงพระราชกรณียกิจต้องเอ่ยถึง ด้านการศาสนาพระยาสิทธิไทยทรงเลื่อมใสในพระพุทธศาสนาเป็นอย่างมาก นโยบายการปกครองที่ใช้ศาสนา เป็นหลักรวมความเป็นปึกแผ่นจึงเป็นนโยบายหลักในรัชสมัยนี้ ด้วยทรงดำริ

ว่าการจะขยายอาณาเขตต่อไป เช่นเดียวกับในรัชกาลพ่อขุนรามคำแหง (พระอัยกา) ก็ต้องนำไพร่พลไปล้มตายเป็นจำนวนมาก พระองค์จึงเลือกใช้วิธีในการปกครองบ้านเมือง เช่นเดียวกับ พระเจ้าอโศกมหาราช ที่ทรงใช้วิธีปกครองอินเดียให้เจริญได้ด้วยการส่งเสริมพระพุทธศาสนา และสั่งสอนชาวเมืองให้ตั้งอยู่ในศีลธรรม อันจะเป็นวิธีรักษาเมืองให้ยั่งยืนอยู่ได้

พระยาสิทธิ ทรงสร้างเจดีย์ที่เมืองนครชุม (จังหวัดกำแพงเพชร) ทรงออกผนวชเมื่อ พ.ศ. ๑๙๐๕ ที่ วัดป่ามะม่วง การที่ทรงออกผนวชหลังรัชสมัยพ่อขุนรามคำแหงมหาราช บ้านเมืองแตกแยก วงการสงฆ์ก็แตกแยก เมื่อพระยาสิทธิซึ่งเป็นผู้นำทรงมีศรัทธาแรงกล้าถึงขั้นออกบวช จึงทำให้พสกนิกรทั้งหลายก็คล้อยตามหันมาเลื่อมใสตามแบบอย่างพระยาสิทธิ กิตติศัพท์ของพระพุทธ ศาสนาในสุโขทัยจึงเลื่องลือไปไกล พระสงฆ์ชั้นผู้ใหญ่หลายรูปได้ออกไปเผยแผ่ธรรมในแคว้นต่าง ๆ เช่น อโยธยา หลวง พระบาง เมืองน่าน แม้แต่พระเจ้ากือนาธรรมิกราชแห่งอาณาจักรล้านนาก็มีมนต์พระสมณเถระจากสุโขทัยไปเพื่อเผยแผ่ธรรมที่ ล้านนา

พระยาสิทธิ ทรงเขียนหนังสือเรื่อง “ไตรภูมิพระร่วง” (สันนิษฐานว่า เขียนที่วัดป่าไตรภูมิพระร่วง หรือ ชาวบ้านเรียกว่า วัดเขาอินทร์ หมู่ ๑ ต.ท่าชัย) ซึ่งถือว่าเป็นงานนิพนธ์เก่าแก่เรื่องหนึ่งในประวัติศาสตร์ชาติไทย พระองค์ทรงใช้หลักการปกครองแบบไม่เสียเลือด เสียเนื้อ กล่าวคือ ทรงใช้พระพุทธศาสนาเป็นหลักในการปกครองแผ่นดิน จึงทำให้บ้านเมืองเป็นปึกแผ่น ร่มเย็นเป็นสุข ซึ่งในช่วงสมัยที่ทรงปกครอง จึงถือว่าเป็นยุคทองของศรีสุพรรณาลัยโดยแท้

ดังนั้น ทุกวันที่ ๗ เมษายน ของทุกปี ชาวศรีสุพรรณาลัย จะร่วมกันเปลี่ยนเครื่องทรง โดยจะเริ่มต้นทำพิธีในช่วงประมาณ เวลา ๑๗.๕๙ น. ด้วยการสักการะขออนุญาตเปลี่ยนเครื่องทรง และเริ่มถอดเครื่องทรงชุดเก่าออก เช็ดทำความสะอาด และทาองค์ท่านด้วยน้ำมันงาเพื่อให้เงางามเสมือนใหม่ หลังจากนั้นจะสวมเครื่องทรงชุดใหม่ รวมถึงบริวาร (ช่าง) ที่อยู่รายรอบพระบรมราชานุสาวรีย์ก็จะเปลี่ยนผ้าที่คลุมทั้งหมด รายละเอียดเครื่องทรง จะประกอบด้วย

๑. เครื่องทรงองค์พระยาสิทธิ (เป็นผ้าฝ้ายสังทอพิเศษ ใสด้นเงิน ดิ้นทอง) พร้อมติดชายผ้า
๒. ผ้าสวมหน้าช่าง และผ้าคลุมช่างบริวาร (ตัวใหญ่) จำนวน ๑๔ เชือก (ผ้าตาดสีทอง จำนวน ๗ ตัว, ผ้าตาดสีเงิน จำนวน ๗ ตัว)
๓. ผ้าสวมหน้าช่าง และผ้าคลุมช่างบริวาร (ตัวเล็ก) จำนวน ๖ ตัว
๔. ฉัตร แบ่งเป็น
  - ๓.๑ ฉัตรพระยาสิทธิ ฉัตรเงิน ๒ ฉัตรทอง ๒
  - ๓.๒ ฉัตรศาลด้านข้างพระบรมราชานุสาวรีย์พระยาสิทธิ ฉัตรเงิน ๒ ฉัตรทอง ๒
๕. ผ้าแพร แบบเจ็ดสี เจ็ดศอก
๖. ภูค้ำข้าง จำนวน ๑๔ อัน
๗. น้ำมันงา (อย่างดี) สำหรับเช็ดทำความสะอาด
๘. ผ้าขนหนู (อย่างดี) ชนิดไม่มีขน

ชุดผ้าที่ใช้เปลี่ยนเครื่องทรงดังกล่าวข้างต้น ที่แต่ละปีจะมีผู้ยื่นความประสงค์เป็นเจ้าภาพในการทำเครื่องทรง สีของผ้าที่ใช้ในแต่ละปีจะแตกต่างกันตามกาล เช่น สีม่วงขอบผ้าเป็นสีทอง คือปีที่เฉลิมฉลองพระชนมายุของสมเด็จพระเทพรัตนฯ ราชสุดา และเหล่าพสกนิกรพร้อมใจกันสวมใส่เสื้อสีม่วง ในปีนั้นก็จะเปลี่ยนเครื่องทรงของพระมหากษัตริย์ราชินี เป็นสีม่วงดูเดียวกัน จะไม่เน้นสีที่ฉูดฉาดมาก และเลือกให้เหมาะสมกับกาลสมัย

ซึ่งหลังจากมีพิธีเปลี่ยนเครื่องทรงเรียบร้อยแล้ว ในเย็นวันที่ ๗ เมษายน ของแต่ละปี ในช่วงเช้าตรู่ของวันที่ ๘ เมษายน ของทุกปี จะมีพิธีบวงสรวงบูรพกษัตริย์ไทย และพระมหากษัตริย์ราชินี ๑ (พระยาสิทธิ) โดยจะมีการจัดเครื่องบวงสรวง ทำพิธีโดยพราหมณ์ และมีการถวายสักการะ โดยพานพุ่มข้าวตอกดอกเข็ม เพื่อให้เป็นการแสดงความจงรักภักดีและสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณของบูรพกษัตริย์ทุกพระองค์มีต่อผืนแผ่นดินไทย

ประวัติการก่อสร้างพระบรมราชานุสาวรีย์พระมหากษัตริย์ราชินี ๑ (พระยาสิทธิ)

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ได้เสด็จพระราชดำเนินมาเป็นองค์ประธานใน พิธีวางศิลาฤกษ์ เมื่อวันที่ ๒๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๓ ผู้ว่าราชการจังหวัดสุโขทัย (นายนรินทร์ พานิชกิจ) ในขณะนั้น ได้มีหนังสือขอรับการสนับสนุนงบประมาณปรับปรุงภูมิทัศน์บริเวณสถานที่ก่อสร้าง พระบรมราชานุสาวรีย์ฯ จากอธิบดีกรมการผังเมืองเมื่อ วันที่ ๒๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๓ แต่ไม่ได้รับการอนุมัติ จึงได้ขอรับการสนับสนุนงบประมาณจากเทศบาลตำบล ศรีสัชนาลัยแทน รวมเป็นเงิน ๓,๔๕๑,๘๓๘ บาท และมีผู้ทูลเกล้าถวายเงินฯ เพื่อตั้งวางศิลาฤกษ์ ๙๓๐,๐๐๐ บาทจังหวัดสุโขทัย ได้มีคำสั่งที่ ๑๖๓๖ /๒๕๔๓ ลงวันที่ ๒๔ สิงหาคม ๒๕๔๓ แต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินการสร้างพระบรมราชานุสาวรีย์กรมศิลปากร ได้มีหนังสือตอบจังหวัดสุโขทัย กรณีจังหวัดขออนุญาตสร้างพระบรมราชานุสาวรีย์ พระมหากษัตริย์ราชินี ๑ (พระยาสิทธิ) หนังสือที่ ศธ ๐๗๐๗/๑๐๗๒ ลงวันที่ ๑๕ มีนาคม ๒๕๔๔ โดยมีมติเห็นชอบการก่อสร้างสรุปผลดำเนินงานโครงการก่อสร้างพระบรมราชานุสาวรีย์ เมื่อวันที่ ๓ ตุลาคม ๒๕๔๔ จังหวัดสุโขทัย ได้ทำสัญญาจ้างบริษัท ช. ประติมากรรม อินตัสตรี จำกัด เลขที่ ๓๐/๓ หมู่ที่ ๖ ตำบลวังเย็น อำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม เป็นผู้ก่อสร้าง โดยได้รับอนุญาตจากกรมศิลปากรแล้วจังหวัดสุโขทัยได้อัญเชิญพระบรมรูปสมเด็จพระมหากษัตริย์ราชินี ๑ (พระยาสิทธิ) จากจังหวัดนครปฐม มาประดิษฐานชั่วคราว ณ บริเวณหน้าที่ว่าการอำเภอศรีสัชนาลัย เมื่อวันที่ ๔ ธันวาคม ๒๕๔๔เทศบาลตำบลศรีสัชนาลัย ได้ตั้งงบประมาณอุดหนุน สร้างสวนหย่อม และปรับปรุงภูมิทัศน์โดยรอบ

พระบรมราชานุสาวรีย์พระมหากษัตริย์ราชินี ๑ (พระยาสิทธิ) เป็นเงิน ๑,๕๐๐,๐๐๐ บาท และได้ อัญเชิญไปประดิษฐาน ณ บริเวณทุ่งหนองช้าง ในปัจจุบันเมื่อวันที่ ๑๑ เมษายน ๒๕๔๗

หลังจากอัญเชิญมาประดิษฐาน การจัดงานสงกรานต์น้ำไอศาน สงกรานต์ศรีสัชนาลัย ได้ย้ายมาจัดงาน ณ สถานที่แห่งนี้ เป็นพื้นที่หลัก และมีพื้นที่บางส่วนจัดที่อุทยานประวัติศาสตร์ศรีสัชนาลัย ร่วมด้วย นับตั้งแต่ ปี พ.ศ. ๒๕๕๗ เป็นต้นมา

ปัจจุบันสถานที่ก่อสร้างพระบรมราชานุสาวรีย์พระมหากษัตริย์ราชินี ๑ (พระยาสิทธิ) อยู่ในความดูแลของเทศบาลเมืองศรีสัชนาลัย

ภาพการเปลี่ยนเครื่องทรงพระมหาธรรมราชาที่ ๑ (พระยาสิทธิ)

ภาพการเปลี่ยนเครื่องทรงพระมหาธรรมราชาที่ ๑ (พระยาสิทธิ)

หลังจากการเปลี่ยนเครื่องทรงพระบรมราชานุสาวรีย์พระยาสิทธิ ในช่วงเย็นของวันที่ ๗ เมษายน ของทุกปีแล้ว จะมีพิธีบวงสรวงดวงพระวิญญาณบูรพกษัตริย์ไทย และพระมหาธรรมราชาที่ ๑ ในช่วงเช้าของวันที่ ๘ เมษายน เวลาประมาณ ๐๖.๐๐ น. ถือเป็นกิจกรรมที่ปฏิบัติสืบต่อมาเช่นนี้ ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๔๗ จนถึงปีปัจจุบัน (พ.ศ. ๒๕๖๑) รวมระยะเวลา ๑๕ ปี แต่แต่ละปีจะมีประชาชนชาวศรีสะเกษล้น เข้าร่วมพิธีอันศักดิ์สิทธิ์นี้จำนวนมาก

การประกอบพิธีจะเริ่มด้วยการถวายเครื่องบวงสรวง การคล้องพวงมาลัยकरण์ การถวายพานข้าวตอก-ดอกเข็มจากหัวหน้าส่วนราชการ หน่วยงานรัฐวิสาหกิจ พ่อค้า ประชาชน และมีการรำถวาย อาจเป็นรำไทย โขน หรือระบำเทวีศรีสะเกษล้น และจะต่อด้วยการถวายสำหรับคาวหวานแต่พระสงฆ์ เริ่มจากเดิมมีเพียงจำนวน ๙๙ สำหรับ และจำนวน ๑๙๙ สำหรับ ส่วนปีที่มากที่สุดจะมีสำหรับคาวหวานถวายพระภิกษุสงฆ์มากถึง ๕๐๐ สำหรับ

ซึ่งในปี พ.ศ. ๒๕๖๑ ได้มีการประชุมหารือแนวทางการจัดงานของเทศบาลเมืองศรีสะเกษ กำหนดสำหรับคาวหวานที่จะถวายพระภิกษุสงฆ์ที่จะมาร่วมในพิธีบวงสรวง จำนวน ๖๗ สำหรับ

ภาพพิธีบวงสรวงดวงพระวิญญาณบูรพกษัตริย์ไทย และพระมหากษัตริย์ราชที่ ๑

๓. แหล่งท่องเที่ยวภูมิปัญญา / วิถีชีวิตชุมชน (แหล่งเดิม และแหล่งใหม่)

๓.๑ ภูมิปัญญาบายศรี (ต.ศรีสะเกษ)

พิกัด : ๑๗.๓๙๒๖๐๑, ๙๙.๗๙๘๔๙๓

น.ส. ลูกเล็ก ยีวน ผู้เริ่มก่อตั้งแหล่งเรียนรู้การทำบายศรี เป็นผู้เริ่มการทำบายศรี ซึ่งปกติจะชอบทำถวายวัดหรือทำให้กับผู้ที่ต้องการสิ่ง ๘๕ หมู่ ๑ ต.ศรีสะเกษ อ.ศรีสะเกษ จ.สุโขทัย เป็นผู้ริเริ่มก่อตั้งการรวมกลุ่มทำบายศรีโดยหัดทำบายศรีครั้งแรกตั้งแต่อายุ ๑๐ ปี ไม่ได้เรียนรู้จากใคร อาศัยครูพักลักจำจากกลุ่มแม่บ้านในชุมชนในสมัยก่อนบายศรีนิยมใช้งานบวชและชาวบ้านจะมาช่วยกันทำป่าหนูลึกก็มีความสนใจที่จะเรียนรู้การทำบายศรี จึงเข้าไปสอบถามวิธีการทำบายศรีจนอายุ ๑๔-๑๕ ปี หนูลึกก็มีความชำนาญในการทำบายศรี และได้พัฒนาฝีมือมาเรื่อยๆจนถึงทุกวันนี้

ปัจจุบัน ป่าหนูลึกได้ใช้บริเวณบ้านของตนเองจัดเป็นแหล่งเรียนรู้ชุมชนด้านการทำบายศรีเพื่อให้คนรุ่นหลังได้ศึกษาเรียนรู้

วัตถุประสงค์

๑. เพื่อสร้างความสามัคคีให้กับคนในชุมชน
๒. เพื่อสืบสานศิลปะ วัฒนธรรมอันดีงามที่มีอยู่ในชุมชนให้คงอยู่สืบไป
๓. เพื่อเป็นการสร้างรายได้ให้กับคนในชุมชน

บายศรี บายศรีแบ่งได้เป็น ๒ ประเภท คือ บายศรีของหลวง และบายศรีของราษฎร

๑. บายศรีของหลวงคือ บายศรีที่ใช้ในพระราชพิธีอันเกี่ยวเนื่องกับพระมหากษัตริย์ พระมเหสี พระราชโอรส พระราชธิดา และพระบรมวงศานุวงศ์ ทั้งพระราชพิธีที่จัดขึ้นเป็นประจำและพระราชพิธีที่ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้จัดขึ้นหรือในโอกาสพิเศษ และบายศรีที่ใช้ในงานพิธีที่รัฐบาลหรือราชการกำหนด โดยกราบบังคมทูลเชิญเสด็จฯ มาทรงเป็นประธาน หรือโปรดเกล้าฯ ให้พระราชวงศ์เสด็จฯ แทนพระองค์บายศรีของหลวง มี ๓ แบบ ได้แก่

๑.๑ บายศรีต้น ทำ

๑.๒ บายศรีแก้ว ทอง เงิน

๑.๓ บายศรีตอรองทองขาว

๒. บายศรีของราษฎรคือบายศรีที่ใช้ในพิธีกรรมต่างๆ ของราษฎร ซึ่งแตกต่างกันแต่ละท้องถิ่น แบ่งเป็น ๒ ชนิด

๒.๑ บายศรีปากชาม จะเป็นบายศรีขนาดเล็กนำไปตอมาม้วนเป็นรูปกรวยใส่ข้าวสุกข้างในตั้งกรวยคว่ำไว้กลางชามขนาดใหญ่ ให้อุดแหลมของกรวยอยู่ข้างบนและบนยอดให้ใช้ไม้เสียบไข่ต้มสุกปกเปลือกที่เรียกว่า “ไข่วัว” ปักไว้โดยมีดอกไม้เสียบต่อขึ้นไปอีก

๒.๒ บายศรีใหญ่หรือบายศรีต้น จะเป็นบายศรีที่มีขนาดใหญ่กว่าบายศรีปากชาม นิยมทำเป็น ๓ ชั้น ๕ ชั้น และ ๗ ชั้น หรือบางทีก็ทำถึง ๙ ชั้น ด้วยเหตุว่านำคติเรื่องฉัตรมาเกี่ยวข้อง ซึ่งแท้จริงแล้วการทำบายศรีใหญ่หรือบายศรีต้นนี้ไม่มีการกำหนดชั้นตายตัว สุดแต่ผู้ทำจะเห็นว่าสวยงาม

รายงานผลลงพื้นที่สำรวจข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวและศักยภาพด้านการท่องเที่ยวในพื้นที่
อำเภอศรีษะนาถ จังหวัดสุโขทัย ภายใต้โครงการการจัดการข้อมูลการท่องเที่ยว พื้นที่ อพท.๔

ภาพกิจกรรมที่บ้านภูมิปัญญาบายศรีได้เข้าร่วมกับเส้นทางท่องเที่ยวชุมชน รับนักท่องเที่ยวร่วมทำบายศรี เพื่อนำไปสักการบูชา หลวงพ่อโตวัดดลิ่งชัน ซึ่งอยู่เคียงกับบ้านภูมิปัญญาบายศรี เป็นวัดเก่าแก่ที่อยู่กับชุมชนมานาน เนื่องจากได้รับพระราชทานวิสุงคามสีมา เมื่อปี พ.ศ. ๑๘๓๐ ถ้านับถึงปี พ.ศ. ๒๕๖๑ รวมเป็นระยะเวลา ๗๓๑ ปี วัดดลิ่งชัน มีจุดเด่น คือ มีหลวงพ่พุทธมิ่งมงคลสัมฤทธิ์ สมัยสุโขทัย มีภาพจิตรกรรมฝาผนังสมัยรัชกาลที่ ๕ ซึ่งสามารถเชื่อมโยงกับแหล่งท่องเที่ยวอื่น ๆ ในชุมชนได้เป็นอย่างดี

๓.๒ ภูมิปัญญาแกะสลักกระจก / สักตกระจก (ต.ศรีสัชชาลัย)

พิกัด : ..๑๗.๔๑๐๔๓๔, ๙๙.๗๙๖๘๘๐๓

เนื่องจากผู้ที่มีความรู้ด้านการสลัก-สักตกระจก จะเป็นพระที่อยู่ที่วัดดลิ่งชัน พิกัดที่ตั้งของภูมิปัญญา จึงใช้พิกัดวัดดลิ่งชันเป็นเกณฑ์ เป็นภูมิปัญญาที่สามารถประยุกต์หรือปรับให้เข้ากับยุคสมัยและทำเป็นของที่ระลึกของศรีสัชชาลัย หากภาพที่สักตกระจก เลือกเป็นภาพวัดพระปรารักษ์

จากการสอบถามข้อมูล พระสมุห์ นครเศ ธีระปัญญา อายุ ๓๓ ปี ท่านเป็นพระจำพรรษาที่วัดดลิ่งชัน หมู่ที่ ๒ ต.ศรีสัชชาลัย อ.ศรีสัชชาลัย จ.สุโขทัย แรงจูงใจ เกิดจากการชอบลวดลายที่เป็นแบบไทยๆ เริ่มจากการตัดสติ๊กเกอร์ลายไทย และเข้าชมรมเครื่องประดับละครหัวโขน ขณะเรียนที่ ม.ปลาย อยู่ที่โรงเรียนสุวรรณพลับพลาพิทยาคม ที่กรุงเทพมหานคร และก็มีมาความคิดว่า ตัดสติ๊กเกอร์ลายไทยก็ยากลำบากแล้ว เพราะต้องมีความละเอียดมาก เมื่อตัดเสร็จเอามาแปะตัดแล้ว เพราะต้องมีความละเอียดมาก เมื่อตัดเสร็จเอามาแปะตัดออกมา อยู่คงทนความสวยงามนาน ๆ ก็เลยได้ศึกษาการตัดกระจก และลงทอง เมื่อทดลองทำแล้วมีความสุข เก็บรักษาไว้ได้นาน และคงสภาพความสวยงามดั้งเดิม จึงทำมาตลอดจนถึงปัจจุบัน

ผลงานที่พระท่านได้ทำไว้ทั้งหมด ถ้ามีท่านใดสนใจ สามารถเข้าชมได้ที่ร้านมุก (อาหารตามสั่ง) ร้านตั้งอยู่ริมน้ำยม ทางไปวัดดลิ่งชัน ลงจากสะพานปูนท่าชัย ข้ามไปศรีสัชชาลัย เลี้ยวขวา ร้านมุกอาหารตามสั่งจะอยู่ไม่เกิน ๕๐ เมตร หลังจากเลี้ยวเลาะริมน้ำไป

๓.๓ บ้านไอติมตัด (ต.ศรีสัชชนาลัย)

พิกัด : ๑๗.๓๙๕๖๒๕, ๙๙๗๙๘๐๗๔

ไอติมตัดสมัยก่อน เป็นที่คุ้นชินในเด็ก ๆ ว่าเป็นขนมเลิครสที่เด็ก ๆ ชื่นชอบ ทั้งไอติม ทั้งหวานเย็น บ้านไอติมตัด สมัยก่อนเป็นเรือนไม้ แต่ปัจจุบันได้รื้อบ้านไม้และทำเป็นปูน แต่อาชีพยังคงทำไอติมส่งให้กับรถเร่ ส่งขายให้แม่ค้าที่นำไอติมตัดมาจำหน่ายให้กับนักท่องเที่ยวในตลาดโบราณ จึงได้ชิมซับและทำให้หวานระลึกถึงภาพบรรยากาศในสมัยอดีตอีกครั้ง

โปรแกรมท่องเที่ยวของศรีสัชชนาลัย “บ้านไอติมตัด” เป็นอีกหนึ่งบ้าน ที่ได้แนะนำให้นักท่องเที่ยว แวะชม ระหว่างอากาศร้อน ๆ ได้แวะรับประทานไอติม ก็เป็นการแก้กระหาย คล้ายร้อนได้อีกทางหนึ่งด้วย

๓.๔ บ้านภูมิปัญญาประดิษฐ์เครื่องประดับนาฏศิลป์ (ต.ศรีสัชชนาลัย)

ศรีสัชชนาลัย เป็นชุมชนที่มีความเจริญ และถือเป็นต้นกำเนิดอารยธรรมหลากหลายประการที่ยังโดดเด่น เป็นอัตลักษณ์ที่ต้นแบบ เช่น การทำเงิน ทอง ลายโบราณ ทุ่งดงาม ละเียดอ่อน มีชื่อเสียงระดับประเทศ เมื่อคนในชุมชนมีฝีมือการช่างเกี่ยวกับการทำทอง และนำสิ่งนี้มาผสมผสานกับนาฏศิลป์ ทำให้ผลงานชิ้นเยี่ยมที่จะบอกเล่าเรื่องราว ในตำนานแห่งศรีสัชชนาลัย ทิมวิจัยฯ ลงพื้นที่สืบหาอารยธรรม ความเจริญที่มาพร้อมกับเส้นทางถนนพระร่วงในอดีต ที่เกี่ยวเนื่องเชื่อมโยงอารยธรรมนั้นมาสู่ปัจจุบัน เราได้ค้นพบบ้านหลังน้อย ๆ ที่นำฝีมือด้านการทำทอง มาพัฒนาฝึกฝน รังสรรค์ให้เกิดชิ้นงานทางด้านนาฏศิลป์ ซึ่งจะขอนำเสนอข้อมูล ดังนี้

“ช่างทำทอง” ที่มีใจรักทางด้านศิลปะของไทย ประกอบกับพรสวรรค์ พัฒนาฝีมือฝึกฝนความชำนาญจากการเป็นเพียงลูกจ้างร้านทอง ความรู้สึกที่ต้องการอนุรักษ์และสืบสานศิลปะแบบไทย ไม่ว่าจะแขนงใด ๆ ก็ตาม นายวุฒิชัย แสนแสง อายุ ๕๒ ปี หมู่ ๒ ต.ศรีสัชชนาลัย เดิมเคยเป็นช่างทำทอง เริ่มต้นจากไม่มีความรู้เลย อาศัยได้เรียนวิธีการทำทองศรีสัชชนาลัย ที่เป็นการผลิตชิ้นงานด้วยมือ และมีความละเอียด ประณีต ดงาม ฝึกอยู่นาน ๗ ปี บังเอิญมีคนมาชักชวนให้ลองหัดทำเครื่องประดับของชุดการแสดงนาฏศิลป์ เพราะทราบว่า เป็นช่างทำทอง น่าจะนำฝีมือทำทองมาประยุกต์ใช้กับการทำเครื่องประดับนาฏศิลป์ได้ ร้านที่มาติดต่อเป็นร้านเช่าชุดแต่งงาน (ร้านโด้ง) ที่อำเภอสวรรคโลก โดยทางร้านให้เริ่มทำเครื่องประดับแบบง่าย ๆ เช่น พาทูร์ด หรือจิ้งนาง กำไลตะขาบทองกร (กำไลสวม) ฝีมือในช่วงแรกยังทำได้ไม่ละเอียด ประณีต

ต่อมาอาศัยความรู้ที่ได้จากการ ทำทอง ค่อยๆ ฝึกฝนและพัฒนาขึ้นเรื่อย ๆ ทำให้งานแต่ละชิ้นเริ่มมีความสวยงามมากยิ่งขึ้น

ภาพ นายวุฒิชัย แสนแสง และภรรยา ผู้ที่มีหัวใจรักงานศิลปะ และประยุกต์ฝีมือทำทอง มาสร้างสรรค์ชิ้นงานเครื่องทรงนาฏศิลป์

หลังจากรับงานร้านที่อำเภอสวรรคโลกมาทำได้ ๒-๓ ปี บังเอิญพบผู้ใหญ่ใจดี ได้มอบอุปกรณ์ที่จะใช้ในการทำเครื่องประดับนาฏศิลป์ให้กับครอบครัว เลยเป็นจุดเปลี่ยนจากการเป็นลูกจ้างร้านทอง ออกมารับงานทำเครื่องประดับชุดการแสดงนาฏศิลป์ เริ่มเขียนแบบลงบนกระดาษ แกะแบบ ขึ้นแบบ ฟันสีประดับพลอย เลื่อม จนถึงผลงานสำเร็จ เมื่อฝีมือพัฒนามากยิ่งขึ้น ชิ้นงานที่ได้รับก็เพิ่มระดับความยากมากขึ้นเรื่อย ๆ เช่น ทับทรวงประดับ กรองศอหรือนวมนาง ขฎา เป็นต้น ซึ่งปัจจุบันรับงานทั่วประเทศ และชิ้นงานที่ผลิต ก็มีตั้งแต่ศีรษะ จรดปลายเท้า ขอเพียงแต่มีภาพที่ต้องการให้ทำมาให้ ก็จะสามารถเขียนแบบและผลิตออกมาเป็นชิ้นงานได้ใกล้เคียงมากที่สุด ถ้าให้ประเมินคุณภาพความใกล้เคียงของชิ้นงาน ไม่ต่ำกว่าร้อยละ ๘๐ โดยอาชีพที่ทำตอนนี้ สามารถสร้างรายได้ให้กับครอบครัว และยังมีภาระกระจายงานกระจายรายได้ให้กับคนในชุมชน ผู้สูงอายุประมาณ ๕-๖ คน ที่รับงานตีแบบ ขึ้นแบบ ฟันสี ไปทำนอกเหนือจากจะมีรายได้แล้ว ผู้สูงอายุยังได้ใช้เวลาว่างกับการทำงานโดยไม่เหงา การทำงานศิลปะช่วยทำให้ใจเย็น มีความสุข คุณวุฒิชัยเล่าให้ทีมิวจัยฟังต่อว่า อยากทำงานศิลปะเพราะรัก และรู้สึกภาคภูมิใจที่มีส่วนช่วยให้งานนาฏศิลป์มีงานฝีมือดีๆ จากครอบครัวเราไปใช้ในการแสดงต่าง ๆ เพื่อสืบสานศิลปะ วัฒนธรรมของไทยให้คนในชาติ ตลอดจนชาวต่างชาติได้รับรู้ ใบหน้าคุณวุฒิชัยมีความสุข เมื่อได้เล่าให้ฟังต่อว่า ทีมที่เข้า

ประกวดชิงช้าสวรรค์ มาส่งผลงานของตนไปใช้ในการเข้าร่วมประกวดด้วย และชิ้นงานแต่ละชิ้น ไม่ได้จำหน่าย เฉพาะภาคเหนือตอนล่างเท่านั้น ส่งไปไกล ใต้สุดคือหาดใหญ่ และเหนือสุดคือเชียงราย แต่ที่รับไปประจำคือ พาทูร์ด ทุกคนพยายามสร้างชิ้นงานที่ดี มีคุณภาพ แต่ราคาต่ำ ตลอด ๑๐ ปี ที่ทำงานนี้ยังคงยึดราคาเดิม

สิ่งตอบแทนทางจิตใจ ที่มากกว่ารายได้ คือ การทำให้คนในชุมชนเกิดรายได้ คุณวุฒิชัย ยังมีความสุข ที่ได้ทำงานศิลปะที่รัก และสืบทอดฝีมือนี้ให้ลูกหลาน เพื่อเป็นมรดกงานฝีมือที่เป็นความภาคภูมิใจของศรีสะเกษ ไปด้วย

ภาพชิ้นงานบางส่วนจากทีมงานของคุณวุฒิชัย แสนแสง

ที่ช่วยกันประดิษฐ์เครื่องประดับนาฏศิลป์ส่งจำหน่ายทั่วทั้งประเทศ สร้างรายได้ให้กับชุมชนและยังเป็นการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมการทำทอง ที่ได้ประยุกต์ให้เป็นการประดิษฐ์ชิ้นงานที่ทรงคุณค่า คือ เครื่องประดับนาฏศิลป์

๓.๕ บ้านภูมิปัญญาพื้นเทียน (ช่างสิบหมู่) (ต.ศรีสะเกษน้อย)

พิกัด : .๑๗.๔๐๐๑๓๗, ๙๙.๘๐๐๐๖๙

ย้อนหลังกลับไปเมื่อครั้งสมัยสุโขทัยเป็นราชธานี เมื่อ ๗๐๐ ปีล่วงผ่านมา การคมนาคมขนส่งไม่เจริญเท่าทุกวันนี้ บ้านไม่มีไฟฟ้าใช้ มีเพียงการก่อไฟให้แสงสว่างด้วยวิธีธรรมชาติ ยามเมื่อรัตติกาลมาเยือน มีเพียงความมืดปกคลุมทุกพื้นที่ ด้วยวิถีชีวิตที่ใกล้ชิดกับธรรมชาติก่อให้เกิดเป็นภูมิปัญญาที่พัฒนามาจากการสะสมประสบการณ์ เรียนรู้ และถ่ายทอดรุ่นต่อรุ่น จากบรรพบุรุษสู่ลูกหลาน “การพื้นเทียน” ถือเป็นหนึ่งภูมิปัญญาที่เกิดจากการถ่ายทอด สืบค้น เรียนรู้ เพื่อนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์ในการดำรงชีวิต จากอดีตนับเนื่องสู่ปัจจุบัน

นางสาวสมบูรณ์ โฆษประสิทธิ์ หลานสาวนายเฮาะอี่ จันทรวัฒนาพงศ์ บ้านเลขที่ ๖๗ หมู่ที่ ๓ ตำบลศรีสะเกษน้อย อายุ ๗๓ ปี เล่าให้ฟังเกี่ยวกับการพื้นเทียนว่า เป็นความรู้ที่ได้รับการถ่ายทอดมาจากพ่อและแม่ สมัยเด็ก ๆ ช่วงอายุประมาณ ๑๕ ปี (พ.ศ. ๒๔๘๗) เคยตามพ่อไปหาเก็บรังผึ้งเพื่อเอามาเคี้ยวทำเทียน รังผึ้ง ๑ รัง จะเคี้ยวเพื่อให้ได้เทียนไม่มาก จะเลือกเอาเฉพาะส่วนที่เกือบติดกับกิ่งไม้ออกไปรับประทาน และส่วนที่เป็นรังนำมาล้างให้สะอาด เอามาตั้งไฟเคี้ยว (ไม่ต้องใส่น้ำ) เมื่อเคี้ยวได้ที่หรือพอเหมาะแล้ว ส่วนที่สามารถใช้ทำเทียนได้จะลอยขึ้น ก็เลือกตัดเฉพาะส่วนที่ลอยนั้นเอาออกมาพักไว้เพื่อให้แข็งตัว ถ้าเป็นเทียนที่มีลักษณะดี มีคุณภาพ สีจะออกเหลืองอ่อน แต่ถ้าไม่ดีสีจะออกสีขาว ก่อนจะทำเทียนได้นั้น ต้องมีไส้เทียน ซึ่งเป็นด้าย

ขนาดเส้นไม่ต้องใหญ่มาก หรือถ้าจะทำเทียนเล่มใหญ่ จะใช้ด้ายพันกันเป็นเกลียวและพัน เทียนทับด้านนอก
กรรมวิธีการพันเทียนไม่ยาก จะยุ่งยากซับซ้อนเฉพาะตอนหารังผึ้งมาเคี้ยวทำเนื้อเทียนเท่านั้น

ภาพเทียนที่ได้จากรังผึ้ง

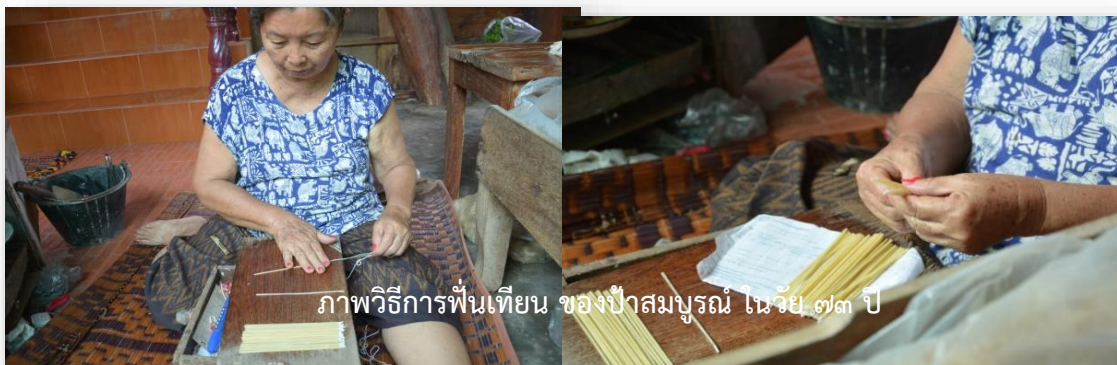
ภาพเตาที่ให้ความร้อนทำให้เทียนอ่อนตัว

วิธีการพันเทียน จะเริ่มจาก เอาเทียนที่เราทำเป็นก้อน มาลนไฟให้อ่อน ก่อไฟด้านบน ส่วนด้านล่าง ให้เอาเทียนก้อนไปวางเพื่อจะรับไอความร้อนจากด้านบนที่ส่งมาถึงได้เตา เมื่อเทียนอ่อนตัว เราก็เอาเทียนไปชั่งบน “กระตัง” (เครื่องชั่งเทียน/ทอง) ให้ได้น้ำหนัก ๑ บาท เทียบกับทอง ก็มีน้ำหนักเท่ากับ ๑๕.๒ กรัม การชั่งเทียน เพื่อจะได้รู้สัดส่วนของการพันเทียนแต่ละเล่ม ยกตัวอย่างเช่น

การทำเทียนชัย ปกติทั่วไป จะใช้เทียนน้ำหนัก ๑ บาท ปัจจุบันราคาขายเล่มละ ๑๕ บาท แต่ถ้าเป็นเทียนที่สั่งทำพิเศษ เช่น เทียนชัยสำหรับการบวงสรวงพระยาสิทธิไทย จะใช้น้ำหนักเทียน ๕ บาท จะทำให้ ๑ เล่ม แต่ถ้าเป็นเทียนจุดฟังเทศน์ ก็ขายอยู่ที่ ๑๐๐ เล่ม ราคา ๑๓๐ บาท เป็นต้น

ก่อนจะพันเทียนต้องรู้ขนาดว่าเทียนที่เราจะพันจะใช้ขนาดเนื้อเทียนกี่บาท เอาไส้เทียนวางเป็นแนว หยิบเนื้อที่ที่ลนไฟจนอ่อนมาแปะลงที่ไส้เทียนและค่อยๆ คลึงให้เนื้อเทียนโอบไส้เทียนจนได้ระดับความยาวที่ต้องการ และใช้มือเกลี่ยเนื้อเทียนให้เสมอกันตลอดเล่มเทียน หลังจากนั้นตัดไส้เทียนออก ถือเป็นเสร็จสิ้นการพันเทียน ๑ เล่ม

ป้าสมบุญเล่าว่า ตอนนี้รังผึ้งแถบบ้านเราที่จะนำมาทำเทียนหาไม่ได้แล้ว ป้าสมบุญต้อง สั่งซื้อมาจากต่างจังหวัด ราคาอยู่ที่กิโลกรัมละ ๓๐๐ บาท แต่เมื่อนำมาพันเทียนก็ได้มากโขคุ้มค่าอยู่ ถ้าใช้ความชำนาญในการทำ ก็จะไม่สิ้นเปลืองมาก วิชาการพันเทียนนี้ป้ารัก เวลาว่างก็ไม่มีอะไรทำก็นั่งพันเทียนอยู่เรื่อย ๆ เพราะขายได้ตลอดไม่ขาด การพันเทียนที่มีส่วนผสมจากรังผึ้งนี้ จะใช้เฉพาะงานมงคล การฟังเทศน์ การบวงสรวงเท่านั้น ป้าสมบุญบอกว่ามีความสุข และดีใจที่ตอนนี้มีคนมารับถ่ายทอดฝีมือการพันเทียนแล้ว

ภาพวิธีการพันเทียน ของป้าสมบุญ เนจีย ๗๓ ปี

รายงานผลลงพื้นที่สำรวจข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวและศักยภาพด้านการท่องเที่ยวในพื้นที่
อำเภอศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย ภายใต้โครงการการจัดการข้อมูลการท่องเที่ยว พื้นที่ อพท.๔

๓.๖ บ้านภูมิปัญญากระยาสารท (ต.ศรีสัชชาลัย)

พิกัด : ๑๗.๔๐๐๓๓๐, ๙๙๘๐๐๑๑๖

ประวัติบ้านกระยาสารท (ป่าอู๊ด)

กระยาสารทเป็นสัญลักษณ์ ของผลิตผลทางการเกษตรที่อุดมสมบูรณ์ รวมทั้งเป็นการทำบุญเพื่อเป็นสิริมงคลแก่ข้าวในนา ซึ่งเป็นการเก็บพืชผลครั้งแรก รากศัพท์ของคำว่าสารทจริง ๆ แล้วเป็นคำในภาษาอินเดีย มีความหมายว่า ฤดูใบไม้ร่วง หรือช่วงระยะปลายฝนต้นหนาว ซึ่งเป็นเวลาผลิดอกออกผลของพืชพันธุ์ทางการเกษตรของไทย โบราณจึงถือกันว่าควรจะนำผลผลิตเหล่านั้นมาถวายแต่สิ่งศักดิ์สิทธิ์เพื่อเป็นการสักการะ และขอพรให้พืชของตนออกดอกออกผลดกดี ประเพณีนี้ จึงเริ่มแพร่หลายในประเทศไทยตั้งแต่ในช่วงสมัยสุโขทัยเป็นต้นมา

สำหรับในเขตพื้นที่ เทศบาลเมืองศรีสัชชาลัย นางชไมพร ไชยวงศ์ (ป่าอู๊ด) อายุ ๕๙ ปี อยู่บ้านเลขที่ ๖๕/๑ หมู่ ๓ ต.ศรีสัชชาลัย อ.ศรีสัชชาลัย จ.สุโขทัย นับได้ว่าเป็นผู้ที่เชี่ยวชาญด้านการทำกระยาสารทหรือที่คนพื้นถิ่นเรียกว่า “ข้าวเม่า” ชนิดที่ว่า..หากคนเทียบฝีมือได้ยาก ป่าอู๊ดเล่าให้ฟังว่าเริ่มการทำ กระยาสารทเพราะมีใจรัก และชื่นชอบในรสชาติของกระยาสารทเป็นทุนเดิม เลยเริ่มฝึกทำจากแม่ กว่าจะฝึกฝนจนได้รสชาติเหมือนในปัจจุบันใช้ระยะเวลาเรียนรู้เทคนิคต่าง ๆ นานพอสมควร จากเริ่มฝึกจนถึงวันนี้...ทำกระยาสารทมาเป็นระยะเวลา ๘ ปี แล้ว

ขั้นตอนการทำไม่ยาก ส่วนผสม ๑ กระทะ ประกอบด้วย น้ำตาล ๖ กิโลกรัม, งาขาว ๓ กิโลกรัม ถั่ว ๘ กิโลกรัม, กะทิ ๑/๒ กิโลกรัม แป้งแซ ๒ กิโลกรัม เคี้ยวส่วนผสมให้เข้ากัน ใช้ไฟอ่อน ๆ ต่ไปอีกสักกระยะ แล้วนำข้าวเม่าใส่ลงไป เคี้ยวต่อจนได้ที่ ยกลง ใช้ไม้บดให้เป็นแผ่นขนาดตามความต้องการ ทิ้งไว้จนเย็น แล้วใช้มีดตัดเป็นชิ้นพอคำ สำหรับนำไปถวายพระหรือเก็บไว้รับประทาน

ป่าอู๊ดเล่าต่อว่า...สิ่งสำคัญที่ทำให้กระยาสารทบ้านป่าอู๊ดพิเศษ และมีความแตกต่างจาก ที่อื่น คือ ไม่ใส่ข้าวตอก และเมื่อจับข้าวเม่าจะอ่อน ไม่แข็ง เวลาทานจะไม่เหนียวมากเหมือน สูตรอื่น ๆ ซึ่งเข้ากับยุคสมัยปัจจุบัน ป่าอู๊ดต้องเคี้ยวข้าวเม่าวันเว้นวัน เพราะขายหมดอย่างรวดเร็วต้องส่งขายไปที่ต่างจังหวัดด้วย เช่น ร้านอาหารที่อุดรดิตถ์ หรือเวลาที่มีลูกค้าโทรสั่งก็จะส่งไปให้ เช่น กทม. ป่าอู๊ดบอกว่ายินดีเปิดบ้านต้อนรับนักท่องเที่ยวที่สนใจมาดูกระบวนการทำกระยาสารท (ข้าวเม่า) เพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้ และจะได้มีขนมของฝากจากทำชัย-ศรีสัชชาลัย ไปฝากญาติพี่น้องหลังจากแวะมาเที่ยวที่นี่ ที่สำคัญ ป่าอู๊ดต้องการให้รุ่นลูกหลานได้มาเรียนรู้ ขั้นตอน วิธีการทำกระยาสารท เพราะปัจจุบันหากคนสืบต่อสูตรไม่ได้

รายงานผลลงพื้นที่สำรวจข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวและศักยภาพด้านการท่องเที่ยวในพื้นที่
อำเภอศรีสัชชาลัย จังหวัดสุโขทัย ภายใต้โครงการการจัดการข้อมูลการท่องเที่ยว พื้นที่ อพท.๔

ตำนาน/เรื่องเล่าเกี่ยวกับกระยาสารท

สมัยหนึ่งพระพุทธเจ้าประทับอยู่ในกรุงราชคฤห์ มีเปรตตนหนึ่งปลอมตัวเป็นพระสงฆ์เข้าเฝ้าพระเจ้าอชาตศัตรู เปรตตนนั้นได้เผยความจริงว่า ตนเคยเป็นพระสงฆ์แต่มีความโลภจึงต้องชดใช้กรรมเป็นเปรตแล้วเปรตตนนั้นก็ขอให้พระองค์พระราชทานกระยาสารท ซึ่งปรุงแต่งด้วยของ ๗ อย่าง ได้แก่ น้ำตาล น้ำผึ้ง ถั่ว งา ข้าวตอก ข้าวเม่า น้ำมันงา เพื่อประทังความหิวโหย ดังนั้นในวันรุ่งขึ้นตรงซึ่งกับวันแรม ๑๕ ค่ำ เดือน ๑๐ พระเจ้าอชาตศัตรูจึงทำขนมกระยาสารทแล้วรวดน้ำอุทิศให้แก่เปรตตามที่ขอไว้

นับตั้งแต่นั้นเป็นต้นมาเมื่อถึงวันแรม ๑๕ ค่ำ เดือน ๑๐ ซึ่งตรงกับเดือนกันยายน ชาวบ้านจะกวาดกระยาสารทมาทำบุญอุทิศส่วนกุศลให้แก่ญาติผู้ล่วงลับไปแล้ว จนกลายเป็นประเพณีสารทไทย หรือเทศกาลกวาดขนมกระยาสารทจนถึงทุกวันนี้นั่นเอง

๓.๗ บ้านภูมิปัญญาทำพระ (ต.ศรีสขนาลัย)

พิกัด : ๑๗.๔๓๐๓๖๙, ๙๙.๗๙๙๑๘๘

จากการศึกษาข้อมูล สมัยก่อนชาวบ้านมีอาชีพหลักอยู่สองอาชีพ ฤดูน้ำหลากชาวบ้านจะรับจ้างล่องแพรับจ้างล่องแพไม้ซุงไปขายที่จังหวัดนครสวรรค์ หลังจากน้ำลดก็จะเริ่มมาหาปลาที่แห่งหลวง ต่อมาช่วงหลังไม่มีไม้ซุงจึงได้เปลี่ยนมาขุดหาของเก่าขายเป็นอาชีพหลัก เนื่องจากบริเวณอุทยานประวัติศาสตร์ศรีสขนาลัย มีพระเครื่องและถ้วยชามสังคโลกจำนวนมาก และนำเงินที่ได้มาเป็นทุนทำไร่นา

ต่อมาเมื่อปี ๒๕๓๕ กรมศิลปากร ได้มากวดขันไม่ให้มีการลักลอบขุดของเก่าบริเวณอุทยานฯ ตาม พ.ร.บ. โบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ และพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ ส่งผลให้ชาวบ้านไม่สามารถขุดหาของเก่าได้เช่นเดิม แต่ก็มีอีกหนึ่งอาชีพที่ทำให้เกิดรายได้แก่คนพระปรางค์ได้เป็นอย่างดี นั่นคือ “อาชีพทำพระเครื่อง”

บ้านพระปรางค์เป็นหมู่บ้านที่มีการทำพระเครื่องมาแต่สมัยโบราณ มีภูมิปัญญาที่สะสมมารุ่นต่อรุ่น สำหรับการทำพระร่วงหลังรางปืนของชาว แตกต่างจากพระร่วงหลังรางปืนในสมัยสุโขทัย ที่เป็นเนื้อชินอันเป็นเนื้อโลหะประเภทหนึ่ง เกิดจากการผสมผสานของแร่หลัก ๒ ชนิด คือดีบุก และตะกั่ว เกิดเป็นโลหะชนิดใหม่เรียกว่าเนื้อชิน

ในขณะที่พระร่วงรางปืนเนื้อดินบ้านพระปรางค์ จะนิยมใช้วัตถุดิบจากดิน ๓ ส่วน

- 1 ดินขาวจากเขาสีลำน
- 2 ดินเหนียวสีเหลืองจากเกาะเจ๊กที่อยู่กลางแม่น้ำ
- 3 ดินจากนาริมแม่น้ำยม

เมื่อได้วัตถุดิบครบแล้ว จะนำวัตถุดิบต่าง ๆ มาผสมคลุกเคล้ากัน แล้วนำส่วนผสมมาถลุง

ไปในตามแบบพิมพ์ หลังจากนั้นนำไปเผาพอประมาณ เพื่อให้มวลสารคายความชื้นออกมา ส่งผลให้ยัดติดเข้ารูป เมื่อได้พระที่หล่อเสร็จเรียบร้อยแล้ว นำไปเข้าพิธีพุทธาภิเษก เพื่อความเป็นสิริมงคล เมื่อมีพระบวชใหม่จะนำพระที่หล่อเสร็จไปใส่ในบาตรพระบวชใหม่ ซึ่งเชื่อกันว่า เมื่อพระเครื่องเข้าไปในบาตรพระแล้วก็เท่ากับว่าได้บวชแล้ว และนำไปให้ประชาชนที่ศรัทธาเช่าบูชาต่อไป

เรื่องราวของพระเครื่องเมืองศรีสขนาลัย (เซียง) มีรายละเอียด....

ในอดีตชาวบ้านพระปรางค์ได้ลักลอบขุดขึ้นมา มีจำนวนหลายชนิด ทั้งเนื้อดินเผา และเนื้อชิน ตะกั่วผสมเงินที่มีหลากหลายชนิด แต่ที่ทีมวิจัยชุมชนบ้านพระปรางค์จะได้สืบค้นข้อมูล และนำมากล่าวถึงในงานวิจัยนี้ เป็นพระเครื่องตระกูลพระร่วง ที่เป็นพระยอดนิยมจากเขียนพระชื่อดัง และนักสะสมพระเครื่องต่างต้องการมีไว้ครอบครอง คือ “พระร่วงหลังรางปืน” กรุวัดพระศรีรัตนมหาธาตุ (เชลียง) หรือวัดพระปรางค์ พระเครื่องหนึ่งในเบญจภาคีที่มีราคาแพงที่สุด

จากการลงพื้นที่ของ นางยุพรศ แนมมณี และนางเสนอ คำแก้ว (ทีมวิจัยชุมชนบ้านพระปรางค์) ได้สัมภาษณ์ นายเอียง หรือ แจ็ก พันชัยแก้ว บ้านเลขที่ ๒๑๕ หมู่ ๖ ตำบลศรีสัชชนาลัย อำเภอศรีสัชชนาลัย ซึ่งเป็น.. “เขียนพระชื่อดัง” ของอำเภอศรีสัชชนาลัย มีภูมิปัญญา เกี่ยวกับการดูพระเครื่องของเก่า โบราณเมืองศรีสัชชนาลัย ซึ่งในปัจจุบัน นายเอียง หรือ แจ็ก พันชัยแก้ว ที่มีอาชีพค้าขายพระเครื่อง พระพุทธรูป ศิลปะต่าง ๆ ในสมัยกรุงสุโขทัยเป็นราชธานี

นายเอียง หรือ แจ็ก เล่าให้ทีมวิจัยฟังว่า.... ตนเองได้ศึกษาเรื่องพระเครื่องของเมืองศรีสัชชนาลัย มาจากบิดาที่เสียชีวิตไปแล้ว คือ นายอ้อม พันชัยแก้ว ซึ่งเป็นช่างหล่อพระพุทธรูปทองสำริดแบบโบราณ ดังที่ชาวบ้านพระปรางค์รู้จักกันดีได้เล่าให้ฟังว่า พระร่วงหลังรางปืน กรุวัดพระปรางค์ หรือ ที่รู้จักกันในชื่อ วัดพระศรีรัตนมหาธาตุราชวรวิหาร พบครั้งแรกประมาณ ๕๐ กว่าปีแล้ว (ปี พ.ศ.๒๔๙๓) บริเวณหลังองค์พระปรางค์ (เชลียง) โดยผู้ขุดค้นพบในขณะนั้น คือ นายถึง คำแสน บ้านเลขที่ ๖๕ หมู่ ๖ ตำบลศรีสัชชนาลัย อำเภอศรีสัชชนาลัย ปัจจุบัน นายถึง คำแสน ได้เสียชีวิตแล้ว พระร่วงหลังรางปืนที่ขุดได้มีทั้งหมดประมาณ ๒๐ องค์

ซึ่งทีมวิจัยชุมชนบ้านพระปรางค์ พบข้อมูลในภายหลังก็มีเหตุการณ์ที่อาจสันนิษฐานได้ว่า... กรุแตกอีกหลายครั้ง มีผู้คนหลังไหลมาค้นหาพระกันมากมาย เตือดร้อนถึงกรมศิลปากร และเจ้าหน้าที่บ้านเมือง ต้องมาห้ามปรามและกันเขตโบราณสถานกันหลายครา แต่ส่วนพระที่พบจะจริง หรือเป็นเพียงพระที่ทำเลียนแบบขึ้นมา ประการใด ต้องนำพระที่ได้จากเหตุการณ์นั้นมาตรวจสอบดูโดยละเอียด แต่ในส่วนของความศรัทธา และขึ้นชื่อว่าเป็นพระที่หายากและพิมพ์นิยมมากอีกรุ่นหนึ่งเลยทีเดียว

๓.๘ เรือนริมน้ำ (เก่าแก่อายุประมาณ ๑๐๐ ปี และสถานีตำรวจเก่า)

พิกัด : .เริ่มวัดพิกัดจากเรือนไม้เก่าหลังแรก คือ ๑๗.๓๙๖๒๔๖, ๙๙๗๙๙๒๓๔

ถึงบ้านทรงไทยหลังสุดท้าย คือ ๑๗.๔๑๗๔๙๕, ๙๙.๘๐๑๐๔๕

ราวปี พุทธศักราช ๒๓๓๐ ในสมัยที่ชาวบ้าน ได้ย้ายถิ่นฐานการตั้งบ้านเรือน จากด้านในเมืองเก่า ศรีสัชชาลัย (หรืออุทยานประวัติศาสตร์ศรีสัชชาลัยในปัจจุบัน) ออกมาตั้งบ้านเรือนอยู่ริมแม่น้ำยม ฝั่งทิศ ตะวันตก มีวัดที่ถูกสร้างขึ้น และเป็นวัดที่เชื่อมโยงวิถีชีวิตชุมชนเข้าไว้ด้วยกัน ๒ วัด คือ วัดตลิ่งชัน และวัด เจริญศรี ซึ่งในสมัยนั้น มีทั้งคนไทย และคนจีน ได้ย้ายมาตั้งบ้านเรือนจนกลายเป็นชุมชนหนาแน่น ลักษณะบ้าน จะเป็นบ้านไม้เก่า ซึ่งมีอายุไม่น้อยกว่า ๑ ชั่วอายุคน หากจะพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวก็สามารถเริ่มต้น เส้นทางได้ตั้งแต่ หมู่ที่ ๑ ชุมชนวังวน เรื่อยไปจนถึง หมู่ที่ ๖ ชุมชนบ้านพระปรารงค์

ภายหลังเมื่อเริ่มมีการตัดถนนทางหลวงหมายเลข ๑๐๑ ในฝั่ง ต.ท่าชัย จึงทำให้การคมนาคมขนส่งที่แต่เดิม ใช้แม่น้ำยมเป็นหลัก เริ่มเปลี่ยนมาใช้เส้นทางรถยนต์มากขึ้น การกระจายตัวของชุมชนจากฝั่งตำบลศรีสัชชา ลัย จึงเริ่มขยายออกมาสู่ตำบลท่าชัยมากยิ่งขึ้น ในช่วงราว ๆ ปี พ.ศ. ๒๕๑๐

รายงานผลลงพื้นที่สำรวจข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวและศักยภาพด้านการท่องเที่ยวในพื้นที่
อำเภอศรีสัชชาลัย จังหวัดสุโขทัย ภายใต้โครงการการจัดการข้อมูลการท่องเที่ยว พื้นที่ อพท.๔

เรือนไม้เก่าที่เป็นบ้านเพี้ยม รูปทรงสมัยเก่า ยังคงมีให้เห็นตลอดสองข้างทางถนนเรียบริมแม่น้ำยมฝั่งตำบลศรีสัชชาลัย ตั้งแต่หมู่ที่ ๑-๖ หากถนนเส้นริมน้ำ และบ้านเรือนไม้เก่าประตูปานเพี้ยม หรือเรือนทรงไทยต่าง ๆ ได้รับการพัฒนาหรือปรับปรุงภูมิทัศน์ ก็จะมีที่สวยงาม และสร้างเป็นแหล่งท่องเที่ยวแหล่งใหม่ที่ให้เห็นเอกลักษณ์และวิถีชีวิตชุมชนมากยิ่งขึ้น

๓.๙ บ้านแกะสลักสบู่ (ต.ศรีสัชชาลัย)

พิกัด : ๑๗.๔๓๐๓๖๙, ๙๙.๗๙๙๑๘๘

การแกะสลักสบู่ในตำบลไม้รูปทรงทางเหนือ มีอยู่เป็นของฝากของที่ระลึกของฝั่งตำบลศรีสัชชาลัย ที่มีวางจำหน่ายในหลาย ๆ ที่ เช่น ที่วัดพระปรารค์ ร้านอาหารแก่งหลวง จากการสัมภาษณ์ พูดคุยกับผู้ที่ทำอาชีพแกะสลักสบู่ ชื่อ นางพรทิพย์ บุญมาก อายุ ๔๔ ปี บ้านเลขที่ ๗๔/๔ หมู่ที่ ๖ ต.ศรีสัชชาลัย อ.ศรีสัชชาลัย จ.สุโขทัย ซึ่งแต่เดิม มีอาชีพค้าขาย เริ่มหันมาแกะสลักสบู่เมื่อราว ปี พ.ศ. ๒๕๕๐ เนื่องจากเห็นว่าของฝาก ของระลึกในเขตตำบลศรีสัชชาลัย ที่ขึ้นเล็ก ราคาไม่แพง ยังไม่มี จึงทดลองแกะสลักสบู่แล้วนำไปใส่ผอบแบบทางเหนือ เลือกใช้สบู่ขี้ผึ้ง หรืออิมพีเรียล เพราะจะได้มีกลิ่นหอมติดทนนาน วิธีการแกะสลักสบู่มีขั้นตอนง่าย ไม่ยุ่งยาก ซับซ้อน โดยต้องนำสบู่ที่เตรียมไว้สำหรับแกะ ไปห่อทิ้งไว้ในผ้าที่ชุบน้ำจนเปียก ห่อทิ้งไว้ ๑ สัปดาห์ แล้วนำมาฝังลมประมาณ ๓ วัน ถึง ๑ สัปดาห์

การแกะสลักสบู่เป็นรูปดอกไม้ชนิดใด ประเภทใด ขึ้นอยู่กับความสามารถของแต่ละบุคคล โดยทั่วไปที่นิยมแกะ เช่น ดอกกุหลาบ ดอกบัว ดอกกล้วยไม้ ดอกคานะซัน เมื่อแกะสบู่ได้รูปทรงตามที่ต้องการเรียบร้อยแล้ว จะนำไปลงสีบาติก แล้วนำไปฝังไว้ให้สีแห้ง และนำสบู่ที่แกะได้มาใส่ตลับเพื่อเพิ่มมูลค่า และสะดวกต่อการซื้อไปเป็นของฝากของที่ระลึก

อุปกรณ์ที่ใช้ในการแกะสลัก ประกอบด้วย มีดแกะสลัก อุปกรณ์สำหรับทำเกสรดอกไม้ ตลับที่ใส่สบู่ ขึ้นอยู่กับชนิดของดอกจะเล็กหรือใหญ่แตกต่างกัน ส่วนตลับนั้นจะสั่งมาจากจังหวัดเชียงใหม่ ถ้าขนาด ๓ นิ้ว จะอยู่ที่ราคา ๓๐ บาท ถ้าขนาด ๒.๕ นิ้ว จะอยู่ที่ตลับละ ๒๒ บาท สำหรับสบู่ที่นำมาแกะสลัก ราคาก้อนละ ๑๒ บาท (ขนาด ๗๕ กรัม และขนาด ๑๑๐ กรัม) สบู่ก้อนใหญ่จะแกะสลักได้ ๒ ดอก แต่ถ้าแกะสลักกล้วยไม้สามารถแกะได้ ๔ ดอก ราคาขายจะอยู่ ตลับเล็กราคา ๕๐ บาท ตลับใหญ่ราคา ๑๐๐ บาท

๓.๑๐ บ้านศิลปะศิลาล่าง (ศิลปะปั้นพื้นถิ่น) (ต.ศรีสัชนาลัย)

พิกัด : ๑๗.๔๓๐๖๗๘, ๙๙.๗๙๗๙๙๑

นางสุปรีย์ อ่อนละมูล เกิดปี พ.ศ.๒๖๑๔ อายุ ๔๔ ปีเจ้าของบ้านศิลปะศิลาล่าง (ที่มวิจย ถนนพระร่วง) อยู่บ้านเลขที่ ๙๖ หมู่ ๖ ตำบลศรีสัชนาลัย อำเภอศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย อยู่ห่างอุทยาน ประวัติศาสตร์ศรีสัชนาลัย ทางทิศตะวันตก ราว ๑กิโลเมตร ทิศตะวันออกใกล้กับวัดพระศรีรัตนมหาธาตุ (วัดพระพรามค์) ห่างประมาณ ๑ กิโลเมตร ทิศเหนือติดกับแม่น้ำยม ทิศใต้ตรงข้ามวัดโคกสิงคารามสมัยสุโขทัย กลุ่มบ้านศิลปะศิลาก่อตั้งชื่อกลุ่มเมื่อวันที่ ๒๕ มกราคม พ.ศ. ๒๕๓๙ โดยตั้งชื่อกลุ่มคำว่าศิลปะศิลาล่าง อันมีความหมายถึง “ศิลาล่าง” เป็นหินชนิดหนึ่ง เมื่ออยู่ใต้ดินจะมีลักษณะอ่อน แต่เมื่อนำขึ้นมาถูกลม ถูกแดด จะแปรสภาพเป็นความแข็งแกร่งทันที นุ่มนวลแสดงให้เห็นว่า ศิลาล่างเป็นหินที่มีลักษณะพิเศษเฉพาะไม่เหมือนกับหินอื่น ๆ ทั่วไปที่สามารถพบเห็นได้ โดยมี นายอนุสรณ์ อ่อนละมูล และนางสุปรีย์ อ่อนละมูล เป็นผู้ก่อตั้งกลุ่ม และมีแนวคิดที่ รักวิถีชีวิต เป็นอิสระ เสรีภาพ มุ่งมั่น ค้นคว้า ศึกษาด้านศิลปะสร้างสรรค์ ศึกษาเรียนรู้ประวัติศาสตร์โบราณสถานในท้องถิ่นกำเนิดของตนเอง และนำภาพผลงานการสร้างสรรค์ ออกเผยแพร่จัดแสดงนิทรรศการศิลปะออกสู่สาธารณชนตามสถานที่ต่าง ๆ เช่น วัด โรงเรียน วิทยาลัย และมหาวิทยาลัยต่าง ๆ ออกแสดงผลงานสัญจรให้ความรู้ กับเด็ก เยาวชน ในท้องถิ่น และพื้นที่ใกล้เคียง โดยมีวัตถุประสงค์คือให้แนวทาง แนวความคิด และการสร้างแรงบันดาลใจ เพื่อศึกษาเรื่องราวที่มีอยู่ในท้องถิ่น อยู่ใกล้ตัวของเรา ได้แก่ ธรรมชาติ ท้องทุ่ง ป่าเขา แม่น้ำ ก้อนหิน โบราณสถาน เครื่องปั้นดินเผา สังคโลก ลวดลายปูนปั้น เจดีย์โบราณ กลุ่มบ้านศิลปะศิลาล่างมีความตั้งใจ เป้าหมายในการสร้างผลงานศิลปะเพื่อ บรรลุเป้าหมาย แก่นแท้ ความเป็นจริง ความงดงาม สะท้อนสภาวะความคิด ปัญญา ความรู้สึก และด้าน อารมณ์ เพื่อสามารถถ่ายทอดความรู้ที่เป็นประโยชน์ต่อเด็ก เยาวชน ประชาชนในท้องถิ่น จะได้สื่อสารการ รับรู้เรื่องราวจากอดีตกาล มีจิตวิญญาณ ความศรัทธา ที่บรรพบุรุษของเราได้ดำรงและดำเนินชีวิตผ่านกาลเวลา อย่างยาวนาน มีการอนุรักษ์ประเพณีศิลปวัฒนธรรม ความงาม ความดีมีคุณธรรม ต่อสู้ปกป้องผืนแผ่นดิน ศรีสัชนาลัย สืบสานภูมิปัญญา ของแหล่งโบราณสถาน อาชีพการทำเครื่องปั้นดินเผา สังคโลก สิ่งเหล่านี้ล้วน เป็นความงดงามมาจวบจนถึงปัจจุบัน

๔. แหล่งท่องเที่ยวเกี่ยวกับกิจกรรมด้านการกีฬาและการท่องเที่ยวในพื้นที่

๔.๑ สนาม Bmx ศรีสะเกษ ใช้จัดงานแข่งขันจักรยาน Bmx ชิงแชมป์ประเทศไทย (ต.ศรีสะเกษ)

จากการศึกษา และวิเคราะห์ จุดอ่อน จุดแข็ง ต้นทุนด้านการท่องเที่ยวในพื้นที่ศรีสะเกษ เป็นพื้นที่มี จุดแข็ง สำคัญและหลากหลาย ประกอบด้วย อุทยานประวัติศาสตร์ศรีสะเกษ อุทยานแห่งชาติศรีสะเกษ (ป่าคา) ความสวยงามของพื้นที่ วิถีชีวิตเรียบง่ายริมสองฝั่งแม่น้ำยม ที่ยังมีความเป็นธรรมชาติแบบเดิมไม่ถูกกระแสโลกาภิวัตน์ครอบงำ สินค้าโอท็อป เช่น เงินทองลายโบราณ ผ้าทอ สังคโลก ต้นทุนด้านการท่องเที่ยว ที่มีอยู่มากมายนี้เอง จะนำรายได้เข้าสู่ท้องถิ่น สร้างชื่อเสียง สร้างอาชีพ ประกอบกับพื้นที่ศรีสะเกษ ได้รับการส่งเสริมและประกาศ ให้เป็นพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์และวัฒนธรรม การดึงดูดให้นักท่องเที่ยวเดินทางมาศรีสะเกษมากขึ้น จึงกำหนดในเรื่องของการกีฬามาเป็นปัจจัยสำคัญ เพราะจะส่งผลกระทบต่อในระดับมหภาค ทั้งในเรื่องของเศรษฐกิจ สังคม

จากแนวคิดนี้เอง จุดเริ่มต้นเล็ก ๆ คือ การนำยุทธศาสตร์ด้านการกีฬา เข้ามามีบทบาทในการส่งเสริมการท่องเที่ยวของศรีสะเกษ นายวิเชียร พรมพิราม นายกเทศมนตรีเมืองศรีสะเกษ จึงเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดการแข่งขันกีฬาระดับจังหวัด และผลักดันให้เกิดการแข่งขันกีฬาระดับภาคในพื้นที่ ดังนี้

- สุโขทัยเกมส์ : กีฬาเยาวชนแห่งชาติ ครั้งที่ ๒๐ ระหว่างวันที่ ๒๐ – ๓๑ มีนาคม ๒๕๔๗ ร่วมจัดการแข่งขัน สุโขทัยเกมส์ โดยศรีสะเกษเป็นพื้นที่ ที่รองรับการจัดการแข่งขันประเภทจักรยาน
- การจัดการแข่งขันกีฬาแห่งชาติ ภาค ๕ ครั้งที่ ๓๙ “รุ่งอรุณเกมส์” จัดการแข่งขันระหว่างวันที่ ๑๖-๒๕ สิงหาคม ๒๕๕๓ มีทัพนักกีฬาจากภาคเหนือ ๑๕ จังหวัด เข้าร่วมการแข่งขัน ณ สนามกีฬาสถาบันการพลศึกษา วิทยาเขตสุโขทัย โดยศรีสะเกษเป็นพื้นที่ ที่รองรับการแข่งขันกีฬาประเภทจักรยาน

จากการดำเนินการข้างต้น ศรีสะเกษได้รับคำชื่นชมในเรื่องประสิทธิภาพของทีมงาน สนามแข่งขันที่มีความสมบูรณ์และได้มาตรฐาน ซึ่งศักยภาพและความพร้อมต่าง ๆ สามารถรองรับการจัดการแข่งขันจักรยานในระดับประเทศได้ นายกเทศมนตรีเมืองศรีสะเกษ จึงประสานกับสมาคมจักรยานแห่งประเทศไทยในพระบรมราชูปถัมภ์ เพื่อเป็นเจ้าภาพจัดแข่งขันจักรยานระดับประเทศ ในปี พ.ศ. ๒๕๕๔ การพิจารณาองค์ประกอบต่าง

ๆ ทั้งด้านความพร้อม และศักยภาพของพื้นที่ สมาคมจักรยานฯ ต้อนรับ และให้เกียรติศรีสัชชาลัย เป็นเจ้าภาพจัดการแข่งขัน ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๕๔ ต่อเนื่องมาจนถึงปัจจุบัน

ผลของการนำกีฬา มาเป็นยุทธศาสตร์สำคัญในการพัฒนาท้องถิ่น สามารถช่วยในการดึงดูดนักท่องเที่ยวจากทั่วประเทศให้มาเยือนศรีสัชชาลัย การจัดการแข่งขันกีฬาแต่ละครั้ง มีจำนวนนักกีฬาและครอบครัว นักท่องเที่ยว สื่อมวลชน เดินทางเข้าพื้นที่ ไม่ต่ำกว่าครั้งละ ๑,๐๐๐ คน นอกเหนือจาก ผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมายในเรื่อง การส่งเสริมการกีฬา ยังทำให้เกิดการกระตุ้นเศรษฐกิจชุมชน การเลือกซื้อสินค้าอุปโภค บริโภค เลือกซื้ออาหาร ของฝาก ของที่ระลึก การพักโฮมสเตย์ โรงแรม ภายในพื้นที่ สร้างรายได้ให้แก่คนในท้องถิ่น การกระจายรายได้ ไม่เพียงเกิดขึ้นเฉพาะในพื้นที่ ยังเกิดการกระจายรายได้กับพื้นที่ใกล้เคียง เช่น ตำบลหาดเสี้ยว, อำเภอสวรรคโลก และอำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี อีกด้วย รวมถึงเป็นการประชาสัมพันธ์ศรีสัชชาลัย ให้อำเภอกว้างไกลไปทั่วประเทศ

ภายหลังจากได้รับเกียรติให้เป็นเจ้าภาพจัดการแข่งขันจักรยาน ระดับประเทศ ร่วมกับ สมาคมจักรยานแห่งประเทศไทยในพระบรมราชูปถัมภ์ ซึ่งน้อยพื้นที่ที่สามารถจัดการแข่งขันได้ ต้องเป็นพื้นที่ที่มีความพร้อมในเรื่องของ สถานที่ ศักยภาพ ประสิทธิภาพ ยาวนาน ต่อเนื่องกันมากกว่า ๔ ปี จนกระทั่งในปี พ.ศ. ๒๕๕๗ นายกเทศมนตรีเมืองศรีสัชชาลัย ได้พิจารณาพบว่า **เยาวชนศรีสัชชาลัยสนใจ และรักกีฬา** การจัดการแข่งขันกีฬาจักรยาน ทั้งประเภททางเรียบ เสือภูเขา ดาวน์ฮิล มีเยาวชนของศรีสัชชาลัย ติดตามชมเชียร์ และให้กำลังใจ นักกีฬาติดขอบสนามทุกครั้ง และยังเพิ่มจำนวนมากขึ้นเรื่อย ๆ

นายกเทศมนตรีได้มีการประเมินความเป็นไปได้ ในเรื่องของการส่งเสริมเยาวชนในพื้นที่ที่รักกีฬาจักรยาน พบว่า...มีจำนวนไม่น้อยในพื้นที่ ที่พร้อมจะใช้เวลาว่างที่มีให้เกิดประโยชน์ ห่างไกลจากยาเสพติด พร้อมที่จะฝึกทักษะในเรื่องจักรยานอย่างถูกต้องและถูกวิธี นำมาซึ่งการจัดสร้าง สนาม BMX ขึ้นในเดือนกรกฎาคม ๒๕๕๗ ที่บริเวณลานพระบรมราชานุสาวรีย์พระมหาธรรมราชาที่ ๑ (พระยาสิทธิไทย) เป็นสนามที่ได้รับความร่วมมือจากสมาคมจักรยานแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์ ส่งผู้ควบคุมการก่อสร้าง คือ โค้ชฮาวิ์เครฟ และแมรี่ เดินทางมาควบคุมการก่อสร้างให้ได้มาตรฐานระดับสากล เหตุผลของการสร้างสนามคือ ทำอย่างไรให้เยาวชน ที่รักจักรยาน ได้ใช้เวลาว่างในการฝึกซ้อม ใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ และคำนึงความปลอดภัยในการฝึกซ้อมในสนามปิด เพราะมีความปลอดภัยสูงกว่า การปั่นจักรยานประเภทอื่น ๆ

สนาม BMX ที่ศรีสัชชาลัย สร้างเสร็จ พร้อมเริ่มใช้งานครั้งแรกใน วันที่ ๒๗ กรกฎาคม ๒๕๕๗ โดยใช้ชื่อว่า **“สนาม BMX เฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์พระบรมราชินีนาถ และพระบรมวงศานุวงศ์ทุกพระองค์”** เป็นสนามที่มีความยาว ๓๗๐ เมตร และได้มาตรฐานระดับสากล จัดการแข่งขันครั้งแรก คือ การแข่งขันจักรยานชิงแชมป์ประเทศไทย ชิงถ้วยพระราชทานประจำปี ๒๕๕๗ สนามที่ ๔, และการแข่งขันระดับโลก ที่สมาคมจักรยานแห่งประเทศไทย กำหนดใช้พื้นที่จัดการแข่งขันที่สนาม BMX ที่ศรีสัชชาลัย ภายใต้อำเภอชื่อว่า **“การแข่งขัน BMX Thailand Open ๒๐๑๔”** สนามแห่งนี้ ยังเป็นสถานที่เก็บตัวฝึกซ้อมของนักกีฬาทิมชาติ เช่น อะแมนด้าคาร์ และนางสาวดวงกมล ทองมี ก่อนเดินทางไปแข่งขันกีฬาเอเชียนเกมส์ ที่เมืองอินช็อน ประเทศเกาหลีใต้ ผลการแข่งขันนักกีฬาทิมชาติไทย อะแมนด้าคาร์ ได้รับเหรียญทองมาฝากคนไทยทั่วประเทศ

กิจกรรมในพื้นที่ ในการส่งเสริมเยาวชนที่ชื่นชอบกีฬา จักรยาน BMX โดยจัดกิจกรรมมินิเรสซิ่ง ประจำ เดือน : (ปีละ ๑๒ ครั้ง) ทุกวันเสาร์สัปดาห์ต้นเดือน เพื่อให้น้อง ๆ มาร่วมแข่งขันเก็บคะแนนสะสม ประจำเดือนเป็นขวัญและกำลังใจในการฝึกซ้อมของเยาวชน ก่อนมีการจัดตั้งทีมที่ชัดเจน เมื่อมีจุดแข็ง คือ สนาม BMX ที่ได้มาตรฐานเป็นสถานที่ฝึกซ้อมให้แก่เยาวชน การดำเนินการด้านอื่น ๆ จึงเริ่มขึ้น นับจากนั้น เป็นต้นมา

ภาพ เยาวชนในพื้นที่มาร่วมปั่นจักรยาน ในช่วงระยะเวลา ๖ เดือน จุดเริ่มต้นเล็ก ๆ ที่กำลังเติบโต สนามฝึกที่เป็นจริงให้กับเยาวชน

ภาพ สนาม BMX เฉลิมพระเกียรติฯ ณ อำเภอศรีสัชนาลัย ภาพเยาวชนจากต่างจังหวัดที่มาร่วมแข่งขัน และเยาวชนในพื้นที่ ไปชม เซียร์ ให้กำลังใจนักกีฬาติดขอบสนาม เพราะความรักในกีฬาจักรยาน

การฝึกเยาวชนให้มีทักษะในการปั่น BMX จำเป็นต้องมีผู้ฝึกสอน (โค้ช) ที่ดี เทศบาลเมืองศรีสัชนาลัยจึงส่งเจ้าหน้าที่เทศบาล ไปเข้าร่วมอบรมกับสมาคมจักรยานแห่งประเทศไทยในพระบรมราชูปถัมภ์ จำนวน ๒ คน เพื่อจะนำความรู้กลับมาฝึกสอนเยาวชน ระยะเวลาการอบรม ระหว่างวันที่ ๑๖-๒๓ พฤศจิกายน ๒๕๕๗ ตัวแทนเทศบาลที่เข้าร่วมอบรมการเป็นผู้ฝึกสอน (โค้ช) จักรยาน BMX โดยสมาคมจักรยานแห่งประเทศไทยฯ

มีการตั้งทีม Sisatchanalai BMX Racing โดยเปิดรับเยาวชนที่สนใจและรักการปั่นเข้าร่วมทีม ปัจจุบันมีสมาชิกไม่น้อยกว่า ๒๕ คน การสนับสนุนอุปกรณ์ เช่น ขอบรับการสนับสนุนจักรยานจากสมาคมจักรยานแห่งประเทศไทยในพระบรมราชูปถัมภ์ จำนวน ๑๐ คัน พร้อมทั้งมีการฝึกซ้อมอย่างต่อเนื่อง ดูแลทั้งในเรื่องการซ้อม เรื่องของสุขภาพ แบบครบทุกมิติ

เวลาตั้งแต่เดือนพฤศจิกายน ๒๕๕๗-กุมภาพันธ์ ๒๕๕๘ ที่เยาวชนฝึกซ้อมอย่างจริงจัง จนถึง วันที่ทีม Sisatchanalai BMX Racing ได้ลงแข่งขันสนามแรก คือ เมื่อวันอาทิตย์ที่ ๒๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๘ ณ สนาม BMX จังหวัดพะเยา เป็นการแข่งขันที่มีผู้เข้าร่วมแข่งขันจากทั่วประเทศ ชื่อว่า “การแข่งขันจักรยาน BMX ชิงแชมป์ประเทศไทย ชิงถ้วยพระราชทานสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารีฯ สนามที่ ๑” ผลการแข่งขันสนามแรก ได้รับรางวัลเหรียญทอง ๒ เหรียญ และเหรียญทองแดง ๒ เหรียญ สร้างความภาคภูมิใจ และความปลาบปลื้มให้กับศรีสัชชนาลัยอย่างมาก

ภาพตัวอย่างเยาวชนในทีม Sisatchanalai BMX Racing ที่ได้รับเหรียญรางวัล

๔.๒ ไร่ตาทิพย์ (สวนเกษตรอินทรีย์)

ประวัติสถานที่ท่องเที่ยวแนวเกษตรอินทรีย์ ไร่ตาทิพย์ นายนรากร เขยวัดเกาะ เกิดปี พ.ศ.๒๕๓๑ อายุ ๒๘ ปี บ้านเลขที่ ๗๘ หมู่ที่ ๒ ตำบลศรีสัชชนาลัย อำเภอศรีสัชชนาลัย จังหวัดสุโขทัย เจ้าของไร่ตาทิพย์ กล่าวกับทีมวิจัยว่า “ คีนชีวิต สุธรรมชาติ ฟังเสียงนก ชมสวนผักและผลไม้ ที่ไร่ตาทิพย์ อินทรีย์ ” แหล่งผลิตพืชเล่าให้ทีมวิจัยชุมชนฟังว่า

ภาพ นายนราทิพย์ – นายนรากร เขยวัดเกาะ นักเกษตรอินทรีย์ที่ศรีสัชชนาลัย รายงานผลลงพื้นที่สำรวจข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวและศักยภาพด้านการท่องเที่ยวในพื้นที่ อำเภอศรีสัชชนาลัย จังหวัดสุโขทัย ภายใต้โครงการการจัดการข้อมูลการท่องเที่ยว พื้นที่ อพท.๔

ไร่ตาทิพย์ ตั้งอยู่ที่บ้านเลขที่ ๗๘ หมู่ที่ ๒ ตำบลศรีสัชชาลัย อำเภอสรีสัชชาลัย จังหวัดสุโขทัย มีพื้นที่ ๑๒ ไร่ ๓ งาน ๕๕ ตารางวา ผู้ก่อตั้งคือ คุณพ่อรชาติภย์ เขยวัดเกาะ พื้นที่เดิมเป็นไร่อ้อย เป็นพื้นที่น้ำท่วมในฤดูฝน เริ่มปรับพื้นที่เมื่อวันที่ ๕ ธันวาคม พ.ศ.๒๕๕๖ โดยขุดสระน้ำ ๒ สระ พื้นที่ประมาณ ๒ ไร่เศษ โดยเก็บหน้าดินตากแดดทิ้งไว้ ไว้สำหรับใส่ในรางปลูกผัก เป็นแหล่งเก็บน้ำ เลี้ยงปลา และใช้ในการทำไร่นาสวนผสม ตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง ทำถนนโดยรอบเพื่อป้องกันน้ำเข้าในพื้นที่ ถมที่ดินพื้นน้ำ ๔ ไร่ ขุดบ่อน้ำ ๑ บ่อ ลึก ๑๖ เมตร สร้างระบบน้ำโดยสร้างอาคารตั้งถังน้ำสูง ๙ เมตร ติดตั้งเครื่องปั้มน้ำ ติดตั้งระบบน้ำ ปลูกมะรุมนสลับด้วยชะอมเป็นแนวกันชนชั้นที่ ๑ ปลูกชะอมสลับผักหวานป่าเป็นแนวกันชน ชั้นที่ ๒ ปลูกไผ่เลี้ยงหวานเป็นแนวกันชนและป้องกันลม ชั้นที่ ๓ และปลูกมะพร้าวเป็นแนวกันชนและป้องกันลมชั้นนอกสุด

แผนที่ท่องเที่ยวในเขตพื้นที่เทศบาลเมืองศรีสัชชาลัย

ตำบลท่าชัย - ตำบลศรีสัชชาลัย

**ชมรมส่งเสริมการท่องเที่ยว
โดยชุมชนท่าชัย-ศรีสัชชาลัย**

**โครงการ
การท่องเที่ยว**

ท่องเที่ยวชุมชนเมือง พระร่วงเจ้า (1 วัน)
ชมแหล่งมรดกโลกอุทยานประวัติศาสตร์ศรีสัชชาลัย ชมพิพิธภัณฑ์ชุมชนศรีสัชชาลัย
ลิ้มรสอาหารพื้นถิ่น เพลิดเพลินกับเรื่องเล่าวิถีชีวิตของชาวเมืองศรีสัชชาลัย
ที่มีความผูกพันกับแก่งหลวง ชวีวสะพานแขวนและแม่น้ำยม แลนด์มาร์คหลายผ้าขึ้น
ที่สวยงาม สนุกกับการทำกิจกรรมลงยาแวนเงินด้วยตนเอง

own

รายงานผลลงพื้นที่สำรวจข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวและศักยภาพด้านการท่องเที่ยวในพื้นที่
อำเภอสรีสัชชาลัย จังหวัดสุโขทัย ภายใต้โครงการการจัดการข้อมูลการท่องเที่ยว พื้นที่ อพท.๔

แผนที่ท่องเที่ยวในเขตพื้นที่เทศบาลเมืองศรีษะขันธ์

รายงานผลลงพื้นที่สำรวจข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวและศักยภาพด้านการท่องเที่ยวในพื้นที่
อำเภอศรีษะขันธ์ จังหวัดสุโขทัย ภายใต้โครงการการจัดการข้อมูลการท่องเที่ยว พื้นที่ อพท.๔

ตำบลดงคู อำเภอสรีสาชนาลัย จังหวัดสุโขทัย

ประวัติความเป็นมา ตำบลดงคูเดิมรวมอยู่กับ ต.บ้านตึก คือ หมู่ที่ ๗ และ ๘ ในอดีต ต.ดงคูมีสภาพแวดล้อมเป็นป่ากร้าง ทางเข้า ตำบลดงคู ๒ ข้างทางเต็มไปด้วยพืชพรรณไม้ จึงเป็นที่มาของชื่อ ตำบลดงคู

องค์การบริหารส่วนตำบลดงคู ตั้งอยู่เลขที่ ๓๓๓ หมู่ที่ ๑ บ้านห้วยไคร้ ตำบลดงคู อำเภอสรีสาชนาลัย จังหวัดสุโขทัย อยู่ห่างจากที่ว่าการอำเภอสรีสาชนาลัย ประมาณ ๑๒ กิโลเมตร และอยู่ห่างจากที่ว่าการจังหวัดสุโขทัย ประมาณ ๙๐ กิโลเมตร

อาณาเขต :

ด้านทิศเหนือ ติดต่อกับตำบลบ้านตึก อำเภอสรีสาชนาลัย จังหวัดสุโขทัย

ด้านทิศใต้ ติดต่อกับตำบลท่าชัย อำเภอสรีสาชนาลัย จังหวัดสุโขทัย

ด้านทิศตะวันออก ติดต่อกับตำบลด่านแม่คำมัน อำเภอลับแล จังหวัดอุตรดิตถ์

ด้านทิศตะวันตก ติดต่อกับตำบลป่าจิว อำเภอสรีสาชนาลัย จังหวัดสุโขทัย

เนื้อที่ :

องค์การบริหารส่วนตำบลดงคู มีเนื้อที่ประมาณ ๕๗,๖๐๙ ไร่ หรือมีเนื้อที่ประมาณ ๙๒.๑๗ ตารางกิโลเมตร

ภูมิประเทศ :

องค์การบริหารส่วนตำบลดงคู มีภูมิประเทศส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ราบ มีเนินเขาเตี้ย ๆ เล็กน้อย พื้นที่ส่วนใหญ่เหมาะสมแก่การทำการเกษตร ทำไร่ ทำสวน ประมง และทำการปศุสัตว์

จำนวนหมู่บ้าน :

องค์การบริหารส่วนตำบลดงคู มีจำนวนหมู่บ้านทั้งหมด จำนวน ๙ หมู่บ้าน ได้แก่ หมู่ที่ ๑-๙

ประชากร :

ประชากรทั้งสิ้น ๕,๘๗๗ คน แยกเป็นชาย ๒,๘๗๖ คน หญิง ๓,๐๐๑ คน มีครัวเรือน จำนวน๑,๘๑๒ ครัวเรือน มีความหนาแน่นเฉลี่ย ๖๓.๗๖ คน/ตารางกิโลเมตร

ขอบคุณที่มา <http://www.dongkhu.go.th/content/information/๑>

องค์การบริหารส่วนตำบลดงคู

๑.นายสมบุรณ์ วงษ์ดาว นายกองค้การบริหารส่วนตำบลดงคู

๒.นายสำเริง อยู่น้อย รองนายกองค้การบริหารส่วนตำบลดงคู

๓.นายเกรียงศักดิ์ อุดมประวิทธิ รองนายกองค้การบริหารส่วนตำบลดงคู

๔.นางสาวราตรี มั่นอิม เลขานุการองค์การบริหารส่วนตำบลดงคู

๕.ส.ต.ต.หญิงรัชณี ทาสีตา ปลัด อบต.ดงคู

ติดต่อเบอร์โทร ๐๕๕ ๙๔๙ ๙๘๐๙

ท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์

๑.ศาลเจ้าแม่ ศาลในเรื่องความเชื่อบอกต่อรุ่นต่อรุ่นเรื่องขอความสำเร็จ ขอเดินทางปลอดภัย มีการแห่ปลัดขิกทุกปี รถทุกคันที่ขับผ่านต้องปีบแดรทำความเคารพ

๒.ศาลเจ้าพ่อปู่ศิลา หรือศาลเจ้าพ่อหน้าตาด ทางลงน้ำตกหน้าตาดมีน้ำฤดูช่วงเดือน พ.ค – ม.ค ของทุกปี

ท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและวิถีชีวิต

๓.กลุ่มทอผ้าหมักโคลน ตั้งอยู่ที่ร้านก๋วยเตี๋ยวมากินกำเต๊อะ สนใจติดต่อคุณลุย โทร ๐๙๙ ๗๙๘ ๙๔๒๓

รายงานผลลงพื้นที่สำรวจข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวและศักยภาพด้านการท่องเที่ยวในพื้นที่
อำเภอศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย ภายใต้โครงการการจัดการข้อมูลการท่องเที่ยว พื้นที่ อพท.๔

๔. ดอยโจโก้ ท่องเที่ยวเชิงนิเวศขึ้นไปหาผักหวานหรือชมวิิวสวยงาม

๕. อ่างเก็บน้ำห้วยมะกรูด หมู่ ๑ แหล่งน้ำใช้เพื่อการเกษตรในพื้นที่ตำบลดงคู่

ที่พักร้านอาหาร

๖. ร้านก๋วยเตี๋ยวมากินกันเถอะ มีก๋วยเตี๋ยวมากมายให้เลือก ข้าวเป็ปน้ำซัน นั่งสบายพร้อมเครื่องดื่มบริการ

รายงานผลลงพื้นที่สำรวจข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวและศักยภาพด้านการท่องเที่ยวในพื้นที่
อำเภอศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย ภายใต้โครงการการจัดการข้อมูลการท่องเที่ยว พื้นที่ อพท.๔

ข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวตำบลดงคู่

ตำบลดงคู่							
ลำดับ	สถานที่	ประเภท	เบอร์โทร	เวลา เปิด -ปิด	Latitude	Longitude	ที่ตั้ง
๑	ศาลแม่แก้ว	ท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์	๐๕๕ ๙๔๙ ๘๐๙	๐๖.๐๐ - ๑๖.๐๐	๑๗.๕๔๙๐๗๗๒	๙๙.๘๙๖๓๗๐๙	ต.ดงคู่ อ.ศรีสัชนาลัย จ.สุโขทัย
๒	ศาลเจ้าพ่อปู่ศิลา	ท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์	๐๕๕ ๙๔๙ ๘๐๙	๐๖.๐๐ - ๑๖.๐๐	๑๗.๕๙๐๑๘๔	๙๙.๘๙๙๑๖๒	ต.ดงคู่ อ.ศรีสัชนาลัย จ.สุโขทัย
๓	กลุ่มทอผ้าหมักโคลน	ท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและ วิถีชีวิต	๐๕๕ ๙๔๙ ๘๐๙	๐๘.๐๐ - ๑๖.๐๐	๑๗°๓๓' ๕๗.๐"N	๙๙°๕๒'๒๑.๙"E	ต.ดงคู่ อ.ศรีสัชนาลัย จ.สุโขทัย
๓	ดอยโจ้โก้	ท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์และ ผจญภัย	๐๕๕ ๙๔๙ ๘๐๙	๐๘.๐๐ - ๑๕.๐๐	๑๗.๕๕๕๗๕๗๓	๙๙.๘๘๕๔๑๕๘	ต.ดงคู่ อ.ศรีสัชนาลัย จ.สุโขทัย
๔	อ่างเก็บน้ำห้วย มะกรูด	ท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์และ ผจญภัย	๐๕๕ ๙๔๙ ๘๐๙	๐๘.๐๐ - ๑๖.๐๐	-	-	ต.ดงคู่ อ.ศรีสัชนาลัย จ.สุโขทัย
๕	ร้านก๋วยเตี๋ยวกิน กันเถอะ	ร้านอาหาร	๐๙๙ ๗๙๘ ๙๔๒๓	๐๘.๓๐ - ๑๕.๓๐	๑๗.๕๖๔๕๘๘	๙๙.๘๗๙๒๒๓	ต.ดงคู่ อ.ศรีสัชนาลัย จ.สุโขทัย

แผนที่ท่องเที่ยวตำบลดงคู้

ตำบลบ้านแก่ง อำเภอศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย

ประวัติความเป็นมา เดิมเมื่อประมาณ ๑๕๐ ปีเศษล่วงมา ชาวบ้านแก่งได้มาก่อตั้งหมู่บ้านขึ้นที่ริมแม่น้ำปิง เพราะเห็นว่าเป็นทำเลที่ใกล้น้ำ และพื้นที่อุดมสมบูรณ์ไปด้วยป่าไม้เบญจพรรณเหมาะแก่การสร้างบ้านเรือนอยู่อาศัย พร้อมกับช่วยกันบูรณะปฏิสังขรณ์วัดเก่าแก่อันมีอยู่ก่อนแล้ว และตั้งอยู่บริเวณริมแม่น้ำปิง ซึ่งแต่ก่อนมีเกาะแก่งอยู่มาก ชาวบ้านจึงตั้งชื่อหมู่บ้านว่า “บ้านแก่ง” วัดเก่าแก่อันดังกล่าว ตามข้อสันนิษฐานของชาวบ้านและผู้รู้สมัยนั้น เชื่อว่าน่าจะเป็นวัดที่ก่อสร้างขึ้นโดยกองทัพพม่า เพราะสังเกตจากพระอุโบสถ และมณฑป ที่เก่าแก่ลวดลายศิลปะการก่อสร้าง ลักษณะไม่เหมือนวัดชาวไทยสร้าง โดยเฉพาะมณฑปที่เป็นสถานที่ประดิษฐานรอยพระพุทธรูปบาทจำลองไว้ แก่งที่ว่าเยอะประกอบด้วย

๑.แก่งน้ำท่าวัด (ปัจจุบันอยู่หน้าวัดบ้านแก่ง)

๒.แก่งน้ำท่าตาดิม (ปัจจุบันอยู่หน้าบ้านสส.อบต.อำพลาง)

๓.แก่งน้ำท่ายายเปลี่ยน (ปัจจุบันอยู่หน้าบ้านผอ.ดิเรก)

๔.แก่งน้ำท่ายายจันทร์ (ปัจจุบันหน้าซอย ๑๑ หมู่ที่ ๑๐)

แก่งทั้ง ๔ อยู่ไม่ห่างไกลกันนัก ระยะทางประมาณ ๑ กิโลเมตร เท่านั้น ปัจจุบันถูกหินดินทรายทับจนแทบไม่เห็นเหลือให้เห็น

องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านแก่ง

๑.นายเศียร น้อมเศียร นายกองค้การบริหารส่วนตำบลบ้านแก่ง

๒.นายสมบูรณ์ เจนดี รองนายกองค้การบริหารส่วนตำบลบ้านแก่ง

๓.นายอุทัย ปัทมาศนุพงศ์ รองนายกองค้การบริหารส่วนตำบลบ้านแก่ง

๔.นายนพดล ศักดิ์ศิริไพศาล เลขานุการนายกองค้การบริหารส่วนตำบลบ้านแก่ง

เบอร์ติดต่อ ๐๕๕ ๙๑๑ ๕๐๔

ท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์

๑.ต้นมะค่าเสมายักษ์ ที่มีอายุเป็นร้อยปี และมีลักษณะเหมือนเสมา สวยงามมาก

รายงานผลลงพื้นที่สำรวจข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวและศักยภาพด้านการท่องเที่ยวในพื้นที่
อำเภอศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย ภายใต้โครงการการจัดการข้อมูลการท่องเที่ยว พื้นที่ อพท.๔

๒.สะพานไม้ ๑๐๐ปี ตั้งอยู่ในวัดปากยาง

ท่องเที่ยวศาสนา

๒.วัดบ้านแก่ง วัดบ้านแก่ง สังกัดคณะสงฆ์มหานิกาย มีที่ดินตั้งวัดเนื้อที่ ๑๒ ไร่ ๘๖ ตารางวา อาณาเขต ทิศเหนือยาว ๖๐ วา ติดต่อกับหมู่บ้าน ทิศใต้ยาว ๘๗ วา ติดต่อกับทางสาธารณะ ทิศตะวันออกยาว ๗๘ วา ติดต่อกับทางสาธารณะ ทิศตะวันตกยาว ๗๔ วา ติดต่อกับคลองแม่น้ำท่าแพ โดยมี น.ส. ๓ ก. เลขที่ ๕๔๑๑ เป็นหลักฐาน พื้นที่ตั้งวัดเป็นที่ราบอยู่ริมแม่น้ำท่าแพ อาคารเสนาสนะต่างๆมี อุโบสถกว้าง ๑๐ เมตร ยาว ๒๕ เมตร ศาลาการเปรียญกว้าง ๑๖ เมตร ยาว ๓๐ เมตร สร้าง พ.ศ. ๒๕๐๙ หอสวดมนต์กว้าง ๖ เมตร ยาว ๘ เมตร สร้าง พ.ศ. ๒๔๙๑ กุฏิสงฆ์ จำนวน ๒ หลัง เป็นอาคารไม้ สำหรับปูชนียวัตถุมี พระประธานในอุโบสถปูนปั้นทั้งอุโบสถหลังเก่าและใหม่ และพระพุทธรูปขนาดต่างๆอื่นอีกหลายองค์ วัดบ้านแก่ง สร้างขึ้นเป็นวัดนับตั้งแต่ พ.ศ. ๒๔๐๘ มีนามตามชื่อบ้าน ประชาชนร่วมใจกันจัดสร้างวัดนี้ขึ้นมา ได้รับพระราชทานวิสุงคามสีมาครั้งหลังวันที่ ๒๘ เมษายน พ.ศ. ๒๕๒๓ เขตวิสุงคามสีมากว้าง ๑๗ เมตร ยาว ๓๒ เมตร

๒.วัดปากคยะ มีหลวงพ่อขาวที่ชาวบ้านให้ความเลื่อมใส สังกัดคณะสงฆ์มหานิกาย มีที่ดินตั้งวัดเนื้อที่ ๗ ไร่ ๑๓ ตารางวา อาณาเขต ทิศเหนือยาว ๕๙ วา ๒ ศอก ติดต่อกับหมู่บ้านประชาชน ทิศใต้ยาว ๓๖ วา ๓ ศอก ติดต่อกับที่ตั้งโรงเรียน ทิศตะวันออกยาว ๖๑ วา ติดต่อกับทุ่งนาของประชาชน ทิศตะวันตกยาว ๖๕ วา ๓ ศอก ติดต่อกับคลองท่าแพ พื้นที่ตั้งวัดเป็นที่ราบลุ่มอยู่ริมคลองท่าแพ มีทุ่งนาและหมู่บ้านล้อมรอบ อาคารเสนาสนะต่างๆมี อุโบสถกว้าง ๖ เมตร ยาว ๑๓ เมตร สร้าง พ.ศ. ๒๕๒๒ ศาลาการเปรียญกว้าง ๑๕ เมตร ยาว ๒๔ เมตร สร้าง พ.ศ. ๒๕๑๐ กุฏิสงฆ์ จำนวน ๑ หลัง เป็นอาคารไม้ สำหรับปูชนียวัตถุมีพระประธานในอุโบสถ ๑ องค์ วัด

ปากคะยาง สร้างขึ้นเป็นวัดนับตั้งแต่ พ.ศ. ๒๔๗๒ มีนามตามชื่อบ้าน โดยมีนายหวัน หินอยู่ เป็นหัวหน้านำชาวบ้านจัดสร้างวัดนี้ ได้รับพระราชทานวิสุงคามสีมาวันที่ ๙ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๐๔ มีพระภิกษุอยู่จำพรรษา ๘ รูป สามเณร ๖ รูป ทางวัดได้เปิดสอนพระปริยัติธรรม พ.ศ. ๒๕๑๕

ท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและวิถีชีวิต

๔. หมู่บ้านปกากะญอ หมู่ ๑๓ บ้านห้วยสูง กลุ่มทอผ้าเสื่อปกากะญอและถักย่ามชาย

๕. หมู่บ้านม้ง หมู่ ๖ ตำบลบ้านแก่งมีประเพณีมากมาย ปีใหม่ม้ง เป็นต้น

รายงานผลลงพื้นที่สำรวจข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวและศักยภาพด้านการท่องเที่ยวในพื้นที่
อำเภอศรีสาขาลัย จังหวัดสุโขทัย ภายใต้โครงการการจัดการข้อมูลการท่องเที่ยว พื้นที่ อพท.๔

ท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์และผจญภัย

๖. น้ำตกปกากะถอ ในพื้นที่หมู่ ๕ บ้านห้วยหยวก เป็นการเดินป่าเพื่อไปน้ำตก การเดินทางได้สัมผัสธรรมชาติมากๆ เพราะต้องผ่านลำห้วยมากมาย ธรรมชาติสมบูรณ์ วิวดูสวยเห็นเขา ต้องนำรถปิค

๗. ล่องเรืออ่างเก็บน้ำแม่ท่าแพ ตำบลบ้านแก่ง สามารถต่อยอดในอนาคตการท่องเที่ยวทางน้ำ ได้ทั้งล่องแพ ชมสวน หรือล่องแพ พัก ๑ คืน ไหว้พระ ชมสวน ผศใหญ่หมู่ ๑๓ กำลังพัฒนาแพในการผลักดันกิจกรรมท่องเที่ยวทางน้ำในอนาคต

รายงานผลลงพื้นที่สำรวจข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวและศักยภาพด้านการท่องเที่ยวในพื้นที่อำเภอศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย ภายใต้โครงการการจัดการข้อมูลการท่องเที่ยว พื้นที่ อพท.๔

๘.อุทยานแห่งชาติศรีสัชนาลัย เดิมชื่อ ป่าคา หมายถึงป่าคาหลวง หรือสันกลางแม่วงช้าง ตั้งอยู่ที่บ้านป่าคา หมู่ที่ ๖ ตำบลบ้านแก่ง ได้จัดตั้งขึ้นตามพระราชประสงค์ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชฯ เพื่อรักษาสภาพป่าที่เป็นต้นน้ำลำธาร และอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติไว้ ครอบคลุมพื้นที่ของอำเภอศรีสัชนาลัย และอำเภอทุ่งเสลี่ยม มีพื้นที่ประมาณ ๒๑๓ ตารางกิโลเมตร และต่อมากรมป่าไม้ได้ดำเนินการผนวกพื้นที่เพิ่มเติมในท้องที่อำเภอเถิน จังหวัดลำปาง มีพื้นที่ประมาณ ๑๐๖ ตารางกิโลเมตร รวมพื้นที่ทั้งสิ้น๓๑๙ ตารางกิโลเมตร อุทยานฯ มีลักษณะเป็นทุ่งหญ้าคาขนาดใหญ่ เป็นต้นน้ำของแม่น้ำท่าแพ สภาพพื้นที่โดยทั่วไปมีลักษณะสัณฐานเป็นเทือกเขา ประกอบด้วยป่าเบญจพรรณ ป่าเต็งรัง ป่าดงดิบเขา สัตว์ป่าที่พบได้แก่ กระแต เสือไฟ อีเห็นข้างลาย เลียงผา เต่าปูลู เป็นต้น และได้รับการประกาศเป็นอุทยานแห่งชาติ ศรีสัชนาลัย เมื่อวันที่ ๘ พฤษภาคม ๒๕๒๔

สนใจติดต่อ <https://www.facebook.com/pg/เพจอุทยานแห่งชาติศรีสัชนาลัย>

ขอบคุณภาพ <https://www.facebook.com/pg/เพจอุทยานแห่งชาติศรีสัชนาลัย>

๙ ศูนย์ศึกษาการพัฒนาอเนกประสงค์ต้นน้ำลุ่มน้ำยม จุดเริ่มต้นก่อนเดินทางไปน้ำตกปกากะญอ สามารถติดต่อหัวหน้าศูนย์เพื่อกางเต็นท์นอนชมดาวและธรรมชาติได้

๑๐. บ่อน้ำแร่ น้ำร้อนผุดขึ้นมาเหมือนจุดตราน้ำ สมัยก่อนมีอุณหภูมิร้อน ปัจจุบันปกติ สามารถชมได้ตลอดอยู่ข้างตลาดประชารัฐ

รายงานผลลงพื้นที่สำรวจข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวและศักยภาพด้านการท่องเที่ยวในพื้นที่
อำเภอศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย ภายใต้โครงการการจัดการข้อมูลการท่องเที่ยว พื้นที่ อพท.๔

ที่พักร้านอาหาร

๑๑.ร้าน White House Café ร้านเครื่องดื่มและอาหาร เด่นขนมเค้กที่เจ้าของร้านทำเองขายไม่มีหน้าร้าน มา ๑ ปี จนกระทั่งมาเปิดร้าน เค้กราคาเริ่มที่ ๓๕ บาท สนใจสั่งจองได้ คุณจารุเนตร ดวงเดือน โทร ๐๘๘ ๒๘๒ ๘๐๒๑

๑๒.ร้านส้มตำ Happy สะอาด อร่อย ได้รับรางวัลระดับอำเภอศรีสะเกษชนะเลิศในเรื่องลีลาการตำ

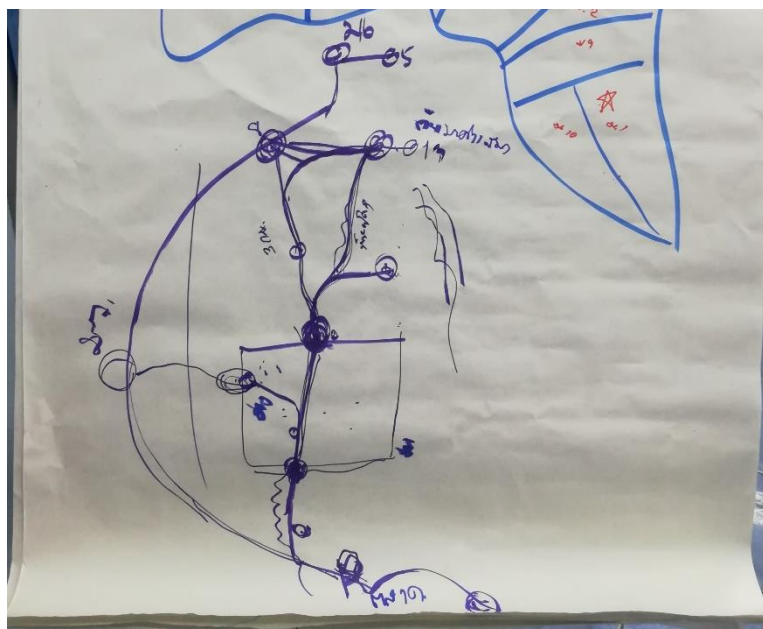
ข้อมูลประเพณีปฏิบัติประจำปีตำบลบ้านแก่ง

เดือน	กิจกรรม	หมายเหตุ
มกราคม	ใส่บาตรข้าวหลาม ใส่บาตรข้าวใหม่	
กุมภาพันธ์	งานกาชาด ปีใหม่มูเซอ (ตรุษจีน)	
มีนาคม	บวชนาคสามัคคี เทศกาลเซ็งเม้ง(มั่ง,เย้า,มูเซอ,ลีซอ) ประเพณีปอยหลวง สงกรานต์วัดบ้านแก่ง ม.๑, ๒, ๙,๑๐ ชนทรายเข้าวัด ,ก่อเจดีย์ทราย	(มี.ค – เม.ย)

รายงานผลลงพื้นที่สำรวจข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวและศักยภาพด้านการท่องเที่ยวในพื้นที่
อำเภอศรีสะเกษ จังหวัดสุโขทัย ภายใต้โครงการการจัดการข้อมูลการท่องเที่ยว พื้นที่ อพท.๔

	สร้างน้ำโยยทาน	
กรกฎาคม	เข้าพรรษา , แห่เทียน	
สิงหาคม	ของดีอำเภอศรีสัชชาลัย	
ตุลาคม	ออกพรรษา แห่ซุง,แห่เปรต	
พฤศจิกายน	ลอยกระทง แห่กัณฑ์เทศน์	
ธันวาคม	ย้อนอดีตศรีสัชชาลัย ปีใหม่ม้ง	๓-๕ วัน (๑ค้ำเดือน ๒)

แผนที่ท่องเที่ยวตำบลบ้านแก่ง ๑ วัน

กิจกรรมทดลอง One day trip

จุดเริ่มต้นล่องเรืออ่างเก็บน้ำแม่ท่าแพ ชมสวน ไปต่อรถเพื่อไปชมประวัติศาสตร์ ต้นมะค่า
เสมายักษ์อายุหลายร้อยปีและไปต่อที่หมู่บ้านปกากะญอ ขึ้นไปศูนย์ศึกษาการพัฒนาอนุรักษ์ต้นน้ำ
ลุ่มน้ำยม เพื่อจองเดินท่อนอน ๑ คืนและให้เจ้าหน้าที่อุทยานนำพาเราไปน้ำตกปกากะญอ ชมความ
สวยงามของป่าสมบูรณ์และกลับมาพัก ๑ คืน ลงจากศูนย์เข้ามาชมความงามสะพานไม้ ๑๐๐ ปี
สักการะหลวงพ่อบุญรอดปางกวางทานสัมตำร้าน Happy แสนสะอาดและอร่อยจนได้รับรางวัลระดับ
อำเภอศรีสัชชาลัยเดินทางกลับ

ข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวตำบลบ้านแก่ง

ตำบลบ้านแก่ง							
ลำดับ	สถานที่	ประเภท	เบอร์โทร	เวลา เปิด - ปิด	Latitude	Longitude	ที่ตั้ง
๑	ต้นมะค่าเสมายักษ์	ท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์	๐๘๖ ๒๓๖ ๙๔๒๔, ๐๕๕ ๙๑๑ ๕๐๔	๐๘.๐๐ - ๑๗.๐๐	๑๗.๕๙๐๑๘๔	๙๙.๘๙๙๑๖๒	ต.บ้านแก่ง อ.ศรีสัชนาลัย จ.สุโขทัย
๒	สะพานไม้ ๑๐๐ปี	ท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์	๐๘๖ ๒๓๖ ๙๔๒๔, ๐๕๕ ๙๑๑ ๕๐๔	๐๘.๐๐ - ๑๘.๐๐	๑๗°๒๖' ๐๔.๑"N	๙๙°๔๑' ๑๔.๘"E	ในวัดบ้านแก่ง ต.บ้านแก่ง อ.ศรีสัชนาลัย จ.สุโขทัย
๓	วัดบ้านแก่ง	ท่องเที่ยวเชิงศาสนา	-	๐๖.๐๐ - ๑๘.๐๐	๑๗°๒๖' ๐๔.๑"N	๙๙°๔๑' ๑๔.๘"E	ต.บ้านแก่ง อ.ศรีสัชนาลัย จ.สุโขทัย
๓	วัดปากคะยาง	ท่องเที่ยวเชิงศาสนา	-	๐๖.๐๐ - ๑๘.๐๐	๑๗.๔๗๔๓๙๗	๙๙.๖๔๖๙๖๑	ต.บ้านแก่ง อ.ศรีสัชนาลัย จ.สุโขทัย
๔	หมู่บ้านปกากะเอย	ท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและวิถีชีวิต	๐๘๖ ๒๓๖ ๙๔๒๔, ๐๕๕ ๙๑๑ ๕๐๔	๐๖.๐๐ - ๑๘.๐๐	๑๗.๔๓๕๖๐๕	๙๙.๖๘๘๖๖๕	ต.บ้านแก่ง อ.ศรีสัชนาลัย จ.สุโขทัย
๕	น้ำตกปกากะเอย	ท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์และผจญภัย	๐๕๕ ๙๑๑ ๕๐๔	๐๘.๐๐ - ๑๖.๐๐	-	-	ต.บ้านแก่ง อ.ศรีสัชนาลัย จ.สุโขทัย
๖	ล่องเรืออ่างเก็บน้ำแม่ท่าแพ	ท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์และผจญภัย	๐๘๖ ๒๓๖ ๙๔๒๔, ๐๕๕ ๙๑๑ ๕๐๔	๐๖.๐๐ - ๑๗.๐๐	๑๗.๔๘๗๒๕๗	๙๙.๖๒๗๗๕๔	ต.บ้านแก่ง อ.ศรีสัชนาลัย จ.สุโขทัย
๗	อุทยานแห่งชาติศรีสัชนาลัย	ท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์และผจญภัย	๐๙๕ ๓๒๔ ๖๖๖๑	๐๘.๐๐ - ๑๗.๐๐	๑๗.๔๗๑๙	๙๙.๖๔๓๓๙	ต.บ้านแก่ง อ.ศรีสัชนาลัย จ.สุโขทัย
๘	ศูนย์ศึกษาการพัฒนาอุนริรักษ์ต้นน้ำลุ่มน้ำยม	ท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์และผจญภัย	๐๘๑ ๓๗๙ ๗๘๖๘	๐๘.๓๐ - ๑๖.๓๐	-	-	ต.บ้านแก่ง อ.ศรีสัชนาลัย จ.สุโขทัย
๙	ร้าน White House Café	ร้านอาหารและเครื่องดื่ม	๐๘๘-๒๘๒๘๐๒๑	๐๗.๓๐ - ๑๘.๐๐	๑๗.๔๓๕๗๘	๙๙.๖๘๘๔๕	ต.บ้านแก่ง อ.ศรีสัชนาลัย จ.สุโขทัย

๑๐	ร้านส้มตำ Happy	ร้านอาหารและเครื่องดื่ม	-	๐๙.๐๐ - ๑๗.๐๐	๑๗.๕๘๗๐๕๑	๙๙.๕๒๐๕๐๗	ต.บ้านแก่ง อ.ศรีสัชนาลัย จ.สุโขทัย
----	-----------------	-------------------------	---	---------------	-----------	-----------	------------------------------------

แผนที่ท่องเที่ยวตำบลบ้านแก่ง

แผนที่ท่องเที่ยวตำบลบ้านแก่ง
อำเภอศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย

- ❶ องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านแก่ง
- ❷ โรงเรียนบ้านแก่งวิทยา
- ❸ วัดบ้านแก่ง
- ❹ สะพานไม้ 100 ปี

- ❺ ร้าน White House Café
- ❻ ร้านส้มตำ Happy
- ❼ วัดปากคะยาง
- ❽ อ่างเก็บน้ำแม่ท่าแพ

- ❾ ต้นมะค่าเสมายักษ์
- ❿ หมู่บ้านปกากะญอ
- ⓫ น้ำตกปกากะญอ

awn DASTA

ตำบลสารจิตร อำเภอศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย

ประวัติความเป็นมา ตำบลสารจิตรตั้งขึ้นเมื่อวันที่ ๑ กันยายน พ.ศ. ๒๕๒๑ โดยแบ่งเขตออกจากตำบลบ้านแก่ง จำนวน ๖ หมู่บ้าน ได้แก่ บ้านโบราณหลวง บ้านคูก บ้านสารจิตร บ้านสารจิตร บ้านแสนตอ และ บ้านโป่ง ต่อมาจนถึงปัจจุบันได้แบ่งเขตหมู่บ้านออกเป็น ๑๒ หมู่ ซึ่งได้แก่ บ้านโบราณหลวง บ้านคูก บ้านสารจิตร บ้านสารจิตร บ้านแสนตอ บ้านโป่ง บ้านใหม่ไทยพัฒนา บ้านสามหลุม บ้านคูกเหนือ บ้านสารจิตรเหนือ บ้านไร่บัวงาม และบ้านคูกพัฒนา ตั้งอยู่ในเขตการปกครองของอำเภอศรีสัชนาลัย

ประชากร

๓.๑ ข้อมูลเกี่ยวกับจำนวนประชากร

ตำบลสารจิตรมีประชากรทั้งสิ้น ๙,๘๖๘ คน แยกเป็นชาย ๔,๗๘๗ คน หญิง ๕,๐๘๑ คน เขตองค์การบริหารส่วนตำบลสารจิตร มีจำนวนครัวเรือน ๓,๖๐๔ ครัวเรือน มีความหนาแน่นของประชากรโดยเฉลี่ย ๑๓๒.๔๒ คน ต่อตารางกิโลเมตร

ตาราง แสดงจำนวนประชากรแยกตามรายหมู่บ้าน

หมู่	ชื่อบ้าน	ประชากรของตำบล			ครัวเรือน
		ชาย	หญิง	รวม	
๑	บ้านโบราณหลวง	๕๘๔	๕๕๖	๑๑๓๐	๓๙๐
๒	บ้านคูก	๒๒๑	๒๗๗	๔๙๘	๒๗๑
๓	บ้านสารจิตร	๔๑๙	๔๔๒	๘๖๑	๓๓๐
๔	บ้านสารจิตร	๔๓๘	๔๙๓	๙๓๑	๓๒๑
๕	บ้านแสนตอ	๒๔๐	๒๔๔	๔๘๔	๑๘๖
๖	บ้านโป่ง	๓๖๔	๓๙๖	๗๖๐	๒๕๖
๗	บ้านใหม่ไทยพัฒนา	๔๘๔	๕๑๕	๙๙๙	๓๕๗
๘	บ้านสามหลุม	๑๘๘	๒๑๙	๔๐๗	๑๓๔
๙	บ้านคูกเหนือ	๓๗๑	๓๙๔	๗๖๕	๒๘๔
๑๐	บ้านสารจิตรเหนือ	๓๖๔	๓๖๔	๗๒๘	๓๒๐
๑๑	บ้านไร่บัวงาม	๓๑๗	๓๒๕	๖๔๒	๒๐๙
๑๒	บ้านคูกพัฒนา	๓๖๙	๓๘๕	๗๕๔	๒๔๗
๑๓	บ้านริมคลองเจริญ	๒๓๑	๒๖๒	๔๙๓	๑๔๖
๑๔	บ้านคูกใต้	๑๙๗	๒๑๙	๔๑๖	๑๕๓
รวม ๑๔ หมู่บ้าน		๔,๗๘๗	๕,๐๘๑	๙,๘๖๘	๓,๖๐๔

ที่มา : ข้อมูลจากสำนักงานทะเบียนราษฎร อำเภอศรีสัชนาลัย

แหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์

๑. บ่อโพธิ์ อดีตเป็นแหล่งน้ำไว้สำหรับดื่มกิน

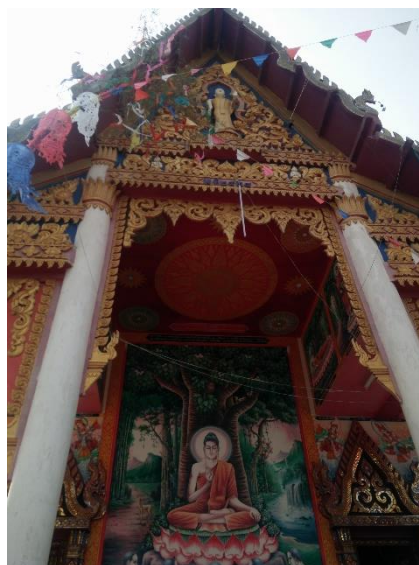

๒. จุดตัดศิลาแลง เรืองเล่าทางประวัติศาสตร์

แหล่งท่องเที่ยวเชิงศาสนา

๓. วัดสารจิตร

รายงานผลลงพื้นที่สำรวจข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวและศักยภาพด้านการท่องเที่ยวในพื้นที่
อำเภอศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย ภายใต้โครงการการจัดการข้อมูลการท่องเที่ยว พื้นที่ อพท.๔

๗.บ้านทำวาว ลุงพรวน แฝงฤทธิ์ สนใจโทร ๐๘๐ ๑๑๔ ๙๓๕๕ ราคาเริ่มต้นที่ ๑๐๐ บาทขึ้นไป

๘.บาตรไม้สัก ที่ทำจากไม้สัก สนใจ โทร ๐๘๔ ๓๕๘ ๐๘๒๓ ใช้เวลา ๓ วัน ต่อ ๑ ใบราคาเริ่มต้นที่ ๔๐๐ บาท

รายงานผลลงพื้นที่สำรวจข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวและศักยภาพด้านการท่องเที่ยวในพื้นที่
อำเภอศรีสันดาลย์ จังหวัดสุโขทัย ภายใต้โครงการการจัดการข้อมูลการท่องเที่ยว พื้นที่ อพท.๔

แหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร

๙.ข้าวไรท์เบอร์รี่ ป่าอำพร ปักซี ปลุกเป็นกลุ่มมีกันอยู่ ๓-๔ คนปลูกข้าวอินทรีย์พร้อมแพ็คเกจสุญญากาศขายต่างจังหวัด สั่งมาสุดภาคใต้

ที่พัก

๑๐.โฮมสเตย์ลุงเงิน ติดต่ได้ที่ ๐๖๑ ๘๑๐ ๑๒๔๕

(ภาพจาก ชมรมส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยชุมชนบ้านคุกพัฒนา)

๑๑.ริมชลรีสอร์ท ที่พัก ๔ ห้องราคา ๔๐๐บาทต่อ๑ คืน มีสระว่ายน้ำพร้อมบริการฟรีเมื่อเข้าพัก

รายงานผลลงพื้นที่สำรวจข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวและศักยภาพด้านการท่องเที่ยวในพื้นที่อำเภอศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย ภายใต้โครงการการจัดการข้อมูลการท่องเที่ยว พื้นที่ อพท.๔

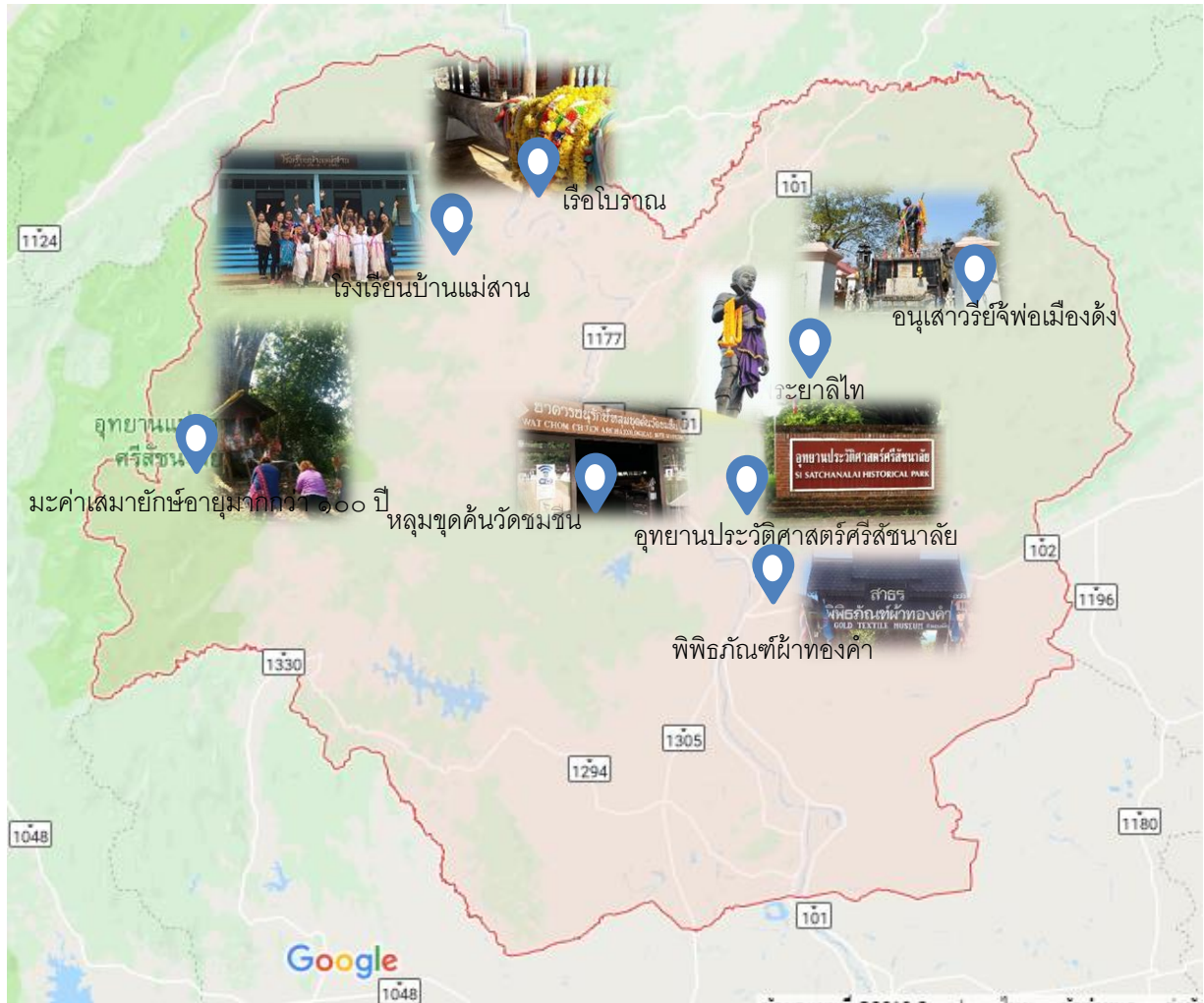
ข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวตำบลสารจิตร

ตำบล สารจิตร							
ลำดับ	สถานที่	ประเภท	เบอร์โทร	เวลา เปิด -ปิด	Latitude	Longitude	ที่ตั้ง
๑	บ่อโพธิ์	ท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์	๐๕๕ ๖๗๕ ๑๐๐	๐๗.๐๐ - ๑๖.๐๐	-	-	ต.สารจิตร อ.ศรีสัชนาลัย จ.สุโขทัย
๒	จุดตัดศิลาแลง	ท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์	๐๕๕ ๖๗๕ ๑๐๐	๐๗.๐๐ - ๑๖.๐๐	๑๗.๔๐๙๘๔๖	๙๙.๗๖๒๖๔๔	ต.สารจิตร อ.ศรีสัชนาลัย จ.สุโขทัย
๓	วัดสารจิตร	ท่องเที่ยวเชิงศาสนา	-	๐๖.๐๐ - ๑๘.๐๐	๑๗.๔๔๒๑๕๕	๙๙.๗๒๙๕๑๘	ต.สารจิตร อ.ศรีสัชนาลัย จ.สุโขทัย
๓	กิจกรรมแข่งว่าว	ท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและวิถีชีวิต	ผู้ใหญ่บุญชู ๐๘๙ ๕๖๒ ๖๒๓๐	๐๗.๐๐ - ๑๗.๐๐	๑๗.๔๓๔๖๒	๙๙.๗๒๔๖๘	ต.สารจิตร อ.ศรีสัชนาลัย จ.สุโขทัย
๔	บ้านทำว่าว	ท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและวิถีชีวิต	๐๘๐ ๑๑๔ ๙๓๕๔	๐๘.๐๐ - ๑๖.๐๐	๑๗.๔๓๑๑๒๑	๙๙.๗๓๓๑๔๖	ต.สารจิตร อ.ศรีสัชนาลัย จ.สุโขทัย
๕	บาตรไม้สัก	ของฝาก สินค้าชุมชน	คุณทิม ๐๘๔ ๓๕๘ ๐๘๒๓	๐๙.๐๐ - ๑๖.๐๐	๑๗.๔๒๘๗๔๙	๙๙.๗๓๐๗๒๘	หมู่ ๑๓ ต.สาร จิตร อ.ศรีสัชนา ลัย จ.สุโขทัย
๖	ข้าวไรท์เบอร์รี่	ท่องเที่ยวเชิงเกษตร	๐๘๗ ๒๐๕ ๓๒๗๘	๐๘.๓๐ - ๑๖.๓๐	๑๗.๔๒๒๔๕๑	๙๙.๗๓๗๘๒๒	หมู่ ๖ ต.สาร จิตร อ.ศรีสัชนา ลัย จ.สุโขทัย
๗	โฮมสเตย์ลุงเงิน	ที่พัก	๐๖๑ ๘๑๐ ๑๒๔๕	๐๗.๐๐ - ๑๘.๐๐	๑๗.๔๓๑๓๕๙	๙๙.๗๒๐๕๐๒	ต.สารจิตร อ.ศรีสัชนาลัย จ.สุโขทัย
๘	ริมชลรีสปอร์ต	ที่พัก	๐๘๑ ๐๔๔ ๐๓๓๒	๒๔ ชม.	๑๗.๔๒๘๓๓๘๑๗	๙๙.๗๑๔๓๔๔๑๔	๒๙๑ หมู่ ๙ ต. สารจิตร อ.ศรีสัชนาลัย จ.สุโขทัย

แผนที่ท่องเที่ยวตำบลสารจิตร

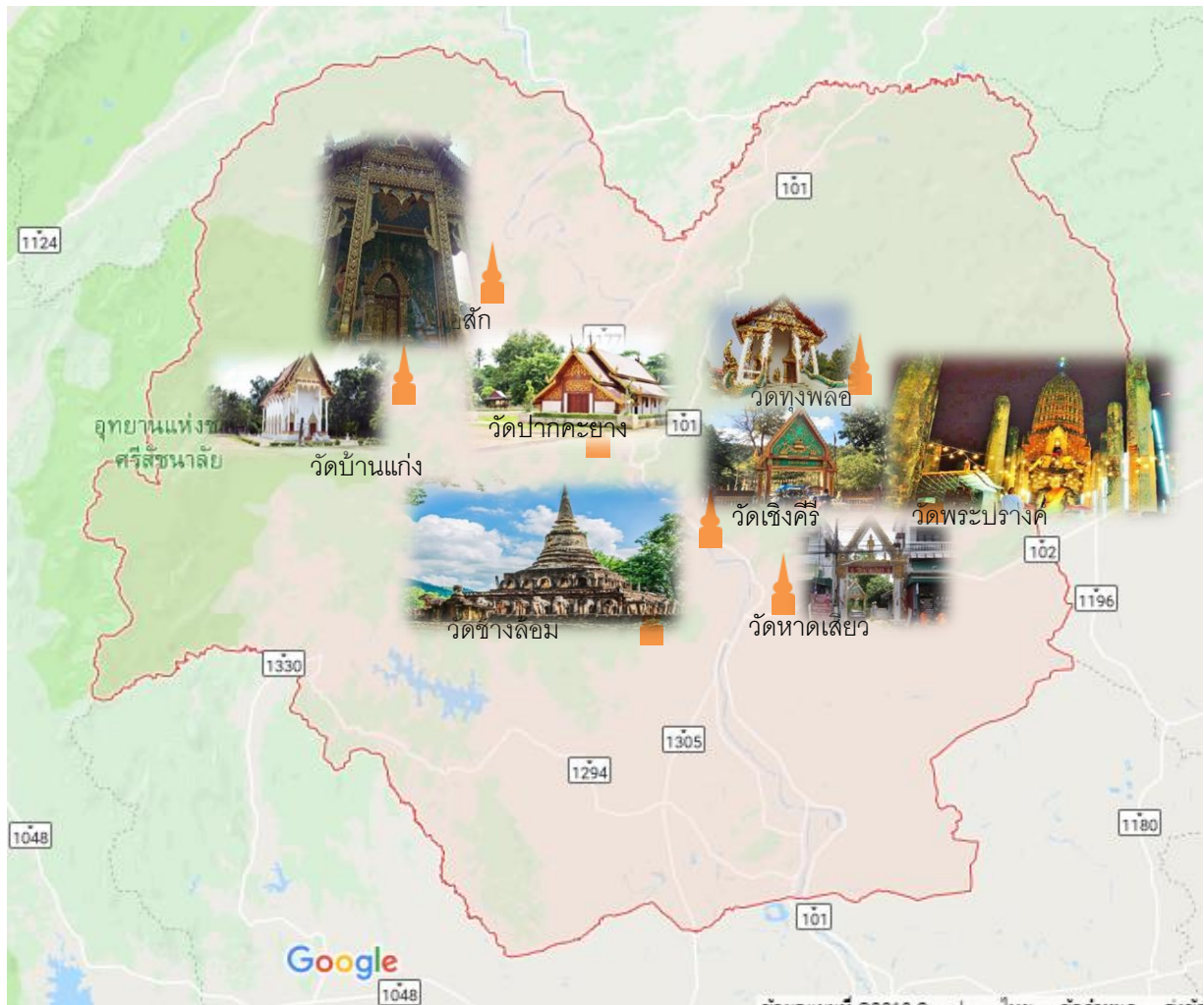
แผนที่ท่องเที่ยวตำบลสารจิตร
อำเภอศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย

ท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์

- หลุมขุดค้นวัดขมขื่น
- อนุสาวรีย์เจ้าพ่อเมืองตั้ง
- พิพิธภัณฑ์ผ้าทองคำ
- อุทยานประวัติศาสตร์ศรีสัชนาลัย
- เรือโบราณ วัดสุเม่น ต.แม่สิน

ท่องเที่ยวเชิงศาสนา

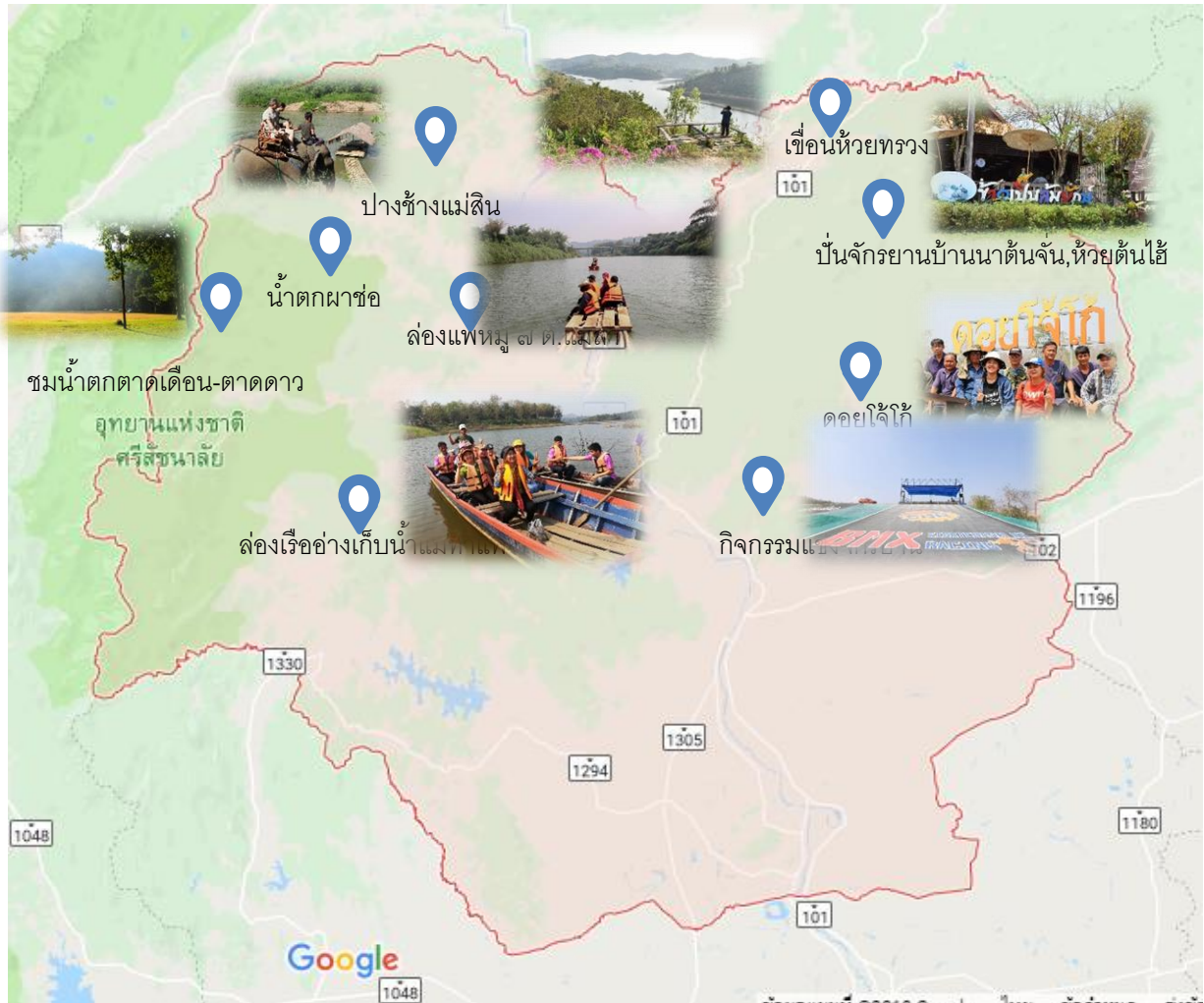
- วัดทุ่งพล้อ ต.ป่าจู้
- วัดเชิงคีรี ต.ศรีสัชนาลัย
- วัดช้างล้อม ต.ศรีสัชนาลัย ภายในอุทยานประวัติศาสตร์ศรีสัชนาลัย
- วัดหาดเสี้ยว ต.หาดเสี้ยว
- วัดพระปรารักษ์ ต.ศรีสัชนาลัย

ท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและวิถีชีวิต

- วิถีชีวิตปกากะญอบ้านแม่सान ต.แม่สำ
- กิจกรรมเล่นว่าวบ้านคุกพัฒนา
- ผ้าปกากะญอบ้านแก่ง ต.บ้านแก่ง
- วิถีชีวิตม้ง ต.บ้านแก่ง
- สังคโลกเกาะน้อย ต.หนองอ้อ
- เงินทองโบราณ ต.ท่าชัย-ศรีสัชนาลัย
- ผ้าตีนจกบ้านหาดเสี้ยว ต.หาดเสี้ยว
- พิพิธภัณฑสถานชุมชนต.ท่าชัย-ศรีสัชนาลัย
- วิถีชีวิตบ้านนาต้นจั่น ต.บ้านตึก
- ทอผ้าหมักโคลนบ้านนาต้นจั่น ต.บ้านตึก
- ศิลปะบ้านศิลาแลงครุน้อย

ท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์และผจญภัย

- อุทยานแห่งชาติศรีสัชนาลัย ต.บ้านแก่ง
- น้ำตกผาซ้อ บ้านแม่सान ต.แม่สำ
- ล่องแพหมู๗ ต.แม่สำ
- ล่องเรืออ่างเก็บน้ำแม่ท่าแพ ต.บ้านแก่ง
- กิจกรรมแข่งจักรยาน ต.ศรีสัชนาลัย
- ดอยใจโก้ ต.ดงคู้
- ปั่นจักรยานบ้านนาต้นจั่น ต.บ้านดึก
- ปางช้างแม่สลิน ต.แม่สลิน
- ห้วยต้นไช้ บ้านนาต้นจั่น ต.บ้านดึก
- เขื่อนห้วยทรวง

ท่องเที่ยวเชิงเกษตร

- สวนส้ม ต.แม่สิน
- Sky walk สวนส้มผู้ใหญ่มพงค์ ต.แม่สิน
- เกษตรผสมผสานบ้านเห็ดเกาะน้อย ต.หนองอ้อ
- ต้นทุเรียนยักษ์พันธุ์จระเข้ ต.บ้านตึก
- เกษตรอินทรีย์ ต.ศรีสัชชาลัย

ขอบคุณข้อมูล

- <https://th.wikipedia.org/w/index.php?title=อำเภอศรีสัชนาลัย&oldid=๗๔๙๐๙๘๔>
- <http://www.thaitambon.com/tambon/๖๔๐๕๐๑>
- <http://www.hadsiew.com/>
- <http://www.sathorngoldtextilemuseum.com>
- <https://www.facebook.com/pg/KulabRestaurant/>
- ข้อมูลจาก นางสาวณัฐภัทร เคียงคู่ นักประชาสัมพันธ์ปฏิบัติการองค์การบริหารส่วนตำบลแม่สำ
- <http://www.maesam.go.th/event.php>
- <http://www.tambonmaesin.go.th/travel/detail/๒๘๗๓/data.html>
- ข้อมูลจาก คุณปริศนา พลheim ฝ่ายส่งเสริมการท่องเที่ยว เทศบาลเมืองศรีสัชนาลัย
- <http://www.dongkhu.go.th/content/information/๑>
- <http://www.tambonbankaeng.go.th/home>
- <https://www.facebook.com/reviewsukhothai/>

เทศบาล ๑๐ ท้องถิ่น

- เทศบาลเมืองศรีสัชนาลัย
- เทศบาลตำบลหาดเสี้ยว
- องค์การบริหารส่วนตำบลป่าจ้าว
- องค์การบริหารส่วนตำบลแม่สำ
- องค์การบริหารส่วนตำบลแม่สิน
- องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านตึก
- องค์การบริหารส่วนตำบลหนองอ้อ
- องค์การบริหารส่วนตำบลดงคู
- องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านแก่ง
- องค์การบริหารส่วนตำบลสารจิตร

ภาคผนวก

ตำบลหาดเสี้ยว อำเภอศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย

วันที่ ๑๕ - ๑๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๑ (ตำบลหาดเสี้ยว)

- ๐๘.๐๐ - ๐๙.๐๐ น. ออกเดินทางจากอพท.๔
- ๐๙.๓๐ - ๑๒.๐๐ น. ทหารี่เส้นทางและแหล่งท่องเที่ยว ภายใต้กระบวนการมีส่วนร่วมในพื้นที่ ตำบลหาดเสี้ยว อำเภอศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย
- ๑๒.๐๐ - ๑๓.๐๐ น. รับประทานอาหารกลางวัน
- ๑๓.๐๐ - ๑๗.๐๐ น. ลงพื้นที่ ตำบลหาดเสี้ยว อำเภอศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย
- ๑๘.๐๐ - ๑๘.๓๐ น. เดินทางกลับที่พัก หรือ อพท.๔

รายชื่อ

ลำดับ	ชื่อคน	หน่วยงาน/องค์กร	เบอร์โทร	ตำแหน่ง	หมายเหตุ
๑	นายสุวิทย์ วัฒนศิริ	อปท.หาดเสี้ยว	๐๕๕-๘๖๖-๑๕๑	นายก อบต.	
๒	นายประจักษ์ วัฒนศิริ	อปท.หาดเสี้ยว	๐๕๕-๘๖๖-๑๕๒	รองนายก อบต.	
๓	นายสุวิทย์ วัฒนศิริ	อปท.หาดเสี้ยว	๐๕๕-๘๖๖-๑๕๓	สมาชิก อบต.	
๔	นายสุวิทย์ วัฒนศิริ	อปท.หาดเสี้ยว	๐๕๕-๘๖๖-๑๕๔	สมาชิก อบต.	
๕	นายสุวิทย์ วัฒนศิริ	อปท.หาดเสี้ยว	๐๕๕-๘๖๖-๑๕๕	สมาชิก อบต.	
๖	นายสุวิทย์ วัฒนศิริ	อปท.หาดเสี้ยว	๐๕๕-๘๖๖-๑๕๖	สมาชิก อบต.	
๗	นายสุวิทย์ วัฒนศิริ	อปท.หาดเสี้ยว	๐๕๕-๘๖๖-๑๕๗	สมาชิก อบต.	
๘	นายสุวิทย์ วัฒนศิริ	อปท.หาดเสี้ยว	๐๕๕-๘๖๖-๑๕๘	สมาชิก อบต.	
๙	นายสุวิทย์ วัฒนศิริ	อปท.หาดเสี้ยว	๐๕๕-๘๖๖-๑๕๙	สมาชิก อบต.	
๑๐	นายสุวิทย์ วัฒนศิริ	อปท.หาดเสี้ยว	๐๕๕-๘๖๖-๑๖๐	สมาชิก อบต.	

ลำดับ	ชื่อคน	หน่วยงาน/องค์กร	เบอร์โทร	ตำแหน่ง	หมายเหตุ
๑๑	นายสุวิทย์ วัฒนศิริ	อปท.หาดเสี้ยว	๐๕๕-๘๖๖-๑๖๑	สมาชิก อบต.	
๑๒	นายสุวิทย์ วัฒนศิริ	อปท.หาดเสี้ยว	๐๕๕-๘๖๖-๑๖๒	สมาชิก อบต.	
๑๓	นายสุวิทย์ วัฒนศิริ	อปท.หาดเสี้ยว	๐๕๕-๘๖๖-๑๖๓	สมาชิก อบต.	
๑๔	นายสุวิทย์ วัฒนศิริ	อปท.หาดเสี้ยว	๐๕๕-๘๖๖-๑๖๔	สมาชิก อบต.	
๑๕	นายสุวิทย์ วัฒนศิริ	อปท.หาดเสี้ยว	๐๕๕-๘๖๖-๑๖๕	สมาชิก อบต.	
๑๖	นายสุวิทย์ วัฒนศิริ	อปท.หาดเสี้ยว	๐๕๕-๘๖๖-๑๖๖	สมาชิก อบต.	
๑๗	นายสุวิทย์ วัฒนศิริ	อปท.หาดเสี้ยว	๐๕๕-๘๖๖-๑๖๗	สมาชิก อบต.	
๑๘	นายสุวิทย์ วัฒนศิริ	อปท.หาดเสี้ยว	๐๕๕-๘๖๖-๑๖๘	สมาชิก อบต.	
๑๙	นายสุวิทย์ วัฒนศิริ	อปท.หาดเสี้ยว	๐๕๕-๘๖๖-๑๖๙	สมาชิก อบต.	
๒๐	นายสุวิทย์ วัฒนศิริ	อปท.หาดเสี้ยว	๐๕๕-๘๖๖-๑๗๐	สมาชิก อบต.	

วันที่ ๑๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๑ ภาพประกอบการประชุมหารือเส้นทางท่องเที่ยวตำบลหาดเสี้ยว อำเภอศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย

รายงานผลลงพื้นที่สำรวจข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวและศักยภาพด้านการท่องเที่ยวในพื้นที่ อำเภอศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย ภายใต้โครงการการจัดการข้อมูลการท่องเที่ยว พื้นที่ อพท.๔

วันที่ ๑๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๑ ประชุมสรุปเส้นทางท่องเที่ยวตำบลหาดเสี้ยว ณ เทศบาลตำบลหาดเสี้ยว อำเภอศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย

ตำบลป่าจี่ อำเภอศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย

วันจันทร์ที่ ๑๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๑ (ตำบลป่าจี่)

- ๐๘.๐๐ - ๐๙.๐๐ น. ออกเดินทางจากอพท.๔
- ๐๙.๓๐ - ๑๒.๐๐ น. ทหารเรือเส้นทางและแหล่งท่องเที่ยว ภายใต้กระบวนการมีส่วนร่วมในพื้นที่
- ๑๒.๐๐ - ๑๓.๐๐ น. รับประทานอาหารกลางวัน
- ๑๓.๐๐ - ๑๗.๐๐ น. ลงพื้นที่ ตำบลป่าจี่ อำเภอศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย
- ๑๘.๐๐ - ๑๘.๓๐ น. เดินทางกลับที่พัก หรือ อพท.๔

รายชื่อผู้เข้าร่วม (เอกสารใบลงทะเบียน)

ที่	ชื่อ	หน่วยงาน	หน้าที่	ชื่อ	ตำแหน่ง
๑	นาย ธีรศักดิ์ ธีรศักดิ์	อปท.หาดเสี้ยว	นายก อบต.	นาย ธีรศักดิ์ ธีรศักดิ์	นายก อบต.
๒	นาย ธีรศักดิ์ ธีรศักดิ์	อปท.หาดเสี้ยว	นายก อบต.	นาย ธีรศักดิ์ ธีรศักดิ์	นายก อบต.
๓	นาย ธีรศักดิ์ ธีรศักดิ์	อปท.หาดเสี้ยว	นายก อบต.	นาย ธีรศักดิ์ ธีรศักดิ์	นายก อบต.
๔	นาย ธีรศักดิ์ ธีรศักดิ์	อปท.หาดเสี้ยว	นายก อบต.	นาย ธีรศักดิ์ ธีรศักดิ์	นายก อบต.
๕	นาย ธีรศักดิ์ ธีรศักดิ์	อปท.หาดเสี้ยว	นายก อบต.	นาย ธีรศักดิ์ ธีรศักดิ์	นายก อบต.
๖	นาย ธีรศักดิ์ ธีรศักดิ์	อปท.หาดเสี้ยว	นายก อบต.	นาย ธีรศักดิ์ ธีรศักดิ์	นายก อบต.
๗	นาย ธีรศักดิ์ ธีรศักดิ์	อปท.หาดเสี้ยว	นายก อบต.	นาย ธีรศักดิ์ ธีรศักดิ์	นายก อบต.
๘	นาย ธีรศักดิ์ ธีรศักดิ์	อปท.หาดเสี้ยว	นายก อบต.	นาย ธีรศักดิ์ ธีรศักดิ์	นายก อบต.
๙	นาย ธีรศักดิ์ ธีรศักดิ์	อปท.หาดเสี้ยว	นายก อบต.	นาย ธีรศักดิ์ ธีรศักดิ์	นายก อบต.
๑๐	นาย ธีรศักดิ์ ธีรศักดิ์	อปท.หาดเสี้ยว	นายก อบต.	นาย ธีรศักดิ์ ธีรศักดิ์	นายก อบต.

ที่	ชื่อ	หน่วยงาน	หน้าที่	ชื่อ	ตำแหน่ง
๑	นาย ธีรศักดิ์ ธีรศักดิ์	อปท.หาดเสี้ยว	นายก อบต.	นาย ธีรศักดิ์ ธีรศักดิ์	นายก อบต.
๒	นาย ธีรศักดิ์ ธีรศักดิ์	อปท.หาดเสี้ยว	นายก อบต.	นาย ธีรศักดิ์ ธีรศักดิ์	นายก อบต.
๓	นาย ธีรศักดิ์ ธีรศักดิ์	อปท.หาดเสี้ยว	นายก อบต.	นาย ธีรศักดิ์ ธีรศักดิ์	นายก อบต.
๔	นาย ธีรศักดิ์ ธีรศักดิ์	อปท.หาดเสี้ยว	นายก อบต.	นาย ธีรศักดิ์ ธีรศักดิ์	นายก อบต.
๕	นาย ธีรศักดิ์ ธีรศักดิ์	อปท.หาดเสี้ยว	นายก อบต.	นาย ธีรศักดิ์ ธีรศักดิ์	นายก อบต.
๖	นาย ธีรศักดิ์ ธีรศักดิ์	อปท.หาดเสี้ยว	นายก อบต.	นาย ธีรศักดิ์ ธีรศักดิ์	นายก อบต.
๗	นาย ธีรศักดิ์ ธีรศักดิ์	อปท.หาดเสี้ยว	นายก อบต.	นาย ธีรศักดิ์ ธีรศักดิ์	นายก อบต.
๘	นาย ธีรศักดิ์ ธีรศักดิ์	อปท.หาดเสี้ยว	นายก อบต.	นาย ธีรศักดิ์ ธีรศักดิ์	นายก อบต.
๙	นาย ธีรศักดิ์ ธีรศักดิ์	อปท.หาดเสี้ยว	นายก อบต.	นาย ธีรศักดิ์ ธีรศักดิ์	นายก อบต.
๑๐	นาย ธีรศักดิ์ ธีรศักดิ์	อปท.หาดเสี้ยว	นายก อบต.	นาย ธีรศักดิ์ ธีรศักดิ์	นายก อบต.

รายงานผลลงพื้นที่สำรวจข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวและศักยภาพด้านการท่องเที่ยวในพื้นที่ อำเภอศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย ภายใต้โครงการการจัดการข้อมูลการท่องเที่ยว พื้นที่ อพท.๔

ตำบลป่าจี่ อำเภอสรีษัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย

ภาพประกอบการประชุมหารือข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวและเส้นทางท่องเที่ยว ณ อบต.ป่าจี่

ตำบลแม่สำ อำเภอสรีษัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย

วันที่ ๒๐ - ๒๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๑ (ตำบลแม่สำ)

๐๘.๐๐ - ๐๙.๐๐ น. ออกเดินทางจากอพท.๔

๐๙.๓๐ - ๑๒.๐๐ น. หารือเส้นทางและแหล่งท่องเที่ยว ภายใต้กระบวนการมีส่วนร่วมในพื้นที่ ตำบลแม่สำ อำเภอสรีษัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย

๑๒.๐๐ - ๑๓.๐๐ น. รับประทานอาหารกลางวัน

๑๓.๐๐ - ๑๗.๐๐ น. ลงพื้นที่ ตำบลแม่สำ อำเภอสรีษัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย

๑๘.๐๐ - ๑๘.๓๐ น. เดินทางกลับที่พัก หรือ อพท.๔

ใบลงทะเบียน ตำบลแม่สำ อำเภอสรีษัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย

ลำดับ	ชื่อผู้เข้าร่วม	หน่วยงาน/ตำแหน่ง	เบอร์โทร	สถานที่		หมายเหตุ
				อบต.ป่าจี่	อบต.แม่สำ	
๑	นาย กฤษณะ ใจดี	ผอ. อบต.แม่สำ	๐๙๖-๖๒๖๖๐๒	✓	✓	
๒	นาย กฤษณะ ใจดี	ผอ. อบต.แม่สำ	๐๙๖-๖๒๖๖๐๒	✓	✓	
๓	นาย กฤษณะ ใจดี	ผอ. อบต.แม่สำ	๐๙๖-๖๒๖๖๐๒	✓	✓	
๔	นาย กฤษณะ ใจดี	ผอ. อบต.แม่สำ	๐๙๖-๖๒๖๖๐๒	✓	✓	
๕	นาย กฤษณะ ใจดี	ผอ. อบต.แม่สำ	๐๙๖-๖๒๖๖๐๒	✓	✓	
๖	นาย กฤษณะ ใจดี	ผอ. อบต.แม่สำ	๐๙๖-๖๒๖๖๐๒	✓	✓	
๗	นาย กฤษณะ ใจดี	ผอ. อบต.แม่สำ	๐๙๖-๖๒๖๖๐๒	✓	✓	
๘	นาย กฤษณะ ใจดี	ผอ. อบต.แม่สำ	๐๙๖-๖๒๖๖๐๒	✓	✓	
๙	นาย กฤษณะ ใจดี	ผอ. อบต.แม่สำ	๐๙๖-๖๒๖๖๐๒	✓	✓	
๑๐	นาย กฤษณะ ใจดี	ผอ. อบต.แม่สำ	๐๙๖-๖๒๖๖๐๒	✓	✓	

ลำดับ	ชื่อผู้เข้าร่วม	หน่วยงาน/ตำแหน่ง	เบอร์โทร	สถานที่		หมายเหตุ
				อบต.ป่าจี่	อบต.แม่สำ	
๑๑	นาย กฤษณะ ใจดี	ผอ. อบต.แม่สำ	๐๙๖-๖๒๖๖๐๒	✓	✓	
๑๒	นาย กฤษณะ ใจดี	ผอ. อบต.แม่สำ	๐๙๖-๖๒๖๖๐๒	✓	✓	
๑๓	นาย กฤษณะ ใจดี	ผอ. อบต.แม่สำ	๐๙๖-๖๒๖๖๐๒	✓	✓	
๑๔	นาย กฤษณะ ใจดี	ผอ. อบต.แม่สำ	๐๙๖-๖๒๖๖๐๒	✓	✓	
๑๕	นาย กฤษณะ ใจดี	ผอ. อบต.แม่สำ	๐๙๖-๖๒๖๖๐๒	✓	✓	
๑๖	นาย กฤษณะ ใจดี	ผอ. อบต.แม่สำ	๐๙๖-๖๒๖๖๐๒	✓	✓	
๑๗	นาย กฤษณะ ใจดี	ผอ. อบต.แม่สำ	๐๙๖-๖๒๖๖๐๒	✓	✓	
๑๘	นาย กฤษณะ ใจดี	ผอ. อบต.แม่สำ	๐๙๖-๖๒๖๖๐๒	✓	✓	
๑๙	นาย กฤษณะ ใจดี	ผอ. อบต.แม่สำ	๐๙๖-๖๒๖๖๐๒	✓	✓	
๒๐	นาย กฤษณะ ใจดี	ผอ. อบต.แม่สำ	๐๙๖-๖๒๖๖๐๒	✓	✓	

รายงานผลลงพื้นที่สำรวจข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวและศักยภาพด้านการท่องเที่ยวในพื้นที่ อำเภอสรีษัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย ภายใต้โครงการการจัดการข้อมูลการท่องเที่ยว พื้นที่ อพท.๔

ภาพประกอบการประชุมหารือข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวตำบลแม่สำ

วันที่ ๒๑กุมภาพันธ์ ๒๕๖๑ จัดประชุมเพื่อสืบค้นข้อมูลแหล่งท่องเที่ยว บ้านแม่สำ หมู่ ๖ ตำบลแม่สำ อำเภอสรีษัณาลัย จังหวัดสุโขทัย

ตำบลศรีษัณาลัย อำเภอสรีษัณาลัย จังหวัดสุโขทัย

วันจันทร์ที่ ๕ มีนาคม ๒๕๖๑ (ตำบลศรีษัณาลัย)

- ๐๘.๐๐ - ๐๙.๐๐ น. ออกเดินทางจากอพท.๔
- ๐๙.๓๐ - ๑๒.๐๐ น. หารือเส้นทางและแหล่งท่องเที่ยว ภายใต้กระบวนการมีส่วนร่วมในพื้นที่ ตำบลศรีษัณาลัย อำเภอสรีษัณาลัย จังหวัดสุโขทัย
- ๑๒.๐๐ - ๑๓.๐๐ น. รับประทานอาหารกลางวัน
- ๑๓.๐๐ - ๑๗.๐๐ น. ลงพื้นที่ ตำบลศรีษัณาลัย อำเภอสรีษัณาลัย จังหวัดสุโขทัย
- ๑๘.๐๐ - ๑๘.๓๐ น. เดินทางกลับที่พัก หรือ อพท.๔

รายชื่อผู้เข้าร่วม (เอกสารใบลงทะเบียน)

ลำดับ	ชื่อจริง	หมายเลขโทร	เบอร์โทร	ลายเซ็น	หมายเหตุ
1	นางสาวณิชา อธิวงษ์	091-1111111	091-1111111	[Signature]	
2	นางสาวณิชา อธิวงษ์	091-1111111	091-1111111	[Signature]	
3	นางสาวณิชา อธิวงษ์	091-1111111	091-1111111	[Signature]	
4	นางสาวณิชา อธิวงษ์	091-1111111	091-1111111	[Signature]	
5	นางสาวณิชา อธิวงษ์	091-1111111	091-1111111	[Signature]	
6	นางสาวณิชา อธิวงษ์	091-1111111	091-1111111	[Signature]	
7	นางสาวณิชา อธิวงษ์	091-1111111	091-1111111	[Signature]	
8	นางสาวณิชา อธิวงษ์	091-1111111	091-1111111	[Signature]	
9	นางสาวณิชา อธิวงษ์	091-1111111	091-1111111	[Signature]	
10	นางสาวณิชา อธิวงษ์	091-1111111	091-1111111	[Signature]	

ภาพประกอบประชุมหารือข้อมูลท่องเที่ยว ณ พิพิธภัณฑ์ชุมชน

วันอังคารที่ ๖ มีนาคม ๒๕๖๑ (ตำบลดงคู่)

- ๐๘.๐๐ - ๐๙.๐๐ น. ออกเดินทางจากอพท.๔
- ๐๙.๓๐ - ๑๒.๐๐ น. หารือเส้นทางและแหล่งท่องเที่ยว ภายใต้กระบวนการมีส่วนร่วมในพื้นที่ ตำบลดงคู่ อำเภอศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย
- ๑๒.๐๐ - ๑๓.๐๐ น. รับประทานอาหารกลางวัน
- ๑๓.๐๐ - ๑๗.๐๐ น. ลงพื้นที่ ตำบลดงคู่ อำเภอศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย
- ๑๘.๐๐ - ๑๘.๓๐ น. เดินทางกลับที่พัก หรือ อพท.๔

รายชื่อผู้เข้าร่วม (เอกสารใบลงทะเบียน)

ลำดับ	ชื่อจริง	หมายเลขโทร	เบอร์โทร	ลายเซ็น	หมายเหตุ
1	นางสาวณิชา อธิวงษ์	091-1111111	091-1111111	[Signature]	
2	นางสาวณิชา อธิวงษ์	091-1111111	091-1111111	[Signature]	
3	นางสาวณิชา อธิวงษ์	091-1111111	091-1111111	[Signature]	
4	นางสาวณิชา อธิวงษ์	091-1111111	091-1111111	[Signature]	
5	นางสาวณิชา อธิวงษ์	091-1111111	091-1111111	[Signature]	
6	นางสาวณิชา อธิวงษ์	091-1111111	091-1111111	[Signature]	
7	นางสาวณิชา อธิวงษ์	091-1111111	091-1111111	[Signature]	
8	นางสาวณิชา อธิวงษ์	091-1111111	091-1111111	[Signature]	
9	นางสาวณิชา อธิวงษ์	091-1111111	091-1111111	[Signature]	
10	นางสาวณิชา อธิวงษ์	091-1111111	091-1111111	[Signature]	

ลำดับ	ชื่อจริง	หมายเลขโทร	เบอร์โทร	ลายเซ็น	หมายเหตุ
1	นางสาวณิชา อธิวงษ์	091-1111111	091-1111111	[Signature]	
2	นางสาวณิชา อธิวงษ์	091-1111111	091-1111111	[Signature]	
3	นางสาวณิชา อธิวงษ์	091-1111111	091-1111111	[Signature]	
4	นางสาวณิชา อธิวงษ์	091-1111111	091-1111111	[Signature]	
5	นางสาวณิชา อธิวงษ์	091-1111111	091-1111111	[Signature]	
6	นางสาวณิชา อธิวงษ์	091-1111111	091-1111111	[Signature]	
7	นางสาวณิชา อธิวงษ์	091-1111111	091-1111111	[Signature]	
8	นางสาวณิชา อธิวงษ์	091-1111111	091-1111111	[Signature]	
9	นางสาวณิชา อธิวงษ์	091-1111111	091-1111111	[Signature]	
10	นางสาวณิชา อธิวงษ์	091-1111111	091-1111111	[Signature]	

รายงานผลลงพื้นที่สำรวจข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวและศักยภาพด้านการท่องเที่ยวในพื้นที่ อำเภอศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย ภายใต้โครงการการจัดการข้อมูลการท่องเที่ยว พื้นที่ อพท.๔

ภาพประชุมหารือข้อมูลท่องเที่ยวและเส้นทางท่องเที่ยว ณ อบต.ดงคู้

ตำบลบ้านแก่ง อำเภอศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย

วันที่ ๗ - ๘ มีนาคม ๒๕๖๑ (ตำบลบ้านแก่ง)

- ๐๘.๐๐ - ๐๙.๐๐ น. ออกเดินทางจากอพท.๔
- ๐๙.๓๐ - ๑๒.๐๐ น. หารือเส้นทางและแหล่งท่องเที่ยว ภายใต้กระบวนการมีส่วนร่วมในพื้นที่ ตำบลบ้านแก่ง อำเภอศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย
- ๑๒.๐๐ - ๑๓.๐๐ น. รับประทานอาหารกลางวัน
- ๑๓.๐๐ - ๑๗.๐๐ น. ลงพื้นที่ ตำบลบ้านแก่ง อำเภอศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย
- ๑๘.๐๐ - ๑๘.๓๐ น. เดินทางกลับที่พัก หรือ อพท.๔

รายชื่อผู้เข้าร่วม (เอกสารใบลงทะเบียน)

อown					
รายชื่อผู้เข้าร่วมกิจกรรม					
พื้นที่สำรวจข้อมูลการท่องเที่ยวและศักยภาพบริเวณและพื้นที่ทางวัฒนธรรมและการท่องเที่ยว					
ในพื้นที่ตำบลบ้านแก่ง อำเภอศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย					
ภายใต้โครงการจัดการข้อมูลการท่องเที่ยวพื้นที่ อพท.๔					
ลำดับที่	ชื่อ-สกุล	หน่วยงานต้นสังกัด	เบอร์โทร	ตำแหน่ง	หมายเหตุ
			๘ มีนาคม ๒๕๖๑	๙ มีนาคม ๒๕๖๑	
๑	นายสมศักดิ์ คุ้มแก้ว	วิทยาลัยเทคนิคสุโขทัย	๐๙-๕๕๖๖-5๐๖๖	นักวิชาการ	
๒	นายสุวิทย์ คุ้มแก้ว	วิทยาลัยเทคนิคสุโขทัย	๐๙-๕๕๖๖-๕๐๖๖	นักวิชาการ	
๓	นายสมศักดิ์ คุ้มแก้ว	วิทยาลัยเทคนิคสุโขทัย	๐๙-๕๕๖๖-๕๐๖๖	นักวิชาการ	
๔	นายสมศักดิ์ คุ้มแก้ว	วิทยาลัยเทคนิคสุโขทัย	๐๙-๕๕๖๖-๕๐๖๖	นักวิชาการ	
๕	นายสมศักดิ์ คุ้มแก้ว	วิทยาลัยเทคนิคสุโขทัย	๐๙-๕๕๖๖-๕๐๖๖	นักวิชาการ	
๖	นายสมศักดิ์ คุ้มแก้ว	วิทยาลัยเทคนิคสุโขทัย	๐๙-๕๕๖๖-๕๐๖๖	นักวิชาการ	
๗	นายสมศักดิ์ คุ้มแก้ว	วิทยาลัยเทคนิคสุโขทัย	๐๙-๕๕๖๖-๕๐๖๖	นักวิชาการ	
๘	นายสมศักดิ์ คุ้มแก้ว	วิทยาลัยเทคนิคสุโขทัย	๐๙-๕๕๖๖-๕๐๖๖	นักวิชาการ	
๙	นายสมศักดิ์ คุ้มแก้ว	วิทยาลัยเทคนิคสุโขทัย	๐๙-๕๕๖๖-๕๐๖๖	นักวิชาการ	
๑๐	นายสมศักดิ์ คุ้มแก้ว	วิทยาลัยเทคนิคสุโขทัย	๐๙-๕๕๖๖-๕๐๖๖	นักวิชาการ	
๑๑	นายสมศักดิ์ คุ้มแก้ว	วิทยาลัยเทคนิคสุโขทัย	๐๙-๕๕๖๖-๕๐๖๖	นักวิชาการ	
๑๒	นายสมศักดิ์ คุ้มแก้ว	วิทยาลัยเทคนิคสุโขทัย	๐๙-๕๕๖๖-๕๐๖๖	นักวิชาการ	
๑๓	นายสมศักดิ์ คุ้มแก้ว	วิทยาลัยเทคนิคสุโขทัย	๐๙-๕๕๖๖-๕๐๖๖	นักวิชาการ	
๑๔	นายสมศักดิ์ คุ้มแก้ว	วิทยาลัยเทคนิคสุโขทัย	๐๙-๕๕๖๖-๕๐๖๖	นักวิชาการ	
๑๕	นายสมศักดิ์ คุ้มแก้ว	วิทยาลัยเทคนิคสุโขทัย	๐๙-๕๕๖๖-๕๐๖๖	นักวิชาการ	
๑๖	นายสมศักดิ์ คุ้มแก้ว	วิทยาลัยเทคนิคสุโขทัย	๐๙-๕๕๖๖-๕๐๖๖	นักวิชาการ	
๑๗	นายสมศักดิ์ คุ้มแก้ว	วิทยาลัยเทคนิคสุโขทัย	๐๙-๕๕๖๖-๕๐๖๖	นักวิชาการ	
๑๘	นายสมศักดิ์ คุ้มแก้ว	วิทยาลัยเทคนิคสุโขทัย	๐๙-๕๕๖๖-๕๐๖๖	นักวิชาการ	
๑๙	นายสมศักดิ์ คุ้มแก้ว	วิทยาลัยเทคนิคสุโขทัย	๐๙-๕๕๖๖-๕๐๖๖	นักวิชาการ	
๒๐	นายสมศักดิ์ คุ้มแก้ว	วิทยาลัยเทคนิคสุโขทัย	๐๙-๕๕๖๖-๕๐๖๖	นักวิชาการ	

รายงานผลลงพื้นที่สำรวจข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวและศักยภาพด้านการท่องเที่ยวในพื้นที่ อำเภอศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย ภายใต้โครงการจัดการข้อมูลการท่องเที่ยว พื้นที่ อพท.๔

วันที่ ๗ มีนาคม ๒๕๖๑ ประชุมหารือข้อมูลท่องเที่ยวและเส้นทางท่องเที่ยวตำบลบ้านแก่ง อำเภอศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย

วันที่ ๘ มีนาคม ๒๕๖๑ สรุปเส้นทางถอดบทเรียนการส่งเสริมในอ่างเก็บน้ำแม่ท่าแพ ตำบลบ้านแก่ง อำเภอศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย

ตำบลสารจิตร อำเภอศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย

วันศุกร์ที่ ๙ มีนาคม ๒๕๖๑ (ตำบลสารจิตร)

- ๐๘.๐๐ – ๐๙.๐๐ น. ออกเดินทางจากอพท.๔
- ๐๙.๓๐ – ๑๒.๐๐ น. หารือเส้นทางและแหล่งท่องเที่ยว ภายใต้กระบวนการมีส่วนร่วมในพื้นที่ ตำบลสารจิตร อำเภอศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย
- ๑๒.๐๐ – ๑๓.๐๐ น. รับประทานอาหารกลางวัน
- ๑๓.๐๐ – ๑๗.๐๐ น. ลงพื้นที่ ตำบลสารจิตร อำเภอศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย

รายงานผลลงพื้นที่สำรวจข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวและศักยภาพด้านการท่องเที่ยวในพื้นที่ อำเภอศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย ภายใต้โครงการการจัดการข้อมูลการท่องเที่ยว พื้นที่ อพท.๔

๑๘.๐๐ – ๑๘.๓๐ น.   เดินทางกลับที่พัก หรือ อพท.๔

รายชื่อผู้เข้าร่วม(เอกสารใบลงทะเบียน)

ลำดับที่	ชื่อ-นามสกุล	หน่วยงาน/ตำแหน่ง	เบอร์โทร	สถานที่	หมายเหตุ
๑	พ.ศ. วัชรวิทย์	อำนวยการ	๐๕๕-๒๓๖๖๖๕	วังบูรพาภิรมย์	
๒	น.ส. ทวีณา	ผู้อำนวยการ	๐๖๖ - ๒๒๕๖๖๖	วังบูรพา	
๓	พ.ศ. วัฒนา	อำนวยการ	๐๒๒ - ๖๐๖๖๖๖	วังบูรพา	
๔	น.ส. วัฒนา	อำนวยการ	๐๒๒ - ๖๐๖๖๖๖	วังบูรพา	
๕	พ.ศ. วัฒนา	อำนวยการ	๐๒๒ - ๖๐๖๖๖๖	วังบูรพา	
๖	พ.ศ. วัฒนา	อำนวยการ	๐๒๒ - ๖๐๖๖๖๖	วังบูรพา	
๗	พ.ศ. วัฒนา	อำนวยการ	๐๒๒ - ๖๐๖๖๖๖	วังบูรพา	
๘	พ.ศ. วัฒนา	อำนวยการ	๐๒๒ - ๖๐๖๖๖๖	วังบูรพา	
๙	พ.ศ. วัฒนา	อำนวยการ	๐๒๒ - ๖๐๖๖๖๖	วังบูรพา	
๑๐	พ.ศ. วัฒนา	อำนวยการ	๐๒๒ - ๖๐๖๖๖๖	วังบูรพา	

ประชุมหารือข้อมูลการท่องเที่ยวและเส้นทางการท่องเที่ยวตำบลสารจิตร อำเภอศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย

รายงานผลลงพื้นที่สำรวจข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวและศักยภาพด้านการท่องเที่ยวใน
พื้นที่

อำเภอศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย

ภายใต้โครงการการจัดการข้อมูลการท่องเที่ยวพื้นที่ อพท.๔ ปีงบประมาณ พ.ศ.

๒๕๖๑

จัดทำโดย นางชวมล แพ้จ้อย

(เจ้าหน้าที่พัฒนาพื้นที่พิเศษ)

สำนักงานพื้นที่พิเศษ ๔ (อพท.๔)